

СРПСКА

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ

БРОЈ 18

29. АПРИЛ 1991.

30 ДИНАРА

Завађена браћа

ПОМИРЕЊА МОРА БИТИ

ИТАЛИЈА 2200 ИТЛ, ФРАНЦУСКА 6,30 ФРФ, ШВАЈЦАРСКА 3,50 ЦХФ, ШВЕДСКА 25 СЕК, АУСТРИЈА 30 АТС, СР НЕМАЧКА 5,80 ДЕМ, БЕЛГИЈА 40 ББФ,
ХОЛАНДИЈА 4,00 ХФЛ, ГРЧКА 200 ГРД, НОРВЕШКА 25 НОК, ДАНСКА 25 ДКК

ОРДЕН ЗА МАЛО МОРГЕН

На свом редовном заседању одржаном 18.4.1991. године КАНЦЕЛАРИЈА ОРДЕНА И МЕДАЉА „Српске речи“ донела је

УКАЗ

којим се народни посланик у Народној скупштини Републике Србије

БАТРИЋ ЈОВАНОВИЋ

одликује

ОРДЕНОМ ТЕЛЕДИРИГОВАНОГ ДЕЛЕГАТА СА МЕТУЗАЛЕМОВОМ ЛЕНТОМ

Орден се додељује за искрено служење свакоме и сачему, у свим системима и без икаквог система. Преданост и пожртвовање које уноси у овај одговоран посао функцију вечног и неизбежног делегата чини најсветлијом перспективом сваког нашег социјалистички програмираног субјекта и објекта. Све то друга Јовановића препоручује и за најодговорнија места, укључујући и место председника савета потрошача у месној заједници.

SPASIMO PROŠLOST DA BISMO ZNALI ŠTA SE ZBIVA DANAS

poručite knjigu Majkla Liza po najpovoljnijoj ceni
1200 puna cena

840 dinara za članove Kluba čitalaca BIGZ-a, plaćanje odjednom

960 plaćanje odjednom za ostale

Lizova knjiga „Silovanje Srbije“ ostavlja utisak strasne ispovesti čoveka koji je nevoljno učestvovao u bezdušnoj antisrpskoj raboti. Juna 1943. Majkl Liz spušten je padobranom u južnu Srbiju kao britanski oficir za vezu sa lojalnim četničkim snagama. Tačno godinu dana Liz provodi u korpusu majora Radoslava Đurića, četničkog komandanta na sektoru Leskovac—Vranje—Priština, sa specijalnim zadatkom da ruši prugu Beograd—Solun. Nakon što je britanska vlada napustila Mihailovića, Liz je evakuisan u Italiju sa jednog poletišta u Pranjinama, blizu Čačka . . .

o ovom oglasu poručite i džepnu knjigu u kompletima

Komplet 1: Džepna knjiga lektira

1. Ivo Andrić: Na Drini ćuprija , roman	99
2. Ivo Andrić: Prokleta avlija , novela	69
3. Borisav Stanković: Nečista krv , roman	89
4. Franc Kafka: Proces , roman	99
5. Simo Matavulj: Bakonja fra Brne , roman	89
6. Aleksa Šantić: Pesme	69
7. Jovan Deretić: Kratka istorija srpske književnosti	99
8. Rajko Petrov Nogo: Srpske junačke pjesme , antologija	89
9. Onore de Balzak: Čiča Gorio , roman	99
10. Danilo Kiš: Rani jadi , ciklus	79

Ukupna cena kompleta: 880

Sa popustom: 616

Komplet 2: Džepna knjiga: domaći pisci

11. Vuk St. Karadžić: Opisanije Srbije	99
12. Dušan Kovačević: Balkanski špijun i druge drame	99
13. Brana Crnčević: Dnevnik jednog	59
14. Matija Bećković: Izabrane pesme i poeme	89
15. Slobodan Selenić: Očevi i oci , roman	89
16. Živojin Pavlović: Zadah tela , roman	99
17. Vidosav Stevanović: Nišči , roman	99
18. Brana Šćepanović: Usta puna zemlje , novela	69
19. Vojislav Lubarda: Preobraženje , roman	99
20. Miodrag Bulatović: Ljudi sa četiri prsta , roman	99

Ukupna cena kompleta: 900

Sa popustom: 630

Komplet 3: Džepna knjiga: strani pisci

21. Lešek Kolakovski: Ključ nebeski , rasprave	79
22. Robert Ladlam: Ostermanov vikend , kriminalistički roman	79
23. Edgar Alan Po: Najlepše priče	89
24. Ramon Redige: Đavo u telu , roman	69
25. D. H. Lorens: Ljubavnik leđi Četerli , roman	69
26. Erika Jong: Serenisima , roman	89
27. Robert Ladlam: Put za Gandolfo , roman	180
28. Aleksandar Dima sin: Dama s kamelijama , roman	59
29. Herman Hese: Narcis i zlatousti , roman	160
30. Agata Kristi: N ili M , kriminalistički roman	140
31. Herman Hese: Stepski yuk , roman	140
32. Herman Hese: Sidarta , roman	120
33. Herman Hese: Demijan , roman	140

Ukupna cena kompleta: 1.393,00

Sa popustom: 975

Beogradski izdavačko-grafički zavod
Bulevar vojvode Mišića 17, 11000 Beograd
telefoni: 650-235 i pretplata 653-763
Porudžbenica broj:
1B3/SR

Mesto i datum

Ovim poručujem sledeće knjige:

- Knjigu Majkla Liza: „Silovanje Srbije“. Kao član Kluba, čl. karta br _____ . Plaćanje odjednom, cena za ostale, u tri jednake rate (podvući način na koji plaćate)
- Džepne knjige iz kompleta 1—2—3 (podvući željeno), po ceni koje su naznačene u oglasu, a odnose se na članove Kluba, čl. karta br _____
- Džepne knjige iz kompleta, plaćanje odjednom za ostale. Komplet 1: po ceni od 704 din, komplet 2: 720 din, komplet 3: 1125 din. (podvući željeni komplet)
- Komplet ću oformiti sam od knjiga pod brojem _____ (najmanji iznos oformljenog kompleta ne sme da bude manji od 300 dinara)

Ime i prezime

Adresa stana

Telefon

br. l.k i SUP

potpis

Overa o zaposlenju, penzioneri
prilažu poslednji ček od penzije

Važnost ovog oglasa je 15 dana
od izlaska lista iz štampe.

Raul Amon
International Co.

Mr ПРОГРАМ

Mr ПРОГРАМ представља посебну колекцију чајних мешавина и купки намењених спортистима, рекреативцима и људима који желе да сачувају добро здравље, кондицију и изглед. Ови препарати утичу на интензивно повећање мишићне масе, кондиције, као и на давање једне складније и лепше линије Вашем телу. Не заборавите на Ваше тело, дајте му савршен облик, дајте му снагу, лепоту и свежину, дајте му — Mr ПРОГРАМ.

MISTER TEA стимулише брже лучење природног стероида. Захваљујући томе, препарат узрокује брже повећање мишићне масе. Чај је намењен онима који желе да постигну гаоздому чврстину и снагу. Унутар Mister tea налазе се биљке које изазивају брзо и ефикасно чишћење организма од отровних материја. На тај начин, лепота и снага коју остварите биће у здравом телу. Пијте Mister tea да бисте били складни, лепо и снажни као лав. Будите краљ свога тала!

Ваше поруџбине шаљите на адресу:

RAUL AMON INTERNATIONAL COMPANY, 21000 Нови Сад, Которска 89.

Телефони: 021/393-701, 392-888, 393-333.

2) **ЕМОНА ЧАЈ** делује запањујуће стимулативно и доводи до нагло повећања кондиције. Већ после неколико дана употребе, Ваша снага се битно повећава. Емона чај смирује унутрашње органе, нормализује и смирује рад органа за варење, жучи и срца. Пулс постаје равномеран, а срце растерећено. Уместо тровања вештачким препаратима, узмите оно што Вам природа даје. Емона чај то је снага природе — снага младости и здравља.

3) **ХИЈАКИНТОВА ВОДА** даје магичну привлачност Вашем телу. Препарат делује тако што стимулише правилан развој целокупног тела, спречавајући при томе неестетске, неравномерне и анормалне појаве у развоју. Пробајте тајну која је чувана хиљадама година! Учините нешто за своје тело и своју лепоту — дајте му Хијакинтову воду.

4) **АЗУРНИ ЧАЈ** се справља од самониклих мирисних лепотица Медитерана. Чај је веома стимулативан — буди ерос, јача темперамент, чини Вас активнијим и задовољнијим. Осетите мирис и укус здравог и лепот тела.

ФЕНИКСОВА ВОДА је чудесно средство које делује на укупну лепоту човека. Она буди унутрашње потенцијале (шарм, на пример) и истовремено утиче на тен и укупан спољни изглед. Други назив препарата је «Афродитина вода».

6) **TOP LINE** је телесни регулатор. Имајте тежину својих снова — и Ви можете имати складно и лепо тело — велики број витамина, минерала и есенцијалних аминокиселина — ми и природа мислимо на Вас! Top line је природни модулатор Вашег тела. Поред тога, препарат благотворно утиче на косу, нокте и нервни систем. Учините нешто добро за себе — пробајте Top line!

7) **СРОАТА КУПКА** је једина природна биљна купка на свету за спортисте и билдере. Препарат делује релаксирајуће, стимулативно и битно успорава пад кондиције код спортиста. Croata купка ће Вас учинити покретним и брзим. Снагом природе будите као тигар, будите као јутарње сунце, будите онај који поштено побеђује!

Цена по једној кутији Top line је 170.— Дин. а свих осталих препарата је 120.— Дин.
Препарате плаћате поштару, при испоруци.

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА
ЦРКВА

ПРЕДРАГ ВИТАС И
МИХАИЛО КОВАЧ

ИЗЛОГ

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ
ИЗДАЊЕ СЛОБОДНИХ
НОВИНАРА

ГЛАВНИ И
ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Богољуб ПЕЈЧИЋ

УРЕДНИЧКИ КОЛЕГИЈУМ:
Вук Драшковић,
Милан Кожичевић, Слободан
Ракић, Александар Чотрић,
Љиљана Јорговановић (ДЕСК)

ДИЗАЈН:

Дејан Ђуровић

САРАДНИЦИ:

Славица Лазич,
Властимир Ђоровић,
Слободан Ђерић, Бора
Ђорђевић, Милован Бркић,
Ђорђе Вукоје (фотојурортер).

АДРЕСА:

Главни и одговорни
уредник: Хотел „Југославија“
(с. 879) 11080 ЗЕМУН, ТЕЛ.
011 600-222 локал 9979.

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ:

Народног
Фронта 43/4 соба 23, тел.
683-952 и 642-233 локал
149, 11000 БЕОГРАД,

ЖИРО РАЧУН:

динарски
60801-603-27562, девизни
60811-620-128-25731-74956-
33 (са називом за „Српску
реч“).

Претплата 650 динара (годишња),
325 динара (полугодишња). За
иностранство 120 ДЕМ или 72 УСД.

Лист излази сваког

другог понедељка. Рукописи
и фотографије се не враћају.
Штампа ДП „Борба“, Косовска
26, Београд.

Мишљењем Секретаријата за
информације Републике Србије
бр. 413-01-221/91-01 од
15.2.1991. године одређена је
стопа пореза од 3%.

ПОМИРЕЊА МОРА БИТИ

Стр. 9-14

СКУПШТИНА СРБИЈЕ

КАРИЋИ ИЗМЕЂУ ЕДИПА И СУЗАВЦА

Стр. 15-21

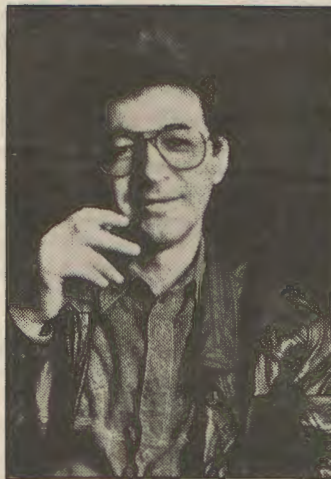
БОРИВОЈЕ ПЕТРОВИЋ, ОДМАХ ДО УНКОВИЋА

ГДЕ МУ ЈЕ ЦРНА ТОРБА?

Стр. 24-25

КО ЈЕ УМРО ОД МИЛОШЕВИЋЕ- ВЕ ВОЖЊЕ?

Стр. 27-29

ПРИВРЕДА У НЕСВЕСТИ

ЗЕЛЕНОВИЋ У ЈАТ-ОВОМ АВИОНУ

Стр. 30-35

ЦРНА ГОРА И
ДЕМОКРАТИЈА

ЗАМЕНА НУЛА

Стр. 40-42

СУЂЕЊЕ ВУКУ
ДРАШКОВИЋУ

ОСЕЋАМ СЕ КАО ТУЖИЛАЦ

Стр. 48-50

**ШТА ХОЋЕ
„ТЕНКОВСКА
ПАРТИЈА“**

Господин Милошевић у разговору са студентима неколико пута наглашава ДЕПАРТИЗАЦИЈУ армије и тврди да армија не жели власт. Међутим, када говори о студентима, онда тражи да се студ. организација ДЕПОЛИТИЗУЈЕ. Тако према њему у армији није потребна деполитизација већ само департизација, а код студената је неопходна деполитизација! Е сад, господине Милошевићу, ако армија не жели власт — зашто онда формира партију ван касарни? И зар за праву демократију не би било боље да се армија деполитизује и да старешинама док су у активној служби буде забрањено свако укључивање у ма коју партију или странку?

Какви су циљеви те нове, како је често називају „тенковске“ партије? Одговор даје један од „врховника“ те партије, генерал Мирковић на задњем митингу на Ушћу. Он тврди да су за Југославију НАЈВЕЋЕ ЗЛО новоформиране партије! (Наравно, ту једино не спада његова партија.) А познато је кад болшевици нешто прогласе за зло, онда то зло треба уништити не бирајући средства. А то олет значи непоштедну борбу против унутрашњег и спољњег непријатеља (који никада не спавају!), то значи масовна хапшења и осуде без суђења, то значи забране свих врста, то значи нове гулаге и гође отоке! О темпора о морес!

У таквиј „демократској“ партији налази се међу „врховницима“ и супруга господина Милошевића — Мирјана Марковић — Милошевић, те се не треба много чудити зашто су тенкови изашли на улице Београда. А да о партијама исто мисли господин Милошевић као и генерал Мирковић, може се видети из његових говора прошле године, када их је све сврстао у „снаге мрака и прошлости“. А стварне снаге мрака и прошлости налазе се у његовој телевизији и „Политици“, те многим медиокритетима који га окружују.

Недавно сам на ТВ Црне Горе чуо, за наше прилике невероватну вест. Она према сећању гласи: Рамиз Аљија је новоформираној Демократској партији Албаније доделио велики број просторија широм Албаније, дао им десетак аутомобила, велику количину домаћег новца и чак 30,000 долара! А шта је господин Милошевић дао новим партијама у Србији? Ништа, ама баш ништа!

Огромну имовину бившег Социјалистичког савеза радног народа Србије, коју су стварали дуго година сви грађани Србије, Радмила Анђелковић (срећом, није ми ништа у роду!) је „удајом“ за Милошевића однела њему на поклон, не питајући народ Србије. Жалосно је да данас чак и странке које имају посланике у Скупштини Србије, држе своје састанке по улицама, подрумима или у по-

кровљима... О Боже драги, какве ли правде?!

Херцег-Нови, 26. III 1991. год.

**Доброслав АНЂЕЛКОВИЋ
Херцег-Нови**

**КАКО ЈЕ ПРОПАО
ДЕЧИЈИ ПРОГРАМ
У ТВ БЕОГРАД**

Уз велике притиске и маторетирање, пре једне деценије отерана је Влатковћ Олга (уредник: Полетарца, Невена, Ваге за тачно мерење, Са ванглом у свет итд.) са места главног Уредника Дечијег програма да би дошла Донка Шпичек и одужила неки комунистички дуг Породици Бајић. Одмах је узела све паре програма и четири године снимала серију СИВИ ДОМ (Дарко Бајић, редитељ, а сарадници отац и сестра Јасенка Бајић). У међувремену је за стално запослила Јасенку Бајић. Остали програми су таворили. Дарко Бајић је снимио и играни филм али је то било мало. Следи серија „Заборањени“, и још два играна филма под патронатом Донке Шпичек. Колико је то све коштало, зна Донка Шпичек.

Сада у Дечијем програму снима само Јасенка Бајић застарелу и досадну серију Дечији дневник, која служи да би Донка Шпичек сликала децу послушних сарадника. Та једина емисија дечијег програма је пример колико се срозала телевизија, па и сама Породица, комунистички моћна, али без талента, памети, или душе.

**Зоран СТОЈАНОВИЋ,
ТВ Београд**

**ГОСПОДЕ САЧУВАЈ
СРБИЈУ ОД
ШЋЕПАНА МАЛОГ
И СЛУГУ ЊЕГОВИХ**

„Твоја патња на твоје је лицу“
Поклонио ти би Студеницу,
да у ватиш подгузну мушицу,
да Лидеру о'ладиш гузицу.

„У мукама Србљи и не слуте можда“
да Шћепана малог имају за вожда,
Око њега свуда којекуде,
лоши писци — добре дворске луде.

Тешко Вожду који се спасава,
кад затреба „народ се дешава“,
„луди народ из мишије рупе“,
задовољан са тањиром супе.

Ал још теже слуги Шћепанову,
што му пише посланицу нову,
тешко јадном слуги Голубану,
што стан доби за говорну ману.

Борио се против комунизма,
пуних гаћа су два афоризма
Титу одан — Слободанки продан,
прави Витез за послугу згодан.

Реч му једна на месту је можда:
„Да сад и ја за се требам Вожда“,
за њег главу изнео из буне,
моли народ да га не прокуне.
Из Србије избегли су оба,
па се трчу у шестотин соба,

„У мукама Србљи и не слуте можда“
да Шћепана малог имају за Вожда.

Миодраг ТОМИЋ — СТУБЛИНСКИ

**ОТВОРЕНО ПИСМО
ГОСПОДИНУ
СЛОБОДАНУ
МИЛОШЕВИЋУ**

Омражени Господине Милошевићу,
Ако нисте били скоро у прилици да читате нашег великог песника, филозофа и државника Владику Петра II Петровића Његоша, дозволите мојој маленкости да Вам скренем пажњу на велики стих и истину која гласи:

„КОМЕ ЗАКОН ЛЕЖИ У ТОПУЗУ,
ТРАГОВИ МУ СМРДЕ НЕЧОВЈЕШТВОМ“.

Небројено пута сте потезали топуз да бисте освојили престо, а исто тако се понашате да бисте га задржали. Ваш топуз у предизборној кампањи, су нама свима добро знане Ваше методе, то јест претње: Ваше, Ваше Партије, Вашег радија, Ваше телевизије, Ваше штампе, Ваше милиције, Ваше војске, Ваше бирократије, Ваше жене, Партије Ваше жене и свега осталог што је у служби Вашој. Топузом освојеном престолу, за који сте патолошки везани, не престојаје ништа друго него да се топузом (тенковима) и брани.

Сматрам да Господин Вук Драшковић није у праву, када код Теразијске чесме каже да у Вашем програму није било да ћете на голоруки народ слати тенкове. Треба се само осврнути на догађаје и говоре господе: Милошевића, Јовића, Кадивијевића, пре 9. децембра 1991. и видети да је програм Комунистичке, пардон Социјалистичке партије демагошки завијен, пун набоја силе, панике, претњи и страха. Према томе Господине Милошевићу, тачна је Ваша тврдња да са вама нема неизвесности — топуз пре, топуз после.

На крају бих само подсетио Господина Милошевића и његове министре, који му љубе скуте, на речи још једног нашег великог Барда Војводе Марка Миљанова који каже: „Јунаштво је када себе браниш од других, а чојство друге од себе“.

Мислим да овоме не треба никакав коментар.

Ако Вам се бар мало разликује образ од гузице, престаните са духовном и физичком тиранијом народа. Престаните молим Вас као Бога.

У Београду љета господњег 31. 03. 1991.

**Душан НИКОЛИЋ
Београд**

БОЉЕ ВАС НАШЛИ

или: три разлога за хиландарску „манастирску ћутњу“

ОТРИЈЕЗНИТЕ СЕ ЈЕДАНПУТ КАО ШТО ТРЕБА, И НЕ ГРИЈЕШИТЕ, ЈЕР НЕКИ НЕ ЗНАДУ ЗА БОГА, НА СРАМОТУ ВАМ КАЖЕМ (КОРИНЋАНИМА ПОСЛАНИЦА ПРВА, гл. 15)

Друже Јоване Стојановићу из Милошева, не изненађује ме Ваше писмо нити ме вређа, јер увреда може доћи само од трезвеног човека и ЧОВЕКА! Не изненађује ме из више разлога:

Ви очигледно нисте Србин јер не поседујете ни атома националне свести. Свакако сте пали с Марса право у неку добро тапацирану фотељу комунистичке израде, од чијег наслона не видите да око Вас постоји НАРОД а још мање како тај народ живи. Питам се, КОЈИ сте Ви то народ водили ДОБРО па тома народу није ДОБРО? Свакако је само Вама ДОБРО — у материјалном смислу јер Вам у менталном заиста није ДОБРО. Да бисте Ви некога водили и убудуће, мора да постоји и тај „неко“ по могућству да не зна куда иде, а обзиром на то да је српски народ одавно прогледао није му потребан такав водич. Евентуално неко ко ће му помоћи да изађе из амбиса у који сте га Ви и Вама слични самозвани „добротвори“ гурнули у пролазу док сте трчали за својим „цокером“. Ако сте се уопште и борили у рату, нисте се Ви борили за социјализам, а можда нисте ни знали како ће се то нешто и звати, већ сте се борили (опростите) за доњи део својих леђа. А то „нешто“ да ли ће се звати социјализам или неки други — ИЗАМ народу је свеједно сада када нема ни елементарне основе за живот достојан људском бићу.

Откуда Вам та суманута идеја да је опозиција била спремна на рат и позивала на њега? И то народ зна. Ви, у име СПС-а нудите отворено у свом писму управо рат да бисте се супротставили свакоме ко не мисли као Ви.

Но-но, друже Јоване, СПС Вам сигурно неће опростити што га гурате у рат! Изгледа да Вас баш много сврбе дланови, а на народну жалост а Вашу радост можда ћете имати прилику и да их употребите судећи по томе да заиста има оних који би да ратују, само то неће бити рат са опозицијом од које се толико бојите а ни „неки четници“ (узгред, зар Ви још увек нисте научили КО су заправо били четници?). Ја се лично искрено надам да ни до каквог рата доћи неће, па Вам преостаје једино да ратујете сами са собом јер, за рат је као и за љубав потребно двоје, а Ви очигледно немате с киме да ратујете а и не умете да волите (осим себе). Уосталом, да Вам помогнем, знате да Кувајт није далеко па у недостатку непријатеља тркните мало на партију релаксације. Како ви у свом писму кажете да у „својим редовима имате најбоље“ — изволите, широко вам поље, само пазите да Вам се фотеља не распадне јер је добро натрула. И не заборавите: „ЈЕР И НИЈЕ СЛАВНО ШТО

У среду, 17. априла, око подне, из хеликоптера грчке владе који је „балнуо“ у башту манастира Хиландар, изгавиши лук и парадајз, изашао је председник републике Србије Слободан Милошевић (50), попов син, комуниста и атенста, први владар након Александра I Карађорђевића у званичној посети Светој Гори. Неколико сати раније, бацио је венац са петокраком у Плаву гробницу, па је на путу за Солун свратио и у Хиландар.

Отац Пајсије (33), старешина манастира, најмлађи игуман у дугој светогорској историји, дочекао је госта сам, пред вратима манастира, без уобичајене пратње од 27 монаха који, по обичајима овог места, дочекују и мање славне посетиоце. Игром случаја, монаси су се у то време молили. На мукама, свестан да ће једнога дана, неки радознали писац попут Добрице Ћосића, у манастирским аналима пронаћи реченицу „Милошевића је дочекао отац Пајсије“, млади игуман поздравно је Милошевића реченицом: „Добро дошли“. На то му је председник републике Србије, реториком која је обзиром толике спољне и унутрашње непријатеље, „достојанствено“ отпоздравио: „Боље вас нашли!“.

И тако је „тврди преговарач“ из Србије, у предању многих преговора, ушетао у Хиландар као у месну заједницу. Телевизијске камере, противно прописима монашке републике, за које се не зна да ли су такође пале с неба или су дошле пешице, педантно су забележиле Милошевићево гледање у плафон у Цркви Краља Милутина. Он је загледао и разгледао цркву као панчевачку рафинерију, као да пита јесу ли скоро кречили (он, богами, своју кућу јесте), као да је ушао у неку „културну установу“. Морао је знати да манастир није благонаклоно прихватио његову званичну посету, из разумљивих разлога и да понашање „човека у музеју“ мора бити уверљиво и непријатно за игумана. Такође је морао знати (иако то Хиландар није ни признао ни демантовао), да су грчке власти присилли оца Пајсија да га прими, уведе телевизијску екипу и приземљи хеликоптер тамо где се хеликоптери не спуштају. Тиме је слика Милошевићевог односа према Цркви комплетирана.

Није ми намера да подржавам оне који од своје привржености вери и цркви праве параду, одлазећи у другу крајност. Нити поричем Милошевићеву људску жељу да обиђе Хиландар. Могао је то учинити мање званично, без хеликоптера и камера, неупарађен. Манастир никоме није затворио врата, никоме одбио гостопримство. Иза Милошевића остала је „манастирска ћутња“ која и не мора бити прекршена. У јеку припрема за долазак владике Иринеја и помирења две цркве, Синод СПЦ је оћутао и овај Милошевићев гест.

Милошевић је, заправо, могао учинити три ствари које приличе функцији коју заузима и политици коју води у земљи и свету. Најпре, могао је одустати да посети Хиландар на овако бизаран начин, или га посетити другом приликом, незванично — са истим ефектима (по себе). Тиме би српској цркви дао довољно времена (доказ његових добрих намера), да овој посети прида значај какав заслужује.

Друго, могао је Хиландару нешто и поклонити. То је ред и обичај, поготову од личности његове славе и моћи (због чега се, вероватно, и упустио у светогорску авантуру). Од њега се не очекује богатство, јер се зна да је Србија банкрот. Знају то и монаси који не гледају телевизију. Добрица Ћосић, рецимо, поклатио је манастиру калемове винове лозе из Велике Дренове.

Најзад, Милошевић је посетио Хиландар као председник целе Србије (верујуће и неверујуће) и, сходно томе, он је био дужан да поштује најсветлију српску традицију и живу легенду Српства пред којом су клечале и крунисане и некрунисане главе. Он није испоштовао Хиландар, а његова позиција државника још више повећава његову одговорност. Да би некоме и нечему доказао неверујући став Милошевић је себе ставио изнад хиљадугодишње историје и тиме поново исказао своју политичку незрелост. Да је хтео, могао се на путу од пристаништа према манастирској згради уверити да је Хиландар свим српским владарима био света земља. Али, он је више волео да лети, него да хода.

Драган Драгојловић, министар вера, запостављен у овом сусрету, требало је да се избори за протокол који би Милошевића (и оне након њега) обавезивао на примерено понашање у сличним ситуацијама. Старешина Хиландара, отац Пајсије, поздравља се речима: „Бог вам помогао“. То је протоколари поздрав који не обавезује на велики пост. Са својим „боље вас нашли“, Милошевић је слободно могао да каже и „здрво друже“, што би њему било најдоследније.

Посета Слободана Милошевића Хиландару још један је доказ његове политичке крутости, непромишљености и личне уображености. „Манастирска ћутња“ то најбоље доказује.

Љиљана
ЈОРГОВАНОВИЋ-БУЛАТОВИЋ

НАСТАВАК НА 74. СТРАНИ

КО ЋЕ КОМЕ? СВОЈ СВОМЕ

ЦЕНТРАЛНОЈ УПРАВИ СПО ПОСЛАНИЧКОЈ ГРУПИ СПО

У последњем броју „Српске речи“, званичног органа СПО, у неколико написа објављен је читав низ увредљивих и злонамерних тврдњи на рачун Демократске странке и њених челника. „Српска реч“, у чијем Уређивачком колегијуму се налазе председник и потпредседници СПО, тиме само наставља и заоштрава кампању коју против Демократске странке води већ дуже време.

Посебно смо непријатно изненађени чињеницом да је руководство СПО још у време припреме демонстрација од 9. марта било упознато са садржајем увредљивог „писма Вуку Драшковићу“, објављеног у последњем броју под насловом „Демократија у лошем друштву“, а да је аутора тог написа одредило за једног од говорника на митингу од 27. марта, у чијем организовању је учествовала и Демократска странка.

У „Правилима о понашању странака у изборном надметању и парламентарном животу“, која су потписали представници опозиционих странака 3. децембра 1990. у тачки 2. странке потписнице обавезале су се да ће поштовати правила фер плеја, и да ће евентуалне међусобне сукобе и чарке подредити заједничком циљу, успостављању истинске парламентарне демократије у Србији. Јер, још тада је било јасно да оно што удружује Удружену опозицију Србије нису идентични програми и политичке тактике, него заједничка неравноправност у постојећем поретку, и заједнички циљ, успостављање политичке равноправности за све странке и политичка удружења.

Отвореним нападима на Демократску странку „Српска реч“ непосредно угрожава сарадњу наших опозиционих странака, крши договор из „Правила о понашању странака“, и доводи у сумњу интерес СПО за даљим постојањем Удружене опозиције Србије. Блиску сарадњу између опозиционих странака Демократска странка сматра судбински значајном за будућност демократске Србије, али не сарадњу по сваку цену, па и по цену прихватања најтежих клевета и увреда.

Захтевамо од Централне управе СПО и од Посланичког клуба СПО да на својим наредним седницама ставе на дневни ред овај проблем и да нас извести о својим ставовима.

за Извршни одбор Демократске странке
Председник Зоран Ђинђић
Београд, 4. март 1991.

ИЗВРШНОМ ОДБОРУ ДЕМОКРАТСКЕ СТРАНКЕ

Господину Зорану Ђинђићу,
председнику

Поштовани господине Ђинђићу!
Обавештавамо Вас да су сви ултимативни захтеви Извршног одбора Демократске странке, упућени Централној управи СПО и Посланичкој групи СПО у писму од 4. априла које сте Ви потписали, **беспоговорно прихваћени.**

1. Признајемо да је „Српска реч“ погазила начело новинарске слободе тиме што је објавила писмо проф. др Владана Василијевића, а да претходно није текст ценурисан од Челних људи Демократске странке. Због тога је

комплетна редакција смењена, а нова неће смети штампати ништа без одобрења руководства Демократске странке.

2. Признајемо да Председништво СПО није смело дозволити академику Николи Милошевићу и проф. др Владану Василијевићу да говоре на митингу Уједињене опозиције одржаном 27. марта у Београду, јер поменута господа имају извесних примедби на рад Демократске странке, односно њених првака. Све листе говорника СПО ће убудуће достављати на претходну цензуру првацима Демократске странке.

3. Због тога што су говорили на митингу Уједињене опозиције од 27. марта, а да претходно за тај наступ нису добили одобрење од првака Демократске странке, господа Милошевић и Василијевић су смењени. Академик Милошевић више није председник Српске либералне странке, а проф. Василијевић више није члан Главног одбора те странке. Најкраће, они су у пуној власти првака Демократске странке и чекају да — дођете по њих.

4. Председник СПО (господин Вук Драшковић), Председништво СПО, Централна управа СПО, Посланичка група СПО, као и комплетно чланство СПО, такође су смењени. Тиме је удовољено и захтеву Демократске странке да сама, у интересу „истинске парламентарне демократије у Србији“, декретом постави ново чланство и ново руководство СПО.

5. Ако имате још каквих жеља и демократских ултиматума, унапред изјављујемо да ћемо поступити по сваком Вашем налогу.

Секретаријат за информације
Српског покрета обнове
Београд, 18. април 1991.

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА

ПОЧЕТАК ПРЕВАЗИЛАЖЕЊА РАСКОЛА

ДИЗАЊЕ МАГЛЕ

Тито, комунисти и црвени попови су расцепили Српску православну цркву на два дела. На позив патријарха Павла, и првог дела, у Србију се вратио, после пет деценија прикљиног егзодуса, митрополит Иринеј, и други део. То је знак да ће Српска црква из два тела несумњиво опет бити цела!

Пише: ДРАГАН БАРЈАКТАРЕВИЋ

Пре него што поштовано читалство узме овај број „Српске речи“ у руке, у Београду, у Патријаршији, започео је лечење „ране непреболне“ Српске православне цркве. После 28 година разноврсног ратовања, непријатељства, нетрпељивости, свађа, туча и суданија, за истим столом ће се први наћи људи исте нације, исте вере, а из две цркве — Српске православне цркве и Слободне српске православне цркве. На иницијативу Његове Светости, српског патријарха господина Павла почеће превазилажење такозваног америчког раскола, те „ране непреболне“ која је српску цркву и народ поделила на два дела.

Лечиће се, заправо, још једна рана коју је српском народу нанео комунизам.

За пет векова владања љутих Османлија српски народ и српска црква нису тако каштиговани као за пет деценија тираније усташа и комуниста.

Ликвидацију Срба и СПЦ започеле су усташе. Где су они стали, наставили су комунисти. Према непотпуним подацима, како се то „службено“ каже, Немци, усташе и комунисти су побили 544 православна свештеника. Близу триста, од тог броја, иде на душу Титовог режима, оног који је сам себе називао „најхуманијим људским друштвом у повести“.

КРСТ И ПЕТОКРАКА

Број уништених цркава и манастира се не зна. Да је реч само о усташком разарању, можда би се број сатрвених храмова и могао утврдити. Али, будући да су комунисти све време своје владавине, из дана у дан, отписивали српске свете куће, сабирање згаришта ће дуго потрајати.

Комунистима није сметала ни исламска, ни католичка, већ само српска црква. Тајним расписима наређивано је: „Срушити, срушити, срушити!“ Јер, уништавањем српске цркве, уништавала се мајка нације. А кад деца остану без мајке, без љубави, обезглављена, онда се с њима може чинити по вољи и расположењу: Ј. Б. Тито их је вртео око малог прста.

Српском народу се догодила највећа трагедија у његовој историји: уместо да иду у храмове вере, традиције, вансеријске културе и писмености, на изворишта памети и чојства, „крстили“ су се у комитетима — бездуховним, стерилним, некултурним, неслободним „комунистичким црквама“. У тим „црквама“ би зајемили, отупели, шенули памећу

Први српски владика у Америци: Мардарине Ускоковић

Његош, Вук, Доситеј, Караџић, Тесла, Пупин, а камо ли у здрав појам убијено обично српско чељаде! Никада и нигде на кугли земалској, осим у мајчицама Русији и Србији, није било да голем број свештеника у једној руци држи крст, а у другој „сјајну звијезду петокраку“. Наиме, трагедија српског народа и његове цркве беше у томе што их је комунизам равностно таманио и споља и изнутра.

Спољни непријатељ је мање опасан, јер га видиш кад те напада. Тај непријатељ, упркос свој силини разорности, никада није успео да дође главе Српској православној цркви. Кад је убачен унутра, у Њу, направио је невиђену пустош. Убијао је душу, оно најважније у Српској цркви, стварајући ране за које је потребно најдуже време да се залече.

Једног дана ће рецитације „Христа волим за Тита се богу молим“ и „Крст носим, звездом се поносим“, које су декламовале поткупљене свештеничке вође, због своје ступидности бити смешне и за неверовање. Срби ће тешко пристати, у неко будуће време, време без болести, да признају да су били жртве опште и појединачне глупавости, највеће смушености у својој историји. Нико се, наиме, није последњих деценија толико одрицао себе као Срби.

ПОБИТИ, ПРЕБИТИ, РАЗБИТИ...

Титоизам се, међутим, није зауставио на уништавању Српске цркве споља и изнутра. Разарање цркава и манастира и невиђена похара уметничких, културних и историјских зна-

мења из њих — то је било мало да утажи комунистичку антисрпску халалљивост. Незнатност је било убијање водећих архијереја, батинање и малтретирање митрополита Јосифа, владике др Василија Костића, мудрог оца Јустина, пребијање и убиство владике Варнаве Настића, мучење митрополита Дамаскина, убиство Црногорско-приморског митрополита др Јованија Липовца, тамничење митрополита Арсенија, протеривање владике др Андрије Фрушића, убиство владике др Иринеја Ђирића и огромног броја православних свештеника. Незнатност су биле анатеме, шиканирања, судски процеси и хапшења верника само зато што су имали петље да промоче нос у српске православне цркве. Све су то биле маленкости титоистичке, комунистичке тираније. Ситница је и следеће подругивање: комунистички режим је кажњавао свештенство које се бави политиком, али је награђивао попове који се баве комунистичком „веронауком“!

За разарање Српске православне цркве „Плавој Љубичици“ и његовим „српским штулама из лидерских редова српске комунистичке олигархије, требало је још: аутокефалном хирургијом размрвити кроз наскроз СПЦ. Прва идеја је била врхунац пerversије: стварање Југословенске православне цркве! Затим, стварање Црногорске аутокефалне цркве. Прве две — пиши пропало, упркос пендрецима, петокракама, ударањем српом и чекићем, то им није пошло за руком. Следећа идеја се остварила: из СПЦ је издвојена аутокефална МПЦ, коју ће једино признати Ватикан, светски заштитник православља који се прочуо по методи да се православци најбоље заштитију кад се ставе два метра испод земље.

Ампутација Срба из Македоније из тела прастаре Српске православне цркве извршена је — како ће касније признати скопски митрополит Доситеј, а што „Српска реч“ прва у земљи објављује — на следећи начин: чувени удбаш Добривоје Боби Радосављевић (тип који се патријарху Герману обраћао са „друже Германе!“) хапιο је из Патријаршије викарног епископа Доситеја, дакле будућег митрополита МПЦ, навече 2. октобра 1958. и одвеза га у кабинет „Плаве Љубичице“. Ту је епископ Доситеј добио лично писмо „П. Љ.“ и наређење да сместа отпутује у Скопље. На станици у Скопљу (земљотрес ће бити тек 1961!) сачekali су га представници македонских власти и спровели код председника Македоније Лазе Колишевског. Прочитавши Титово писмо „друг“ Лаза је телефоном наредио проти Нестору Поповском да повуче „кандидатуру“ за митрополита МПЦ, а епископу Доситеју, пак, издао наре-

ђење да га Сабор изабере за свог митрополита. Тако је и било: био је Сабор и владика Доситеј је „акламацијом“ одабран за митрополита МПЦ!

„Плава Љубичица“ није „збијала редове“ само ком-партије Југославије него и Српске православне цркве!

Али, ни то им није било доста.

ЦРВЕНИ ПОПОВИ

У српској дијаспори у Сједињеним Државама одмах после рата „почела је да вршља српска емиграција“. То јест, прецизно, према „Политици“, од 24. октобра 1948. америчке владике (Николај Велимировић, Дионисије Миливојевић и Иринеј Ђорђевић), уз „осталу реакцију“, заједно са „волстритским империјалистима“, хушкају на рат! Нарочито то тај Дионисије, владика који слави „највећег српског издајника, четничког вођу Дражу Михаиловића“! Према томе, јасно је к’о бели дан, „заиста је дошло време да се вршљању владике учини крај и да се запитамо докле ће он још седети на столицу српског православног владике у Америци“! Издат је налог за нову егзакуцију и нову ампутацију Срба и СПЦ!

Свештеничко православно удружење, које је предводио црвени прота Милан Смиљанић, неће часити ни часа, већ ће издати резолуцију у којој се каже: „био је и има још један мањи број таквих свештеника који су скренули са пута свога народа и своје цркве и предали се у наручје душманима нашег народа, па бестидно ступили у службу оних који не мисле добро ни нашој држави ни нашем народу, оних који су радили и раде на нашем поробљавању, на пљачки наше богате земље. У том табору налази се и нарочито истиче својом противнародном делатношћу такозвани епископ Дионисије у Америци, који је својим противнародним издајничким радом према нашој (комунистичкој) отаџбини толико далеко отишао да му ни регистровани ратни злочинци не измичу... Од наших црквених власти захтевамо да према Дионисију поведе поступак и као злочинца искључи га из наше православне цркве.“

БЕСКРАЈНА ГЛУПАВОСТ

Како ће време пролазити — у заносу „обнове и изградње“ и заливања „Плаве Љубичице“ — тако ће се број анатема на Србе и српске вође у Америци увећавати. Глупавост је отишла у бескрај. Започеће невиђено пљување по владици Николају Велимировићу, којег ће глупачка камарила прогласити не само ратним злочинцем, већ и интелектуалном трањом. Невероватно и немогућно постало је вероватно и могућно у тој инвазији глупачке логике. Најбеднији ће најмудријег прогласити непаметним. „Не“ постаће „да“. Врхунац парадокса биће у следећем: у Удби се нашао неки интелигентни тип, који ће у часопису Удбе „Безбедност“, објавити упутство да је у реду то што се напада владика Николај, али да је сасвим глупо што се етикетира као „ратни злочинац“, кад цели свет зна да је за време рата био интерниран у концентрационом логору! После тога ће се припадници Свештеничког удружења, који су били на платном списку Удбе, мало охладити, па ће говорити, углавном, о „неурачунљивим мрачним амбицијама“ и „саблазнима Николајевим“. Али тај „напредак у мишљењу“, разуме се, није зауставио план да се „неподобна

емиграција“ ликвидира.

Комунисти и „Плава Љубичица“ нису хтели само да апсолутно владају Србима у Југославији, већ да рибаре њиховим душама свугде на свету где их има!

ГНЕВ „ПЛАВЕ ЉУБИЧИЦЕ“

Године 1960. и 1963., наша „Плава Љубичица“ ће отићи са неколико стотина својих чувара у САД да прибави нови контингент пара за очување свог режима који је Запад процењивао као „мекши“ од совјетског, и тада ће епископ Дионисије и српско исељеништво направити кобну грешку: дићи ће се мало и велико да демонстрира против балканског диктатора.

Апсолутног владара свих Срба то ће тако жестоко разљути да ће позвати на рапорт и рибаве њујоршког градоначелника лично.

„Плава Љубичица“, тај највећи еколог света свих времена, нарочито ће бити бесан због тога што су неки мангупчићи из српског исељеништва бацили у хотел где је био одсео смрдљиве бомбе, које шире мирис гори од твора. Зато је, не бирајући речи, већ по својим навикама, почео да рибави градоначелника Њујорка. Овај господин му је, према америчкој штампи, одговорио:

„Извините, ви можете да наређујете у вашој земљи ко сме а ко не сме да демонстрира. Код нас овде може да демонстрира ко хоће!“

То је „Плаву Љубичицу“ убило у појам, али градоначелнику Њујорка, иначе истакнутом лидеру комунитерне (види у речник: хомић, пешко), није могао да се освети, па је гнев пренео на већ припремљен терен, на владика Дионисија и Српску православну цркву.

Јер, тај „имепријалистички владика“, „дрски српски поп“, био је на челу колоне демонстраната. А, осим тога, Дионисијеви људи, Никола Каваја и Драгиша Кашиковић, и други, како је обавештена „Плава Љубичица“, хтели су да га смакну! Да га уберу! На Кашиковића је био особно љут, јер то „емигрантско пискарало“ из тамо неке „Слободе“, како се једном изразио, открило је везу Петруса Калермана, убице краља Александра, са Миланом Горкићем и „Троинио Интернационалној Татнио Организацији“, скраћено ТИ-ТО. Дионисијеви људи, осим што су намеравали да убију Тита, пребили су генерала Милана Жекеља. Амерички министар спољних послова, Дин Раск, касније ће изјавити да је мало фалило да добије слом живаца прили-

Вођа антикомунистичких демонстрација: владика Дионисије Миливојевић

ком посете „Балканског комунистичког цара“.

После Титовог повратка у Југославију, Удба је, разуме се, имала посла преко главе. Толико тога требало је свршити!

Дионисије Миливојевић, „ненародни владика“, био је први на списку...

(Драгиша Кашиковић ће измицати освети све до 19. јуна 1977. када ће га, ноћу, стићи рука Титових извршилаца и са 65 убода ножем послати на онај свет. Деветогодишња Кашиковићева поћерка Иванка Милошевић, због очувања антикомунизма и антититизма, биће уморена са 56 убода ножем. Тако је поступио градитељ „најуманјег друштва у људској повести“ према неистомисљеницима и њиховој деци).

РЕЦЕПТ ЗА ОБРАЧУН

Наредбу о ликвидацији епископа Дионисија, у име „Плаве Љубичице“, Патријаршији је издао Мома Марковић, председник Савезне верске комисије. Како то приличи узоритим комунистичким босовима, познатим антимонархистима који су окупирали све монархистичке згреде и виле, Марковић је наредбу саопштио на Дедињу, на крају богате вечере, док су се пили кафа и cognac „Courvoisier“, Vary Special, из Јапагас-а, јер српске „шљиве“ на бифеу није било ни за лек. Подсети је своје госте, онако узгред, такорећи необавезно, да је „друг“ Тито, још давног августа 1947., на Бледу, молим лепо, у разговору са представницима америчких цркава замерио Светом Синоду СПЦ што „Још није нашао за потребно да српским владикама у Америци одузме право да тамо говоре у име православне цркве“. Патријарх Гаврило Дожић је ту замерку превидео, али данас, хвала Богу, у Патријаршији има разумнијих људи!

Препоручено је да обрачун са Дионисијем буде изведен на проверени комунистички начин — да се „судије не држе закона к’о пијан плота“!

Жестоки антикомуниста, спасилац хиљада антиитостичких српских емиграната, вођа демонстрација против „Плаве Љубичице“... владика Дионисије Миливојевић оптужен је за све друго, само не за оно право.

„Молим Вас, од Вас захтевам да одмах уклоните онога у Америци!“ (Тито)

Уклонити Дионисија због антикомунизма било би смешно, јер је антикомунизам у Америци нормална ствар, као испијање чаше воде, или одлазак на рагби-утакмицу. Још је смешније уклонити га зато што је био пријатељ генерала Драге Михаиловића, кад је исти однос према министру војске Краљевине Југославије имао амерички председник Хари Труман, и то чак и онда кад Југославија више није била краљевина. А тек би најнеприхватљивије било признати пред југословенском одгајивачком јавношћу да је епископ Дионисије имао намеру у Америци — преко Каваје, Кашиковића, Радоњића и других — да убере пакљиво узгајену „Плаву Љубичицу“! Дакле, требало је смислити нешто оригинално. Ту оригиналност ће после свети отац Јустин означити као глупачку „демонску гозбу“.

ПОКОЉ СРПСКИХ ДУША

Смишљена егзекуција епископа Дионисија, показаће се, није имала намеру само да потпуно упрља сваки људски траг српског владике, већ да упрља и каштигује српски

род у Америци. Као да се хтелo рећи: ако је пастир задња олош, онда је и стадо исто.

Шездесетседмогодишњи старац, на име, оптужен је као један од највећих перверзњака у људској историји, раме уз раме са Маркизом де Садом, Оскаром Вајлдом и старохеленским развратницима. Оптужница га показује као сексуалног манијака, који лови свако женско чељаде у видокругу, па му је и то мало: хомосексуално насрће на мушку чељад! Цитирати општужницу, после које је владика Дионисије рашчињен и екскомунициран, значило би ове стране „Српске речи“ претворити у каталог порнографије, што нам не пада на памет. Али, кад је реч о оптужници, ваља рећи да су као докази против Дионисије прихваћене изјаве Срба из Америке, које нису провераване — тужиоци и судије нису саслушали ниједног „сведока“, а ипак су пресудили. Штавише, пресуда је донета а да одбрану није дао ни оптужени владика. Тако је на делу реализовано чувено упутство „Плаве Љубичице“ да „судије не треба да се држе закона к’о пијани плота“!

Уврeде и рашчињење није прихватио владика Дионисије. Хиљаде и хиљаде Срба у Америци, једнако увређени као и њихов владика, нису прихватили одлуке Светог синода СПЦ.

У хиљадугодишњој историји Српске православне цркве догодиће се те несрећне 1963. најтрагичнији раскол: један народ, једна вера, а две цркве. Под високом температуром, као и увек кад се браћа заваде, настаће ирационалне, слепе силе нетрпељивости и пизме. Омраза између дојучерашњих комшија, пријатеља и рођака, пренеће се у суднице и Срби, стари парничари, уучени у тај јад и беду, служиће америчкој штампи да увеселјава своје читатељство.

А мудри о. Јустин (Поповић), зналац српске душе и карактера, српског инацијства и непокорности, благовремено ће саветовати оне који не виде даље од носа о трагичним, наступајућим последицама раскола:

„Смрт и пакао иду овим расколом, и халапљиво прождиру српске душе. О, да гозбе демонске, гозбе антихристовске, по први пут приређене у хиљадугодишњој историји српског народа. Приредили је комунистички богоборци са својим сарадницима, цинично погазивши свете догмате и каноне Православне цркве. О, греха, који се, по светим речима Светог Златоуста, ни мученичком крвљу опрати не може! Кроз овај раскол натуткане су на српски народ све апокалиптичне христорборске звери. 'Поцрне сунце и небо' над кукавним српским народом. О да невиђеног покоља српских душа, нарочито у Америци, где се због овог раскола Срби и свађају, и бију, а често и крв проливају“.

ГЕРМАНОВО ПРИЗНАЊЕ

Из Америке, готово истовремено, раскол се пренео међу српско исељеништво свуда на свету где га има. О томе се у целом свету говорило, а у Србији и Југославији пред јавношћу крило и ћутало све до пре две-три године. Наиме, цели свет је знао о постојању Српске православне цркве и Слободне српске православне цркве, дакле две српске цркве, а овде је, под чизмом комуниста, то црвено злодело било табу тема.

Дионисије Милијојевић је умро 15. маја 1979. у Либертвилу и сахрањен је крај манас-

тира Светог Саве којег је саградио први српски владика у Сједињеним Државама Мардарије Ускоковић. На чело Слободне српске православне цркве је дошао митрополит Иринеј Ковачевић, кога је народ назвао „Раде Неимар слободног српства“.

Пре неколико месеци, у публикацији „Ја и комунисти“, објављено је први пут отворено, јавно признање тешко болесног, бившег патријарха Германа, у време чијег се столовања СПЦ-ом раскол догодио, да су за раскол криви Тито и комунисти. Како је признао Герман Ђорић, у црквене ствари се умешала држава, то јест комунисти. „То је био наш тренутни пораз, али имајте на уму чињеницу да је Српска православна црква надживела и веће поразе од овога“. На индиректан начин бивши патријарх је признао и своју кривицу.

Претходних година, нарочито од 1987. бројни српски интелектуалци, неки архијереји СПЦ, часопис „Глас цркве“, Друштво за чување и неговање традиција ослободилачких ратова Србије до 1918. и други вршили су снажан притисак на Свети Синод и целу Српску православну цркву да се реши питање раскола, да се помире завађена браћа.

„Спас није у окривљавању другог нити у доказивању своје надређености или безгрешности. 'Самоиспитивање и самоосуда је почетак спасења' — тако гласи наука Светих отаца. А наше главно спасење у овом тренутку јесте зацељење рана на живом телу наше Цркве и народа. На то нас, између осталог, опомиње и позива страдалничко Косово“, каже се у писму српских интелектуалаца поводом раскола у Америци упућеног на Св. Саву 1987. годне патријарху и архијерејима СПЦ. Писмо су потписали, уз остале и данашњи прваци Српског пократа обнове, академици, књижевници, сликари, научници. На жалост, тада, ни позитивно, ни негативно, није одговорено на овај апел.

У КРИЛУ МАЈКЕ

Доласком на челу Српске православне цркве патријарха Павла и заседањем Светог архијерејског сабора СПЦ у децембру прошле године — превазилажење раскола је постављено као једно од најзначајнијих питања СПЦ. У својој првој изјави за јавност, одговарајући на питање о расколу, патријарх Павле је рекао:

„Требало би да сви, без изузетка, осетимо жалост што је први пут у историји Српске цркве до раскола дошло, и да учинимо све што је еванђељски могуће да се несугласице салвадају. Јер, оне сада — бар како их ја видим — нису несавладиве, ако будемо верна деца једног Оца небеског и обострано уложимо напоре да будемо браћа међу собом, или да поново постанемо свесни истине, намерно или ненамерно потиснуте у заборав, да ми, упркос свему, у суштини ЈЕСМО браћа“.

Било је то, да поновимо, у децембру прошле године. Мало ко је веровао тада да ће разговори о превазилажењу раскола отпочети брзи и да ће, после педесет година присилног егзодуса, 22. априла, у време дакле кад „Српска реч“ улази у штампи, на сурчниси аеродром, у земљу Србију, у посету мајци цркви, доћи донедавно завађена, подељена браћа на челу са Његовим Високопреосвештенством — митрополитом Иринејем Ковачевићем. Из Отаџбине их је отерао комунизам, а враћа их демократија и воља за једин-

Упорни антикомунизам: Српски исељеници у Америци

ством Срба. Рањена дијаспора почиње да зацељује своје ране и ожиљке. Као да се остварује стиховна жеља Матеје Матејића, Србина из Колумбуса, државка Охајо, који у песми „Дијаспора“ говори:

*Некад смо знали
ко смо и шта смо,
имали смо имена,
адресе, звања,
док нам све није одузето
јер су наишли магла и ветар.
У магли смо се изгубили
и ветар нас је развејао
као семе маслачка...
Где год смо пали
свуда је никла
по једна Србија,
а нико сем нас није знао
ко смо и шта смо...*

*Сабилу су нас у логоре
и у два слова: ДП,
Намазали нас блатом
и улпувцима,
да нам се име не зна,
да нам лице и душе
остану сакривени,
али су Србије
расле по свету
чисте и благородне.*

*Сад опет знамо
ко смо и шта смо,
имамо имена,
адресе, звања,
ал' нисмо оно што смо били,
па се питамо
ко смо и шта смо СТВАРНО.*

*Магла се проређује...
Ветар се утишава.
Можда ће ипак све Србије
што су по свету никле
постати Србија недељива.*

Комунизам је уништавао, сејао, завађао, делио, каштиговао српски народ и Српску православну цркву. Са сцене одлази у растројству, јер је само растројство и производио. Можда се ових дана, у првом сусрету после трагичног раскола, између две српске цркве неће „потписати“ сви папири јединства и помирења, али — као што каже песник Матејић — магла се проређује!

У СУСРЕТ ПОМИРЕЊУ

ПАСОШ ЗА ВЛАДИКУ НИКОЛАЈА

Великани једног народа не познају се само по томе што су највећи узори и браниоци, већ и по томе што су и највећи критичари и тужиоци своје нације.

Владика Николај Велимировић је све то заједно: онај у чију се Христоликост и мудрост Срби угледају, њихов заклон и одбрана, али и онај који жигосе српске грехе и подиже оптужницу.

Ја бих се, најкраће што је могуће, нарочито позабавио Николајем као тужиоцем. Оним, заправо, јеремијским плачем његовим у нацистичком конц-логору Дахау, када сужањ из Лелића, болно замишљен над удесом и поломом свога народа, себи поставља питање: **Има ли српске кривице за апокалипсис који их је задесио?**

Грешни смо! — записује он и, у тамници, призива највећег Србина, намлађег сина Немањиног, да се исплаче пред њим и саопшти му дугачки списак сагрешења због којих би Свети Сава могао тужити Србе Богу.

Имали смо школу без вере, политику без поштења, војску без јединства духа, државу без Божјег благослова — оптужује овај наш Берђајев и наш Јеремија.

Кад је Србија стварана — опомиње он — велики људи становали су у малим кућама, а откад је Србију заменила Југославија, мали људи живе у великим палатама.

Жалосни априлски слом 1941, геноцидно лудило хрватских усташа, ратно братоубилаштво у српском народу — све то робијаш и тужилац Николај веже за 1918. годину. Покољ у Јасеновцу је, по њему, почео — стварањем Југославије.

Али није грех у чину уједињења и братимљења са онима који су 1914, уз повике **Србе на врбе!**, упали у Мачву и окитили је вешалима. Опростивши непријатељу и загрљивши се с њима, српски народ је 1918. поступио баш јеванђејски. Грех је у томе што се српска нација одрекла себе и предала се брату непријатељу.

Срби, наиме, уласком у Југославију, окрећу главу од своје вере, историје и традиције, јер се надају да ће тиме стишати мржњу и завист рођака који у заједничку кућу нису унели, јер их нису ни имали, ни своју државу, ни своје светитеље, ни своју цркву, ни своју културу, ни своје династије, ни своје победе, ни своје заставе.

Фаталан је резултат тог свеопштег српског самосакаћења. Нити је учвршћена Југославија, нити су мрзиоци од мржње исцељени. Једино су поткопани и оцрвоточени стубови и вредности на којима је почивала Србија.

ВИШЕ СМРТИ НЕГО ЖИВОТА

Којим путем сада да пођемо? — пита се дахаушки заточеник, у освит пролећа 1945. године. Одговара кратко и одрешито! **Не онуда, само не онуда, куда смо ходили две деценије!**

Нови људи, који у то време одлучују о судбини нове Србије и нове Југославије, овај савет мудрог владике не чују. Пијани од ратне среће која им је донела победу, они су глуви и слепи за сваки глас, за сваки путоказ који одударе од онога што су били наумили.

Декларативно, они демантирају пругу у будућности,

Мошти владике Николаја Велимировића, за једне свеца и просветитеља, а за друге издајника, биће почетком маја коначно пренете из САД у Србију. Тим поводом објављујемо беседу Вука Драшковића на духовној академији у Лелићу од 25. марта 1989. године

постављену 1918. године. Стварно, настављају истом маршрутом, с тим што у том новом југословенском влаку нема прозора ни проветравања и што у духовној тескоби и помрачини сви српски вагони, сем једног, бивају укинута, а и тај једини је нарочито испреграђиван и стављен под специјални режим туторства и управе.

Изашавши из логора, владика жури кући, али при суочењу са тужним новостима из ослобођене Србије он одлучује да се не укрца у нови влак будућности.

Од повратка одустаје тешка срца и не у страху од поновног ропства за себе, већ у нади, путој нади, да ће и овога пута, као што је у доба првог светског рата, успети да ратне савезнике увери у Голготу Србије.

Данима, па седмицама, па месецима, па годинама, до њега стижу само црни гласи из завичаја.

Рат је минуо, али су тамнице препуне, и више је смрти него рођења, више сахрана него свадби у Србији.

Стотине осуђених на смрт и обележених анатемом издаје владика је лично познавао; што његову огромну патњу у туђем свету затеже до пуцања.

Победницима је посебно било стало до тога да, по сваку цену, „пронађу“ што више злочинаца, издајника и слугу окупатора у народу који је под окупацијом највише пострадао и који је одлучујуће допринео самој њиховој победи.

Опет је, као и 1918, али много драстичније, сакаћењем Српства олакшавана савест Хрватима.

Комплекси због геноцида почињеног над српским народом, због издаје у априлском рату и због тога што је Павелићева Хрватска била најоданији сателит Хитлеров, лечени су терапијом насилне симетрије.

СТРАТЕЗИ ПОНИЖЕЊА

Изједначени су усташе и Југословенска војска у отаџбини, фашисти и антифашисти, највећи крвник у Европи нациста Анте Павелић и први герилац у Европи генерал Михаиловић, министар геноцида Андрија Артуковић и председник антифашистичке југословенске владе — у избеглиштву професор Слободан Јовановић, литерарни подстрекач покоља Срба доглавник Миле Будак и највећи лиричар — стилиста српског језика песник Јован Дучић који рат проводи у Америци, духовник **Магнум Кримен**-а надбискуп загребачки Алојзије Степинац и немачки ратни заробљеник владика Николај Велимировић!

Целат је уподобљен са жртвом, односно жртва са целатом, одбрана од геноцида са геноцидом.

Тиме се стигло до новог злочина, и то над оба народа. Над Србима, јер су још једном недужни пострадали. Над Хрватима, јер су, уместо на пут покајања, као једино мелеман, заведени на странпутицу измишљања злочина, народа над којим је **Magnum Crimen Croatorum** почињен.

Николај Велимировић, један од најумнијих и најчеститијих Срба овог века, умире у туђини као издајник, а стратегије понижавања и клеветања његовог још, ево, ни костима владичиним не издају пасош за повратак у Србију.

На огрешењу према Николају Велимировићу, Слободану Јовановићу, Јовану Дучићу, Растку Петровићу, Драгољубу Филиповићу, Григорију Божовићу; на мон-

Владика Николај Велимировић и Петар II Карађорђевић

тираним судским и вансудским процесима Србима који су 1941. „раширених руку“ дочекали фашистичког окупатора дошавши да уништи Србе и Србију; на заповестима о скрнављењу Истине и лажирању историје, као да на томе још почива легитимитет једног поретка и једне перфидно вођене и доследно спровођене антисрпске стратегије.

Данас већина Срба сазнаје и схвата паукове нити и главног паука те велике завере. Мало је, међутим, Срба који су готови да и за ово пострадање, пре свега, себе саме оптуже. Већина настоји да кривицу сваљи на Коминтерну, Ватикан, повампирене злодухе аустријске царевине.

Тамничка и емигрантска јеремијада владике Николаја нуди чињенице за виност друкчије природе.

Српски народ 1945. није разумео основни разлог свог предатног и ратног пострадања и оно је морало да се продужи.

Срби се те сурове и пресудне године, што из незнања и фанатизованог слепила а што под присилом, понашају као што се и онда давно понео пук јеврејски када се, суочен да бира између Исуса Христа и лопуке Вараве или Барабе, определио за овог последњег.

Тога, да брат убије брата, и отац сина, и сусед суседа, било је одвајкада у сваком, па и у српском национу. Али чим би се смириле страсти и разум и мир повратио у људе, они би се стидели и кајали.

Вековима пре но што ће књаз Милош и Вујица Вулићевић озидати покајнице због убиства Вождовог, земља српска је кићена манастирима, школама, споменицима и задужбинама сличне намене. Братоубиствима и кумоубиствима, све до те 1945. године, Срби се никада нису дичили.

Од тада, на жалост, па до дана данашњег, Србима се намеће, и они то чине, да најзацелутије и најпомпезније славе своје братопоразе и братопобеде. Чак је и за национални празник устанка против окупатора одабран и промовисан дан када је, на сеоском вашару, где Немаца нити икаквих других окупатора није било, Србин пуцао у Србина.

ДАЛЕКО СУ СЛОБОДА И ИСТИНА

Некоме је одговарало и некоме то и данас одговара да бесконачно трају српско-српске и ратне, класне, религијске и какве ове не још преграде и поделе.

По Николају тужиоцу, Срби су вини што су се ухватили у то коло и што не изађу из њега.

Владика Велимировић у томе манитом колу није никада заиграо. По изласку из Хитлеровог заточеништва, он неће да се поклати једноумљу у отаџбини. Бруталном тријумфу над побеђеном браћом не жели ни да присуствује.

За њега, који је био владика свесрпски и не свештеник било које странке или ратног покрета, велики трагичари и губитници били су и победници и побеђени. Као мученике и грешнике он доживљава и једне и друге.

Због таквог, изванстраначког и дубоко хришћанског, односа према грађанском рату као општој несрећи нације, жигом издаје и злочинства обележиће га револуционарни победник.

Та нарцисоидна сила није, коначно, ни прва ни последња власт у историји, која је људе проглашавала за издајнике и патриоте, часне и нечасне, злочинце и племените, све у зависности од тога како су се они према тој власти односили.

Све деспотије ишту да се деспоти, и велики и мали, али велики обавезно, држе за богове. Све оне, истовремено, заборављају и превиђају да ниједан фараон није умакао суду времена и да ћесари, који су за живота свога силом прибављали себи ауторитет и божанску непогрешивост, никада нису били — како рече баш владика Николај — ни поштовани ни вољени као људи.

У нади да се Србија избавила из ропства фараонског, придружујем се захтеву да се изда пасош владике и светитељу Николају Велимировићу.

Србија не може показати своје расковане ланце, све док је Свети Николај без њеног пасоша, а надбискуп Алојзије Степинац, духовна рука усташког геноцида, блажено почива под цвећем у катедрали на загребачком Каптолу.

Наравно да Ватикан и хрватски Каптол знају због чега свом свештенику, који је најдубље умешан у један од највећих светских злочина, настоје прибавити ореол светитеља.

Али и Српска Црква и српски народ знају због чега је и по чијој наредби светитељ Николај Велимировић жигосан као издајник. Док је на снази та нечасна пресуда, и многе још, далеко су од Србије и Слобода и Истина.

ИЗЈАВА МИТРОПОЛИТА ИРИНЕЈА ПО ДОЛАСКУ У БЕОГРАД, ГДЕ СУ ГА ДОЧЕКАЛИ ВУК ДРАШКОВИЋ И ДРУГИ ЧЕЛНИЦИ И ЧЛАНОВИ СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ, ПРЕДСТАВНИЦИ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ И ОГРОМАН БРОЈ ГРАЂАНА БЕОГРАДА И ЦЕЛЕ СРБИЈЕ

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!

На првом месту захваљујемо Господу Богу да смо срећно и здраво стигли међу вас. Затим, захваљујемо домаћинима, представницима наше Српске патријаршије, који су нас дочекали, и напослетку захваљујемо се у име делегације Слободне српске православне цркве у Дијаспори и своје лично и свима вама на труду који сте уложили да нас дочекате на овом аеродрому. За нас је то веома пријатно изненађење.

Оне који су у служби разних средстава за информације и који очекују наше коментаре о бројним проблемима милимо да за сада приме ову нашу кратку изјаву, а доцније ћемо, ако Бог да, имати прилике да одржимо заједнички састанак ради обавештења јавности.

Долазимо на позив Његове светости Патријарха српског Г. Павла, и Светог архијерејског синода да директно поразговарамо и посаветујемо се о проблему црквене поделе која се већ пуних 27 година, као Дамаклов мач наднела над судбином српске цркве и народа у Отаџбини у Дијаспори.

би, кад дође жељени мир, пронашли уметника који би могао да реконструише икону Христову.

Ево напунило се 50 година откако су у српској отаџбини и у расејању експлодирале многе бомбе које су српски народ разориле, распарчале и разнеле на свих пет континената.

Без обзира колико хиљада миља смо удаљени од Србије, ми се духовно од ње никада нисмо одвојили. Ми смо увек у току ових ропских 50 година у душама нашим српске боле боловали и тугу туговали. Данас нас мори туга што се и даље продужава братоубиство и што се драгоцене снаге троше у борби Срба са Србима. То, само по себи, намеће нам тешку мору и страх од неизвесности. Педесет година робовања и тираније, плански припреманих разорених богоборачких и христомрзних погрома, учинили су да је потамнела, па и ишчезла драгоценна икона Христова, која у душама у којима почива, представља боголику светост, иситну, правду, слободу, доброту и све свете врлине. Нестало је иконе Христо-

вање да Бог никада не шаље у свет невољу без наде на добро. Па кад је на српски народ напустио црне и градобитне облаке, послао је и зрачак наде који нас није напустио ни у најцрњим данима страдања. Томе зрачку наде додаде се, Божијом милошћу, светиња на трон Светог Саве. Само то већ је учинило да се атмосфера у дугогодишњој подели међу Србима у Дијаспори почела мењати.

За нас, који о патријарху Г. Павлу знамо из описа о његовом животу и раду из прошлости, сажалењу према паћеницима, па били они Срби или Албанци, о животу који никада није служио на саблазан другима, о његовој скромности, монашкој смирености, истинољубивости и још о многим подвизима који Га уздижу међу свима, можемо само да будемо захвални Богу што је српској цркви даровао најбољег међу добрима.

Патријарх Г. Павле не каже да ће да господари, већ да служи. Он ће као еванђелски „Пастир добри“ да обгрли целу Цркву као своје стадо, па ако се од стотине изгуби једна овца, остаће 99 све док ту једну не нађе. Не да дели и завађа већ да скупља и благосиља. Зато ће, у име Бога, света српска Црква животворним духом оживети, загрејати и сјединити цео српски народ. Српска црква је највише напредовала кад су јој на челу били светитељи. Нека Му Господ буде на помоћи, а и нашу ће свесрдну сарадњу имати ако је буде желео.

Вангину Христос Воскресе

ВУК ДРАШКОВИЋ

Ваше високо преосвештенство да Вас још једном поздравим са — Христос Воскресе!

Након педесет година враћате се у Отаџбину, у Србију. Када сте Србију напустили Србија није била комунистичка, а враћате се у тренутку када Србија постаје слободна.

Ми смо освојили зору слободе и ја Вас уверавам да ће Србија ускоро бити демократска, јака, значи некомунистичка, између осталог и Вашом личном, великом заслугом.

У Вашим очима, често сам у Америци, где сам Вас сретао, гледао сузе. Ви сте свуда где сте били око себе и у себи стварали Србију.

Долазите у тренутку када српски народ вапијуће очекује да се наше Цркве измире, да поново буде једно тело. Кривица је оних који су разделили Цркву — непобитна!

Али они с Божијом помоћи одлазе или су већ отишли.

Добро нам дошли!

Забележено је да је у II светском рату, за време бомбардовања Лондона, експлодирала једна немачка бомба и разорила дивну катедралу, чувену по монументалном уметничком делу: прозору на коме је била насликана икона Христова. Експлозија је разбила икону у парампарчад. А кад је прошло бомбардовање, стари народ, деца и омладина купили су у порушеном материјалу парчиће стакла од иконе, стављали их у џакове да их сачувају да

ве у душама огромног броја српског народа, баш као и оне у Лондонској катедрали. Њима је у Лондону потребан уметник, нама у Србији лекар и лек. Најпре да излечимо своје душе покајањем и праштањем, да се окренемо својој светој цркви и народу, да уредимо своју кућу, па тек онда да се окрећемо целом свету.

Има ли наде да се ово оствари?

У нашем народу било је одомаћено веро-

ГДЕ СУ МИЛИЈАРДЕ, КАРИЋУ?

НЕКОМ КОСОВО, НЕКОМ ПАРЕ

Народни посланик **Радош Терзић** је од Владе тражио списак свих са Косова који су добијали кредите за малу привреду, а посебно се интересовао за пословање фирме „Браћа Карић“, који су добијали паре од (сада) банкротираних Удружене Косовске банке.

Из одговора који је Влада дала види се да су Карићи до сада укупно добили 259.714,974 динара.

У 1983. години добили су око пет хиљада старих милијарди, 1984. — хиљаду и нешто старих милијарди, 1987. — 62 хиљаде старих милијарди, 1980. — 157.000 старих милијарди и 1988. — 32 хиљаде старих милијарди.

По речима Терзића, они „су те паре добили по основу помоћи за неразвијено Косово, а знамо да свега стотинак људи имају запослених. Од Владе сам тражио да видимо да ли

Ако се сматрало да су Карићи стуб Милошевићеве власти на Косову, посланичко питање социјалисте Радоша Терзића отвара дилему: да ли су ови финансијски гиганти злоупотребили поверење Милошевића, или оних које је Милошевић злоупотребио?

Његов предлог је садржавао и идеју да се уведе кауција за организаторе демонстрација којом би ови плаћали евентуалну штету коју причине демонстранти.

Према мишљењу Владе, ова материја је сада већ уређена Законом о јавним окупљањима грађана и нема потребе за доношењем посебног закона о демонстрацијама. Ипак се Влада захваљује посланику Јанковићу и потрудиће се да „у поступку усклађивања Закона са Уставом, искористи предлог изнет у овом посланичком питању: „да се организатори обавезу да положе кауцију“, а да ће те паре употребити за куповину нових пендрека и сузавца у то не треба сумњати.

МИЛОШЕВИЋ ПОГЛАВНИЦА — САМОЗВАНЦ

Са изненађењем смо сазнали да је према мишљењу Владе Републике Србије, **Слободан Милошевић самозвани преговарач** који

на приватним преговорима одлучује о будућем карактеру Југославије.

Наиме, према одговору који је **Живота Аврамовић** добио од Владе „карактер“ СФРЈ је утврђен Уставом СФРЈ. Из чега произилази да је за промену државног уређења у СФРЈ у смислу установљења конфедерације или промену унутрашње садржине постојећег федералног уређења, у смислу смањења власти савезне државе, могуће извршити само у поступку за промену савезног устава“.

У одговору Влада нас подсећа да је тај поступак измене државног уређења регулисан одредбама чланова 398 до 403 тог Устава, а према тим одредбама о промени Устава СФРЈ одлучује Савезно веће Скупштине СФРЈ уз сагласност скупштина свих република и аутономних покрајина.

Дакле, према одговору Владе одлучивање о питањима државног уређења Југославије, у Републици Србији је у **искључивој надлежности Народне скупштине**, што значи да је тренутни председник Републике Србије, **Слободан Милошевић самозванец** који на такозваном УУ-самиту неовлашћено и мимо Устава тајно преговара са осталим поглавницима јужнословенских племена о будућем карактеру друштвеног уређења Југославије.

НАШ БРКИЋ — КО ЈЕ?

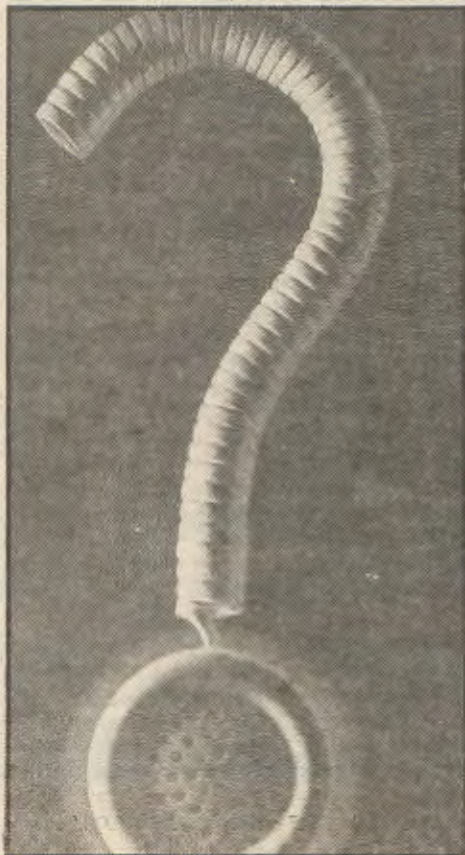
Писање „Српске речи“ разматрано је у парламенту Србије. За то се побринуло више посланика СПС. Читалачки час на коме су читани текстови из „Српске речи“ отворио је **Радисав Симић** који је почео тиме што је замолио колеге из СПС да саслушају пажљиво оно што ће рећи јер „ради се и о њиховом образу“. Поменути се увредио, јер је о њему из пера М. Бркића писано у рубрици „ненародни посланици“.

Касније се током прорађивања материјала испоставило да је осим образа, Симића писањем „Српске речи“ укаљан такође и образ **Живка Кулића** и **Данила Ж. Марковића**, сви посланици СПС.

На крају је председавајући **Боривоје Петровић** ствар тотално „замумуљио“ рекавши: „Јавио ми се **Момир Бркић**, кандидат за уредника ТВ Београд и моли ме да изнесем да текст којег је читао наш посланик Симић није он писао и да се не ради о његовој личности. Ради се о новинару М. Бркићи из листа „Вечерњих новости“. Ово кажем да не би било добро да се њему тај текст приписује јер он очигледно то није писао“.

Дакле, сада је јасно да тај М. Бркић то пише за „Српску реч“, није овај, који је кандидат за место в.д. главног и одговорног уредника РТБ, него је он нај М. Бркић из „Вечерњих новости“.

Ми се овом приликом извињавамо „оном м. Бркићу из „Вечерњих новости“, јер ни он није тај што пише за „Српску реч“. Ми имамо нашег М. Бркића.

Испали испод социјалистичког „кишобрана“?

су ти кредити реализовани и шта ће Влада предузети ако нису наменски реализовани... Јер знамо да су „Браћа Карић“, отворено морам овде рећи, на нужди и муци Срба и Црногораца узели огромне кредите а свега стотинак људи су запослили и то углавном своју родбину.

Према томе, где су та средства, а кад знамо да су они рекламирали 50 програма за помоћ Косову и Метохији, овде изјављујем да ни један од тих програма не постоји и да их апсолутно нема. Тамо у нашем грађанству, у Истоку и Пећи, постоји основана сумња да иза тих људи стоји неко. И ја сам у то убеђен. Неко их подржава, машу са одговорним личностима и мислим да је то жалосно према Србима и Црногорцима, јер су на њиховој муци узели кредите, обећавајући им пуно а практично они су данас изиграни.

ТАЈНИ ЗАКОНИ

Од много пропагиране правне државе неће бити ништа, јер ћемо и убудуће имати јавне и тајне законе. То произилази из одговора Владе на питање **Момчила Грубача** о смислу даљег постојања тајног законодавства у Србији.

Овај посланик с правом није био задовољан таквим одговором Владе, јер је по њему, неспојиво залагање за демократску и правну државу и истовремено постојање тајног права“.

ХАРАЧ ЗА СЛОБОДУ

Посланик **Јанковић Војислав** предложио је да Влада по хитном поступку донесе **Закон о демонстрацијама и митинзима** у Београду.

ДА ЛИ ЈЕ МИЛОШЕВИЋЕВ ШТАБ ШВЕРЦЕР?

РЕДАКЦИЈА „СРПСКЕ РЕЧИ“

моли једног од народних посланика СПО да поставе посланичко питање

Када је Председник Републике Слободан Милошевић у 1990. години формирао ШТАБ ЗА ПРАЋЕЊЕ ЛИКВИДНОСТИ ПРИВРЕДЕ и шта су били садржаји и циљ активности овог ШТАБА?

Која је улога у ШТАБУ

- Службе друштвеног књиговодства
- Поште
- Београдске банке
- Југобанке
- Републичког секретаријата за финансије и
- Народне банке Србије

Суштина посланичког питања, након горе наведеног, треба да базира на захтеву за следећим:

1) Да ли је овај ШТАБ доносио одлуке о куповини девиза и изношењу тих девиза из земље, преко пословница и агенција Београдске банке и Југобанке? Обзиром да су ове банке у новембру и децембру прошле године купиле девизе за 5,5 милијарди динара, тачније 5.534,5 милиона динара, иако грађани у то време нису могли подизати девизе са својих девизних рачуна код ових банака.

2) Којим средствима и у коликом износу је ШТАБ помагао исплате пензија и личних доходака у појединим колективима током новембра и децембра прошле године?

3) Да ли је тачно да је ЖТП, БЕОГРАД у току новембра и децембра 1990. године добио 850 милиона динара, чиме је спречен штрајк у овом предузећу, као и који износ кредита је одобрен овом предузећу током марта месеца 1991. године?

4) Да ли је тачно да је ЈАТ у току децембра 1990. године добио 150 милиона динара и да је овом колективу у току ове године одобрено још 200 милиона динара?

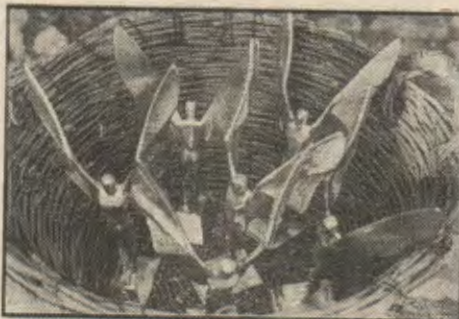
5) Исто тако захтева се преглед одобрених кредита за ликвидност у новембру и децембру 1990. године и то за укупну своту од 3,3 милијарде динара, тачније за 3.276,5 милиона динара и то тако да се наведе свако предузеће прималац ових средстава и са којом свотом.

6) На који начин Републичка Влада планира да врати 5,5 милијарди динара који износ је утрошен за исплату пензија у новембру и децембру 1990. године?

7) Да ли обвезнице за које гарантује Република Србија имају везе са начином прикупљања средстава да се напред узети дугови врате?

И на крају, молимо посланика да захтева

У тренутку када је присиљено премијера на попуштање, Милошевић ће се, вероватно, послужити опробаном тактиком да на мистериозан начин поново помаже онима које је опљачкао.

извештај које активности је ШТАБ планирао и извео у јануару, фебруару и марту ове године и да ли је његов садржај рада наставак упада у платни систем земље?

СВЕ ЈЕ ТО МУЗИКА

Један од кључних извора финансирања Владиног програма је онај новац који ће се добити од друштвених станова. Очекивани ефекти према Владиној рачуници су за целу Србију — 2.081 167 хиљада динара. Наиме они очекују да продају до краја године 113.500 станова за укупно 62.425 000 хиљада динара, од тога у 1991. години 2.081 167 динара.

Да од тога неће бити ништа јасно говоре подаци о току досадашњег откупа. До сада су по тој основи остварени ефекти укупне вредности од 178.708 хиљада динара.

У Србији има 625 634 друштвених станова, а до сада је закључено само 9748 уговора о откупу. Пример Београда је довољно речит: од скоро триста хиљада станова до сада је склопљено 253 уговора.

Све то јасно говори да Влада наставља по старом и овог пута прави рачун без крчмара, јер ако се оваква динамика настави, тада ће у најбољем случају бити продато 38 992, а не како је Влада израчунала 113 500 станова, и за то ће добити скоро седам пута мање средстава него што је планирала, то јест 3.010 хиљада динара, а не 2.081 167 како су израчунала Владино планери.

ДАЧИНИ КОЊИ

Зашто се Данило Марковић, звани Дача, народни посланик и бивши министар за образовање Србије, љути на „Српску реч“, кад ни једну реч нисмо написали о ономе о чему шапућу његови бивши најближи сарадници: да је по броју наплаћених дневница,

нарочито оних од путовања по иностранству, Дача убедљиво први министар у Радмиловићевој влади и да добар део тих дневница и хиљаде километара државног ауто отпада на обилазак родне Беле Паланке. Дал' тамо има ергелу или само два-три коња, не знамо.

ДОПЛАТАК ЗА ЧАЧКАЛИЦЕ

Ако имате аутомобил, пушите, пијете, и путујете тада ћете због свега тога у току ове године додатно финансирати програм Владе Србије са милијарду и 530 старих милиона динара.

Из поузданих извора сазнајемо да је Влада оценила да је то мало пара за њен амбициозни програм, и да је зато формирала експертску групу која ради на изради елабората за увођења додатног Доплатка на чачкалице, тоалет папир, шибице и штапиће за чишћење ушију. Према истим изворима, усвајање ових мера биће предложено Скупштини у току јула.

ИЗЈАВА СЕДНИЦЕ

Видаковић Драган:

Ако ову Скупштину заиста нико не ферма, онда заиста треба да се распустимо.

НЕЋЕ БИТИ ЛОКАЛНИХ ИЗБОРА

Према Програму Владе, општинских избора неће бити! Наиме, у свом Програму, Влада се обавезала да ће у току 1991. године направити и поднети Скупштини на усвајање укупно 280 закона, а међу тим планираним законима нема закона о локалним изборима (иако је један од најзначајнијих делова Владиног реформе привредног и политичког система — изградња нове територијалне и политичке организације Републике Србије).

Планирано је да се Република издели на 19 округа који ће бити седишта административне власти за више општина. Шефови тих округа биће локални начелници који ће „директно бити везани за Владу и Министарства“, дакле, они ће бити Владино људи које ова именује.

Како сазнајемо из извора блиских Влади, све ово је учињено због тога што је према проценама њених аналитичара расположење бирача у општинама врло неповољно према СПС-у, и по прелиминарним истраживањима они би изгубили власт на локалном нивоу. Да би предупредила ту могућност, Влада је смислила такву организацију локалне власти по којој она губи сваки политички значај и утицај, а биће јој остављена само комунална и урбанистичка функција.

**СТРИКОВИЋЕВ
НЕРВНИ ОТРОВ**

СРБИ ВОЛЕ МАМУ

Када један неуропсихијатар са високог политичког места „проспе“ на обичан свет своје сумњиво стручно знање, онда није ни чудо да је српска Народна скупштина пуна комплекса — од Единовог до Јосиповог.

Настојећи да објективно сагледају чињенице од 9. марта (као да и пре тог датума нису постојали језиви докази комунистичког терора!), у Скупштини Србије састале су се многе „мудре главе“, са циљем да не дозволе да се оваква агресивна збивања икада понове.

Већина њих је, заступајући тезу о „непристрасности народних посланика“, девети и остале мартовске дане, дочекала уз извештаје митевизије, сасвим пристрасно „цокћући“ и негодујући због овакве драстичне измене телевизијске програмске шеме („Зар ти рушнички постављени Београђани не могу да ућуте и, као добри унуци, послушају приче искуسنх дедова?“). Њихово негодовање због пристрасности оног мањег броја посланичких глава које су се, с обзиром на „благих“ уличних третман једва задржале на раменима, наставило се и у Скупштини.

„Да сам се ја 9. марта нашао на улици, не бих смео да изађем за говорницу!“, прекорно је, ваљда у име свих „непристрасних“ СПС—посланика рекао **Радован Радовић**, додајући чувену и за његове страначке колеге крајње мирољубиву мисао: „ТЕНКОВИ, НЕГО ШТА!“

У знак одобравања „паметном, родитељском савету“ свог колеге, **Милош Бојовић** је, оштро меркајући исцрпљене опозиционаре, додао: „Зажалиће Србија што има овакве посланике!“

Тако је „објективно“ анализирање чињеница о мартовским догађајима започело.

НАРЦИСТИЧКА АГРЕСИЈА

Покушавајући да насртај власти на голоуки народ и малобројне народне посланике окарактеришу као стварни АГРЕСИВНИ ЧИН (ПОНАШАЊЕ КОЈЕ ЗА ЦИЉ ИМА ДА ОШТЕТИ И ПОВРЕДИ ДРУГОГА), а реакције демонстраната оправдано подведу под категорију САМООДБРАНЕ (АГРЕСИВНИ ИМПУЛС

КАО УРОЂЕНА ЕМОЦИОНАЛНА РЕАКЦИЈА НА ПСИХОФИЗИЧКО УГРОЖАВАЊЕ), посланици опозиције су још једном започели „разговор глувих“. Ни чињеница да је МИЛИЦИЈА извршавала ПОЛИТИЧКЕ, а не ПОЛИЦИЈСКЕ ЗАДАТКЕ, ни свима познате активности разноразних министара владе (ЈЕДАН МИНИСТАР ПРЕКО ТОКИВОКИЈА ИЗДАЈЕ НАРЕЂЕЊА, ЗАХТЕВАЈУЋИ ДА СЕ НАРОДНИ МИЛИЦИОНЕРИ ПОНАШАЈУ КАО ПЛАЋЕНЕ УБИЦЕ, ДРУГИ, СЛАВНИ МИНИСТАР ПРОПАЛЕ ИНДУСТРИЈЕ, ПОЗИВА ОЧЕВЕ ДА РАСТЕРАЈУ „НЕВАСПИТАНУ“ ДЕЦУ), нису биле довољне да НАРЦИСТИЧКА ВЕЋИНА НАРОДНИХ ПОСЛАНИКА сузбије своја агресивна настојања.

Настојећи да очувају идеалну слику о себи, уверени да су баш они СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ПОТПУНО СЛОБОДНЕ ЛИЧНОСТИ, свесно су игнорисали чињенице (ни два мртва, ни бројни осакаћени и повређени људи нису довољни да они погледају у сопствени „чемер, смрт и јад“), приписујући сопствене „мракове“ опозицији и народу, немилосрдно прогањајући оне у чији су физички лик, уткали своје психолошке пориве. У ПСИХИЈАТРИЈИ СЕ ОВАКАВ МЕХАНИЗАМ ПРИПИСИВАЊА

ДУРГИМА СОПСТВЕНИХ, ЧЕСТО НЕПОЖЕЉНИХ, ОДЛИКА И АТРИБУТА, НАЗИВА „ПРОЈЕКЦИЈА“, А У НАРОДУ СЕ ЈЕДНОСТАВНО КАЖЕ: „ЛОПОВ У СВАКОМ ВИДИ ЛОПОВА!“

Нису то они, већ је опозиција та „која истрже речи из контекста да би неког осудила“ (**Милован Блажић** СПС), а „Вук води и позива на рат“ (**Радослав Златановић** СПС), „правећи свесну опструкцију јер има лични сукоб са истином“ (**Живојин Митровић** — зачудо опет СПС!).

Даље, они никада нису добро схваћени (**Предраг Тодоровић**, министар „слепе“ правде: „Група посланика је погрешно схватила „Матковића“, није схваћен ни **Радован Радовић** кад је рекао: „Тенкови, него шта!“, а ваљда ни његова величина **Милошевић**, са чувеном изјавом: „Нико не сме да бије овај народ!“); они никада ништа не игноришу (осим штрајка глађу, чињенице да је **Вук Драшковић** ухапшен у Скупштини, а разбијање започело тек после убиства младића на улици Кнеза Милоша, итд.).

И, коначно, они не признају захтеве опозиције, већ се стављају на страну младости, иа-

ко су претходно објаснили да су "студенти изманипулисани и коришћени као панцир кошуља" (Милорад Бабовић — СПС).

Агресивно иступајући као већина која тражи жртву у мањинској групи, ови, крајње условно речено "народни посланици", не могу да суздрже своје агресивно понашање.

УЧИТЕЉ БОРИВОЈЕ

Док неки прибегавају „само“ ПАСИВНОЈ АГРЕСИЈИ (ПРЕДСЕДНИК ВЛАДЕ ЈЕ ДАО „СВЕТАО“ ПРИМЕР, ТАКО ШТО ЈЕ ДОЗВОЛИО ДА НАРОД, У ЈЕКУ ТРАГИЧНИХ ЗБИВАЊА, ЧЕТИРИ САТА ЧЕКА НА ЊЕГОВУ РЕЧ, ДА БИ СЕ ОН, ПО ПОВРАТКУ ИЗ УДАЉЕНОГ НОВОГ САДА, ОХОЛО ОБРАТИО ГРУПИ ОПОЗИЦИОНИХ ПОСЛАНИКА РЕКАВШИ ДА СУ ОНИ ТРАЖИЛИ ТАЈ СУСРЕТ), демонстрирајући своје неадекватно домаће и људско васпитање (звиждање, чачкање носева, „прождируће“ зевање), други су и сасвим АКТИВНО АГРЕСИВНИ, понашајући се као милицијски оперативци који ће својом суровошћу заслужити медаљу за храброст (Живомир Стевановић је милиционере активне 9. марта прогласио „херојима“!).

Батрић Јовановић скаче и тражи од колега у клупи да му „држе руке“, посланик из Трстеника жагањеним очима посматра Ракитића, као да хоће да примени „вуду магију“, а Боривоје Петровић настоји да седницу Парламента претвори у састанак ученичке одељењске заједнице, „старешински“ опомињући „ученика“ Милутиновића да је „његов начин понашања безобразан и да одговара једној врсти провокатора!“.

Као „круна“ овог „објективног проценивања народне агресивности“, академска елита СПС-посланика, даје и завршне „непритрасне речи“.

Академик Исаковић, уз, како сам каже, дужно поштовање колеге — књижевника Ракитића, осуђује „његов милитантни говор“ (ни Ракитићу, а ни народу није јасно зашто је говор милитантан, а пиштољи, оклопна кола и водени топови нису!).

У маниру ненародне посланице, а самозване новинарке Миле Штуле, која се као надрилекар, позабавила дељењем дијагноза опозицији још у давно прошлом предизборном времену, друг Радослав Златановић примећује да се „Вук својим искомплексираним говорима ставио на чело неког новог крсташког рата“, уступајући говорици једном правом професионалцу да нанесе и последњи ударац „аматерском народу“.

СТРИКОВИЋЕВ ТРТ²

Последње споменути, виђени психијатар Јован Стриковић, свесно заборављајући на Хипокритову заклетву и основне одредбе етичког кодекса сваког студента медицине, а камоли лекара специјалисте, покушава да надокнади пропуштено (докторска теза са насловом: „Улога и значај смеха у Његошевом делу“) тако што ће далекосежним психоаналитичким интерпретацијама надмашити самог творца психоанализе — скромног господина Фројда.

Приписујући незадовољном народу „инцестне побуде“ (пошто воли маму, народ хоће да се реши моћног оца; са којим се ривализује), он коначно читав „случај агесије“ ставља ad acta, уз прећутну препоруку, да сви који се због таквих бесмислица, као што

Егзибиције др Стриковића

У вези с дискусијом народног посланика др Јована Стриковића на седници Народне скупштине Србије 9. 4. 1991. изражавамо јавни протест и негодовање. Поменути члан парламента злоупотребио је највише народно представничко тело психијатријском интерпретацијом изнекених мишљења и ставова посланика опозиционих странака. Иступима појединаца (политичким нестомушљеницима) дао је менталне карактеристике које имају скоро психопатолошка обележја. На тај начин је озбиљно угрозио сваки право на слободу мишљења, а стручности којом се упорно хвали да припада, дао је одлике бестијалности и сатанизације. Психијатријацијом живота из окружења поменути лекар је показао да робује феномену политичке психијатрије давно осуђеног у свету међу стручњацима и одбаченим као видом комуницирања. То што је то вече учинио др Стриковић ружењем људских савести, давањем одређених социопсихолошких ентитетима (мржњи, сукобу отац — син) догматска обележја одраз је његове очите стручне инфуфицијентности са једне стране, а са друге он се исказује као заробљеник идеолошке небиолошке редуковане свести, са којом, као што Гален рече, „не може бити слуга истине“. Стриковић би морао знати да у кошмару духа који нас раздира са самохваливним хуманистичким знањима и као поклоници Хипократа, завештеник Светог Саве и споменик Библије је у етичкој обавези да стања усмијаности, искључивости, нетрпељивости и несагласја нашег људског приће стазом просветљености, помирићелства и разуминштва. Он, позивајући се на Свето писмо, заборави да подсмевање чину обезгреховљења исказа личну мржњу према Истини и људскости и стручној октрисаности даде обележје невешто учињене манипулисаности. Али, за др Стриковића ипак и није све изгубљено и зато му као колеги поручујемо да се не крије иза фасада здања Светог Саве, већ је време да истрчи на стазу човекољубља коју давно неуништиво учрта највећи Српски просветитељ и речима: „Јер не рече, оче мој, већ оче наш... те нико нипошто да не брине само о себи него и о ближњима и нико да нема више од другог... јер свима је подарно једну благодарност.“ Овим мелемом гарантујемо Стриковићу сигурно излечење од прикутне заблуделости и једноумне омамљености, а катарзом покајања као вида душевног умивања личним препородом нашао би се засигурно у функцији хомо хоминис. А за сада остају само блеф и фарса. О муку хуманости и успаване савести већине лекара народних посланика у Народној скупштини Србије поводом деветомартовског погрома српске младости и њеног утицаја на свеукупну здравствену сигурност, надамо се да ћемо имати прилике дати своју оцену и мишљење у демократској процедури стручно сталешке организације.

Председник Општинског одбора СПО Чачак
Прим. др Неиад Милојевић
др Јован Китановић, специјалиста
Прим. др Видоје Маричић
Прим. др Дејан Пејовић
др Драгослав Давидовић
др Владан Јовановић, лекар
Председник Општинског одбора демократске странке у Чачку проф. Миодраг Јаћимовић,
књижевник
Прим. сци. Бошко Јовичић
др Драган Гостиљац, специјалиста
др Зора Гостиљац, специјалиста

су недостатак плата, истинитих информација и перспектива, осећају ојађеним, подвргну некој врсти „приручне психотерапије“, како би преиспитали своју болесну љубав или мржњу према мамама и татама.

Стриковић као ауторитативни представник својих СПС-колега, закључује разматрање о нападу милиције на народ неком врстом интелектуалног препева оне чувене децје мисли: „ТУЧА ЈЕ ПОЧЕЛА ТАКО ШТО ЈЕ ОН МЕНИ ВРАТИО ШАМАР!“

После оваког скупштинског „шамарања“ истине, изгледа да народу, ни наука која прави разлику између „АГРЕСИВНИХ ОСЕЋАЊА“ и „АГРЕСИВНИХ ПОСТУПАКА“, а ни

Социјални психолози кажу да дуже економске невоље изазивају нездовољство, које је снажан подстицај за агресивно понашање. Тако, у јужним државама САД постоји тесна узјамна повезаност између цена памука и броја линчовања, у периоду од чак 50 година (1882—1930).

сопствена коректна процена граница између „доброг и злог“, неће бити од помоћи да психолошки обраде све оно што се догодило.

КОМУНИСТИЧКА АЖДАЈА

Арогантна власт одобрава и институционализује агресивне поступке својих послушника, осуђујући и прогањајући народ који, у самоодбрани испољи ма и најмању спремност да импулзивно узврати ударац.

Приписујући свом народу наказна обличја и убилачки лик, комунистичка аждаја верује да ће, попут Доријана Греја, неупућеном странцу изгледати као умиљато и нежно биће.

Једини излаз који народ, са таквом сликом има, јесте да је разбије, враћајући звери њен истински зао лик, с којим ће врло брзо и окончати. После онога што је на неким ослобођеним ТВ станицама било могуће видети и након онога што се о мартовским збивањима могло прочитати, изгледа да је црвена звер на добром путу да, суочена са властитом агресивном, у мукама издахне!

Сандра ЈАНКОВИЋ

ИМАМ БРАТАНЦА У ЈНА

Жири састављен од скупштинских извештача на својој седници од 19. априла једногласно је одлучно да за најбољег скупштинског говорника, између два броја „Српске речи“, прогласи народног посланика РАДОВАНА РАДОВИЋА. Општа је оцена да његово познавање хидраулике, исторнографије и технологије боја и лакова говори о човеку неслућених могућности и слућених перспектива

Поштоване колеге, мислим да је велика храброст од колега (не знам како му је име) сада рећи да је неко антикомуниста — требало је рећи то пре 15-20 година. Мислим да је највећа грешка овде што смо почели ипак да етикетирамо једни друге на бољшевику и не знам какве друге.

У мом крају за време рата је била врло тешка ситуација са четницима који су дошли са неке стране. Они свакога кога су заклали, углавном су етикетирали тиме да је петоколониш, па се десило да су заклали жену која им је доказивала да је оставила мало дете кући (имала је млеко у грудима), и њу су заклали као петоколониша.

Што се тиче ових тенкова, као инжењер машинства радио сам на усвајању комплетне технологије израде тог тенка и она ми је позната, поготову компресори високог притиска, као и хидраулика, и електроника која се ради код мене. Према томе, тај тенк уопште мени није стран, нити се плашим тих људи који возе тенкове, јер ми је случајно сада братанац у ЈНА. Тај ко се плаши, слободно може да се плаши.

Што се тога тиче, као посланик српског парламента сам уверен, јер већ месец дана сам ја уствари делегат Одбора насеља Београд

— молим вас, ко је пратио те демонстрације и ко је кога скупљао, мене апсолутно не интересује. Мој је народ почео да се гади на то више. Ми практично и не знамо ко је био код нас у тим демонстрацијама, то је толика брука код нас, као девојка кад роди дете, да извините, а не зна му се отац. Нико не зна ко је — какав сте ви то, молим вас народ, у Београду, кад наиђе таксиста из Београда ја као возач аутомобила морам да се склањам, исто као зунзара кад наиђе у пчеле.

Чим наиђе београдска регистрација, ми у Трстенику морамо да се склањамо.

За време демонстрација у Београду, у Трстенику је, и словима, на 65 хиљада становника било свега 5 милиционера на територији која је негде 20 пута 20, а то је 400 хектара, а ви сте овде на 10 пута мањем простору — за сваког човека треба специјалац, па молим вас, шта да радимо.

Ја, као посланик парламента више нећу овде да радим, да ме чува специјалац пред вратима. Молим вас, ја сам дошао овде, потпуно неоптерећен било чиме, да одлучујем, јер све одлуке које ми овде доносимо, могу сутрадан да се покажу добро или лоше. Према томе, буде ли оваких ситуација, предложићу да овај Парламент пређе у стару српску престоницу, Крушевац, па ћу ја као колеге из Београда да долазим бициклом на седници.

Зашто нисам ја био овде 9. марта — шта сам ја имао овде да тражим 9. марта? Ја сам био у старом Трстенику, људи прослављали увођење светла, 2.000 после Христа они увели улично светло и позвали посланика, а ја са њима лепо разговарам, и неко ме смењује у Београду — која је то сила што мене у Београду смењује, кад ја појма немам који су људи.

Молим вас, која је то дрскост и безобразлук — они доле вичу „црвена бандо“ а горе на том њиховом балкону стоје људи којима је била црвена и крв, и кожа, и кошуља, и капут био црвен, а да би он био нечији канцеларијски пацов, он је морао да буде црвенији од свакога. И сада, ја сам црвен — деда радикал, отац неутралан, ја сељак, сви сељаци, ја црвен, а они сви плави, нека плава крв.

Молим вас, нека кажу колеге Мађари и колеге из Српске демократске странке, покушао сам са свима да развијем неки стварно пословни и друштвени однос и да стварно донесемо неке одлуке које су од важности за овај наш народ, а овде већ — бољшевици. Ко је овде тај бољшевик, да ли је ушат, да ли је репат, покажите ми тог бољшевика — ја не знам, шта је то бољшевик.

Знам да су били у историји бољшевици и мањшевици, већина и мањина — па нормално, већина увек влада над мањином. Тај период смо ми превазишли када је мањина владала над већином. Сада ће увек већина да влада над мањином, па како буде нека буде.

А поштоване колеге ако их нешто интересује око тенка, око нишањења, око електронике, могу слободно, да дођу, ја сам расположен да им у слободном времену то објасним.

ИЗ ГОВОРА СЛОБОДАНА РАКИТИЋА НА КРАЈУ ДЕБАТЕ О ИЗВЕШТАЈУ АНКЕТНОГ
ОДБОРА

СУЗАВАЦ КАО ПОЛИТИЧКО СРЕДСТВО ВЛАСТИ

Према објашњењу сада већ бившег министра полиције Радмила Богдановића „домаћи“ сузавац, онај произведен у Крушевцу, не само да није опасан по живот, него чак делује и стимулативно на креативне мождане вијуге оних који га „конзумирају“. То што чак и у џбеницима за ОНО и ДСЗ пише да је сузавац бојни отров, за Богдановића је само једна од бљувотина старог режима.

Највећа мањкавост Извештаја Анкетног одбора је што нису прибављени анализа о количини употребљеног сузавца и стручна мишљења о начину деловања сузавца на људски организам. Ја бих о том делу Извештаја рекао

нешто више. Изнећу вам чињенице које не захтевају никакову арбитражу „за“, или „против“, јер довољно говоре саме за себе и на тај начин постају јасне и сваком лаику. Ту мислим на следеће:

Дана 9. марта 1991. године власт у Србији

је извела најсуровији атак на физички и духовни интегритет, па и достојанствено више десетина хиљада својих грађана, досад незапамћен на овим просторима. Ово ћу одмах да документујем чињеницама.

Прво, наведеног дана власт је применом хемијских токсичких материја изазвала масовно тровање људи на тај начин најдиректније угрозила њихово физичко и душевно здравље. Објашњење власти да је коришћен само обичан сузавац, представља покушај да се примена овог гаса изманипулише пред јавношћу као употреба једног наивног и потпуно безбедног средства, што је научно апсолутно неистинито и као такво се мора одбацити, утолико пре што чак није речено ни који је сузавац примењен у конкретном случају, јер из науке и искуства познато је да има више врста токсичних супстанци које као примаран ефекат имају појачано сузање, али које се по споредним ефектима разликују, што је веома битна чињеница, јер је познато да су жртве сузавца 9. марта показивале и друге симптоме тровања.

Сузавци, или како се још у стручној литератури називају „полицијски отрови“, поред надражаја сузних жлезда, делују на плућа у смислу њиховог оштећења и стварања терена за настанак плућних инфекција, или активирање латентних болести (плућна ТБЦ, хронични бронхитис, плућна астма). Код срчаних болесника, нарочито оних са ангином пекторис или повишеним притиском, могу довести до веома опасних последица. Што се тиче нервног система, многе особе, посебно у стању узбуђења, као што је то био случај у време одржавања митинга, могу испољити емоционалне поремећаје у смислу доживљавања интензивног страха, све до осећања животне угрожености и ужаса, излива беса и мржње, импулсивног понашања и лоше контроле агресивних импулса.

САМО ЧУДО ЈЕ СПРЕЧИЛО ВЕЛИКУ ТРАГЕДИЈУ

Осим ових ефеката, који очигледно нису ни мало безазлени по здравље и животе људи, сузавци имају моћан секундарни психолошки ефекат у смислу стварања панике. Какве катастрофалне последице може да има примена тзв. „бојних отрова за краткотрајно онеспособљавање“, посебно у условима ка-

да се незаштићени грађани налазе збијени у великим групама, показује исход бурног спортског догађаја у мају 1964. године у Перуу, када је полиција применила сузавац и због панике, до које је тада дошло, погинуло је 350 навијача, а неколико стотина је повређено.

Интересантно би било упитати министра полиције, господина Богдановића, да ли му је познат овај податак и да ли је претпостављао и могућност оваквих инцидената, када је издао наредбу за примену сузаваца. Да сузавац примењен у Београду 9. марта 1991. године није био „бојни отрова“ за краткотрајно онеспособљавање, у пуном смислу те речи, побринули су се водени топови који су, између осталог „окупали“ велики део грађана и оквасили њихова одела, а познато је из стручне литературе (Владимир Војводић, 1981) да мокра одећа апсорбује ситне честице отрова, па самим тим особа остаје изложена његовом дејству више часова, након изласка из затроване зоне.

Осим тога, треба знати да ефекат овог бојног отрова зависи и од концентрације и времена изложености људи његовом деловању. Тако је познато да уколико се само удвостручи ефектна концентрација сузаваца, онда постаје неподношљива. Тешка оштећења плућа и других виталних органа у случају предозирања сузаваца могу довести до смртног исхода. А из обиља филмског материјала приказаног на телевизији, као и из исказа сведока, да се закључити да су поједине групе полицијаци из незнања, или из неких других разлога, просто засипали преко сваке мере људе сузавцем. На Бранковом мосту, господо посланици, само је чудо спречило велику трагедију до које је могло доћи, јер су омамљени студенти отровним гасом и у стању панике могли да скачу с моста, с обзиром да је у оваквим околностима понашање масе често ирационално и нецелисходно.

Ако се све ово узме у обзир, а мора се узети, јер су то чињенице засноване на искуству, на вишеструкој научној провери, у том случају брутално осујећење основне људске потребе људи да на миран начин демонстрирају деценијама акумулиране неправде свих врста, масовно тровање бојним отровима са свим својим негативним ефектима на психичко стање људи, примена свих врста физичке силе над дотле у потпуности голоруким народом, где су водени топови и примена гумених палица више погађали достојанство него тела људи, уз појаву страха због очигледне виталне угрожености када су запраштала смртоносна оружја и пале прве жртве, коначно су резултирали у виду потпуног распада рационалног понашања и појаве импулсивно-нагонских радњи, које су у једној фази имале и ирационални деструктивни карактер. Зар о ирационалности оваквог понашања демон-

страната довољно убедљиво не говоре призори када појединци искаљују бес на већ уништеним и угљенисаним полицијским возилима или ударањем песницама о непробојне зидове оклопних транспортера у покрету, где изузев једне очајничке симболике против неправде и осећања личне угрожености не треба тражити ништа више.

СУЗАВАЦ СА ОДЛОЖЕНИМ ДЕЈСТВОМ

Називати овакво понашање хулиганским и унапред смишљеним представља најјефтинију политичку манипулацију усмерену на обмањивање јавног мњења. Овакво понашање је вишеструко изазвано и њега првенствено треба да објасне социолози и социјални психолози, а не страначки одбор, који по сопственом саопштењу није желео да врши истрагу, није желео да даје политичку оцену, није хтео да утврђује зашто је бачен сузавац још пре најављеног почетка демонстрација, па му на крају није ни остало било шта да ради. Предлог да се не усвоји Извештај Анкетног одбора не садржи критику рада појединих чланова нарочито не оних који су свесно одустали од својих познатих ставова и жртвовали своју принципијелност да би из Извештаја биле изостављене задате квалификације демонстрација, као рушилачких, односно да су „имале за циљ рушење уставног поретка.“

Други значајан податак о криминогеном понашању власти за време демонстрација је употреба водених топова при ниској температури и снажном ветру, који је потенцирао још више расхлађивање људских тела, чиме је извршен још један атак на здравље великог броја људи, предиспонирајући их за појаву разних инфекција, утолико пре што је у то време још увек била акуелна епидемија грипа, па се међу демонстрантима налазио одређен број реконвалесцената.

С друге стране, директан удар воденог млаза са мањег одстојања из воденог топа под великим притиском на људско тело изазива тзв. контузионе повреде, односно озбиљна оштећења унутрашњих органа, пре свега, крвавења у трбушној дупљи, или прскања црева са фаталним исходом (Медицинска енциклопедија, II том).

Треће, постоје подаци да је после 9. марта 1991. године, као директна последица трауматских догађаја на градским улицама, нагло порастао број акутних психичких поремећаја код дотле здравих људи. (негодовање), као и број погоршања душевног стања особа које су већ биле психијатријски пацијенти. Најчешће манифестације су стања страха, депресивна стања и параноидни облици реаговања, уз осећање угрожености од власти и у случајевима где за то нема никаквог разлога.

ЛИЦЕ СА НАСЛОВНЕ СТРАНЕ

ДУШАН МАТКОВИЋ,
И ДАЉЕ НА ФУНКЦИЈИ

КАД ЗУЦНЕ КЋИ ИЗ АМЕРИКЕ

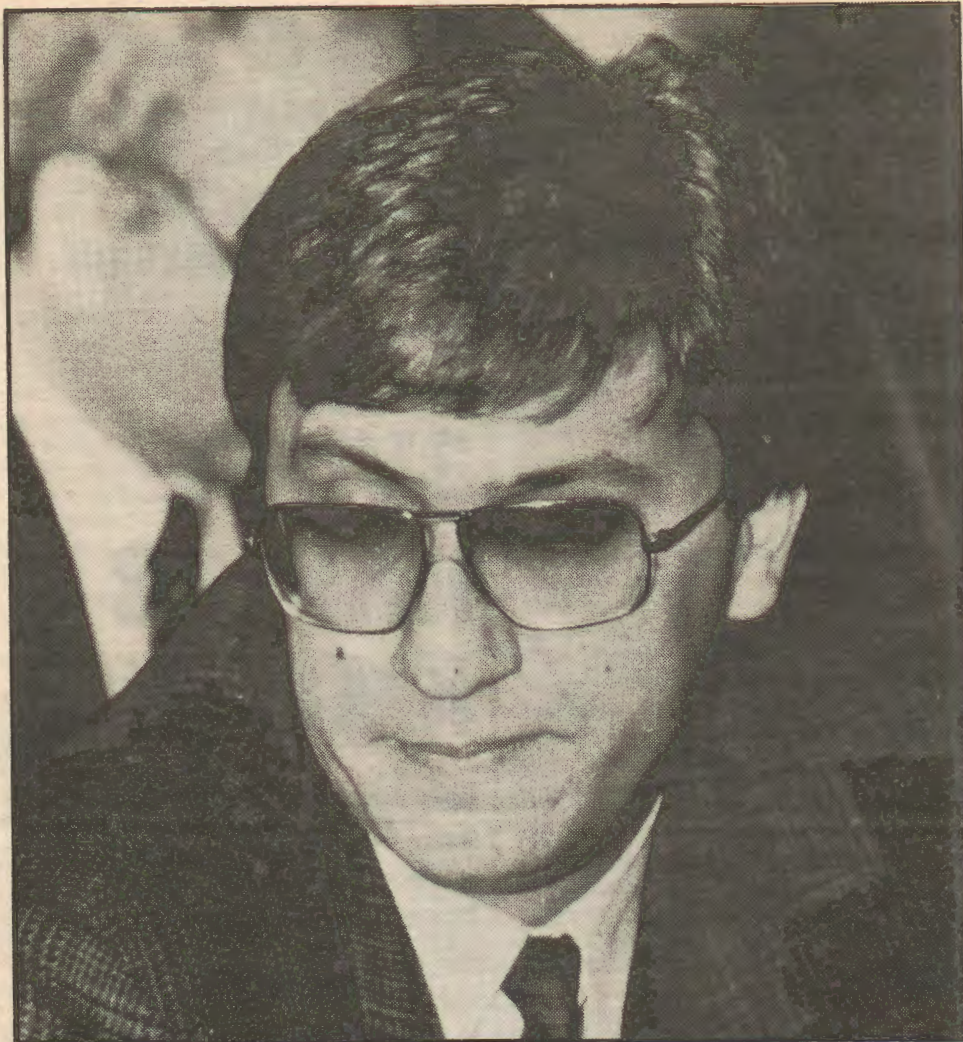
Како министар индустрије Србије може бити никакав гарант радничкој класи, посебно металцима, текстилцима и кожарима Србије, који су недавно изашли на генерални штрајк, кад је он пет хиљада радника Индустрије „Обуће Београд“ задужио 20 милиона долара, а имовином покушао да манипулише?

Референце Душана Матковића за министарску фотељу широј јавности нису познате. Она која је, вероватно, битно утицала да „падне Ушће“ баш на њега, свакако је пословни потез који је повукао почетком прошле године. Будним оком „успешног привредника“ Душан Матковић прати „развој“ бранше и запажа да је Фабрика коже „Филип Кљајић“ — до саме коже огуљена. У том тренутку, када сви окрећу леђа радницима фабрике коже, овај врли привредник нуди „спасоносно“ решење: запослиће око 250 радника Фабрике коже „Филип Кљајић“, а заузврат они ће му уступити њихову зграду за пословни простор Индустрије „Обуће Београд“. Преузимањем радника Душан Матковић зарадио је за Индустрију „Обуће Београд“ око 3.000.000 немачких марака. Тако је од стране есперата зграда процењена.

ПОД СРЕЊНОМ ЗВЕЗДОМ

Али: бивша зграда Фабрике коже „Филип Кљајић“ никада није постала пословни „простор“ Индустрије „Обуће Београд“. По неким злобницима у оптицају су две претпоставке. Прва, да ту намеру Матковић никада није имао на уму, и друга, да су се намери испре-

чиле неке „ситнице“ у виду њене техничке исправности и књижења у земљишне књиге. Истину зна једино Душан Матковић.

Да је Душан Матковић заиста рођен под срећном звездом, говори следећи „прилог за биографију“ успешног директора. Једне ведре ноћи, која можда и није била тако ведро, среће се са Драганом Канкарашом, вршиоцем дужности генералног директора НИП „Туристичка штампа“. Овај „ве—де диша“, нешто раније, као да је добио наредбу од своје жене: Иди на посао и не враћај се кући ако не постанеш директор — не бира средства да се домогне директорске фотеле. За месец дана промењен је Статут „Туристичке штампе“, унета је у њега и виша спрема коју је Драган Канкараш стекао на некој вишој (вечерњој) школи, а да би што више био убедљив секретарица се потрудила да му издејствује „зелени картон“ са „познавањем једног светског језика“. Тек након комплетирања квалификације надметање за избор могло је да отпочне. Нико га није хтео: ни конкурсна комисија, ни раднички савет, ни општина... Али, жена је своје рекла: Иди и не враћај се ако не постанеш директор! Узалуд су радници одлазили у СО Стари Град, писали писма Слободану Милошевићу, одлазили у Це Ка Ес Ка Србије — Драган Канкараш је изабран за генералног директора „Туристичке штампе“. Незадовољан нерегуларним избором, један од противкандидата се жалио и спор је на суду. У цивилизованим земљама овом „стручњаку“ би, када би се појавио у њиховој метрополи, затражили „аусвајс“. У Београду, на очиглед културне јавности, он је

постао генерални, јер, тобож, бољег Београд нема. А тај „најбољи“, за само неку годину, издавачку продукцију НИП „Туристичке штампе“ свео је на штампање налепница за јаја и осталих пресликача и подметача за шоље и чаше, а само у изузетним приликама прихвати се и таквог „издавачког пројекта“ као што је штампање пропагандног материјала за Душана Матковића уочи вишестраначких парламентарних избора у земљи Србији.

Шта је истина у односима „нашла врећа закрпу“?

Истина је следећа: НИП „Туристичка штампа“ штампала је Душану Матковићу пропагандни материјал за вишестраначке изборе у Србији. Истина је да Индустрија „Обуће Београд“ није финансирала штампање пропагандног материјала. Да ли за узврат, или зато што је Душан Матковић проценио да се ради о „успешној“ издавачкој кући и „успешном“ директору Драгану Канкарашу, нуди „Туристичкој штампи“ бившу Фабрику коже „Филип Кљајић“ за три милиона немачких марака. Истина је да је Драган Канкараш уверавао Колегијум и Збор радника „Туристичке штампе“ да је направио добар „пазар“, а за Дан Републике издао је наредбу да се из старе зграде „Људство и машине“ преселе у нову зграду у улици Ђуре Ђаковића број 100. Истина је да је „Туристичка штампа“ у неколико наврата објављивала оглас у „Политици“ о продаји старе зграде у улици Страхинића Бана, али се озбиљнији купац није појавио. У међувремену Душан Матковић бива изабран за Министра индустрије Србије, а његов наслед-

ник, Милан Ђорђевић даје оглас оглас у „Политици“: Продаје се зграда „Обуће Београд“, на три спрата у улици Ђуре Ђаковића 100“. Радници „Обуће Београд“ су збуњени, радници „Туристичке штампе“ и збуњени и тужни. Драган Канкараш умирује Колегијум да управо долази из општине Стари град и да је од њих добио уверавање да ће „они помоћи да продамо зграду и да са „Обућом“ неће бити проблема“.

„НЕМА МИЛОСТИ“

Да ли случајно, или по налогу министра индустрије Србије, тек „Туристичку штампу“ посећује екипа Телевизије Београд и јавност информише, наравно „објективно“, о њеним пословним успесима. Као: „Туристичка штампа“ инвестирала 3.000.000 немачких марака у нову зграду?! А истина је да „Туристичка штампа“, осим кирије за период од 1. јуна 1990. до 31. децембра 1990. године није дала ни динара Индустрији „Обуће Београд“.

Никола Корбутовски, помоћник в. д. генералног директора „Туристичке штампе“ каже:

— Тврдим да ове године нисмо дали ни динара Индустрији „Обуће Београд“, а када ћемо то само Бог зна. Из зграде нећемо тако лако изаћи, јер је све било „поштено“, па зашто ту не би мало порадио и суд.

Драган Канкараш крије и од најближих сарадника истину о куповини зграде, а свима који покушају да „нешто о томе зуцну“, прети отказима. „Сви који нису у функцији дохотка треба да лете из фирме“, чувени је мото овог „успешног“ привредника. Или: један кванан зуб, цела уста смрде“.

Милан Ђорђевић, генерални директор Индустрије „Обуће Београд“:

— Не интересују ме договори које су водили Душан Матковић и Драган Канкараш. Имам разумевања за тешкоће „Туристичке штампе“, али само до 30. јуна 1991. године. Уколико до тада не измире закупнину од 600.000 динара и не уплате износ од три милиона марака за зграду у улици Ђуре Ђаковића, истога дана мораће да излете из наше зграде. Ту милости нећемо имати.

У међувремену, Драган Канкараш отпушта најквалификованије раднике који му указују на грешке, одређује плату „од ока“ и исплаћује је радницима преко путних налога да би покрао свог министра за индустрију, подиже кредите „као од шале“ и вози добра кола која су му купили „верни“ радници „Туристичке штампе“. Једна кћерка му је на школовању у САД, а друга је недавно положила возачки испит.

Очигледно је да Драган Канкараш ужива подршку владајуће партије, а везе са Душаном Матковићем, бар тако Канкараш каже, могу радницима „Туристичке штампе“ бити од велике користи?!

Задуженост Индустрије „Обуће Београд“, коју је моћник Душан Матковић успео да uvede у зону банкротства, свакако да нови директор Милан Ђорђевић не може да прихвати као своју. Први чин ове земунске драме није саопштење јавности и Републици Србији да је Индустрија „Обуће Београд“ у стечају, јер то својим утицајем спречава млади бољшевик Душан Матковић.

Ни радници Индустрије „Обуће Београд“, ни радници НИП „Туристичка штампа“ не желе да ваше махинације спроводе под својим именом. Вама они никада нису ни веровали.

Ј. ПОПОВИЋ

(НЕ)НАРОДНИ ПОСЛАНИЦИ:

ДУШАН ЛАТИНОВИЋ И МИЛОВАН БЛАЖИЋ (СПС)

ЗЕЦОВИ ИЗ КИКИНДЕ

Посланици Социјалистичке партије Србије у Народној скупштини имају високу безбедоносну културу. У прошлом броју смо писали о господину Радисаву Симићу из Кладова који је својевремено био кључни сведок и организатор процеса грађанину који није лепо мислио о самоуправљању.

Господин Душан Латинковић, народни посланик из Кикинде, као судија Општинског суда у овом граду, по кратком поступку је осуђивао „народне непријатеље“. Суграђанина Петра Веселиновића казнио је са три месеца затвора због једног вица и огласио га „морално-политички неподобним“. Судија Латинковић је изузетно био ревносан у прогону „народних непријатеља“, а веома благ према државним пријатељима. Када је својевремено Раја Поповић, један од руководилаца локалног листа „Комуна“ у пијаном стању погазио човека, судија Латинковић је уложио све напоре да се господин Поповић, доказани државни пријатељ ослободи. И би тако. Раја Поповић уме да памти такве услуге, па ће и судија напредовати уз Рајину помоћ.

ВЕСЕЛА БРАЋА

Правда је годинама у Кикинди у рукама Латинковића. Душанов брат Воја заменик је Општинског јавног тужиоца у Кикинди. Тако један брат отпукује, други пресуђује.

Раја Поповић, данашњи директор „Комуна“, чим је дипломирао син Душана Латинковића, без дана чекања на бироу рада прима га за новинара у свом листу. А и изборну активност господина Латинковића и другог посланика из Кикинде, г. Милована Блажића, финансирао је Раја Поповић, преко своје „Комуна“. Штампало је лист „Огледало“ у тиражу од 20 хиљада примерака и преко својих људи делио га у време изборне шутње.

На путу Кикинда-Мокрин једног јутра, око четири часа, аутомобил у којем су били Латинковић, Поповић и Блажић сударио се са стубом поред пута. Не зна се ко је од ове тројице пијаних другова био за воланом, али се зна да је овдашњи ЗОИЛ исплатио штету.

Да је господин Латинковић недодирљив показује и чињеница да је против њега до сада поднето осам кривичних пријава због основане сумње да је извршио преко 30 кривичних дела. Душанов брат Воја, као јавни тужилац, није мислио тако, па није подизао

Криволов господина посланика Латинковића само је део његовог комунистичког наслеђа, које би најбоље стручно протумачио његов клупски друг, господин Блажић.

оптужнице, да му се брат не траумира.

Списак незаконитих понашања господина Душана Латинковића је голем, тешко је све навести у овом тексту.

Својевремено је господин Латинковић (Душан) постао члан Стамбене задруге у Ливници темпера и железца. Није био члан овог колектива, а учланио се да би добио материјал по нижој цени. И план је добио за мале паре, јер је утицао на општинску комисију, правдујући се да су око његовог плаца подигнути свињци, па ће да му смрди. Од кикиндске поште добио је телефон без накнаде, подсећајући директора ПТТ-а на своје утицаје.

У кривичним пријавама које су поднете против господина Душана Латинковића на душу му се стављају пљачке које је вршио у овдашњем Ловачком друштву. Као члан управног одбора, судија Латинковић је често ишао у криволов и из резервата ловачког друштва устрељивао дивље свиње, срндаће, прелелице, фазане, зечеве, јаребице. Ловачко друштво има у власништву око 120 јутара плодне земље, али је храна за животиње купована са стране. Ко је узимао плодове са толико плодне земље није још утврђено, мада је пријављен био судија Латинковић, као главни махер.

Оптужен на предизборним скуповима за мућкање у ловачком друштву, господин народни посланик је признао да је само „ловио зецове без дозволе“. Тако ни његова крађа свиња у Млаки још није расветљена. Судија се правдао да је као председник Општинског комитета СК у Кикинди морао да чаштава људе. Учинио му се да је најбоље и најјевтиније да их „устрели“ и онда направи банкет. А комунисти без банкета нису могли.

Када је већ био при крају изградње куће, г. Латинковић је имао чудан пех. У још недовршеном „вигману“, избио је пожар. После је од ЗОИЛ-а у Кикинди судија Латинковић подигао два пута осигурану суму. Како му је то успело никоме није јасно, мада је познато да су

комунисти увек имали неке своје волшебне методе у згртању пара.

ДОКТОР ЗА ДУШУ

И други посланик из Кикинде, господин Милован Блажић, бави се „научно истраживачким радом“. У градској болници у којој је директор лекар Милован Блажић од општинског СИЗ-а здравствене заштите подиже се и по 400 плата више. Толико директор и посланик пријави да у његовој фирми има запослених, а провера није дозвољена. Толико мора да се плати, јер ће у противном Раја Поповић да оплете преко „Комуна“, а из Комитета би Душан Латинковић послао „информацију о неким идејнополитичким скретањима у раду СИЗ-а здравствене заштите“, заменик јавног тужиоца Воја Латинковић ставио би СУП-у у Кикинди затев за спровођењем истражних радњи“ у вези пословања СИЗ-а здравствене заштите. Ко је шта могао директору Миловану Блажићу, који је на ову дужност постављен, мада је јавно познато да је добре три године и сам био њен пацијент, на одељењу затвореног типа.

Господа посланици Латинковић и Блажић у Београду, на заседање Народне скупштине Србије долазе колима „Комуна“, или кикиндског Дома здравља. Да стигну на време, и као ауторитативни људи мудро дискутују, предлажу, да се залажу за бољитак Србије.

На седници Народне скупштине Србије 18. априла критикована је „Српска реч“ и серија о (не)народним посланицима. Жалили су се на наше писање посланици Живко и Мирко Кулић, (комунисти увек наступају као породица), Дача Марковић и Радисав Симић. Било би много боље и часније да су се обратили тамо где су и прозвани и своје право штитили на начин како то прописује Закон о јавном информисању којег су (из)гласала и ова четворица посланика. Ипак, у њиховој су природи, изгледа, злоупотребе, па су овог пута то учинили и у Парламенту. Ми се не љутимо. Научили смо на њихова понашања.

Због обиља материјала и доказа које добијамо о народним посланицима СПС-а, принуђени смо да жребом извлачимо имена оних које представљамо. Тако је потпуно неизвесно ко ће бити представљен у следећем броју „Српске речи“.

Милован БРКИЋ

**СКУПШТИНА ДОК УНКОВИЋ „БОЛУЈЕ”,
БОРИВОЈЕ ПЕТРОВИЋ „ПРЕДСЕДАВА”**

(СА)ЧУВАЈТЕ МИ КРАГУЈЕВАЦ

Док даноноћно гледамо пренос догађања из Народне скупштине Србије и необавезно регулирање саобраћаја говорника од стране потпредседника Боривоја Петровића, готово да нам не пада на памет да размишљамо још и о Боривоју самом. Можда је тако и боље, јер чим почнемо да размишљамо о њему, установимо да смо то учинили на сопствену штету. Нити освежава нити гоји.

Лета господњег 91. Српским парламентом председава потпредседник господин **Боривоје Петровић**. Дванаестог марта 1991. господин Петровић је изјавио студентима окупљеним око Теразијске чесме да „се у Крагујевцу научи демократији”. Завиримо у политичку биографију господина потпредседника и вратимо се у давне шездесете године.

Омладинац, господин Петровић, смењен је са функције команданта Омладинске радне акције „Аутопут” у Нишу и искључен из партије, јер је своју бригадирску униформу препунио туђим парама. Без много муке господин Петровић се запослио у Крагујевачком СУП-у и убрзо постао НАЧЕЛНИК ИСТОГ, као доказани и бескомпромисни борац за политику Петра Стам-

болића, Драже Марковића, Шанета Петровића. Циљ који је потом зацртао, заобилазећи тадашње правне норме, јесте место председника Скупштине општине Крагујевац. На „чудесан начин” је од начелника СУП-а постао градски одборник и на крају председник Скупштине општине. Следећих девет година, опет супротно Уставу, траје његова „страховлада” и обрачун са „обојеним” и „необојеним” непријатељима самоуправниог друштвеног система и тзв. „либералима”. Шта је господин Петровић „дао” Крагујевцу, а шта „узео”?

Најпре је у јесен 1978, дочекујући Броза, од Крагујевца направио „Северну Кореју”. Тридесет хиљада људи обучених у црвено махало је разноврсним порукама мира и љубави, петнаестак километара, од Чумића до Петровића, шепурио се шпалир трактора за ту прилику специјално офарбаних у црвено. Сећајући се тога многи Крагујевчани црвене од стида. Инсценирао је „типоистичким” методама случај „Град-Застава” и успео да угледног привредника Првослава Раковића отера из Крагујевца, непланским развојем фабрике аутомобила „Застава” уништи село Корман, пројектом „Језеро Гружа” потопио је многе плодне њиве, а зауврат пружио воду сумњивих хемијских и биолошких квалитета. За време његовог мандата изграђено је мноштво инфраструктурних објеката, не превеликим умећем, већ средствима самодоприноса самих грађана, Републике, Федерације и иностраним зајмовима, које и данас отплаћујемо. Нестручним урбаним решењима уништио је готово све историјске и културне традиције града. Пружио је невероватну подршку Уставу из 1974, који нас је довео до највеће националне, политичке и економске кризе од постанка Југославије. Не заборавимо и ТВ поруке „да чувамо Крагујевац” док је господин Петровић у Енглеској, Италији, Француској, Чешкословачкој. И, коначно, свему томе додао је оставку на функцију председника Скупштине.

ПАРА НА ПАРУ

Крајем децембра 1980. године Општински комитет Савеза комуниста је девет сати (до четири ујутру) расправљао актуелна питања друштвено-политичких односа у општини Крагујевац. Помињу се пропусти у кадровској политици индивидуалној и стамбеној изградњи и друге негативне појаве. Најпре је изречена опомена господину Петровићу, а на крају је захтевано да поднесе оставку на функцију председника општине. Седници су присуствовали чланови и ЦК Србије и чланови Централног комитета СК Југославије. На жалост, новинари нису били нити позвани, нити обавештени о овом скупу. Сачекало нас је само званично саопштење. Док се то дешавало по граду су се распоредиле разне приче и приче. Ипак стоји да су „комунисти и Крагујевчани” протестовали због кршења самоуправљања, самовлашћа, лидерства, кадровске политике, добијања високог стамбеног кредита под повољним условима и плаца на повољном месту, и захтевали оставку господина Петровића. Нису ни слутили да ће за пар месеци бити оптужен за пљачку од 13.000.000 тадашњих динара. Не заборавља се да је господин Петровић, „у почетку-рашчишћавања поли-

тичких деформација, за сваког ко је изнео било какву примедбу на његов јавни рад, користио добро познату политичку формулу „све су то непријатељи самоуправљања и друштвеног система“. У прикривању свог лика показао се и као вешт глумац истичући своје „класно“ порекло и пређени пут до „неслућених“ врхова. Мишљења су да је Петровић био једини кривац за зидање једне, друге, треће куће и адаптацију стана. Са различитим „сугестијама“ и „предлозима“ расправа се отегла до 29. јануара 1981. године.

Маја 1981. године политичком каријером господина Петровића почињу да се баве судски органи. На оптуженичку клупу, пред Већем петорице Окружног суда у Београду, седа господин Петровић, другооптужени у афери „Београд-инжењеринг“. Оптужен је за:

- пљачку од 560.000 тадашњих динара,
- злоупотребу службеног положаја
- злоупотребу овлашћења У ПРИВРЕДИ
- фалсификовање службених исправа и несавесно пословање.

Непосредно пред судски процес господин Петровић изјављује:

„Ја сам рођен на овој калдрми. Овде сам прошао пут од чистача ципела до доктора наука. Не желим да идем никуд из Крагујевца. Могу бити директор Градске чистоће или неке друге фабрике, могу бити физички радник, али са ове дужности хоћу да одем чист...

ЦРВЕНА И ЦРНА ТАШНА

И тада на сцену ступају све тужније и тужније чињенице. Почетак суђења везан је за продају виле у Ровињу посредством „Београд-инжењеринга“, а за потребе Скупштине општине Крагујевац. Првооптужени господин Обрадовић је потанко објаснио како и од кога је купљена вила. Власник виле Жарко Кирићански, оптерећен коцкарским дуговима, одлучио је да посредством (или уз помоћ) адвоката Филе Филоте изврши продају. Обрадовић је обавестио Петровића и све се покренуло. Наглашава да Бору никада не би поменуо „јер су као браћа“, али у јавност је продрла вест о томе. Помиње провизују од 300.000 ондашњих динара, коју су њих двојица „братски поделили“. Подела се, по једној верзији, десила у канцеларији „Београд-инжењеринга“, а по другој верзији насред Теразија. Секретарица господина Обрадовића, Леонина Ненадовић видела је да господин Петровић улази без црвене торбе, а излази јако задовољан са црвеном торбом. А онда, одједном, није видела ништа, већ „читала директиву са цедулице“. Следећи оптужени Петар Глигић, изјављује пред судом да је све знао, и о провизији и о ташни. Јасно се сећа да је господин Б. Петровић узео „фантомску“ ташну од господина Обрадовића. За господина Боривоја све је то монтажа, све то чине људи који му завиде на вртоглавом успеху. Додуше, признаје да је на поклон добио две, црвену и црну ташну, од господина Обрадовића. Упорно понавља да не зна о чему се овде стварно ради, и пита се да ли се овде суди онима „који су јели и пили“? И тако, све у круг. Господин Петровић је саслушаван трећег дана претреса. Категорички је одбио све наводе оптужнице и остао упоран у тврдњи да новац од провизије није примио. „Никада ми Јова није говорио о провизији, нити ми је дао новац. Ја бих и сада рекао да се купи кућа у Ровињу, ако би ме питали за мишљење“. Сазнајемо да је вила комплетно опремљена од „клавира до кристалних чаша“. Тек прошле (1980) године обавештен је да је „неко“ узео провизију од шездесет милиона тадашњих динара. „Волео бих то да ми Јова објасни“. Обрадовић и даље објашњава где је и како дао новац, ташну. „Нисмо се у то време виђали, нити си ми било шта дао“, тако гласи Боривоја реплика. Али, не да се ни Јова: „Дао сам ти новац“, па опет Бора: „Ништа ми није дао, нити сам било шта узео“.

Никоме више није било јасно да ли је важније где је и када новац узет или да ли је и у којој суми примљен као мито. Господин Боривоје Петровић је за

СКУПШТИНА

све окривио новинаре. Они су створили читав процес као и саму атмосферу психолошких притисака. Они су га унапред осудили. Није му било јасно ни зашто се толико говори о вили у Ровињу, о новцу, „теревенкама, лумперајкама, лову“. „Ја сам узбуђен и све ћу потанко објаснити у завршној речи“.

Са ове дистанце, невероватно звучи да је некога изнервирало то што је највероватније сам урадио. Да подсетимо, јавни тужилац је господина Петровића теретио за примљен мито у износу од 131.500 тадашњих динара, за саучествовање у фалсификовању службених докумената и стицање противправне имовинске користи од 13.000.000 тадашњих динара. Док је трајало „прошло“ време и док су се немилице трошили туђи новци, све је било у реду. Улогу кривца преузимају новинари, јер су јавност упознали са догађајима. И као задња кап која је прелила ионако препуну чашу: милионске лумперајке гошћења и ловови јавно су приказани као издаци за топли оброк радника. Све се дешавало у ери стабилизације, готово иронично звучи да су ти „угледни људи преко ноћи постали пљачкаши“.

Углавном, та, час црвена, час црна ташна, и претња да ће оптужени о свему проговорити, натерала је владајућу српску гарнитуру да случај стави ад акта, с обзиром на политички земљотрес који је стигао и на њен праг.

ПОЛИЦАЈАЦ ЈЕ — ПОЛИЦАЈАЦ

Пролазиле су године, све се полако заборављало. Тешко је сазнати где је господин Петровић у међувремену био. Верујемо да се није злопатио. Одједном прошле године, као гром из ведре неба, погодила нас је вест да се господин Петровић враћа у Крагујевац и кандидује за народног посланика Србије. Његову агитацију врше проверени кадрови, махом стари сарадници, окупљени око кафеа „202“. Приватним предузетницима нуде се, у случају победе господина Петровића, пореске олакшице и боље локације. Највреднијим члановима изборног штаба обећавају се директорске фотеље крагујевачке „Југобанке“, „Црвене Звезде“, „Србије“. После првог изборног круга Уједињена Опозиција Србије, обавештенија од Крагујевчана, не жели господина Петровића у својим редовима, без обзира на примамљиве новчане надокнаде. Безуспешни покушаји грађана да јавност упознају са „успесима“ господина Петровића. Неко је желео да стара времена поново дођу, а са њима и нови „богови и батине“. Као шездесетогодишњак господин Петровић улази на велика и широм отворена врата политике. Постаје народни посланик, па потом потпредседник Скупштине Србије.

Његова страначка неопредељеност, сваког нас дана изнова шамара. За три месеца функционисања господин Петровић није упознат ни са пословником о раду Скупштине Србије. Појединим народним посланицима одузима реч без икаквог разлога, док су други главне звезде у неком давно одгледаном филму. Као да не схвата у ком времену живи и шта се стварно догађа. Као да ће се сваког часа пробудити из неког дубоког сна док монотоним гласом саопштава да „имамо сагласност владе“ или да је „радно време до седамнаест часова“. Нерасветљена је и његова улога у децембарским догађајима, нарочито око хапшења господина Драшковића усред Парламента. Неважно је да ли је и како саучествовао у клопци за хапшење господина Драшковића, „важно је да је једном полицајац увек полицајац“. Господин Боривоје Петровић зближа се научи демократији. Надамо се да више нећемо учествовати у његовом или било чијем рекапитулирању наученог.

Оливера ВАРЈАЧИЋ

25

МЕНИ ОВЦА, ТЕБИ БАБА

Мирољуб Јовановић је лекар. Уз то, специјалиста. Интерниста. Једини такве врсте у сиромашној Лужници. И зато пацијенти у њега гледају и на њега иду као лептири на светло. Јер, здравље је највеће богатство. Живот је мио.

Мирољуб Јовановић то зна и зналачки користи привилегију која је ту. Пацијенти су покорни и послушни. Они, и да хоће, не могу свом лекару ништа да одбију. Јер, требаће он њима. У ординацију Мирољуба Јовановића не иде се празних руку. У рукама болесне старице, брижљиво увијено — пиленце. Печено. У џепу болесног старца — флаша ракије. Препечене. За сваки сеоски дом част је да др Миле буде његов гост. А др Миле воли лечено јагње. Да не буде теже од 10 кг. За мезе — млад сир. А воли и да поприча са домаћином. Не о болести. Нека враг носи болест! О њој ћемо у ординацији. Кад дођеш, уђи преко реда, слободно. Извини што си прошли пут чекао. Нисам те познао. Него, лепо ти ово јагње. Колико чуваш оваца? Је л' би имао једну да ми продаш? А, је л' би мог'о да је чуваш? Лако ћемо за трошкове. А, важи ли да се погодимо: ја да чувам твоју бабу, а ти да чуваш моју овцу?... Тако је било у селу Вави. Али, баба умре! Дође човек др Милету у ординацију и каже: „Докторе, баба умре. Него, ти прибери оно твоје бравче, јер ја више не могу да чувам ни своје. Стар сам и....“ После, несрећни сељак и др Миле стигну до суда. И, дабоме, сељак изгуби. Јер, и судија зна ко је др Миле.

БАБУШНИЧКИ МЕДЕНИЦА

Тако то докторује др Миле. Али, није он само лекар. Он је и пчелар. И сам не зна колико има кошница. А воли да их гледа како раде. Много га подсећају на његове пацијенте. На лужничке печалбаре, врсне грађевинаре. Баш се дивео како су радили на његовој кући. А нису радили много дана. Само по шест дана. Остале дане боловања нека искористе на својим њивама. Поштено, зар не? А некима је дао и упут. Чак за Ниш. Дабоме, само онима који су то заслужили. А који не заслужују, они неће доћи на ред за преглед. Нека дремају у ходнику пред ординацијом, па макар цркли. Као што се, уосталом, некима и десило. Али, неће више. А ко има „дугачак“ језик, може да доживи као ова сељанка: „Марш кући, ништа ти није!“ А она оде у — Пирот. У болницу. А тамо одмах пронашли и написали: „Жена болује од рака!“ Следи представка Дому здравља у Бабушници, против лекара Мирољуба Јовановића. И — ништа. Као и неколико година раније, када је др Миле, као први човек Дома здравља у Бабушници, наредио да се наплаћују тзв. фиктивни рачуни. За непостојеће пацијенте. За мртве душе. За неучињену услугу. Чак и за дезинфекцију и дезинсекцију непостојећих бунара. То је одјекнуло широм Србије. У штампи је био крупан наслов: „Бабушнички Меденица“. Уследила је и тужба Јавног тужилаш-

Посланика има разних, али неки су разнији од других. Друг Мирољуб је један од тих других. Да би увек био међу првима. Зато нам срчана пумпа залауфа кад га видимо на малим екранима тв-пријемника.

тва у Пироту. И — ништа. Суђења није било. Др Миле остао „чист“.

Тесно је др Милету у Дому здравља. Хоће он да постане први грађанин мале вароши Бабушница. Не зато да би неким својим способностима допринео развоју пасивне општине, него да има власт и позицију на којој му нико не може ништа. Зна др Миле како то да постигне. Ту су његови јуришници. Знају они знање. И — др Миле постаде председник СО Бабушница.

Долази и свечани тренутак, када др Миле, новопечени председник треба да каже своју приступну беседу. Али, како ће, јер са јези-

ком, посебно због мноштва падежа, баш није у неком пријатељству. Али, зна др Миле ко је у Бабушници писмен. Написаће му он. Мора, јер... А на промоцији: председник замуцкује, зноји се. Неће из њега туђе речи, па то ти је! Али, нема везе, развезаће се језик после, у кафани, где се др Миле осећа као риба у води. Ту он ствара све: и пријатељства и — раднике. Горосече. Око Бабушнице има доста нетакнуте шумске грађе (у друштвеној својини), а др Миле има свој булдожер, свој камион, своје паре и — своје раднике. Они секу стабла као огревно дрво, а др Миле га продаје ка грађевински материјал. Лова до крова. Има лову, има власт. Шта још хоће?

ЖИВЕЛИ!

Дошле неке промене у Србији. Др Миле се не изјашњава одмах. Он чека да се осети „са које стране ветар дува“. А онда, ускочи у воз који води до врха власти. Из СКС у СПС. Сликај се са Вождом, покрени целу апаратуру и — нема да омане. Има и других кандидата. Пих! Ту су провокатори, ухода, послушници. Сви су они уз Победника! На „правој страни“. А истина? А морал? Ајде, море, то су трице! Важно је успети. И, др Миле је успео: постао је народни посланик! Наравно, следи пир. А на пиру, реч има народни посланик др Мирољуб Јовановић: „Другарице и другови! Дозволите да понудим ес-пе-ес торту, али само за ес-пе-ес другарице, са жељом да рађају ес-пе-ес децу!“ Аплауз. Урааа! А негде у ћошку један пијан сват мрмља: „Мајку ти блесаву, зар не видиш да овде нема ниједне жене млађе од 40 година!“

Од тада, ево већ пет месеци, кад год је неки „значајан дан“, на дверима СО Бабушница блиста слика нашег посланика. Него!

А пацијенти и грађани Лужнице могу да виде др Милета и председника Милета (у истој личности) само преко телевизијских екрана, и то као посланика. А он, као и да зна колико га они желе, увек седне испред камере. Само се глади и оглашава, и то доста грлато, са свога места, и то само онда када говори неки посланик који није из СПС. Да виде „они горе“ како је ревносно веран и како нису погрешили што су подржали баш његову кандидатуру. А кад треба да се аплаудира или гласа, он се прво добро осврне. Да не погреша, као онај посланик од академика, који, видевши да му аплаудира опозиција, рече: „Ја мора да сам нешто погрешао!“ А др Миле не греша. Он зна када, како и кога треба напаста. Наравно, свога суграђанина, па макар и неистином, само да се и он уклопи у његов „мозаик истине“ о Деветом марту у Београду, иако он са њим нема непосредне везе, јер је у то време лечио срце. Па шта? За др Милета срце је пумпа која може и да престане да ради. Оуглао др Миле на смрт. Навикао он на јагњетину и на власт. „Обоје имају диван укус. На здравље му! И овај његов портрет такође! Живели!

Драгослав МАНИЋ ФОРСКИ
Бабушница

ИСПАО САМ ИЗ КОЛА!

Д а ли и Ви, попут опозиционог дела јавности, сматрате да сте отишли прекасно, или сте могли да и даље уређујете тв-програм?

— Па, могли смо и раније да одемо. Да се српска Скупштина мало више позабавила нама, давно бисмо отишли. Наравно, уз одређено образложење, аргументима. Али, посланици СПС, ни у старој ни у новој Скупштини, нису имали слуха за оно на шта је упозоравала опозиција, али и добар део јавности.

Ви и екипа која је поднела оставке, припадате СПС-у?

— Ја јесам члан. Мислим да сви јесу, али то је наша приватна ствар.

Ипак, Ви сте заслужни СПС новинар.

— Могу вам рећи само толико да је СПС дошла на власт захваљујући нама, али је касније направљена грешка.

Телевизија је 9. марта издала саопштење да је „стање редовно“. Да ли бисте нам описали како је изгледало то редовно стање?

— Није то био први јуриш на тв-Бастиљу. Обезбеђење је било појачано и унутра и споља. Гледао сам оно што је стизало од снимљеног материјала, као и НТВ Студио Б. Имао сам увид, можда не до детаља.

Да ли је тачно да су оставке написане још 8. марта?

— Колико ја знам, не. Моја оставка, а ни оставка Сергеја Шестакова, нису биле написане. Међутим, тачно је да је Митевић написао оставку још 8. марта и ставио је на располагању Скупштини Србије. Они су могли у сваком тренутку да је обелодане, али то нису учинили.

Претпостављам да се ни Ви, као ни Митевић, не осећате кривим?

— Посредно, сваки човек би могао да се осећа кривим. Може се извести и закључак да смо ми, уређивачком политиком, утицали да се створи таква атмосфера. Можда и јесмо, али су се догађаји развили мимо нас.

Бивши уредник Информативног програма ТВ Београд, након одласка са функције која је победила на последњим изборима, враћа се новинарству, пошто су га одустали од „вожње по калдрми“.

Лично мислим, да полиција није растурила демонстрације, до свега овога не би дошло, а захтеви би били испуњени — бар када се ради о оставкама.

Да ли се у последњих месец дана променио однос снага опозиција—власт?

— Мислим да јесте, пре свега у јавности. Нисмо схватили да наши гледаоци не припадају само СПС-у

Можете ли направити поређење Ваше и нове уређивачке политике?

— И ово је некакав квалитет. Сада нису страначки наклоњени, мада раде различити тимови, тако да имамо и различите периоде.

За разлику од Ваше екипе, они не пропуштају ниједан наступ Војислава Шешеља.

— Раније СЧП није био регистрован, па нисмо ни имали обавезу да га преносимо. Откад је Шешељ председник СРС и ја стичем утисак да се форсира. Верујем, из два разлога: прво, као пандан СПО-у а истовремено и зато јер се залаже за српски национални програм.

Зашто Милошевић није учествовао на ТВ-промоцијама председничких кандидата?

— Ни тада, а ни сада нисам чуо праве разлоге из уста Слободана Милошевића.

Зар нисте кућни пријатељи?

— Неее. Само сам једном био код њега на разговору, први и до сада последњи пут.

Шта Вам је тада рекао?

— Сећам се, рекао је да ће у наредних годину дана бити доста тежак период у Србији и да ће бити „вожње по калдрми“. Рекао

сам да ће та „вожња“ потрајати мало дужије и, као што видите, од те вожње ја сам испао из кола. Вожња траје, а мене је избацило „трцукање“.

Како је Ваше професионално мишљење о Милошевићу?

— У целини, доста је добар политичар, али је у једној ствари дуго грешио: није уважавао медије. У свету је тај елемент контакта са јавношћу — на првом месту. Две године смо од њега тражили интервју. У другим стварима имао је врло модеран приступ, али овде се понашао као политичар од пре тридесет година. Митевић га је дуго убеђивао. Међутим, он је очито слушао конзервативне, погрешне савете, што се после Сплита и показало.

Шта Ви тренутно радите?

— Предложио сам, а то бих и волео да радим, неку ТВ-дуел емисију, где би се људи са супротним ставовима спорили око појединих ствари. Где би се, рецимо, Милошевић спорио са Мићуновићем, Драшковићем, или Антом Марковићем...

Хоћете ли да тужите Вука Драшковића?

— Не, не, не. То јесте била клевета, али правни систем не функционише, тако да ни ја не бих добио сатисфакцију.

Какве шансе, по Вама има Вук у наредном периоду?

— Мислим да нема великих шанси, јер он је у политику ушао на један литерарно-романтичан начин. Вук није политичар по вокацији, али је пробудио један политички интерес који је, без разлога, био спутан. Својом политичком реториком окупио је велики број људи. Најзанимљивије, окупио је велики број младих људи, што ни СПС-у ни било којој другој партији није успело. То је највећи квалитет СПО.

Чиме је то успео да уради?

— Прво, ако хоћете, и изгледом. Он делује модерно, није клише политичар. Затим је пробудио интерес да се радикално мора раскинути са старим системом, а млади људи су по природи антитоталитарни.

Градisha КАТИЋ

МИХАЈЛО КОВАЧ, НОВИНАР И НАРОДНИ ПОСЛАНИК

ПРОВЕРИТИ ДОСИЈЕ СВИХ ПОСЛАНИКА!

Моје „убиство“ у јавности било је наручено. Где су текстови које сам забранио у „Дуги“. Шешеља сам увео у српску јавност. Чукића је поставио Витас. Митевић није имао „људски сензор“. Прети ли Србији парола „Срби напред, остали стој!“. Подржавам Драшковићево писмо Бећковићу.

Након студентских овација које сте доживели боравећи на Теразијама, експресно су уследиле врло тешке оптужбе на Ваш рад које је лансирао новинар Рајко Ђурђевић оптужујући Вас за дугогодишње антисрпско деловање?

— Очекивао сам да ће против мене устасти и „кука и мотика“, али нисам очекивао да је заправо мој рејтинг у политичком животу Србије тако висок. О нападу на неку личност врло често говори и чињеница ко је напада. Медијски рат који смо до сада доживљавали

на међурејубличком нивоу, сада се преселио унутар Србије. Методе тог рата сличне су уређивачкој политици појединих гласила. Напади на мене објављени су у „Политици Експрес“, телевизијски исте куће и новосадском програму ПЗ. Погледајте који људи воде те куће, па ће вам све бити јасно.

Нисте прихватили полемику са њима?

— Једноставно, нисам желео да се спуштам на тај ниво. Нисам прихватио дан касније циничан позив да се појавим на ТВ Политика и са тим истим људима које су ме претходни дан онако „исплували“, разјашњавам неке

ствари. Пустео сам аутора емисије и људе из ТВ Политика да заврше свој нечасни посао, а суду јавности сам препустио да процени ко је у праву. Кад би та иста јавност знала само десет одсто о људима који су са стране наручени, план мога блаћења спровели у дело, то би ми било довољно да се препустим потпуном суду српског јавног мњења.

„УСТАША“ ИЛИ „АУТОНОМАШ“

У „оптужници“ против Вас наводи се да је од текстова које сте као главни и одговорни уредник „Дуге“ забранили могло да се штампа бар десетак бројева листа?

— Ти исти људи оптужили су ме а да при том нису показали ни један текст који сам забранио. Једини сам београдски уредник који је почетком осамдесетих био партијски кажњен, управо због текстова о Косову, због текста о Војиславу Шешељу, који је у то време био прилично анонимна личност за Србију. Једна од тачака идеолошке оптужнице против мене био је и објављени интервју с Антонијем Исаковићем.

У овом случају, том истом Војиславу Шешељу припала је улога Вашег „целата“?

— Он лично у разговору на ТВ Политика, са „гигантом српства“, новинаром Рајком Ђурђевићем, био је доста суздржан. Ваљда је схватио да би било крајње неморално да ме лично нападне. Иначе, чињеница да се овај наручени „скалп“ појавио само дан после предлога Актива новинара Телевизије Београд и самосталног синдиката да ме кандидују за директора куће у Таковској 10, сваком нормалном човеку довољно говори.

И наручиоци и нападачи били су врло ревносни у жељи да Вам скину „скалп“?

— Ти „преторијанци“ у извршавању „подземне политике“ су до те мере претерали, да је то готово болесно. Да ли је у исто време могуће да будем и „хрватски кадар“, и „усташофил“, и „аутономаш“, и „титоиста“ и „Брозов ученик“? То човек не може да постигне ни у три живота. Једини циљ им је био да се наруши мој људски, морални, професионални и политички интегритет у очима јавности. Све ми се чини да је то екстремна српска националистичка десница прихватила да учини зарад очувања нечијих „чистих руку“.

Из тадашњег ЦК Србије послали су Вас да „средите“ стање у „Дуги“...

— Затекао сам врло тешку ситуацију у самој редакцији која је само неколико месеци пре мог доласка имала аферу са објављивањем фотографије која је асоцијирала на ампутацију ноге Јосипа Броза. И после мог доласка остали смо „несташни“, тако да нас је тадашња „Политика“, која се данас променила за сто осамдесет степени, нападала за национализам. Довољно је да упоредите тадашње бројеве „Дуге“ и „Политикиних“ издања, па

ће Вам све бити јасно.

Били сте један од уредника у „Комунисту“. Из те исте Редакције сада ће Момир Бркић бити Главни и одговорни уредник Информативног програма ТВ Београд. Осећате ли ту можда неку сличност или разлику?

— Што би била „прљава чињеница“, да сам као новинар професионалац, четири од двадесет једне године стажа плату зарађивао у „Комунисту“. Поштено сам радио тај посао. Био сам уредник једне рубрике. Брзо сам изгубио ентузијазам приметивши да се ништа не мења. Јер, зашто српски „Комунист“ није могао да постане српска па и југословенска „Унита“? С друге стране, ригидност овог времена показује да се сада извлаче ствари само за одређене људе. Зато гласам са обе руке да се отворе сва полицијска и политичка досијеа. Нека се направи попис имовине свих 249 посланика у Скупштини Србије, па онда „ком обојци, ком опанци“. Чак и по цену нових избора. Прижељкујем једну такву ситуацију. Вероватно су предузимачи целе ове „хајке на мене били разочарани, јер су прекопали све политичке архиве и полицијске досијеје, све што се о мени зна и пошто нису нашли ништа, дозволили су себи да крену у ту авантуру лажи и клевета.

Сматрате ли се послушником једног тоталитарног режима, бар у делу своје досадашње двадесетједногодишње каријере?

— Послушником у тој мери, што ја и моја генерација раније нисмо дигли глас, јер смо живели у једном по много чему репресивном режиму у коме је лако могао да вас „поједе мрак“. На општи ужас, и да трагедија буде већа, размере тог система осећамо тек данас. Једноумље не треба помињати, то је био рам за само једну позу. Понављам, да жудим за даном да Народна скупштина донесе Одлуку о отварању свих досијеа и њиховом обзнањивању или уништавању. Своју наводну „послушност“ или „храброст“, признајем само у поређењу са другима.

МИТЕВИЋ ОСТАО СКОЈЕВАЦ

С једне стране, у својој матичној кући дизали сте бунт против једноумља, а са друге стране, иако сте југословенски оријентисани, нисте понудили сарадњу Јутелу?

— Од почетка, свестан свих ризика, подржао сам идеју Јутела. Због породице и моје жеље да и даље живим у Београду, мој је јасан став да не желим да размишљам о Јутелу док се тај програм не конституише у Београду. Имам реноме и довољно година да не желим да се упуштам у једну такву авантуру. А, ако једног дана и пређем у Јутел, тај прелаз ће имати у себи једно болно осећање пораза. Можете само претпоставити колики ће бити разлози који ће ме отерати са ТВ Београд. Враћање ствари на Телевизији у нека стара „прљава корита“ уређивачке политике, за које смо помислили бар на трен, да су прошлост, не даје шансу да се створи креативна атмосфера за још дуго година. Неповерење је сада врхунски критеријум уређивачке политике. Ту се губи елан код свих: и „бунтовника“ и „послушника“. Преживљава се од данас до сутра, а ја желим да радим у новинарству у коме ћу се осећати комотније него у овој посланичкој клупи.

Ваше место уредника спољно политичке рубрике већ је преузео Душан Чукић? То је од мене зависило. Од 11. јануара

конституисањем Скупштине страшно сам заузет, па пошто нисам могао даље коректно да обављам дужност уредника рубрике, поднео сам оставку.

Ви сте предложили Чукића за свог наследника у спољно политичкој рубрици!

— Не. На истом састанку, као „из пушке“, Витас је „избацио“ име Чукића. Постављен је без гласања. Фактички, Чукић и није уредник, јер није легитимно изабран. Он је само проглашен од тадашњег главног уредника, што је смешно. Нисам хтео да се мешам, јер за то је одговоран уређивачки „врх“.

Врло брзо тај исти Предраг Витас, после свог и пада четворице, почео је да се „попила пепелом“...

— Не знам пуно о томе, али је Витас рекао главну ствар: да је Телевизија својом уређивачком политиком пресудно допринела победи СПС-а. Тиме је заправо дао „кључ“ за разумевање свега што телевизија није објавила. Ценим то „катастрофално“ касно суочавање са сопственом савешћу у професији, којој је Витас и поред познавања њених законитости, нанео катаклизмичну штету. Витас је једноставно одабрао „дил“ са једном странком добијајући на тај начин право да баца „под ноге“ и многе вредности и многе људе. Не знам откуд тај нагли обрт, али ћу

са пажњом да прочитам његов интервју, под условом да је био искрен.

С друге стране, стекао се утисак да је Душан Митевић својим прагматизмом надмудрио Мирјану Бобић — Мојсиловић у емисији „Умјеће живљења“...

— Није ме тај разговор много интересовао. Митевића познајем довољно. Никад нисам био близак с њим. Он је типичан пример скојевско-функционерског слоја. Тако је био „грађен“, васпитаван, вођен кроз политичку каријеру. На крају је дошао до највеће илузује у животу једног човека — да сам може да води своју каријеру. Био је и остао скојевац до данашњих дана. Жао ми је што у себи није имао интелектуалнији људски „сензор“ за неко „ново време“ и људе. Није успео да осети одговорност и грижу савест за оно што је радио као први човек једне тако важне државне установе која формира широком равни јавно мишљење.

У последњих годину дана потпуно је ишчекао баланс који је постојао између, условно речено, дилетаната и професионалаца. Све се стопило у једно — умље, јер су остали само дилетанти?

— Да, неко је рекао, стајући на „папучицу за гас“: „Готово је са новинарством, сада идемо у пропаганду. Не требају нам људи попут Ковача, Милића, Суше, који нешто „умују“

по послу и у новинарству. „Ишло се на гољи утицај на људе. Била је то платформа утицаја на свест. Грешка је у томе, што је СПС ставио знак једнакости између себе и интереса Србије, па је то као покварени рајсфершлус ланчано пуцало на нижим ступевима. Као што није тачно да је СПС — једнако — интерес Србије, тако ни ТВ Београд није исто што и СПС, а то се управо десило. То је спровођено разбојнички, некултурно, осино, сирово, тако да је морало да пукне, најалост тек 9. марта. То је пукотина у једном педесетогодишњем мамутском монолиту, која може да буде запушена, а може да буде и почетак разграђивања једног одумрлог типа мишљења и система.

„ЈАХАЋИ КОЊ“ ЗА НАЈЈАЧЕ

Биће да сте у праву, та „пукотина“ је врло брзо „закрпљена“ довођењем људи из најтврдокорнијих скојевских редова.

— Шта друго можете очекивати од сваке власти, а поготову ове која наслеђује једно дегенерисано комунистичко схватање власти и моћи? Она ће што пре покушати, што се и на примеру Телевизије види, да санира последице својих грешака и да се притом, служи познатим методама, за које још увек властодршци сматрају да су најсигурније. Свако ко буде на челу ТВ Београд, а у уређивачкој политици примењује старе методе на пробуђено јавно мишљење, мислим пре свега да је глуп човек, потом лош професионалац, а треће храбар човек у изазивању сопствене судбине у тој глупости.

Шта у том смислу очекујете од Телевизије у будућности?

— Мислим да ће Телевизија још дуго бити „јахаћи коњ“ на коме ће јахати најјачи. Трагично је да на Телевизији нико не размишља о квалитету програма, о конкуренцији која предстоји. Само се трчари и размишља о подметањима и обрачунама, а време неумитно пролази. Телевизија, ако хоће да се спасе, мора да постане кућа са дигнитетом према политици, кућа која ће бити поштована и од самог дојучерашњег налогодавца. Тешко је поверовати да ће то она ускоро бити.

Окупљање око изrade Српског националног програма разјединило је опозицију, јер је владајућа странка покушала себи као многа пута до сада да прибави главну улогу. Како Ви, као народни посланик Странке Југословена, гледате на то?

— И ја сам по мајци Србин, овде живим — имам породицу, па ми Србија није мања дража него другима. Стога сматрам да српском народу треба национални програм. Али, какав? Не сигурно овакав од кога се Вук Драшковић оградиле. У том смислу потпуно подржавам његово писмо Матији Бећковићу. Бојим се да ће овај овако замишљени пут до националног програма довести до ситуације још већег изоловања Србије. Довешће да се и у самој Србији деси паролата: „Срби напред, остали стој“, што би могло довести до новог раскола унутар грађанства. Како ћете, рецимо, у једном солитеру у Сарајеву успети да раселите и поделите све Србе, Хрвате или Муслимане? То отвара и дилему каква би била судбина два-три милиона људи који живе у Србији, а нису Срби. Где са њима? То може изазвати миграционе токове који могу да доведу и до грађанског рата, што нико паметан не жели.

Разговарао: В.Р.

СКУПШТИНА

СЛУШАЈУЋИ ЗЕЛЕНОВИЋЕВ ПРИВРЕДНИ ПЛАН И

ЧЕКАЈУЋИ АНДРОИДЕ

Пише: Душко БОГДАНОВИЋ

Били су то звездани часови српског премијера: парламент је огромном већином гласова (не рачунајући оне издајце из опозиције) изгласао пуно поверење свом министру — пред-

седнику и заштитио министарски интегритет још двојице министара (онај трећи је одлучио да остане при оставци демонстрирајући тако свој морални однос — морао је човек да оде) и, практично, све беше спремно за још невиђени спектакл у Народној скупштини.

У току пет часова (једне вечери и једног преподнева) српски премијер, као да је на Харварду или Јелу, уз помоћ слајдова, компјутерских анимација и безброј упечатљивих илустрација своја три потпредседника, ту пред лицем јавности показао је и доказао како ће Срби (и они који уз њих живе) равно у лепи- „дваиспрви“ век. Ако преживе и доживе, дабоме.

Елем, прво треба прикупити новце (то се зове пакет краткорочних мера) где год се

може и од кога год се мора (национални интереси траже), а потом, уз шибанье возова, авиона и камиона, бре, зна се — у будућност. Светлу.

Посланици, народни наравно, нарочито они мало подаље и укосо од демонстрационог платна, када се упалило светло, нису крили своје одушевљење овим научно-фантастичним филмом. Лепо као у бијоскопу, еј.

Срећа је лепа, зна се, само кад се чека. Е, док чекамо, има да платимо бензин два динара скупље као и за цигарете, два и по пута толико за флашу алкохолног пића, на вино само два динара, а за пиво — ситниш више, само један динар.

Нормално, не може се у будућност са неспортским животом! Нема пића, нема дувана и богами пешке. Овом народу је потребан здрав живот. Бољи већ гледамо недељом на телевизији уз уметнички допринос владајућег посланика. Тако и треба.

Са још неким порезима и порезчићима скупиће се довољно пара које ће „бити усмерене за исплату зајамчених личних доходака“.

Имате ли идеју где и коме? Тај филм смо већ гледали, је л' тако? Ако, идемо даље у свет компјутера, трансевропских магистрала, све на гасни погон или бар струју! Будућност чека на нас.

Уосталом, што би рекао наш премијер: „човек по својој природи и није погодан за процес рада, јер нема снагу савремених машина, ни способност ни моћ компјутера“.

Зато за нас Србе има да раде неки андроиди, које ћемо успут прибавити, како се то, уосталом, и дешава у научно-фантастичним филмовима.

А шта ћемо ми да радимо док не ради-мо?

Нема проблема. Одговор нам је спремио наш друг председник Републике:

„Ако не умемо добро да радимо и привређујемо, бар ћемо знати добро да се тучемо“.

Све је јасно, не може бити јасније: у два-

десетпрви век уз мало андроида, мало туче, па ко доживи. А, онда ћемо лако.

Е сад, само један технички проблем — ваља убедити оних 700 хиљада металаца и текстилаца да не штрајују, наговорити ЈАТ-ово техничко особље да припреме авионе за полетање а професоре средњих школа у Војводини да се врате ђацима. Јер, док нам не стигну андроиди, а туча још не почне, треба некако, преживети — данас. А за сутра, нема проблема, је л' тако? После сутра, зна се, долази — мало сутра.

П. С. Но, не можете да говорите. Па, није вам споменуо име. Немате право на реплику. Молим вас, одузимајте вам реч“.

(Председавајући у Скупштини Србије. Ових дана...)

ПРИВРЕДА

ШТРАЈКОВА ЋЕ ТЕК ДА БУДЕ

ФАНТАЗИЈА У СРПСКОМ ДУРУ

Кад амбасадори европске „дванаесторице“ одбију да ручају са Слободаном Милошевићем будите сигурни да то није због ручка, него због српских пореза, због којих сваки ручак мора да преседне.

Дуго најављиван и одлаган штрајк металаца и текстилаца је најзад одржан са делимичним резултатом, радници су опет изманипулисани, али вратиће се они опет штрајку, зрелији за још једно искуство. Док испишујем ове редове ЈАТ не лети због генералног штрајка већ шести дан.

Вицегувернер Народне банке Југославије Жарко Трбојевић изјављује да је тржиште капитална за Југославију практично затворено; да у овој 1991. години Југославија треба да отплати 4,3 милијарде долара, главнице и камата и да „о ситуацији у којој бисмо се могли веома брзо наћи, ако не буде довољно девица за отплату иностраних дугова не сме ни да се размишља“. Неколико дана касније директор Тржишта новца Радиша Надрљански, кога презиме без сумње квалификује да се бави нашим финансијама, изјављује да је доток свежег новца из иностранства практично пресечен. У последњем тренутку специјално смањене пореза, искључиво устројено за хотел „Хајат“, спречава његово затварање, али многи страни инвеститори траже могућност да повуку своја улагања, бар из Србије, због нових енормних пореза у њој. Последњи извор свежег новца туризам, ове године неће донети ни довољно новца за покриће својих нужних трошкова, а туристичка пропаганда пропушта последњи тренутак да привуче туристе авантуристе жељне да учествују или бар доживе грађански рат!

У таквој ситуацији нам влада Србије, после два месеца рада презентује програм базирал на страним улагањима и дотоку капитала! Кога, одакле? Смемо ли да верујемо господину Зеленовићу, када је он недавно у тој истој Скупштини изјављивао да је спречавао упад у Столац — „не тај, други“, у Глину и Книн; чиме је спречавао никад није објаснио, као ни зашто кад није упадано у та места. Програм предвиђа и претварање дела друштвене својине у државну, али како је држава и даље чисто партијска ствар, суштина се не мења: та подржављена својина, као и најве-

СИНДИКАЛАЦ ТРЧИ ПОЧАСНИ КРУГ

ТОМИСЛАВ МИЛЕНКОВИЋ, ИЗМЕЂУ ВЛАСТИ И ЗАВИЧАЈА

КЉУЧЕВИ ЗА МАЛА ВРАТА

или зашто председник Синдиката Србије, и да хоће, не може да буде на страни оних које мора да штити

Има ли Србија свог синдикалног Леа Валенсу. Нема га, али зато је ту Томислав Миленковић из Владичиног Хана. Прошао је кроз „сито и решето“ у учењу свих политичких трикова и блефова. Ту је обучен као какав специјалац МУП-а. Његови учитељи били су, тада локални моћници, Станиша Ивановић, дуговечни председник ОК СК, и Стојан Младеновић, који је био на истој функцији. Обојица су сада на функцијама у Београду.

ЖЕЉА ЗА АСФАЛТОМ

Миленковић је у политику кренуо са најнижег ступња. Као омладински активиста успео је да наметне свој дар, па је постао и председник сада већ непостојеће омладинске организације у Владичином Хану. Познати су били његови говори специјално писани за дочек Титове штафете. Ту је провео два мандата на младалачком сазревању да би ушао у занат. Све се одвијало под будним оком Станише Ивановића, јер је Младеновић у међувремену после напабирченог магистрата на Факултету политичких наука прешао за „министра“ за усмерено и високошколско образовање.

По налогу Ивановића Миленковић је изабран за председника ОК ССРН-а, где је врло брзо почео са системом лупања шаке о сто. И ту је провео неколико мандата, да би одатле тактичким потезом прешао у општинско синдикално веће. Потез је учињен срачунато и врло мудро, јер је те године Владичин Хан требао по кључу да даје председника регионалног синдиката јужноморавске заједнице општине. Миленковић прелази у Лесковац, где представља главно упориште својој бази за остваривање интереса појединца из Владичиног Хана. Била је то, заправо, кроз отплату „политичког кредита“ Станише Ивановића, који је у међувремену запалио за Београд, провера да ли мали Тома израста у правог петла. Доласком у Београд, почела су за Миленковића као члана Председништва Републичког већа Савеза Синдиката да се отварају врата велеградског асфалта. Врло брзо је изразио жељу да дође у Београд.

Сценарио је сачинио Ивановић и преко својих људи га спровео у делу. Пошто у том тренутку за младог и амбициозног Миленковића није могло да се нађе одговарајуће место, где би по аутоматизму могао да улети, инсценирана је стамбена афера тадашњег председника Синдиката Филипковића, чиме је створена рупа на месту председника Синдиката Србије. Миленковић потом одмах заседа у фотељу председника Синдиката Србије где је и дан данас. У међувремену добио је и

велики стан у Булевару Револуције, а и жена му је из локалног СИЗ-а здравства пребачена на рад у Београд.

ГДЕ ИМА БАКРА ИМА И ЗЛАТА

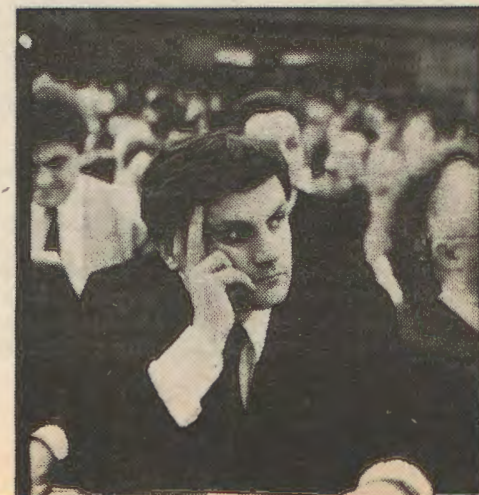
Томислав Миленковић је свој радни век започео у Индустрији грађевинског материјала „8. септембра“, који се сада, како потврђују у Владичином Хану, налази пред стечајем. Тамо је као ситни мали референт врло брзо својих ставом дошао у сукоб са већином радника.

Његова смена би отуда значила и повратак у матичну радну организацију. А тамо тврде да одмах после смењивања поднесе кривичну пријаву против Миленковића због крађе и илегалног изношења велике количине бакарне (ваљда не и златне жице) која је била намењена машинама у овом колективу. Пријаве су одмах подношене чим су хиљаде килограма живе нестале из круга ИГМ-а „8. Септембар“ али су се оне загубиле негде на путу према јавном тужилаштву, а људи који су их поднели и дан данас се називају „четницима“ и имају грдне проблеме и од самог Миленковића.

Још једна карактеристика малог Томице, је и његова готово сива злоупотреба службених аутомобила широм матичне Општине. Пошто често долази у Владичин Хан, под изговором да га „позива у Београд хитно Слободан Милошевић“ за њега се увек обезбеђују шофери који га о трошку неког од предузећа возе у Београд и назад.

Најчешће је узимао кола из своје матичне организације ИГК „8. Септембар“, где радници месецима не примају лични доходак. Сада због обима послова на спашавању своје политичке главе и каријере Миленковића, кажу, слабо долази у завичај. Можда ће се ускоро ипак вратити заувек у Владичин Хан, он је то заслужио, али људи из ове неразвијене општине нису заслужили њега.

К. С.

31

З. М. Ц.

СРПСКА РЕЧ, број 18, 29. АПРИЛ

ћи део привреде који остаје друштвено власништво у суштини и даље је под управом владајуће партије. Иза овог економског програма стаје очито господин С. Милошевић, а како можемо и њему да верујемо? Он води Србију више од три године и за те три године привреда нам стоји све горе и горе. Ако за те и такве резултате српске привреде господин Милошевић и владе Србије оптужују господина Марковића, да ли нам је он крив и за „фантастичан успех“ Зајма за привредни препород Србије, на коме на место планираних милијарду долара прикупише, према признању српске власти 139 милиона долара или мање од 14% планираних средстава! Ко нам је крив што председник Србије има такав углед да кад позове амбасадоре европске „дванаесторице“ на разговор и ручак, 2-гог априла, они то одбију (!) а само тројица прихвате да дођу на разговор, не и на ручак! Председник Србије се изоловао од Европе или га је она одбацила. Посета Грчкој односно Крфу, Зејтинлику, Хиландару — нас не вара. Плашимо се да је она више у функцији Милошевићеве националне слике за домаћу српску употребу.

Капитал је како то неко рече, „кукавица“, не иде тамо где не влада сигурност. Сигурно бежи од тржишта променљивих услова, где се порези драстично повећавају преко ноћи и стално мењају девизни услови. Не заборавимо да данас друга источно-европска тржишта, политички и економски сигурна, попут Мађарске и Чешкословачке, да не говоримо о бившој Источној Немачкој, привлаче скоро сав капитал спреман да се улаже у такве земље.

Треба ли рећи на крају да комунистичка власт води ову земљу већ 47 година и то је води слободна да спроводи све своје замисли без ограничења, не зазирући од опозиције и — довела је тамо где смо данас. Данашња Милошевићева власт, ма шта она говорила, у континуитету је таквог деловања: привреда Србије то јасно показује ове три године, а не постоји ни жеља да се ослобађамо друштвене својине. Наравно, привредна криза је попут моралне, друштвене, културне и свих других које потресају нашу земљу само последица а узрок је политички систем — комунизам. Зато се сада плашим да опет не решавамо само последицу, а не узрок. Представник штрајкачког покрета рудара на Лењиновом тргу у Минску, 10. априла, поручије пред 200 хиљада грађана: „Економски захтеви су — бесмислица. Главни морају да буду — политички. Не одступајте од њих. Помозите нам да срушимо комунистички режим“. Надам се да су га чули радници Раковице, Трстеника, Краљева...

ТРОШКАЦИЈЕ ЗАБРАЊУЈУ ТРОШЕЊЕ

Кад би се српске власти угледале на развијене земље, барем кад је у питању отимање од оних који раде и зарађују, сви ми живели бисмо боље. Овако...

У КОМУНИЗМУ И БАНДЕРЕ РАСТУ

Српска влада и Скупштина Србије прихватили су захтеве штрајкача металаца, текстилаца и кожара да се „захватање“ из привреде сведе на 35 посто за друштвену заједницу и 65 посто за привредна предузећа. У тој и таквој одлуци централни је проблем. Наиме, поставља се питање да ли је остајао вишак неискориш-

ћених средстава или су средства трошена узалуд?

Јавна потрошња у току 1990. године не само да није имала вишак средстава у буџету Републике и буџетима општина, него су средства недостајала, па је било легалних и „тајних“ задужења, о којима је наша јавност благовремено обавештена, а неке позајмице и

сада испливавају на површину.

Одговор на питања да ли су средства узалуд трошена могао би се пружити тек након приказа који би по простору заузео бар половину једног броја „Српске речи“ и то би опет било мишљење појединаца, групе или струковне асоцијације. Очито је да „постоји“ 660 хиљада пензионера, пет универзитета у Србији и један универзитет уметности у Београду; бројне образовне институције; здравство гута милијарде динара и опет лекове и храну не плаћа пола године; култура; спорт и наука су потпуно запуштени и налазе се у финансијском стечају. Општине гутају милијарде у потрошњи, а Републике и две покрајине верно прате Федерацију. У Републици Србији под јавну потрошњу потпадају и неки издаци за привреду и покриће привредних и банкарских финансијских рупа. Тако је, на пример, републичка влада крајем прошле године преузела енглески кредит од 133 милиона америчких долара, који је својевремено био инвестициони зајам узет од Металуршког комбината из Смедерева. Поред тог износа главног дуга Србија је преузела и све заостале и наредне камате по том кредиту. Као противвредност те преузете обавезе Србија постаје деоничар у новоформираном Деоничком друштву МКС.

ДВЕ МИЛИЈАРДЕ ГУБИТАКА

Према званичним државним подацима СИБ-овог Савезног завода за статистику, у 1990. години у буџете је пренето 477,4 милијарди динара, од чега у Савезни буџет 85 милијарди, а за пензијске фондове 114 милијарди, не рачунајући у то војне пензионере који су „скривени“ у федералном буџету. О коликим средствима се ради грађани могу сагледати из показатеља да је укупна маса нето личних доходака свих 5,1 милион радника привреде износила 245 милијарди динара.

Према прорачунима Службе друштвеног књиговодства, који, узгред буди речено, нису тачни, јер је захватање из привреде знатно веће, у 1990. години односи у расподели су били (по републикама и покрајинама) следећи:

	део распоређеног дохотка	
	за сопствене потребе	за потребе друшт. зајед.
	у процентима	
СФРЈ	58,5	41,5
БиХ	62,8	37,2
Црна Гора	58,6	41,4
Хрватска	56,4	43,6
Македонија	65,6	34,4
Словенија	54,0	46,0
Србија без покрај.	61,0	39,0
Косово	62,8	37,2
Војводина	56,0	44,0

Србија је у 1990. години претежан део јавне потрошње планирала и законским прописима фундирала да алиментира из добити, док је мањи део прибављан преко доприноса и пореза на личне дохотке. Пошто дохотка, односно добити, у српским предузећима није било, Србија је остала без главног извора прихода, јер је само у 1990. години исказала непокривен губитак од више од 2 милијар-

ПРИВРЕДА СРБИЈЕ

здравство 24,2 посто
пензијско и инв. осигурање 44,3 посто
образовање 17,0 посто
дечја заштита 6,0 посто
сви остали 8,5 посто
Треба ипак, истаћи да је те године култура учествовала само са 2,3 посто, наука са 2,2 посто.

ГДЕ ЈЕ ПУТ?

У прибављању средстава за буџете у 1987. години највећи део је убиран преко пореза на промет — 55,4 посто, царина и царинских дажбина 23,3 пореза на доходак привреде 14,1, док су порези од индивидуалног сектора пољопривреде учествовали само са 0,6 посто.

И сад кад је обећано да ће се редуковати захватања друштвене заједнице за, по нашем прорачуну, половину садашњег јер ће се губитници морати ослободити да присилно финансирају друштвену заједницу, по основу уплата на добит, коју порезници рачунају по платама, претходно умањеним за 2/3, па створе фиктивну добит за опорезивање и предузећа натерају на још већи губитак. Једино што је у томе добро је што ће коначно републичка влада морати да реже луксузно захватање своје сопствене елите. Та класа на власти мора се уразумити, морају се резати сви издаци који нису социјалне природе и расипање ће пасти на њихов терет. А то ова влада, која је наследник комунистичке владе, није у стању да учини. Она у основи своје егзистенције има трошкацијски менталитет својих поданика, које преко опште потрошње на тај начин држи у свом крилу. Сада ће их изгубити. Али, то Социјалистичка партија не може да уради. Све што је обећано је још једно лажно обећање и наставак лажи, започетих под њеним окриљем још у предизборној активности.

СА ЊИМА НЕМА РИЗИКА И НЕИЗВЕСНОСТИ. Пре рата црне снаге биле су довеле земљу на руб пропасти. Сада су СОЦИЈАЛИСТИ учинили знатан корак напред и довели СРБИЈУ у провалију из које ВОЂА не зна да нађе пут.

Миодраг К. СКУЛИЋ

СВЕТЛА БУДУЋНОСТ

Трошкови радног сата састоје се из директног плаћања за рад и допунских трошкова рада. Код допунских персоналних трошкова у СР Немачкој (бившој) у 1987. години у тој цени је и 14,97 ДМ које плаћа послодавац. Тако раднику непосредно за радни час, у просеку, у Немачкој је остајало те године 17,70 ДМ. Међутим, од оних 14,97 ДМ посредно је раднику враћено за плаћена одсуства, годишњи одмор и празнике, као и за тзв „тринаесту плату“. Тиме се посредно оптерећење своди у СР Немачкој на испод 50 посто за јавну потрошњу.

Ово што ради Југославија јесте **расипање друштвеног богатства**. И на западу постоји здравствено осигурање, али је оно одређено у реалним и подношљивим оквирима на терет друштва, док се други део покрива из личних примања. У САД су издаци за здравство 11,5 посто у 1989. години, у Италији 7 посто, у Јапану 6,7 посто.

Поставља се питање да ли ће РЕПУБЛИКА СРБИЈА моћи да измени своје законске прописе, ако су алетити федералног буџета овако велики. А ако народни посланици стварно желе да утврде односе у распоређивању добити, односно дохотка у привреди, и да поставе фиксне односе 35 : 65 посто, мора се изменити читава лествица општих и заједничких потреба, које сада грађани Србије уживају, било на коју потребу да се то односи.

ОД ЈЕСЕНИ У ЈУГОСЛОВЕНСКИМ СУВЕРЕНИМ ДРЖАВАМА запоглиће се 2,2 милиона нових радника.

Када настане шест суверених држава постао ће добити 2,2 милиона нових радника, јер ће сви бити граничари и царинници.

Финансирање бивших СИЗ-ова било је у главном на терет доходака привреде. Тако, на пример, у Југославији је 1987. године само 4,8 посто укупних средстава прибављено из доприноса на зараде самосталних делатности, а 31,6 посто из доприноса из дохотка и 59,7 посто из доприноса на личне дохотке. Остали извори су учествовали са 4,9 посто.

У расподели тих средстава учествовали су:

де долара за привреду на територији без покрајина.

Захватање од 39 посто у привреди Србије без покрајина за друштвену заједницу спасило је привреду, јер би она још за милијарду долара била у губицима, а губици непривреде још нису саопштени јавности. Премијер Анте Марковић продужио је приходе буџетске 1990. године за овогодишња три месеца. Србија, њене покрајине, општине и непривреда треба да искажу губитке са 31. децембром и да се народни посланици о томе, као и губицима пословних банака, посебно обавесте, као што је то у целом цивилизованом свету нормално.

Србија је подигла за барем 88 посто своје доприносе и порезе на личне дохотке и тиме изазвала **тотални удар**. Радничка класа која

НАЈНОВИЈА ДЕВАЛВАЦИЈА у модерном свету значи признавање за најмање 1/3 лошијег личног и укупног животног стандарда грађана југословенских држава које постају суверене.

не прима личне дохотке (сада се то зову зараде) два, три и више месеци, па чак ни гарантоване минималне, добила је чврсто обећање да ће радници до њиховог празника из републичког буџета добити исплату.

РАСИПАЊЕ БОГАТСТВА

Ево прегледа из кога се виде стопе доприноса од 1. јануара 1991. године, које је завела Србија:

— за просечну нето плату доприноси су 78,06 посто

— за лични доходак предузећа већи од републичког просека за 21 до 49 посто доприноси су 95,02 посто

А какви су порези и доприноси у Европи:

	порези и социјална давања у % од бруто друштвеног производа	
	1965.	1987.
Јапан	18,3	28,8
САД	25,9	28,9
Италија	23,6	36,2
СР Немачка	31,6	37,6
Аустрија	34,7	42,2
Шведска	35,4	55,8

Стандарди оптерећења постоје, постоје таблице колико која земља оптерећује зараде, а колико убире преко пореза, било да је порез на промет робе или порез на добит и имовину.

Али, те земље имају неколико пута већу цену рада по часу од наших радника. Ево једног прегледа који то потврђује

цена једног радног часа у ДМ за 1987. годину

Јапан	25,12
САД	24,57
Италија	24,27
СР Немачка	32,67
Аустрија	24,49
Шведска	27,61

Зоран Илић

ЈАТ: ОД ЗРЕЛЕЦА ДО ВАСИЉЕВИЋА

ВИСОКА ЦЕНА ВИСОКИХ ПРОВИЗИЈА

Све је мање (радних) места где човек може да се склони, под изговором: „политика ме не занима“, да ради свој посао и за то буде пристojно и уредно плаћен. Некада мезимче државе (тада још без суверених република), „Југословенски авиотранспорт“ налази се у понирању у коме летачко умеће мало или никако не може да помогне.

Штрајк Техничке делатности ЈАТ-а, који је средином априла паралисао домаћи ваздушни саобраћај, довео је до тога да политичко-криминална позадина и овде избије на површину. (Увођење управе полувојног типа, познатије као „привремене мере у циљу заштите самоуправних права и друштвене својине“ нигде још није дало значајнијег резултата, па је мало вероватно да ће и сада бити тако).

Почетак сваког штрајка увек делује помало оперетски: радници гунђају, директори их час игноришу час прете службом обезбеђења, формира се „тврдо језгро“ штрајка са (обично млађим) најгласнијим „бунцијом“ на челу... За неупућене, и почетак протеста 4. априла изгледао је као класичан сукоб „плавих“ и „белих“ оковратника: авиомеханичари траже исплату заосталог ЛД, убудуће „минималац“ до 10, а разлику до краја месеца — и, с друге стране, неспремност пословодног тима да им изађе у сусрет.

До скоро би за овакав захтев сваки директор пронашао излаз за тили час, комбинујући политичку и банкарску подршку (шта кошта нек'кошта) али Миодраг Васиљевић, генерални директор ЈАТ-а је стигао у незах-

Иако су ЈАТ-ом последњих неколико година углавном руководили људи склони великим машинацијама, банкрот и штрајк дојучерашњег мезимца српских власти, указује на опасну спрегу власт-привреда, која ЈАТ може довести и до јавне лицитације.

Место одржавања зборова штрајкачког одбора. У петак, збор заказан за 14 часова био је забрањен. (Снимљено у 13,55)

валном тренутку знамом у економској науци као „инвестициони циклус суве дреновине“. Са штрајкачких зборова му је поручено да због показане неспособности мора да напусти фотељу. Узалуд је прибегавао и последњем адуту, када је за све недаће оптужио саму везу у владу.

ЗАШТО ШТРАЈК?

За осам дана (11 — 19. април), колико је ЈАТ-ова флота била приземљена, Васиљевићу је морало да постане јасно да од отворене политичке подршке нема ништа, јер се владајућа странка исувише заглибила у свом скупштинском рову. А ни социјалистички банкарски нису више претерано сентиментални. Преостало му је једино да се суочи са чињеницом да је дошло до провале стварних последица његовог „санационог програма“.

У том процесу схватања сигурно му је много помогло читање телекс-поруке штрајкача, насловљене са „Штрајк траје и даље, зашто?“ у којој се каже: „Ово (оставка генералног и његовог заменика) се захтева због:

— Недоношења ни једне пословне одлуке од тренутка доласка на чело ЈАТ-а. Последица је тренутно стање у коме се ЈАТ налази, које не обећава опстанак компаније дуже од два месеца.

— Катастрофалног односа потраживања и дуговања тако да за сваки динар потраживања ЈАТ има шест динара дуговања у земљи. У иностранству је однос још гори.

— Узимање краткорочних кредита за које се не зна ко ће да их, како и када врати.

— Предлагање лошег санационог програма који ни до данас није усвојен и иза кога неће да стане ни једна финансијска институција. То довољно говори о његовим предлачачима.

— Непостојање плана привређивања за 1991. годину иако је већ месец април и сезона је већ почела.

— Неликвидност компаније која је у односу на октобар 1990. повећана за фантастичних четири пута са трендом даљег погоршања.

— Свакодневног стајања испред хангара 10-15 авиона. Ко је прогласио њихов штрајк?

— Недоношење било какве одлуке о изнајмљивању авиона иако је проглашено да имамо вишак.

— Недоношење коначне одлуке о МД-11, иако први авион долази за само шест месеци. Резервни делови већ стижу, а школовање летачког и техничког кадра није ни започето.

— Рестриктивног односа према саобраћају и препуштања перспективних тржишта конкуренцији.

— Великог продубљивања ионако нарушених међуљудских односа.

— Сталне претње отказом и сејања страха и несигурности радника.

— Окруживања генералног директора и

његовог заменика послушним пионима који су га пре тога на „демократски“ начин изабрали на функцију. За стручњаке више нема места.

— Обећања о повећању плата за 100 посто које се претворило у минимални лични доходак са потпуно неизвесним датумом исплате.

— Погоршање материјалне и социјалне сигурности свих радника ЈАТ-а.

— У овом тренутку ЈАТ не лети за Загреб и не добија гориво ни на једном аеродрому у Југославији, осим на београдском, али у ограниченим количинама. Због тога авиони слећу на стране аеродроме ради допуне горива.

— Погоршања угледа ЈАТ-а на домаћем и страном тржишту.

Да се са наведеним слажу потврдили су телеграмима подршке руководиоци већине ЈАТ-ових представништва у свету, ауто сервис, путнички и робни прихват и ужи део земалске оперативе, сектор инвестиционе изградње ЈАТ-а, кетеринг, комерцијална оператива, заједнички и општи послови, финансије, развој и план...

ЗРЕЛЦОВЕ ПРОВИЗИЈЕ

На мистериозан начин информације о збицама у ЈАТ-у врло су тешко проналезиле пут до јавности. Тако је било са „контрамитингом“ (подршке Васиљевићу) пред Музејом авијације, крај сурчинског аеродрома, где се окупило око две хиљаде људи, када су извештачи заборавили да напомену да се међу „јатовцима“ налазе и путници које је сунчано време и мучно и досадно ишчекивање успостављања саобраћаја домамило из оближње пристанишне зграде. Тако је било и са покушајем преузимања летелица од стране „лојалних“, у ноћи 16. априла, када је мало фалило да и МУП-овци насрну на штрајкаче.

Медијска привилегованост ЈАТ-а није новијег датума. Раније, на руководећим положајима у ЈАТ-у налазили су се високи официри ЈНА. Пошто су се тада „непријатељи система“ махом налазили иза решетака или у емиграцији, ни новинари ни уредници нису били посебно расположени да изазивају судбину. Касније, све је попримило препознатљиве облике најприземнијег корумпирања са бесплатним картама и тсл. Пре неколико година, новинар једног угледног београдског недељника објавио је серију чланака о мућкама у националној авио-компанији. Затим се по чаршији пронео глас да му се жена запослила у ЈАТ-у. Дотични новинар се никада није бавио тим гласинама, али се зато, судећи по његовом потоњем писању, ситуација у ЈАТ-у нагло „поправила“.

Игром случаја, „анегдота“ се односи на период директоровања Миљенка Зрелца, миљеника више градских политичких структура. До места директора стигао је тек после шест месеци мрцварења запослених у ЈАТ-у (од стране општине, скупштине града, партије...) који су у једном тренутку наивно поверовали да је друштвена клима таква да чини њихов захтев за постављање неког из њихових редова потпуно легитимним. Зрелец је, захваљујући првом протесту који није био мотивисан непосредно материјалним разлозима (ЈАТ у то време још увек дели одличне плате), постао синоним за директора — антихероја. Од њега се клупко неумитно одмотава, откривајући шта су моћници у ЈАТ-у могли а по свој прилици и чинили.

Са помпом је и у београдској и у загребаčkoј штампи објављено да се у ЈАТ-у разматра понуда „ЕР Кроације“ (у оснивању) о најму три „зракоплова“ „Боинг 737“ (из флоте официјелног југословенског авио-превозника), са комплетном локадом. Бламажа је избегнута пошто су пилоти са таквим искуством саопштили да су на редовним ЈАТ-овим линијама из Европе, Америке и Аустралије превезли најмање десет авиона са младим хрватским добровољцима — усташама. За то су, кажу на своју велику жалост, сазнали накнадно.

Шта би „КРОАЦИЈА“ и без ово мало контроле која још постоји — радили, да се тек наслутити.

Неко се успут сетио да се у пословима са страним партнером, а у трговини авионима поготово, дају баснословне провизије (међу произвођачима авиона влада сурова конкуренција), и да је она последњи пут виђена на ЈАТ-овом рачуну још далеких шездесетих, код куповине француских „Каравела“.

„Зрелец је „открио“ да мали авиони марке АТР представљају идеалан избор за ЈАТ и пожурио је да их купи док још коштају по 8 милиона долара. Дотле су на сурчинској писти стајали неискоришћени авиони ДЦ-9, у сасвим добром стању и тржишно вредни свега 1,2 — 1,6 милиона долара. Данас изгледа АТР више нису добри, јер чешће су на земљи него ли у ваздуху. Зрелец је покушао да прода и свих девет летилица „Боинг 727“, али су га пилоти у последњи час спречили.

Као што се провизија увећава (креће се од 1 до фантастичних 15%) што је цена приликом продаје авиона ЈАТ-у већа, такав случај је и када се од ЈАТ-а авион купује по багателној цени. „Боинг 707“ продат је за 800.000 УСД да би се убрзо сазнало да га је наводни купац препродао за три милиона долара.

У причама са Сурчина помињу се и бивше крупне политичке зверке. Када је генерални директор Радојичић пре 7-8 година потписао уговор о куповини „Боинга 737“, учинио је то, кажу, по налогу свог кума, адмирала Бранка Мамуле.

НЕПОТРЕБНА НЕИЗВЕСНОСТ?

Долазећи на функцију његовог човека, Миодраг Васиљевић је испуњавао једино онај, некад толико сањани, услов — да он буде из ЈАТ-а. У том смислу Васиљевић је идеална личност: почео је као физички радник на утовару пртљага, прешао на шалтер, а затим (завршивши уз рад Правни факултет) у дирек-

ЈАТ-ова је специјалност од раније да отвара представништва тамо где његови авиони никада нису летели. Токио, на пример.

Зато је претходни директор Зрелец знао шта је живот. Када је после успостављања дипломатских односа (СФРЈ и Јужне Кореје заказано отварање пословнице ЈАТ у главном граду ове далекоисточне земље, Зрелец је са собом — на банкет тим поводом — повео ансамбл „Офила“ (ваљда у својству амбасадора, „националне културе“) и „чету“ кувара.

цију и разна представништва у свету, где је укупно провео више од половине свог радног века. И на директорску функцију стигао је са три месеца закашњења, са места шефа ЈАТ-овог представништва у Цириху. За то време, посао у Београду водио је његов заменик Милисав Чавић.

Чим је стигао, Васиљевић је навалио на посао. Прво је лансирао у свет вест да је ЈАТ у дефициту 100 милиона долара, што је изазвало подозрење на светским аеродромима и резултирало логичним захтевом да се гориво плаћа у „кешу“. Од пет авиона ДЦ-10 (два у власништву ЈАТ и три унајмљена) један је Зрелец продао да би покрио неке трошкове, један је враћен. Преостала ЈАТ-ова „десетка“ углавном не лети, уз образложење да нема посла (отворено се сумња да је и она намењена продаји). Под изговором у светској рецесији која погађа цивилни ваздушни саобраћај, Васиљевићев тим почетком године припрема решење о отказу за једну трећину од укупно 9200 запослених. За тако нешто потребан му је демагошки алиби кресања броја запослених у најпродуктивнијем делу компаније, па у фебруару саставља тајни списак са 145 имена, већином најискуснијих капетана. Пилоти то дознају и на заказаном збору приморавају директора да повуче своју одлуку. Подсећају га да је изабран, између осталог, и због обећања да отпуштања неће бити. Ипак, већ после 15 дана (крајем марта) Васиљевић има нови, ужи списак од 57 људи.

Агонија се наставља укидањем линија (тобоже нерентабилних) на које је ЈАТ чекао деценијама. Укида се лет за Кину, иако стране компаније „скидају кајмак“ превозећи наше шопинг „свилене“ туристе. Миодраг Васиљевић се упушта и у крајње сумњиве подухвате: тајно отказује понуде страних партнера и препушта румунској и енглеској компанији да превозе кварљиве намирнице из Београда. Наши пилоти такође сумњају да агенција коју је Васиљевић отворио свом сину у Цириху, има „тапију“ на превз робе на летовима из Приштине у Европу. У целој ситуацији, фамилија Васиљевић понаша се крајње лежерно. У јеку штрајка, ЈАТ-ов камион — тегљач одлази пут Цириха да доведе преостале ствари из стана Васиљевића.

Епилог је, за сада, следећи: На седници СО Нови Београд, исти они делегати који су тако здушно подржавали Зрелца, увели су принудну управу у којој су се нашли и тројица дојучерашњих блиских сарадника директора Васиљевића. Незадовољство штрајкача је утолико веће што су им ти људи, који су ЈАТ и довели на руб понора, запретили да се сваки прекршај дисциплине (а ту спада и давање изјава за штампу кажњава моменталним отказом. Један део најављује организовање независног синдиката (јер их је Миленковићев синдикални патрљак издао), друга група се спрема да напусти фирму у којој више „нема неизвесности“ (шест наредних месеци на минималцу). На жалост, Васиљевићеви људи то једва чекају.

Када сви буду (по плану) отишли јавност ће моћи да се увери у „истинитост“ речи Васиљевића (после „смењивања“) смеши му се место саветника у ЈАТ-у) да га српска влада не подржава. Зашто ли јој је само слао у помоћ своје службенике, које је дописом обавестио да имају слободан дан уколико се појаве на митингу подршке СПС, одржаном на Ушћу 11. марта?!

А. ЦВЕТКОВИЋ

35

СРПСКИ ПАТРИЈАРСИ

Брод прошловековне Србије тоне. Милошевић више није нови Душан, дворски шапачи траже сплав за плутање до следећег идола. Свесни су да је 9. марта Уједињена опозиција Србије приредила режиму Стаљинград. Сада јој је преостало да му приреди и Берлин. До Курске битке неће доћи, јер су се тенковске цеви компромитоване војске већ 9. марта савиле надоле. Створен је брисани простор. На њему се наједанпут виде лицемери.

Српски национални савет је тактички за-каснела неформална политичка група. Тежину коју себи настоји да прибави можда добро покрива израз „световна патријаршија“. Њени циљеви можда нису ови: 1. Одржавање Милошевића до граница групне корисности за Савет; 2. Очување компромитованих Милошевићевих академика и књижевника после његовог пада; 3. Ублажавање успеха Уједињене опозиције од 9. марта; 4. Неутралисање Вука Драшковића и његова политичка елиминација; 5. Припрема јавности за кандидацију новог председника Србије из редова колаборантске опозиције. Ужи циљеви можда нису ови: само сачувати двојицу књижевника из Француске 7 од јавне осуде, сломити Драшковића, створити марионетског председника.

БЕОГРАД УПРАВЉА БЕОГРАДОМ

За режим и за дворски национални круг, Драшковић постаје заједничка тајна. Устао је против режима са демократског становишта. Способан је да оптужи и неке књижевнике за напуштање српског слободарског духа, али и за подршку диктатури против идеје грађанске слободе.

Од l'enfant terrible српског националног круга, Драшковић је постао професионална и самостална политичка личност. Он, додуше, и греша, али из месеца у месец прожима почетну националну платформу цивилном политиком. Тиме је можда постао и прва фигура Француске 7 схватајући да му је она ипак и тесна. Она га сада недовољно жели назад, он је свестан да је јачи од ње и да може да поставља услове. Док је био у политичком затвору, службена Француска 7 није устала за његово ослобођење. Многи претпостављају да га на три дана није склонило само двор, већ и француски дворјани угрожени његовим напретком.

Драшковић се усправио као први значајни национални лидер у Србији који не пристаје да Книн управља Београдом. Од тренутка када је српско питање нагласио као питање демократије у Београду, он се одвојио од Милошевића. Сада је председник српске републике постао екстремиста и десничар, а Драшковић умерена норма. Идеја велике Србије подвргнута је озбиљнијој сумњи, јер су се њени заступници у режиму компромитовали насиљем и злостављањем демонстраната и грађана не само у Београду, већ и у Србији. Тајни преговори и нагодбе између Београда и Загреба показују да је велика Србија постала изговор за одржавање недемократ-

Пише Драган ВЕСЕЛИНОВ

Обновљена од стране социјалиста, „идеја“ о Српском националном савету настала је из сасвим практичних политичких разлога — ради спасавања постојећег режима Слободана Милошевића

ског и личног режима у Србији и Хрватској по цену упропаштавања и книнских Срба, и свих Срба и свих Хрвата. Ову идеју режим више не сме отворено ни да заступа, јер би главну подршку за њу добио од меморандум академика и непожељних четничких кругова.

Није тачно да је Драшковић природни савезник режимским и Милошевићевим великосрпским сновима — то су четници и остаци провасићевских замисли у Академији и Француској 7. Драшковић је можда не одбацује, али је условљава демократијом у Србији. Ту је једна од главних разлика између њега и окошталних дворских националиста. Док се он вешто, можда и инстинктивно, померао ка центру, они за то време нису много научили. Остали су десно.

Српски национални савет без Драшковића не вреди много. Да га именују за свог председника уместо Ћосића, то не смеју, јер се то противи циљевима његове елиминације. Они њему нису много ни потребни. Он једини међу њима има стотине хиљада службених политичких следбеника и личну харизму. Можда он није политичар даље будућности — они су у то и уверени, вероватно и многи

други — али ако би га данас увукли у своје редове за обичног члана, успешно би га угушили. Његов Српски покрет обнове би био уклоњен.

ВЕЋИНА У ОПОЗИЦИЈИ

Застарела политичка идеја о „српској слози“ показује се преко Српског савета као озбиљан покушај повратка на полазне политичке позиције у Србији далеко пре формирања Уједињене опозиције. Оно што патријарси Савета желе, то је Србија и без Милошевића, без Драшковића сигурно, али и без јаке стварне грађанске и либералне странке. Простор за њено образовање се шири. Ново што они желе, то је да се ослоне на политичара који је демократ по чланству, националист у души и из рачуна, касно претрпео конверзију тако да дугогодишњи комунизам не може да заборави, а неспособан да без харизме остане сам.

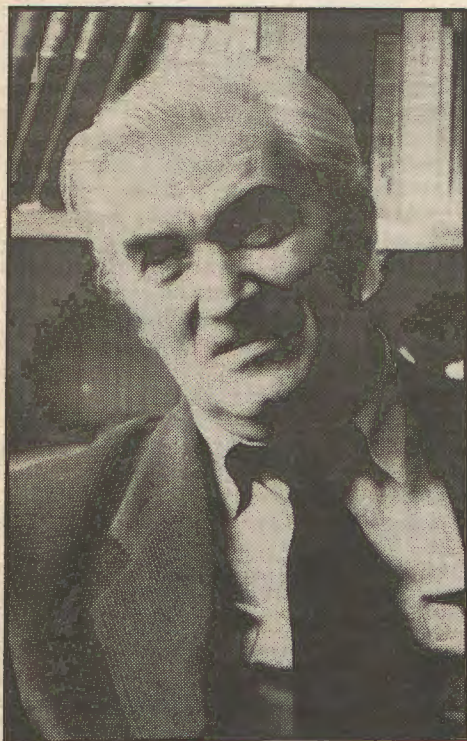
Савршен план. Национални савет штити све: социјал-националисте, обновљене четнике, савремене милитантне националисте, тактичке демократе и поткопане књижевнике и академике. Било својим формирањем, било понудом сарадње, Савет компромитује Милошевића, ломи Драшковића, СПС и СПО. Он држи у покорности Книћане, босанско-херцеговачке Србе и Србе у Славонији и Барањи. Савет повезује и увлачи неполитичке институције у политичку игру. Цркву, Академију и Матицу српску. Највећи профит извлаче двојица књижевника који су са групом истомисљеника писали увече 9. марта у Француску 7 телеграм и подршку Милошевићу и режиму, осуђујући демонстрације као антисрпске и вандалске. Од те двојице, ниједан није потписао апел интелектуалаца Милошевићу да поднесе оставку. У измењеном односу снага после 11. марта, један од њих је чак говорио студентима на Теразијама, утирући пут двострукој игри.

Необично је држање Српске православне цркве. Она је изгледа разрована унутрашњим размирицама када неки њени делови могу тако јавно да показују видљив интерес за само један тип политичког мишљења. Недисциплина у Цркви може да изазове спољно међусобно сукобљавање не само верника, већ и грађана — око примата на тумачење смисла етничких и црквених интереса. Чак и ако би Црква у Савету затражила само статус посматрача, то не би брзо отклонило сумње у њену једноставност.

Социјалистичка партија Србије је после 9. марта у политичкој опозицији упркос већини у Скупштини. Она одлази и силази на ниво од 10-15 процената гласача. То ће вероватно бити њена дуготрајна позиција уколико не дође до неког великог етничког сукоба у Југославији. Српски национални савет може бити прилика за успостављање тог пада сталном генерализацијом српског великодржавног и ратног програма. Уплетене институције и личности желе да своју појединачну компромитацију избегну преко колективне одбране.

Један режим видљиво пада онда када све своје снаге износи из дубине сплетака гонећи их да се показују без маски. Сада је задњи карневал кренуо са стварним улогама и лицима. Али за њихов намеравани теразијски концерт више није било музичара.

(„ЕКОНОМСКА ПОЛИТИКА“)

НИКОЛА МИЛОШЕВИЋ

Имам само једну примедбу на назив овог Српског националног савета. Предлажем да се он прошири и да се зове „Изванстраначки национални савет за продужетак бољшевичке владавине у Србији“. Може ли бити случајно да идеја, која потиче од г. Драшковића и која није прихваћена када је настала, бива нагло оживљена од неких страначких врло отворено и недвосмислено ангажованих личности. Кључно питање, да ли је Србија политички поробљена и покорена од једне странке, која неће да напусти свој монопол, према зачетницима овог Савета, треба да остане без одговора. Такво размишљање, без сумње води стварању једног националног програма, који мимоилази кључне политичке и националне интересе српског народа и одвлачи пажњу српске нације са оног битног на оно споредно, служећи овековечењу бољшевичке владавине у Србији. Само демократска, слободна и богата Србија представља гарант српских националних интереса у оквирима ових граница и изван њих а то су претпоставке које власт СПС на челу са Слободаном Милошевићем не може испунити.

КОСТА ЧАВОШКИ

„Потврдио бих својом чашћу да је Вук Драшковић покренуо иницијативу за стварање Српског националног савета и да сам ја у име Демократске странке, крајем септембра прошле године, одговорио да Демократска странка тада неће учествовати у раду тог тела

због тога што су позвани и представници СПС-а. Данас је, као што видим, Демократска странка, када су представници СПС-а већ увелико у раду тог Савета, послала не једног него чак три угледна представника у овај Савет.

... Милошевић се није клонио осуда ни једне од најугледнијих српских националних установа: САНУ, када је 1986. године осудио као легло српског национализма због доношења Меморандума; није оставио на миру ни Српску цркву, коју сада позива да делегира свог представника у овај Савет, осудивши је децембра 1984. године као самозваног тумача националног питања. Конверзија доскорашњих аанационалних комуниста у зајалурене националисте, који нуде национални програм пре личи на појас за спасавање комуниста, него на искрено заступништво и бригу за српске виталне интересе. Комунисти, који су доскора били против постављања српског националног питања не могу за себе сада узимати компетенције да га доносе и чак осуђују оне који у таквом поступку не налазе рационално језгро и неће да им се придруже. Стварањем Српског националног савета председник Милошевић жели да своју угрожену власт учврсти пацификујући опозицију.

ВЛАДАН ВАСИЛИЈЕВИЋ

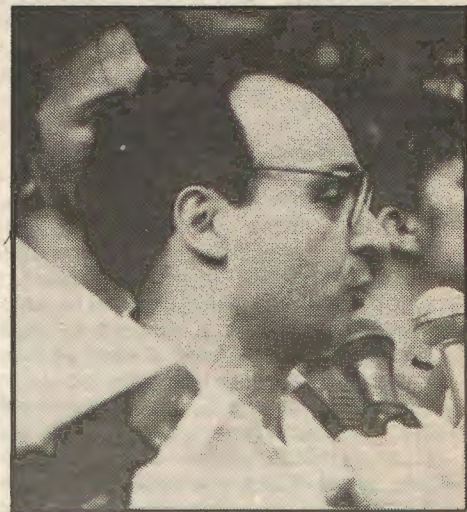
Без националног помирења нема Српског националног савета и програма. А овај савет је најгрубље изругивање српском народу у име српског народа.

ДУШАН КОВАЧЕВИЋ

Договоре иза затворених врата и готова саопштења да се у наше име већ неко договорио нећемо прихватити. Онај ко сматра да се српски национални програм ствара ових дана грдно се вара. Он се ствара већ

50 година и створен је у самом народу. Треба га само артикулисати и потписати, а то може да учини цео српски народ.

ЛЕОН КОЈЕН

Српски национални интерес у Србији осим вероватне сагласности око тога да српски народ треба да живи у једној држави, створеној 1918. године, био би стварање политичке демократије у Србији, долазак на чело државе мудрих, одговорних и способних људи, који ће чувати виталне националне интересе, и смена садашње немоћне владе новим политичарима којим не недостаје политички такт. Не би ли било боље да су људи из Српског националног савета свој утицај тамо где га имају употребили да се заложу за стварне националне циљеве? Без обзира на неопходност стварања таквог тела и несумњиву добронамерност појединих његових чланова Савет је створен као институција која је заробљеник Слободана Милошевића.

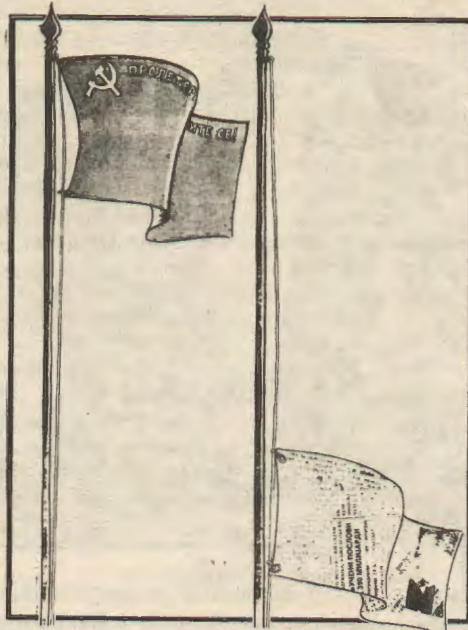
ДА ЛИ ВЛАДА ИДИ ДАДА?

У мрачном животу Телевизије Београд одувек је било сабрано велико зло у коме се огледала сва морбидност једног наказног система и његових неморалних протагониста. Дакле неморал као најдиректније одсликавање неморала врхушке се подразумевао; начин довођења и запошљавања људи по вазалном односу и поданичкој психологији (ове су речи неминовне иако их већ и врапци цвркућу) се разумевао; формула преваре маса у лику и облику најмоћнијег медијума однеговала је у београдској Телевизији велики број људи чији неморал и малверзације застрашују а обичан (читај: заплашен) човек који не зна или неће да зна, губи дах и гуши се од чуђења када дозна и делић прича о неморалу људи које снага медијума претвара у лажне хероје, као што и они сами своје господаре (мешетаре) чаробним телевизијским штапићем претварају у предводнике и достојанствене политичаре достојне поштовања и дивљења. Тако се у Телевизији Београд радило годинама (а тако су радила и сва режимска средства информисања без изузетка), тако се ради и сада, а обичан човек је доскора на жалост био наоружан равнодушношћу и пуштао да ствари теку куда хоће, дозвољавајући да злочин (а то је права реч) направи маневар и да се поново обнови, промени „халине“ и подмлади под условом да избегне казну.

Најбеспримернијих облика малверзација у ТВ Београд је Слободан Новаковић, садашњи уредник Забавно рекреативног програма ТВ Београд. Он је био у свим режимским гарнитурима и сејао најгнусније подвале и преваре да би сада, у овом опаком престројавању које је, на жалост, отворило просторе „да злочин коме се пружила прилика да остане некажњен постане још већи злочин“, у овом мутном времену, Слободан Новаковић постао и (веома изразит) пример особе који прелази у „табор новог времена“. Човек позиције напада сада власт (додуше не отворено) и постаје у наговештају човек опозиције.

РАДИО „РАДЊЕ“

Али пре него што иједна реч буде изговорена у наставку приче о овом „детету пакла“, молимо читаоца да нам опрости. Наравно, нећемо се извињавати због предугог увода, нећемо се извињавати што нисмо најпре почели од подсећања да је Слободан Новаковић студентима код теразијске чесме приликом мартовских догађаја послао телеграм подршке „накићен срцепарајућом бригом њиховог сабрата“ (да, то је оно: „Новаковић“ су „људи“ који ће нас сатрети уколико се и даље будемо мирили са некажњеним „прекрцавањима“); нећемо тражити опроштај што можда на неки други начин нисмо почели причу о једној уистину маргиналној личности за коју је покојни Душко Радовић још пре десетину година написао: „Новаковић у Таковској влада, ко Угандом Иди Амин Дада“. Дакле, нећемо се извињавати због свега овога. Али, унапред тражимо опроштај што ћемо о њему рећи само делић истине. Он је као по-

Слободан ИВКОВ

уредника, Новаковић је прошле године на овој серији, али и осталим „мућкама“, зарадио неколико стотина милијарди динара. Ова серија је репризирана на Трећем каналу и осталим програмима Телевизије и Слободан Новаковић је за њу узимао силне милијарде по двострукој основи: као драматург и као режисер. Елементи злоупотребе и кривичног дела не огледају се око серије само око овога: он је својевремено тражио у Телевизији да направи и филм од материјала серије, али му није дозвољено. Касније су многи страдали због тога (међу њима и Љуба Радичевић). Серија „Филип на коњу“ је касније ипак претворена у филм. Како? Тако што је Слободан Новаковић телевизијски материјал и новац претплатника пребацио у другу кућу и направио филм који је добро наплатио. Све своје кратке филлове које је приказивао на „ФЕСТУ“ документарног филма урадио је у Телевизији. Наравно Новаковић који необично воли новац годинама је радио „радње“ сам, али и у тандемима када је то било потребно. Један од његових сарадника је и чувени Јован Ристић Рица, такође уредник и режисер у свим владајућим гарнитурима. Наравно, о Ристићу и осталима из телевизијске „Коза ностре“ још ће се чути (дај Боже да једног дана и кривично одговарају).

Годинама су сарађивали, а нарочито су се „истакли“ као аутори пропагандних спотова Социјалистичке партије Србије. Зато су били „масно“ плаћени и, по обичају, одбијали „пролазе“ и за остале могућности да „свој таленат уновче“. Тако су ови „среброљупци“ као награду од власти и овога пута добили одговарајуће роле: крајем децембра Новаковић је био сценарист а Ристић режисер новогодишњег деџег мјузикла који је десетак дана трајао у Центру Сава.

ПАРТИЗАНОВИ МИЛИОНИ

Слободан Новаковић је пре доласка у Телевизију био филмски критичар „Комуниста“, прво је постао Уредник Забавне редакције Телевизије. Но, после промашаја са новогодишњом емисијом овај љубимац Вукоса, Вица и Митевића „пребачен“ је за уредника у Филмску редакцију. Према партијском мишљењу, Новаковић је „као човек од пера“ (а да ли је?) постао и остао главни „идеолог“ заглупљивања претплатника садржајима наоко лажним али уистину идеолошко-пропагандним. Наравно, корист је била обострана и на „дуге стазе“: режиму је био потребан човек Новаковићевог неморала и Слободану Новаковићу је био потребан такав режим за стицање моћи и богатства. А када је у доба Вукоса и Ратомира Вица био Главни уредник Телевизије тада је Телевизија Београд постала „експонент“ Партизана и његових невоља са Шайбером. Сви се сећамо бестидности око појаве Шайбера на месту председника ФСЈ и његовог стављања у функцију режима. Дакле, режим је користио Шайбера за „личне сврхе“, Новаковић је користио режиму, Партизану (сада се налази на челу комисије за информисање), а највише себи, такође за „личне сврхе“. Шайбер је био тада мера манипулаци-

Садашњи уредник Забавно рекреативног програма једном ногом је и даље у „позицији“ у владајућој гарнитурни а другом је „закорачио у ново доба“

сленик Телевизије Београд, као човек који је имао и многе друге функције (између осталог, и дугогодишњег члана најужег руководства ФК Партизан) довео злоупотребе, преваре, махинације, лукавости, љигавост, укратко: све оно зло које је режим до краја развијао код људи који су га и генетски поседовали — до савршенства.

Почећемо у кратком (најкраћем) набрајању махинација Слободана Новаковића у Телевизији Београд, о његовом учешћу у злоупотребама службеног положаја и пљачки око серије Васе Поповића „Филип на коњу“ чији је Новаковић тада био драматург а касније и драматург и режисер. Користећи положај

је народом као што су сада у овим условима други садржаји.

У наставку приче о Слободану Новаковићу посленику ТВ Београд обратите пажњу на, како народ каже, „љигавштину“ овог човека из сенке (како опет народ каже). И у Партизану (фудбалском клубу) сви су одлазили и мењали се у Управи и ван ње а он је остајао.

Присећамо се упорности генерала Здравка Лончара који је својевремено изнео неопориве доказе о пљачки неколико стотина хиљада (неки кажу и милиона) долара у ФК Партизан чији је главни виновник био Генерални секретар Жарко Зечевић, заједно са осталима. У најкраћем: има ли или нема умешаности Слободана Новаковића у ту врсту работе не знамо (што није искључено), али је био и остао: главни реализатор лажних саопштења Партизана, заједно са Александром Прљом и Жарком Зечевићем око смена Јусуфија и генерала Лончара; супротстављао је навичке два табора у Партизану и правио селекцију информација око махинација и осталих нечестих догађаја у ФК Партизан; Слободан Новаковић је био водитељ лажних и намештених конференција за новинаре у ФК Партизан, активни учесник у стварању кланова, најдиректнији саучесник Александра Прље у конструкцији лажи око „стања“ у ФК Партизан; Слободан Новаковић је, даље, био учесник у скривању извештаја девизне инспекције (на 88 страница) о проневерима и пљачки у ФК Партизан. Он је и аутор формуле на којој су се у Партизану градили навике а у јавности „врлине“: „циљ оправдава средства“ и да „легални органи легално раде“. Овај списак чини се предуг, али је у односу на размере Новаковићевих злодела запањујуће мали. Због свега тога навичачи су га одавно „прозрели“ и својевремено немоћно демонстрирали против Слободана Новаковића, Жарка Зечевића, Александра Прље и осталих. Али, све је било узалуд. Сви су одлазили а они су остајали. Једанпут је Новаковић био пребијен испред клупских просторија због лагања и извртања чињеница. Прозвали су га због дуге косе и својстава које смо навели „лажни принц Валијант“, али и „Барон Минхаузен“.

И такав човек и такви људи прелазе у таче победника (знају да нека нарочита интелигенција није потребна да се неминовност открије); једном ногом су и даље у позицији у владајућој гарнитурџи, а другом су „закорачили у ново доба“. А у том новом добу требало би да буду нови — стари људи морално чисти. А док људи попут Слободана Новаковића, који је послао телеграм подршке студентима приликом мартовских догађаја на теразијској чесми у Београду, не буду том другом ногом ЗАКОРАЧИЛИ У ПРОВАЛИЈУ, где им је и место, и док НЕ БУДУ КРИВИЧНО ОДГОВАРАЛИ за недела и махинације у прошлости и садашњости, ПОНОВО ЋЕМО ПРОЖИВЕТИ ИСТУ ПРОШЛОСТ. На жалост, код нас нико не одлази. Чак и када злочинац поднесе оставку, људи се задовољавају том срамном обманом особе која одмах добије боље плаћен посао. Док они и даље остају оно што јесу у свој својој немаштини и обесправљености. Коначно, отицао је и Злогласни људождер и масовни убица из некада пријатељске нам Уганде. Само код нас људождери, србождери и остало зло остаје. Остао је и упутио „посланицу“ студентима Слободан Новаковић из ТВ Београд који и даље „у Таковској влада ко Угандом ИДИ Амин ДАДА“.

Зоран МИЛАНОВИЋ

КУЛТУРА РУШЕЊА

НЕ РУШИ — ЧОВЕК!

У предизборној активности господин Михаљ Кертеc је у Калуђерици пред бирачима одржао неколико ватрених говора. И „пружио“ им уверавања да ће његов ауторитет бити сасвим довољан, ако га изабере за народног посланика, да спречи започета рушења кућа по Калуђерици.

Надомак Београда, иза Малг Мокрог Луга, никло је насеље Калуђерица. Од девет хиљада кућа најмање четири хиљаде њихових власника није добило дозволу за градњу. Ово дивље насеље припада општини Гроцка и његови становници су упућени на челнике из Гроцке да им помогну да багери не збришу с лица земље њихова станишта.

У Калуђерици су куће градили они који су отишли с Косова и углавном радници који нису имали шансу да у својим предузећима регуларним путем дођу до крова над главом. Куће су подизали годинама, циглу по циглу, уз кредите и помоћ родбине и колега с посла. У овом, још великом градилишту, без потребних комуналних објеката, неопходних за насеље у којем живи више од 30 хиљада људи, живи се са страхом. Општина је најавила рушење бесправно подигнутих кућа, уручено је неколико стотина решења којима се власници позивају да сами разидају своја станишта, под претњом принудног извршења.

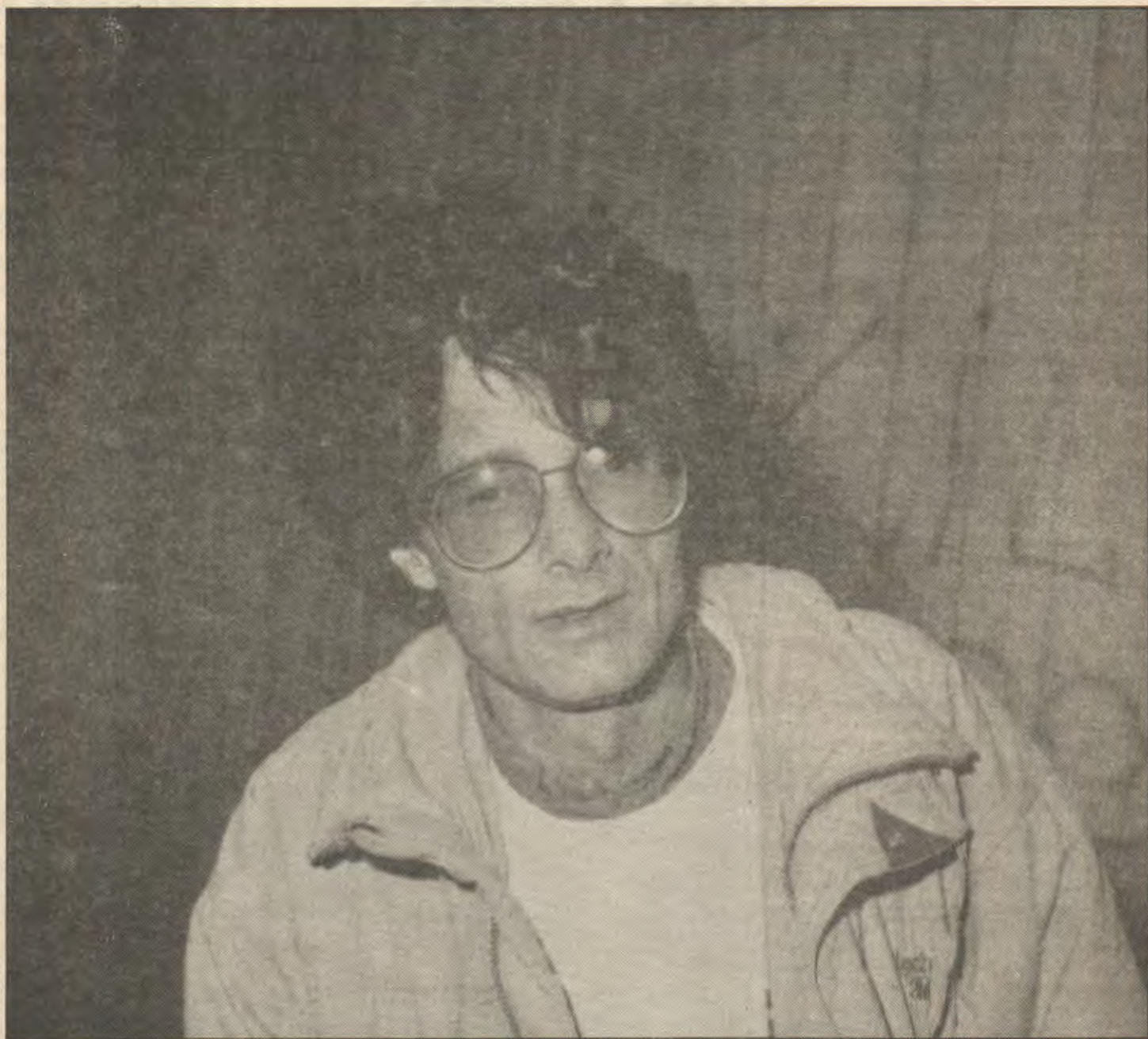
Више од четири хиљаде власника, ако општина остане упорна у настојању да Калуђе-

рицу „доведе у ред“ отићи ће под шаторе са својим многољудним породицама. Булдожери су, за сада, пробирљиви, и руше куће углавном сиромашних, који не могу да испуне захтеве општинских моћника. Јавна је тајна да инспекцијске службе у Гроцкој и утицајни људи имају високе тарифе за бесправљаше. Да би се избегло рушење подигнуте куће потребно је да се надлежан друг из општине „подмаже“ па се и његов случај фијокира. У овом „динаричном“ времену већина људи у Калуђерици нема те паре које може исплатити и очекује да булдожер забречи и пред њиховом кућом.

Народни посланик Михаљ Кертеc звани Браца више не долази у Калуђерицу, а ни грађане, који му се по тим питањима обраћају, више не прима на разговор. Обећање лудом радовање. Општински одбор Српског покрета обнове из Калуђерице повео је акцију око измене Урбанистичког плана и легализације бесправно подигнутих кућа. Грађанима Калуђерице, за сада, нико други не може да помогне. Булдожери су неумољиви, јер не знају за људску невољу. Њих на „недела“ која чине „наговарају“ људи који њима управљају. Парола: НЕ РУШИ — ОВДЕ СТАНУЈЕ ЧОВЕК багере не може умилоставити. Милостиња се може тражити у СО Гроцка, код њених службеника, ако им се остави неколико хиљада марака. Брацо, друже, где си?

М. Б.

ЗАМЕНА НУЛА У СИСТЕМУ НУЛА

Постојећа власт у Црној Гори фактички је неуставна, владајућа странка влада без каквих ограничења. Ово је изјавио човек за чије ће се име везивати почетак парламентарног живота у Црној Гори и стварање првих опозиционих странака. Данас је др Вујошевић професор Природноматематичког факултета у Подгорици, где је дошао након протеривања са београдског Економског факултета због, како каже, политичке неподобности.

И поред великог почетног успеха и подршке, Демократска странка, као једина грађанска, доживљава на изборима неуспјех и не осваја ни једно мјесто у црногорском парламенту. Можете ли то објаснити?

— Околности у којима су се одржали први вишестраначки избори у Ц. Гори одређивале су две ствари. Прво, чињеница да је до одређених промена које по својој суштини

контроли власти и може ли она битније утицати на доношење одлука у парламенту?

— Односи снага у Скупштини су данас такви да опозиција у њој има само симболичан значај. Ни по својој спремности да уђе у стварне парламентарне политичке игре, ни по својој политичкој оријентацији опозиција не користи довољно ни то мало посланичких мандата које има. Уместо да инсистира на једној новој технологији рада у демократски изабраној скупштини, опозиција је прихватила стил рада претходних скупштина, тако да се њено деловање своди на вербално декоративни обрачун са комунистичком странком који нема одговарајуће стварно покриће утицајем на одлуке које, иначе иза завесе, владајућа странка унапред припреми и простом већином преводи у скупштинске одлуке.

Да ли се нешто промијенило након 9. марта?

— Не, битно не. Ја мислим да је опозиција у Србији свима нама читала једну доста добру лекцију о томе како и на који начин треба вршити притисак на власт и парламентарно и ванпарламентарно, али то овде, у Црној Гори, изгледа није добро схваћено.

Пошто је повод за демонстрације од 9. марта био злоупотреба и блокада средстава информисања, посебно телевизије од стране владајуће странке, каква је ситуација у том погледу у Црној Гори? Пошто не демонстрирате биће да сте задовољни?

— У Црној Гори средства јавног информисања прешла су у надлежност, дакле у руке — влади. Она има право да сама поставља њихове главне и одговорне уреднике и да на најнепосреднији начин утиче на њихову програмску оријентацију. Та одлука је донета у Скупштини, уз присуство опозиције, без већих протеста. Неких протеста је било касније, када је у тим кућама отворен онај стари комунистички сукоб, недовршени, бивших и нових комуниста. Сада, користећи релативно демократизоване услове, бивши чиновници комунистичког режима који су променили странку, покушавају да се одрже у тим средствима с једне стране, а с друге комунистичка странка покушава да доведе своје нове, боље и савесније слуге. Све у свему, оно мало самоникле демократске опозиције, у коју убрајам и нас, има врло мало шанси да пробије блокаду тих средстава.

ПОТКУПЉИВАЊЕ СТУДЕНАТА

Каква је атмосфера 9. и 10. марта била на Универзитету у Подгорици? Ви сте били тамо.

— Један број студената је после вести о догађајима на Теразијама покушао да подржи своје колеге у Београду. Међутим, тај њихов покушај је наишао на уобичајен механизам, по коме комунистичка странка гуши све такве врсте покушаја. Студенти су успели да одрже један збор, ненајављен, у сасвим ограниченом броју, на коме су послали свој глас подршке колегама у Београду и при том поставили питање одговорности својих колега, професора, који су као чланови Председништва Ц. Горе и у њено име одобрили примјену силе у Београду.

Све чешће се чује да уколико власти у Србији покушају оправдати бруталност по-

нису биле демократске, већ је преко леђа народа обављен још један унутарпартијски обрачун, али су саме промене испразниле потребу грађана Ц. Горе за променама. Друго, у политичком смислу, осим једног традиционалног сукоба Црногораца око суштине њиховог националног бића, нема ничега другог. У споровима око смисла постојања Црне Горе као државе који се искључиво одвијају на митском плану, превиђа се да у њој не постоје никакве демократске традиције, не постоји политичка супстанца на коју би се као демократска грађанска држава могла ослонити. У озбиљнијем смислу, њена политичка структура заснива се на пролетаризованом становништву које у комунистима још увијек види своје усређитеље. Није онда чудно што Демократска странка као грађанска, односно странка начела, није могла постићи значајнији успјех.

ПРИРОДНА ПОСЕБНОСТ

Оптуживани сте за „благо“ просрпство и сарадњу са комунистима, нарочито након Вашег последњег предизборног телевизијског наступа када сте мало „придржали“ страну Милу Букановићу!

— Демократска странка нема разлога да буде антисрпска, сваки наш покушај да се супротставимо евидентним антисрпским тежњама и националном дивљању једног броја овдашњих странака, окупљених у Савезу реформских снага, у јавности је окарактерисан као просрпски. У нашој странци углавном настојимо да развијемо сарадњу са свим демократским странкама, што и чинимо са онима из Србије и то сматрамо природним. Што се сарадње са комунистима тиче, морам истаћи да нико доследније од наше Демократске странке није критиковао комунистички режим. На крају крајева, ми смо и први почели у Ц. Гори и експлицитно навели у програму странке, да смо **конзервативна странка која се залаже за модерно капиталистичко друштво** и за уклањање свега онога што је у привредном и политичком животу оставила комунистичка власт.

Иначе, за ту сарадњу оптужени смо од Савеза реформских снага оног момента када смо у њима као једном облику комунистичке странке, препознали политичког противника. Оно што је сигурно Савез реформских снага, поред свог црногорског национализма, није ништа друго до савез бивших комуниста који су од Ц. Горе већ били направили антисрпску творевину и који су сваки покушај да се чује српско име овдје врло строго кажњавали.

Морам поставити и оно незаобилазно питање када је бар о Црногорцима ријеч, о изгледа вечитом неспоразуму њиховог националног изјашњавања. Како Ви видите однос Црногораца — Србина!

Одређене историјске околности су у националном бићу Црногораца оставиле ту дуалност: Србин — Црногорац. Већина Црногораца се и данас осећа, у националном смислу, онако како су се осећали њихови дедови, дакле као Срби. Међутим, Црна Гора као авнојевска творевина, а делом и Ц. Гора краља Николе, дакле Црна Гора двадесетог века, јесу антисрпске творевине. Она је као једна од две српске државе на Балкану која би представљала излаз православних Словена на Медитеран. То је карактеристично и од оног момента када је краљ Никола ставио на своју главу круну другог српског краља, а и касни-

је, када је после 1945. године обновљена Црна Гора.

Оно што је можда мање познато, јесте да су мање-више све државне институције, мислим пре свега на Универзитет, Академију наука, научне институте и друге културне институције у Црној Гори, све оне су своје оправдање налазиле и данас налазе у Црној Гори као држави. Онда је сасвим јасно зашто је већина чиновника комунистичког режима временом стекла одређена схватања српско-националног односа која данас више личе на проусташке теорије о националној самобитности Црногораца, него што одговарају једној природној посебности коју као дио српског народа Црногорци и имају.

ВЛАСТ НАПАДА ЦРКВУ

— Како се Демократска странка односи према све агресивнијим нападима на свештенство у Црној Гори? Недавно је нападнут митрополит Амфилохије Радовић кога на Цетињу већ ноћу лелечу као покојног.

— Оно што треба одмах нагласити јесте да је Црна Гора вероватно једина држава у Европи, или свакако међу реткима, у којој се

скрнавe богомоље неке цркве. И практично све што у Ц. Гори има везе са српством или Србијом изложено је не само политичкој кампањи странака које су по својој природи антисрпске, већ и најбруталинијој агресиви.

Срамота је што се то дешава на Цетињу, али треба водити рачуна да је Цетиње изгубило на значају и у културном и политичком смислу, и представља ипак само један градић у коме царује паланачки дух и у коме се један облик локализма манифестује на врло примитиван начин.

Оно што је за нас значајно јесте да СПЦ такав облик агресивности у Ц. Гори не доживљава први пут, у томе је она заправо живела 50 година. Знајући историју Српске православне цркве, односно спремност њених свештеника и монаха да поднесу све тешкоће, то ипак њу не угрожава у њеној постојаности, али наноси велику срамоту Ц. Гори.

Како на то реагују власти?

— Власт прилично благонаклоно гледа на то што се на Цетињу догађа, делом и овдје у Подгорици, и не предузима ништа да заштити права и интегритет цркве. Напротив, све њене покушаје да обнови духовни живот у Ц. Гори, што наилази на допадање код већине народа, владајућа странка покушава да спречи и осујети. То се поред осталог изражава и кроз неке наступе њених првака у којима они отворено нападају православну цркву и тако индиректно дају подршку агресиви коју она доживљава од сепаратиста и националиста.

Како је учешће опозиције у

РЕЧ ЗА „СРПСКУ РЕЧ“

лиције и излазак војске на улице 9. марта, да ће студенти поново изаћи. Истовремено, студенти у Подгорици као да су олако опростили Предсједништву Црне Горе дату подршку тој истој бруталности и примјени силе на демонстранте у Београду?

— На догађаје у Београду је, ипак, најбрже овдје реаговала власт! Они су одмах предузели низ корака којима су унапред осујетили за догледно време појаву могућег незадовољства политиком коју воде у средствима јавног информисања. Господа, њихови прваци, посјетили су Универзитет, дали одређена обећања — она најмање коштају, да ће се уређивачка политика Телевизије, Радија и „Побједе“ побољшати, па и материјални положај самог Универзитета. Дакле, стандардним механизмима поткупљивања, они су већ успели да угуше и ту клицу незадовољства која постоји и која би могла представљати опасност по њихову власт.

Што се самих студената тиче, тешко је рећи колико осим својих статусних интереса они активно могу да учествују у политичком животу. Конкретно у Ц. Гори, тешко је веровати да би они могли играти озбиљнију улогу.

Иначе, да сада студенти заступају неку надстраначку опцију је потпуна бесмислица. Студенти су вазда, па и сада, били са опозицијом. Покушај да се они данас представе као надстраначки, није ништа друго него закулисана игра комуниста који су се уплашили да им опозиција не преотме један такав слој. Оно што вешто чине сарадницима, сада покушавају да учине са студентима. Дакле, раде тачно оно што су радили и 1968. Успели су да амортизују тај бунт. И сада су ушли међу студенте, поткупљују, прете, нуткају, праве разноразне варијанте могућег положаја студената. Намећу им да је најбоље за њих да раде надстраначки. То није ништа друго него нека врста земане за ону њихову причу о нула-партијском систему, о безстраначком систему!

Иначе, кључну улогу у томе да студенти подрже опозицију, имали су чланови СПО и других опозиционих странака, а тај неки неутрални положај дошао је много касније. Покушај да се сада студенти држе изван политичких странака није ништа друго него инструмент заштите комунистичке странке, или како се већ зове.

НЕЗАМИСЛИВО ХАПШЕЊЕ

Какви су Ваши односи са Демократском странком Србије?

— Демократска странка у Црној Гори је и настала са идејом да у свим оним ситуацијама када се политички учествује на југословенском нивоу, сарађује са Демократском странком Србије. Дакле, наши програми су веома слични, а свака од странака има своју пуну самосталност. То је и природно, јер делујемо у различитим срединама. Од оснивања наше и Демократске странке сарађивали смо много, имали смо њихову помоћ у току изабране кампање, али је та сарадња нарочито у последње време нешто мања.

Шта мислите о најмери СПО да се организује у Црној Гори?

— Моја лична процјена је да би СПО сада тешко могао да нађе своје природно место у политичком простору Ц. Горе, поред осталог

и што мислим да нема препрека да СПО сарађује са једним бројем странака међу којима је и Демократска странка, као и да би кроз ту сарадњу евентуално могао да оствари своју жељу да буде присутан овдје. Уколико, наравно, желе да то непосредно чине, Демократска странка ће поздравити оснивање СПО.

Ви сте докторирали на Оксфорду, провели извјесно вријеме на Западу. Како би се, напр. у Енглеској, провела владајућа странка, ако би три мјесеца након избора ухапсила из политичких разлога вођу најјаче опозиционе странке и то у Парламенту?

— То је просто незамисливо, јер тако нешто није могуће. Код нас се то десило због тога што комунистичка странка још увек не схвата и не зна где се налази! Они испољавају праву природу комунистичке странке у режиму чије време пролази са једне стране, а са друге стране покушавају свему томе да дају неку демократску декорацију која, наравно, лако спадне кад год дође у питање стабилност њихове власти. Тог дана комунисти су губили, али у једном дубљем смислу нешто што је то можда видљиво у јавности. Они

су чак губили у оном непосредном сукобу. Били су слаби, стварно слаби, и разлог што су ухапсили вођу најјаче опозиционе странке је и тај што су се уплашили да ће заиста „војнички“ изгубити у том сукобу.

Да ли мислите да ће владајућа странка у Црној Гори издржати свој пуни мандат, или ће доћи до превремених избора?

— Програм Демократске странке у овом периоду би се могао свести на захтев — ХОЋЕМО УСТАВ! Ми ћемо настојати да у парламенту и ван њега инсистирамо да се одмах донесе Устав у Ц. Гори. Постојећа власт фактички је неуставна. Они папири, они остаци текстови квази-устава из 1974. нешто мало поправљени са неколико амандмана, не могу представљати ваљану основу за успостављање не само правне државе, него демократије уопште. Владајућа странка то користи и практично влада без икаквих ограничења. Потребно је изборити се да се донесе Устав, а потом и нови избори. Очекујемо да би се то могло десити у наредних годину дана. Очекујем да би се то могло десити у наредних година дана.

Стојанка ПЛАМЕНАЦ

ШЕНЛУЧЕЊЕ НА ЦРНОГОРСКИ НАЧИН

ВАСИЛИСА СЕ БОРИ ЗА ВЛАСТ?

Ових дана по Црној Гори круже гласине о наводним нелегалним станаркама репрезентативне виле републичких органа „Горица“ у Подгорици. Није нам познато шта се догађа иза завјеса овог објекта, нити смо упознати са списком његових станара, али смо увјерени да се ради о једној заблуди. Наиме, онима који гласине проносе није познато да Влада у чијој је надлежности надзор и прече право коришћења овог објекта, може по закону један дио или читав објекат ставити у комерцијалну употребу.

Вијести да су евентуалне станарке „Виле“ једна талентована, епизодна глумица Цица Павловић и једна талентована и реномирана сликарка Василиса Радојевић, узнемиравају само неупућене. Стога не чуди што за столовима кафана хотела „Црна Гора“ првенствено, такве вијести прерастају у гласине о наводним љубавницама високих чиновника у Влади, о шенлуцима и теревенкама или о сукобима у самим врховима наше власти“ у вези са овом ствари.

Какве размјере ове гласине попримају говори и прича по којој се наводно сусрет мале шесторице мора одржати на Цетињу, бившем престолном граду, због заузетости виле, односно стања у коме се она налази после свакодневних теревенки наших јунака из јануара, фебруара...

Али, она прича која забрињава је и да је један од заинтересованих владиних чиновника са једном од станарки недавно доживео мањи саобраћајни удес и како и приличи Црногорцу побјегао са лица мјеста, а даму оставио саму!

С. Р.

Оно што су јуче значиле народне песме за колективно памћење српског народа — од данас ће значити

ИЛУСТРОВАНА ILLUSTRATED ИСТОРИЈА HISTORY Срба *of the* Serbs

Од најстаријих времена до 1918. године у четри кола од по четири албума, са око 5.000 јединица илустрационог материјала, као какав кућни биоскоп гледаће из генерације у генерацију сви чланови породице од 7 до 107 година.

И КОЛО ИЗАШЛО ИЗ ШТАМПЕ

Албум 1. — ДОСЕЉАВАЊЕ СРБА НА БАКЛАН-И ПРВА ДРЖАВА
Албум 2. — СРПСКА ДРЖАВА НЕМАЊИЋА ДО 1321. ГОДИНЕ
Албум 3. — СРПСКА ДРЖАВА НЕМАЊИЋА ОД 1321 — 1355. ГОДИНЕ
Албум 4. — СЛОМ СРПСКОГ ЦАРСТВА
Књижарска цена: 2.820,00 динара
СА ПОПУСТОМ: 1.400,00 дин.

У ПРИПРЕМИ ЈЕ ДРУГО КОЛО

Албум 5. — СРПСКА ДРЖАВА У ЗЕТИ
Албум 6. — СРЕДЊЕВЕКОВНА БОСНА
Албум 7. — СРПСКА ДЕСПОТОВИНА — ПАД ПОД ТУРСКУ ВЛАСТ
Албум 8. — СРБИ ПОД ТУРСКОМ, МЛЕТАЧКОМ И АУСТРОУГАРСКОМ ВЛАШЋУ (15-18 век)
ПРЕТПЛАТНА ЦЕНА II КОЛА:
— 1.300,00 дин — за плаћање одједном

— 1.500,00 дин — за плаћање у две рате (I рата одмах, II рата након месец дана)

— 1.800,00 дин — за плаћање у три рате (I рата одмах, II рата након месец дана, III рата приликом пријема књига)
II коло излази из штампе јула 1991. године
С обзиром да се албуми штампају у Италији, уколико дође до девалвације динара, неуплаћени део претплате (нпр. III рата) биће увећан за проценат девалвације.

Албуми су луксузно опремљени, великог формата, у колорној и црно-белој техници, упоредо на српском и енглеском језику. Корице у тврдом повезу са златотиском, са заштитним колорним омотом.

У цене албума са попустом, нису урачуна-ти трошкови поштарине.

АЛБУМЕ МОЖЕТЕ НАРУЧИТИ ТЕЛЕФОНОМ:
011/664-131 и 663-546

Издавач: „ЛИТЕРА“ Београд, Паунова 49-51

ИЗМЕЂУ ИЗДАВАЧА И КУПАЦА КЊИГА МНОГО ЈЕ ПОСРЕДНИКА. ЗАТО ЈЕ КЊИГА СКУПА И ЧЕСТО ПРАВОМ КУПЦУ НЕДОСТУПНА. ОДЛУЧИЛИ СМО ДА ПОРУШИМО СВЕ ПРЕПРЕКЕ КОЈЕ НАС ДЕЛЕ.

**ОНО ШТО СМО
ДО САДА ДАВАЛИ
ПОСРЕДНИЦИМА**

50%

**САДА ДАЈЕМО
ВАМА У
ВИДУ ПОПУСТА**

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем ИЛУСТРОВАНУ ИСТОРИЈУ СРБА и то:

- 1) ПРВО КОЛО поузећем по цени од 1.400,00 динара
- 2) ДРУГО КОЛО У ПРЕТПЛАТИ по цени од:
 - а) 1.300,00 (плаћање одједном)
 - б) 1.500,00 (у две рате)
 - в) 1.800,00 (у три рате)

Име и презиме _____

Адреса, пош. бр. _____

Наруџбенице слати на адресу:
КИЗ „ЛИТЕРА“ 11001 Београд
Наруџбину можете извршити и телефоном:
011/664-131 и 663-546

1. КНЕЗ ПАВЛЕ КАРАЂОРЂЕВИЋ
Једна закаснела биографија о Карађорђевићу који је до сада био најпознатији по томе што је крив.
ЦЕНА: 450,00 СА ПОПУСТОМ: 225,00

2. ЦАР ДУШАН И ЈЕЛЕНА У СВЕТОЈ ГОРИ
Најновија књига Жике Лазића. Најзанимљивије странице српске историје. Златно доба Србије у новом Лазићевом роману.
ЦЕНА: 400,00 СА ПОПУСТОМ: 200,00

3. ГЕНЕРАЛ ШТУРМ
Павле Јуришић — Штурм, Лужички Србин, пруски официр и српски генерал.
Понео је сва српска одликовања, а одликовало га је дванаест држава са 13 ордена. Ратовао је и носио униформу 56 година.
ЦЕНА: 420,00 Са попустом: 210,00

4. СРПСКА ПОСПА — Брана Црнчевић
СА ПОПУСТОМ: 175,00

5. ИСТОК ЗАПАД 011 — Мома Капор
СА ПОПУСТОМ: 175,00

6. СРПСКЕ СЛАВЕ СА ПОПУСТОМ: 175,00

У ЦЕНЕ КЊИГА СА ПОПУСТОМ НИСУ УРАЧУНАТИ ТРОШКОВИ ПОШТАРИНЕ. СВЕ КЊИГЕ МОЖЕТЕ НАРУЧИТИ ТЕЛЕФОНОМ:
011/664-131 и 663-546.

Издавач: ЛИТЕРА, Београд, Паунова 49-51

НАРУЏБЕНИЦА: СРПСКА РЕЧ

Молим да ми пошаљете поузећем књиге под редним бројем:

1. КНЕЗ ПАВЛЕ	225,00
2. ЦАР ДУШАН И ЈЕЛЕНА У Св. ГОРИ	200,00
3. ГЕНЕРАЛ ШТУРМ	210,00
4. СРПСКА ПОСПА	175,00
5. ИСТОК И ЗАПАД	175,00
6. СРПСКЕ СЛАВЕ	175,00

Име и презиме, читко _____

Адреса, поштански број _____

Наруџбенице слати на адресу:
КИЗ „ЛИТЕРА“ 11001 Београд, п. ф. 776
Књиге можете наручити телефоном:
011/664-131 и 663-546

МАКЕДОНСКО ИМЕ НЕМА ДА ЗАГИНЕ!

Пре неколико година Завод за издавање уџбеника СР Србије за потребе „аутора“ „Историје македонског народа“ штампао је географску карту на којој Македонији припада Грчка до Солуна, пола Албаније, добар део Бугарске и део Србије. По тој „историји“ Срба, ваљда, више нема ни у Србији а камоли у Македонији.

Оваква парола могла се видети недавно на већ легендарном Ушћу где се под стегом петокраке клицало Југославији, али и пре тога на бројним митинзима широм Македоније где су се истицали захтеви да македонски народ живи у јединственој држави а да се при том ни најмање није имала у виду већ постојећа Југославија. На овакве парадоксе у последње време већ смо почели да се навикавамо, тако да их често уопште и не примећујемо. Београдска телевизија је брижљиво крила од очигледне српске јавности митинге опозиционих партија током предизборне кампање али није пропустила да нам прикаже многобројне скупове у Македонији где се клицало њеној државности. Упознали смо тада неке нове барјаке, на њима неке нове симболе, видели слике дотада нам непознатих националних хероја и напослетку могли јасно да видимо докле се простиру границе тога тла на коме „македонско име нема да заине“. На једном од тих скупова говорио је и Др Васил Тупурковски док су се тик пред његовим очима вијорили поменути барјаци, слике и натписи којима се јасно захтевало да Македонска држава обухвата територију двалупт већу него што је сада поседује. Телевизијске камере су на томе посебно инсистирале за све време говора првог човека Македоније складно допуњајући његове захтеве за „јединственом и сувереном македонском државом“ које је маса одушевљено поздрављала. Шта је говорник под наведеним подразумевао, можда је остало тада и недоречено, али шта су масе хтеле да чују свакоме је било јасно, јер су учесници митинга из првих редова држали високо уздигнуте транспаренте на којима су означене границе те жељене Македоније. Оне су обухватале скоро целу северну Грчку, део Бугарске и Албаније и још понешто приде — али о томе мало касније. Да се радило о говору неког страначког лидера то можда и не би било тако чудно, али када се такви захтеви истичу у присуству члана највишег државног руководства Југославије и уз то доктора правних наука и доскора професора међународног јавног права — онда се то може једино тумачити као отворено изражавање претензија према територијалном интегритету других суверених држава са којима Југославија одржава коректне дипломатске односе. Ипак, наши суседи се због свега ово-

га нису много узбуђивали, остајући и даље доследни свом чврстом ставу да македонско име уопште за њих и не постоји!

ГОЛА ИСТОРИЈА

Можда би ту овој причи и дошао крај да избори у Македонији нису прошли у знаку победе националистичког програма ВМРО-а и да раније поменути захтеви нису постали званична политика оних који сада представљају „леgitимне интересе македонског народа“. Студа није ни чудо да је нова власт одмах покренула питање граница и то, ни мање ни више, него првенствено са својим северним суседом — Србијом! Дакле, овога пута претензије за територијалним проширењем нису биле ни најмање прикривене езоповским говором македонских челника већ су истакнуте јасно и отворено, и што је највероватније — званичним (дипломатским?) путем. У једној телевизијској емисији Др Васил Тупурковски у свом већ карактеристичном неформалном стилу све ово потврђује речима да „Македонија има територијалне претензије према Србији“ — имајући у виду свакако њене авнојевске, а не оне нешто мало старије границе. Дакле, поменути захтеви се упућују оном народу који једини (од свих његових суседа) признаје име македонском народу као и све што уз то иде. Стари Латини би рекли: **O tempora, o mores!** Ипак, овај вешти дипломата на крају нас је и утешило додајући да ће се промене граница на штету Србије (Прохор Пчињски и даља околина, а ко зна можда и више од тога) извести „мирним путем кроз преговоре заинтересованих субјеката“. Свима нам је тада лакнуло, мада нам и даље није било јасно ко ће од Срба седети на другој страни преговарачког стола, а још мање ко би такав један споразум потписао. Тамам смо некако прогутали сурову историјску истину да је империјалистичка српска војска у ранијим ратовима анектирала Македонију и потом је поштено вратила ономе коме припада, кад оно сазнамо да ни после II светског рата нисмо били баш поштени приликом кројења унутрашњих граница ове „наше“ лепе Југославије. Све смо мислили да су други нешто у њој ућарили, кад оно... Па зар још нисмо окајали све наше хегемо-

нистичке грехе: забранисмо Србима да се враћају после рата на своја огњишта не само на Космету него и у Македонији, дозвољавали смо да се на том тлу „ић“ затре где год је могло, шапато смо учили нове генерације да је Душанов Законик проглашен у Скопљу и да је у том граду он овенчан царском круном, балканске ратове престадосмо називати ослободилачким — па шта је још потребно учинити да македонско име не заине?

Заправо чуђењу овде и нема места. Ми смо годинама откривали некакве мрачне завере других против нас организоване од стране Ватикана, Коминтерне, фундаменталиста, масона, либерала, националиста, међународног капитала... и све тако! Али једног непријатеља никако да откријемо, никако да му ногом станемо за врат, јер нам он стално измиче, бежи нам из видокруга или још боље ми као да не желимо с њим на мегдан да изађемо и да га у очи погледамо јер ћемо на наше запрепашћење тамо у одсјају, као у огледалу, спознати сами себе.

За многа наша страдања и патње заиста су криви и други, много су нам зла нанели наметнути системи власти у којима смо били приморани да живимо — али у крајњој линији коначни егзекутори многих наших пораза били смо ми сами. Професоре са факултета истеривали су саме њихове колеге са којима су делили кабинет, новинаре су отпуштали са посла њихови сарадници из истих редакција, на Голем отоку најсуровије су тукли бивши саборци из истог ратног строја, четнике или партизане ликвидирао је са осветничком страшћу донедавни комшија а неретко и рођени брат. Па зар нам та сурова учитељица живота звана Историја није до сада дала довољно чиница за наук.

Дакле, све време овде и није реч о неким другима, о „њима“, већ о нама самим и о томе шта смо ми сами као народ учинили на томе да нам „име не заине“. Право је сваког појединца да мисли како му припада више и да заслужује боље, али за то се мора борити он сам јер ретко када ће му неко други то поклонити. Тако је и са читавим народима. Нажалост, Срби су се лишавали у последњим ратовима милиона људских живота, делова својих територија, свога имена, краља, државности и много још чега што други паметнији народи ни по коју цену не би приложили на олтар некакве будуће среће. О томе треба размислити и сада када је по ко зна који

пут егзистенција овога народа доведена у питање.

Захтеви из Македоније свакако да нису највећа претња Србији у овом тренутку, али су као модел понашања у садашњој ситуацији веома индикативни. И овог пута велики део кривике носимо ми сами јер нисмо желели да се на време суочимо са неким историчним чињеницама. Укажимо на неке од њих.

ОНИ СЕ СЛОЖИЛИ СА СОБОМ

Још пре десетак година почела је да излази из штампе обимна „Историја српског народа“ у издању Српске књижевне задруге, али нажалост ни до дан данас она није комплетирана. То, међутим, није случај са „Историјом македонског народа“ која не само да је објављена још 1969. године од стране Института за националну историју у Скопљу, већ је одмах следеће године (!) ово вишетомно издање комплетно преведено и објављено у Београду од стране Завода за издавање уџбеника СР Србије. Тај исти Завод је непосредно пре тога издао књигу Д. Ташковског „Рађање македонске нације“ (220 стр.), као и чувену „Историју Албанаца“ (235 стр.) у којој је лавовски допринос дао корифеј косовског сепаратизма академик Али Хадри! Оваква издања су вероватно требала да послуже као мост за боље упознавање „наших народа“, али су у суштини била кукавичја јаја која смо ми исувише касно препознавали.

Зар ћемо се боље упознати ако се на више од 1000 страница поменуто „Историје македонског народа“ теми „Српска власт у Македонији“ посвећује свега 4 (четири) непуне странице (I том, стр. 173-177). Не знамо да ли је обим ове одреднице наметнут од стране приређивача овог издања (међу којима су све сами македонски академици и професори) или је аутор текста Др Стјепан Антољак самостално проценио да присуство краља Милутина, Стефана Дечанског и цара Душана на тлу Македоније не завређује више пажње, али ова чињеница већ сама за себе довољно говори. Уз то, сувопарним ређањем ратних похода као да се желело сугерисати да за поменутим српским владарима није остајало ништа друго осим територијалних проширења средњовековне српске државе. Да то није тако сувишно је и доказивати. Аутор на те четири странице спомиње и калуђерске заједнице на Светој Гори (стр. 177), али се ни једном речју не спомиње Хиландар а још мање смо могли очекивати навођење податка да су на том светом тлу скоро сви православни народи (Грци, Бугари, Руси, Грузијци, Срби) оставили своје задужбине које још увек пркосе вековима и сведоче о древности ових народа. Проглашењу Законика цара Душана у Скопљу 1349. године посвећена је само једна реченица, а о његовој садржини речено је једино да је „Законик одређивао високу глобу и физичку казну за људе који су исповедали и ширили бабунско учење“. Према процени аутора текста тај је пропис било најбитније истаћи од свих осталих две стотине чланова Законика! Многобројне повеље српских владара које се односе на ово подручје чак нису ни споменуте а о задужбинама ових владара говори се у другим поглављима сасвим узгредно и то у оквиру појма „средњовековна македонска уметност“ (стр. 199). С друге стране тзв. Самуиловом царству посвећује се далеко већа пажња (стр. 109-135) што се и може

разумети јер се полази од аподиктичног става да је то најстарија македонска држава чији се континуитет очувао до данас — али је зато, науке ради, требало бар негде поменути да у нашој и светској историографији постоје и сасвим другачија мишљења о том питању. Поменути одељци, као и „Историја“ у целини, писани без одговарајуће научне апаратуре, што пројекат са оваквим амбицијама себи није смео да дозволи. Далеко би нас одвело анализирање овако обимног текста чија се садржина креће од праисторије до најновијих дана или како неки то воле да кажу: од Ноја до АВНОЈ-а, али је већ и на основу до сада реченог намеће питање зар никоме у Заводу за издавање уџбеника СР Србије није

засметала оваква садржина, зар су та „вунена времена“ могла натерати неког да издвоји огромна средства из наших џепова и да о нашем трошку преводи и штампа туђе квазинаучне истине.

ВЕЧНА ПРИЧА

Али ни то није све! Уз ову „Историју“ иде као посебан прилог и мапа великог формата у вишебојној техници чији је задатак да читаоцима прецизније објасни шта се подразумева под појмом „Македонија“. Пред нама се указује географско подручје више него двоструко веће од данашње СР Македоније оивичено црвеном подебљаном линијом којом се обично означавају границе држава. Да не би било никакве сумње већ на првим страницама „Историје македонског народа“ изричито је напоменуто: „У овим границама Македонија захвата простор од 67.741 м² од којих 25.411 м², односно 37,51% припада СР Македонији, а остало је у саставу Грчке и Бугарске“. Међутим, заборављено је да се дода да део те имагинарне Македоније обухвата и манастир Прохор Пчињски као и остала места у његовој околини — дакле територије које се још увек налазе у саставу (авнојевске) Србије. Али се на мапи то сасвим лепо види: нацртис „СР Србија“ зауставља се управо на границама те (Велике) Македоније у коју су ук-

ИСТОРИОГРАФИЈА

ључена и поменута подручја. Да ствар буде још чуднија истакнуто је да су границе учртане према мапама које су саставили Д. Ярановић у Софији још 1933. године и некакав Македонски научни институт у Србији!? Не знамо од када се стручњаци за питање македонских граница налазе у Бугарској, али о свему томе свакако није размишљао онај који је у Заводу за издавање уџбеника СР Србије дао налог стручњацима из „Геокарте“ у Београду да ту мапу припреме за штампу. Не очекујемо да ће овај Завод икада објавити аналогну мапу

на којој би се приказала распрострањеност српског етноса на овим подручјима јер би их страх од великосрпских и четничких етикета спречио у томе још пре него што би тако нешто и помислили. Али географске карте великог формата са границама средњовековних српских области, Војном крајином, Београдским пашалуком, Српском кнежевинам, Краљевинам СХС, предратним бановинама и сл. не могу се наћи ни у једној књижици, а без њих већ деценијама младе генерације уче своју националну историју.

Па зашто се онда чудимо када нам људи из врхова македонске власти добронамерно указују на чињеницу да још увек дугујемо делове територија које нису наше. Одавно смо били на то упозорени, али поруку нисмо на време схватили. Можда ће се сутра за преговарачким столом потегнути управо ова или нека слична мапа Македоније као доказно средство где су њене границе. Како би на поменуто захтеве реаговали Бугари и Грци лако је претпоставити, али за нас не треба бити баш много сигуран, јер су Бранковићи још увек ту негде међу нама. Бојим се да српско име у будућим преговорима за зеленим столом може опет да загина. То је и разлог да се поменутим књигама које су настале још пре две деценије посвети које слово и данас. Заправо није ни реч о књигама већ о нама самим, а та је прича изгледа вечна.

Мр Жика БУЈУКЛИЋ

ЦРНА ГОРА

МИНИСТАР МОМЧИЛО НА ПРАВДИ БОГА

СУДИЈА ЗА ТУЂЕ ТРАГЕДИЈЕ

Мада је правда слатка кад год дође, Црногорци дижу руке и отхукују: „Нашем јаду нигдје краја нема!“ Јер, по свему судећи утихнуће суднице, по кратком поступку ће се окончати на десетине хиљада парница, само зато што је Мило Ђукановић, премијер-приправник Црне Горе министарство правде повјерио **Момчилу Кнежевићу**, Никшићанину, једном од својих рођака. Момчило и Мило су убили сваку наду да ће се многи невољници домоћи правде, да ће из храма Јустисије изаћи с пресудом „ни по бабу ни по стричевима“. Сада их нико не може разумјерити да нема ни Бога ни правде, да се за то побринуо Мило са својим тимом министара.

ПОЧЕО С ФУДБАЛОМ

Иако им је било јасно да Мило бира министре по правилу да ни један од њих не може бити бољи и паметнији од премијера, надали су се да ће као из рука-

Министарство правде у црногорској влади поверено је Момчилу Кнежевићу, човеку после којег више не остаје нада. Чег год се дохватио, а у руке су му уваљивали најпрљавије послове, урадио је на „најбољи“ могући начин. Тај начин неки су чак и преживели.

ва извући баш Момчила Кнежевића. А Момчило, то је њима добро знано, не мисли на правду колико на своју фотељу и каријеру. Ту је све подредио трговини и спреман је да се нагоди и са црним ђаволом. Нагађао се и док је било оно старо руководство. У томе му је помагао Милов отац, судија, коју је ведро и облачио кадровском политиком у судству. Момчило је, заправо, био премијер Милу како се напредује у каријери. Тако је и Мило слушао бивше властодршце и од њих узимао све што се могло узети, да би послје даваоцима забио нож у леђа.

Момчило Кнежевић сигурно улази у историју, али не као делилац, већ као **тамничар правде**, која никако да изађе из његових списа. О томе најбоље свједочи неколико чувених спорова, које је водио и који су му омогућили да његова линија напредовања у каријери стоји окомито. Момчилу је тако било повјерено да под хитно пронађе и осуди батинаше фудбалског судије Срећковића, у чувеном тунелу титоградског стадиона под Горицом. Црногорци су то захтијевали, јер су хтјели да оперу љагу с лица коју су им бацили неки моћници кукавичким чином батинања и ударања с леђа човјека који је дошао у Титоград да дијели фудбалску правду. И Момчило је неуморно трагао за кривцима, као судија Општинског суда у Титограду. Батинаше је тражио међу неколико невино притворених, док је читав град причао ко и како је задао ударце. И када је неко хтио да то саопшти, Кнежевић се бринуо да нико нити једну једину ријеч не проговори која би довела до кривца.

ДЕПОНОВАЊЕ У ЦЕП

Судија Кнежевић је одређивао и притвор за неке свједоке, само да јавности сугерише са колико деликатним проблемом се рве. Притворио је тако и Редакцију једног листа, чији је фоторепортер снимео батинаше судије. Али уместо гледања фотографија, Кнежевић се са моћницима ангажовао да дође до њих и за сва времена их склони од јавности, а новинарима и том фоторепортеру су запушена уста. Но, како кривци никада нијесу ухваћени, захваљујући несребичној ангажованости судије Кнежевића, јасно је било да никако више не може бити судија Општинског суда, бар не послје онолико излива незадовољства због ове судске фарсе. То су знали и његови налогодавци, а и моћници из политичког живота, па је Момчило Кнежевић преко ноћи прекомандован у Окружни суд и тамо као судија нашао сатисфакцију за све што га је снашло.

А није било лако одбранити успјешног судију који је дијелио правду и председавао Републичким судом удруженог рада, судити толико времена лицима која нијесу ни пипнула судију Срећковића, а ни да се са толико успјеха избјегне помињање имена **Шуше** који се заборавио и измасакрирао Срећковића. Операција је успјела, правда је покопана, а Момчило, Мило и тај врли судија Шуша који се толико несребично залагао да сваки директор добије спор са радником, жестоко им је помогао у изборној кампањи. Народ зна колико је моћан и што је спреман да уради и зато ћути.

Да је увијек узданица политичког врха и титоградске мафије Момчило Кнежевић ће брзо свима ставити до знања. Када је пукла афера у Инвестбанци око разочаравања кредита, односно око пљачке милион долара, у чему су имали учешћа многи угледници, дијељење правде је повјерено, зна се — Момчилу Кнежевићу. Не само због тога што кривци никада неће бити осуђени, него и због тога да нека звучна имена никада не доспију у јавност. Јер, не би било лијепо да комунистички моћници сједну на оптуженичку клупу и правдају се како су то положили депозит, узели огромна средства, или их мажњавали и без полагања

депозита. Тешко би било народу објаснити зашто је било прече да ти људи тим новцима праве викендице, а не радници станове, за шта су паре и биле намијењене.

Тужилац је тада окривио десетак запослених у банци и стално досађивао Кнежевићу инсистирањем да што прије оконча спор. Момчило је отезао. Знао је да ће, ако осуди раднике, покушати да се ваде помињањем имена људи која нијесу објављена у новинама. И послвије двије година натезања, Кнежевић са својим сарадницима кривично дјело преформулише у безазлено несавјесно пословање, али ни за то нико није имао санкција, јер предмет је застарио, спласнула еуфорија, а Кнежевић је тиме ојачао своје позиције. Замислите како би то било да је осудио садашњег колегу министра здравља Миомира Мугошу. Шта би правда и здравство без њих.

ГРЕШКЕ ЗА УЧЕЊЕ

И док све ово може бити забавно, постоје и суданије Момчила Кнежевића које ће се изродити у трагедије неколико породица. Питање је да ли би до тога дошло да није било Момчиловог дијелења неправде. А вајни министар је судио и младићима оптуженим за убиство Жељка Калуђеровића, сина јединца Николе Калуђеровића из Цетиња. Послије траљаво вођеног спора, чекања на пресуду више од годину дана, а поготову послвије пресуде, која се није могла подвести или довести у било какву везу с правдом, Никола Калуђеровић је лишио живота два млада човјека, једног од њих потпуно невиног. Јавности је више него познато да би се избјегла та трагедија да је Суд урадио посао како треба. Но, путеви Момчила Кнежевића су тајанствени и нико не може да схвати како је и на основу чега донио пресуду, која ће затегнути односе између ојађених породица и претворити се у даљни крвави обрачун. Он је изрекао казне затвора од 6 мјесеци до 20 година петорици обијесних младића, који су на суров начин лишили живота младића, који је важио за мирног и повученог. На страну то што су петорица оптужених већ били прошли кроз полицијску картотеку, али запањујуће је како је некима од њих Кнежевић изрекао благе казне које нијесу дјеловале васпитно, што су наставили бахато понашање и што је изазвало Николу Калуђеровић да, увјерен да му пријети опасност од брата првооптуженог, узме пушку у руке и убије младог човјека, а једног случајно рани (касније ће подлећи ранама у болници).

Пред Вијећем вишег суда у Титограду требало је да почне ново суђење виновницима убиства Жељка Калуђеровића, али питање је да ли ће оно икада бити одржано. Ових дана је Никола Калуђеровић писао Врховном суду Црне Горе, апелујући „последњи пут да се обезбиједи услови за утврђивање истине“, наводећи многе разлоге који су се могли избјећи, а тиме и трагедија која је задесила несрећне породице и до сада однијела три млада живота. Калуђеровић је писмо упутио из затвора и на једном мјесту поручује:

... Дао бих једну корисну сугестију суду, уколико је то процесно дозвољено и правно изводљиво — да овај судски предмет повјери црногорском министру за правосудје господину Момчилу Кнежевићу, који је на ту функцију, ваљда дошао због својих остварених резултата, а који је био председник вијећа судија убицама мога сина, којом приликом је направио више пропуста и тако донио пресуду... па би то била прилика да му се пружи поново шанса, уважавајући принцип да се људи најбоље уче на грешкама...

Тешко је процијенити што све може проистећи из лоше пресуде, тек Момчило Кнежевић је претплаћен на велике грешке у свом послу. Прво, никада није своје пресуде обрађивао на вријеме. На њих се чекало годинама. За судију је норма око 50 пресуда годишње, а Момчило Кнежевић је прошле године ура-

ЦРНА ГОРА

дио само двадесетак. То не значи да су оне квалитетно урађене, да Кнежевић вријеме троши на студиозно пресуђивање, јер врховни суд Кнежевићу потврђује тек око 20 одсто пресуда.

„ОПРАВДАНО ПОВЕРЕЊЕ“

То је радна биографија министра правде који ће и као министар наставити да прави глупости. Тако је недавно поднио кривичну пријаву против неколико посланика СДА у црногорском парламенту због тога што су ови поставили неколико посланичких питања, али се ипак досјетио да без обзира што посланик пита, постоји и некакви посланички имунитет, па је повукао пријаву. Чудно да један министар себи дозвољава такав циркус. Но, какав је стручњак заједно са читавом Владом Мила Ђукановића, није се чудити. Глупости су за њих већ правило до те мјере да су озлоједили Никшићане који поручују: „Немојте нас нападати због Милове Владе. Ми смо добар и поштен народ, нијесу сви Никшићани у Влади Мила Ђукановића“.

Људи су, међутим, озлојеђени. Јер, Влада и министри имају одријешене руке за све. Захваљујући комунистичкој власти прибавили су за себе таква овлашћења: Тако ће у Црној Гори правда бујати под будним оком министра Момчила Кнежевића. А како ће то изгледати када се зна да ће његова бити одлучујућа при избору судија, доношењу закона, избору тужиоца, није тешко претпоставити. Послије првих именована под диригентском управом Момчила Кнежевића, многе поштене судије и тужиоци су срећни што их није унаприједио, што су остали ту гдје јесу. Јер, на кога Момчило Кнежевић и Мило Ђукановић ставе руку, добија власт, али најчешће губи образ. Они воле само оне који су приморани да беспоговорно извршавају све задатке, да ћуте и да су спремни елиминисати све, па и најближе у име виших личних интереса. Многе судије су спремне да пређу у трговце, адвокате и тако даље и томе слично. Не желе да учествују у акцији Владе, којој ће, надају се брзо видјети леђа. Поготову, када су видјели кога Кнежевић именује за секретара Секретаријата за законодавство и како је тај др Рајко Миловић, недавно посланицима СК утврдио у главу да морају гласати за опстанак закона о изолацији, закона по којему су многи родољубиви скончали на Голом отоку, Рајко Миловић је утврдио да се тим Законом штите слободе и права грађана, да они обезбеђују пуну демократију.

А Момчило Кнежевић је сав сијао од среће што је такав закон опстао. Јер, у друштву са министром полиције Павлом Булатовићем они ће лако сачувати комунистички режим, а посебно Миомира и Мила, обезбиједиће све услове да се комунистички крем обезбиједи свим потребним на овом свијету. Уосталом народ је бирао и комунисте изабрао да раде четири године што им падне на памет. А то повјерење се мора оправдати.

Митар ПЕТРОВИЋ

СПО**СКИЦА ОДБРАНЕ ВОЂЕ
СРПСКЕ ОПОЗИЦИЈЕ
ГОСПОДИНА ВУКА ДРАШКОВИЋА ПРЕД
БЕОГРАДСКИМ СУДОМ****РЕК'О КОМЕСАР, ДРУГИ ПУТ**

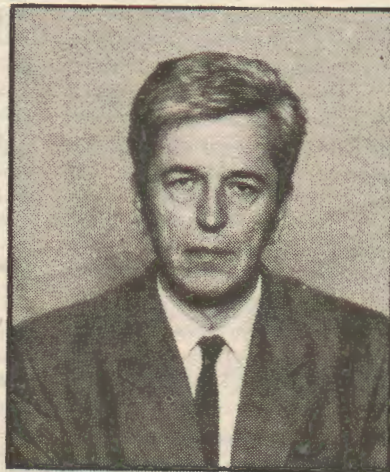
Поштовани господине Драшковићу, Када сам прошле године (заједно са неколико угледних колега адвоката) бранио (и одбранио) пред Окружним судом у Београду први број гласила СПО „Српска реч“ од забране коју је тражио Окружни јавни тужилац у Београду рачунао сам да се више нећемо сретати на суду. Но, у 17. броју истога листа од 15. априла 1991. године Председништво СПО упутило је позив адвокатима који желе да Вас бране због сумње да сте починили кривично дјело из члана 216. и члана 230. КЗ Србије. Изгледа да је у неком Манифесту ... записано да се дружимо на суду. Пошто ја МОРАМ да Вас браним — ту сам.

Процес противу „Српске речи“ сада се наставља као процес против Вас. Случајно?! То је апсурд за свакога коме су познати догађаји од 9. марта, али: РЕКО КОМЕСАР, и то је, за сад, тако.

АДВОКАТИ ЗНАЈУ СВОЈ ПОСАО

Но, да пређемо на практичну страну проблема. За очекивати је да ће знатан број адвоката у овом процесу, који је већ почео, желећи да Вас брани. Иако полазимо од претпоставке да адвокати знају свој посао, ипак то мноштво професионалаца мора бити организовано: концепција одбране, подјела посла, стручни аспект, политички аспект (јер, процес је политички), цивилизацијски аспект, етички, национални, историјски, итд. већ према интенцијама и правцима оптужбе, што ће изискивати реаговања и на самом претресу, уколико до суђења уопште дође. Проблем треба схватити озбиљно јер су такве и инкриминације из члана 216. и члана 230. КЗ Србије: позивање на отпор, односно учествовање у скупини која изврши насиље. Ово тим прије ако имамо на уму да је Другарско вијеће предложило Ђелији закључак да „органи рета“ нијесу одговорни за „догађаје од 9. марта“ (корак од седам миља у односу на почетну, револуционарну, формулацију: „рушилачке демонстрације“), што Вам се може ставити на терет као отежавајућа околност.

Друга отежавајућа околност може бити чињеница да су мјерама српских власти предузетим 9. марта дали подршку „млади, лијепи и паметни“ ђетићи и невјеста. Исти они које је да господаре Црном Гором довео чувени Подгорички јануар, када су пред „догађеним народом“ стари недемократски комунисти (за којима не треба жалити, али им ни људски потез прећутати) уступили власт садашњим демократским (?) комунистима и то тако што су милицију послали да уређује и без пиштоља и без пендрека, а о бомбама, коњици, вучјацима, митраљезима, топовима и тенковима сувишно је и говорити. Својим фотељама Ђурановић и комп. нијесу хтјели

Пише: Данило Г. КОПРИВИЦА

1. Пошто је „Кривично дјело (је) друштвено опасно дјело које је законом одређено као кривично дјело и чија су обиљежја одређена законом“ на суду треба, Ви и ваши браниоци, да докажете да мирно изражавање незадовољства једностраном, агресивном и обмањивачком информативном тиранијом и захтјев за слободом информисања није као кривично дјело предвиђено у закону, да се дакле за такво што не може кривично одговорати.

КО ЈЕ ЧИМЕ РАСПОЛАГАО?

2. Такође треба на суду доказати да Ви дан раније, 8. марта, нијесте наредили покрет оклопних јединица ЈНА и њихову припрему за излазак у центар Београда и евентуална дјелства 9. марта када се на демонстрацијама за слободу јавне ријечи окупила велика маса голоруког народа.

3. Настојаћете/мо убиједити независни суд да није било у Вашој надлежности да Београд опашете троструким обручом полицијских снага: први, опасивање Београда и контрола свих улаза (нарочито) и излаза из њега, са надлежношћу спрјечавања уласка у град чак и примјеном силе (што је рађено); други прстен, опасивање ужег градског подручја полицијским снагама и трећи најгушћи, опасивање снажним веома опремљеним полицијским снагама најужег градског језгра гдје је требао да се одржи, и одржао се, скуп-демонстрације присталица слободе јавне ријечи у организацији СПО и придружене опозиције.

4. Доказиваћете/мо да се закључком углавном извршавају рјешења, да се њим уређује само поступање по већ донесеном рјешењу, а нарочито ћемо теоријски инсистирати (указивати, образлагати, разарати) на правној бесмислици да виши орган (Влада Србије) извршава одлуке (чак ни то, већ закључке) нижег органа (Извршни савет Града). У праву је познато да нижи органи извршавају акте виших органа, никад обрнуто, и ово наше теоријско и практично „достигнуће“ морате/мо подврћи убитачној иронији.

5. Суд ваља даље убиједити, или бар учинити вјероватним, да учесници демонстрација и Ваше бројне присталице нијесу располагали: ни пендрецима, револверима, панцирним кошуљама-оклопима, коњицом, бојним отровима, воденим и другим топовима, оклопним транспортерима опремљеним тешким митраљезима, тенковима, хеликоптерима и сл, нити да сте „са намером да искомпромитујете демократски изабрану власт“ убацили у редове својих присталица провокаторе задужене да изазивају нереде, ломе и уништавају.

Ако успијете/мо доказати да нијесте располагали и командовали живом силом, описаном и ратнички опремљеном као у претходном ставу, нити да сте тако моћне оружа-

жртвовати народ, а 9. марта нико није тражио ничије фотеље, нити рекао: „треба само ви да одете...”

Мораћете господине Драшковићу да се од старих тужилаца браните за нове оптужбе, али пажњу, по мом мишљењу, Ви и ваши браниоци морате концентрисати углавном на слиједеће чињенице:

не снаге упутили да се „свим расположивим средствима“ обрачунају са вашим присталицама онда ћете/мо ићи даље и покушати доказати оно што је очигледно: да је сва одговорност за деветомартовску трагедију на ономе ко таквом силом располаже и ко је исту усмјерио на голоруки народ, углавном омладину, студентску понајвише. Јер, логика налаже да је одговоран за посљедице онај ко је такву оружану силу окупио, до зуба „опремно“, у бојни поредак поставио, то урадио са најмером да је употреби, и употребио, противу народа.

ПРОБИЈАТИ ОБРУЧЕ

6. Покушајте/мо доказати да Ви нијесте нареджни за сопствено хапшење, те да Ви нијесте наредили да Вас као лидера опозиције ухапсе у Скупштини (!!!) Србије, како би „компромитовали власт“, овако демократску.

7. Уколико Вам се стави на терет да сте одговорни за бројна притоциштва широм Србије на „информативне разговоре“ чланова СПО и тортуру, бестијална премлаћивања и понижавања бројних, и случајних, ухапшеника по Београдским казаматима бранићете се тако што ћете рећи да сте за вријеме тих јуначких подвига на свезаној омладини Ви били већ у затвору. Ова адвокатска ујдурма ће, држим, упалити, јер чак ни по бољшевичкој физици једно исто тијело у исто вријеме не може бити на два различита мјеста.

Линију одбране пред независним судом, изложену закључно са тачком 7. сматрам да ћете, уз помоћ већег броја луциднијих, добро припремљених, адвоката моћи успјешно држати. Тиме би, међутим, пробили тек први обруч јавне оптужбе. Много теже тек слиједи.

8. Истаћи ћете/мо да нијесте „позивали на отпор или на непослушност према законитим одлукама“ (члан 216. КЗ Србије) већ на ОДБРАНУ ВЛАСТИТОГ ЉУДСКОГ ИНТЕГРИТЕТА И ДОСТОЈАНСТВА. С тим у вези ваља нам даље доказати да НЕ ПОСТОЈИ КРИВИЧНО ДЈЕЛО (САМО)ОДБРАНЕ ВЛАСТИТОГ ЉУДСКОГ, НАЦИОНАЛНОГ И ИСТОРИЈСКОГ ДОСТОЈАНСТВА, нити је као такво предвиђено у закону.

9. Већа тешкоћа ће бити доказати да Ви нијесте „коловођа скупине“ (члан 230, КЗ Србије) већ челник најбројније политичке странке у Србији. Исто тако да маса од 150.000 људи која се 9. марта ваљала београдским улицама није никаква „скупина“ већ народ који захтијева слободу јавне ријечи. У друштву „свијетле будућности“ која нас је усудом историје задесила ни човјек ни народ није оно што јест већ оно што авангарда каже да јест па ће ово доказивање бити ђавоље.

10. У вези са тачком 9. ваља бити посебно темељит и обазрив јер би у незгодну ситуацију могли доћи многи културни и јавни радници којима љубитељи културе не могу опростити протестно затварање установа културе због онога што је власт урадила 9. марта. Нарочито су оштри критичари били квалификовани љубитељи позоришта који су редовно ишли на премијере од 14—16 часова, са учитељском (за руке по два) или у строју (без оружја, глежњака и упртача) за претпостављеним старјешиним.

МРАК „СВИЈЕТЛЕ БУДУЋНОСТИ“

11. Несумњиво ће најтеже бити објаснити и оправдати „нарочиту дрскост и упорност“ омладине, која је у циљу да „преузме власт“ подметала, на великом растојању, леђа и лобање под куршуме органа реда, тијела под копита полицијске кљусаци, гурала „намјерно, дрско и упорно“ дјелове властитог тијела у раље милицијске пашчади, подметала се под водене топове, под митраљезима опремљене транспортере и тенкове. Такође, да је та иста омладина „дуго, упорно, безобзирно, дрско и са директним умишљајем“ немилице удисала бојни отров у великим количинама, све са намјером да „преузме власт“.

12. Тезу из претходне тачке успјешније ће мо заступати уколико (Ви и ваши браниоци) докажемо да омладина и студенти нијесу хулигани, наркомани, издајници, петоклонаши, страни агенти и сличне похвале које им је упутио авангардни дио напредног човјечанства, танцмајстори са Ушћа. Танцмајстори који, мора се признати, нијесу прихватили предлог који им је изнио од Српске владе и Скупштин-

СПО

ске Ђелије подржани министар (без)Душан, да крену на студенте окупљене на Теразијама.

13. Пошто правна држава подразумева једнакост поступања у истим ситуацијама нужно је указати да је Српском покрету обнове и придруженој опозицији забрањивано и оружаном силом спрјечавано да одржи мирне демонстрације на Тргу републике, док је другарицама из АФЖ од исте власти омогућено одржавање митинга у исто вријеме и на истом мјесту, што је подржао и званични Агитпроп.

Овим би господине Драшковићу био углавном у циљини обухваћен спектар и правац могућих напада јавног тужиоца и оних који му у том послу помажу.

Основно је дакле да докажемо да је за немиле посљедице демонстрација од 9. марта 1991. године ОДГОВОРАН ОНАЈ КОЈИ ЈЕ голоруки народ окружио таквом и толиком оружаном силом и наредио њену примјену, дакле УМИШЉАЈНО ПОСТУПАО.

Одбрана ће покушати да убиједи суд и јавност, па чак и јавног тужиоца и авангарду бројчано преобладајну у Скупштини Србије: ЗА ОНО ШТО СТЕ ВИ ГОСПОДИНЕ ДРАШКОВИЋУ УРАДИЛИ 9. МАРТА 1991. ГОДИНЕ НЕ УЛАЗИ СЕ У СУДНИЦУ И АПСАНУ, ВЕЋ — У ИСТОРИЈУ.

Ради ситуирања мартовских догађаја и самог суђења у времену и простору одбрана мора истаћи, и то ваљано образложити, да већ скоро пет деценија, од времена када нам је свануо мрак „свијетле будућност“, власт на овим југословенским просторима има једног поузданог и нужног непријатеља, да је у стварању услова за људски квалитет живота та власт немоћна — у односу на тог непријатеља свемоћна, да је изабрани непријатељ те власти властити народ, и да је тај народ, предвођен Вама, 9. марта 1991. године здушно и једногласно одлучио: РЕКО КОСТА БАТИНА ЈЕ ДОСТА.

Ванинституционални захтеви — пожељни

Шта је о митинзима рекао 1988. године Слободан Милошевић

Од 1950. године до данас, из дана у дан, грађанима, радним људима се говорило да су они основни субјект политичког система, да они управљају друштвом сви и равноправно, да је власт у овој земљи њихова. Од малих ногу, од основне школе, учимо нашу децу да је самоуправљање друштво у коме сваки човек одлучује о условима и резултатима свог живота и рада и да је такво друштво најпрогресивније на свету.

И, ево, то што смо објашњавали народу и чему смо учили децу, почело је да се остварује. Људи хоће, и умеју, не само да изразе своје мишљење, већ хоће то мишљење и да реализују. Грађани једноставно више неће ни

да ћуте ни да трпе, а неће ни да подносе санкције, не зато што нису довољно издржљиви да подносе батине већ зато што су кроз своју историју добили већ доста батина и неће допустити више да их туку нити понижавају.

Отуда невероватно звуче саопштења о негативној оцени митинга, зборових и масовног окупљања грађана. Јер, сва та руководства су се до пре неки дан клела у народ, у демократију, у слободу изражавања мишљења, у јавност. И, ево, сада је све ту: и народ и демократија и слободно изражено мишљење и јавност. И одједном, то се оцењује као опасна и негативна појава на коју треба што пре да се стави тачка...

Став да је окупљање и одржавање зборових неприхватљиво и како се каже у неким саопштењима — ванинституционално — није тачан. Најпре зато што су окупљања људи да јавно и масовно изразе своје слагање или неслагање са неким појавама у друштву у коме

живе одувек била један од начина изражавања мишљења широких слојева народа, од античког доба до данас.

Ми смо се, кроз нашу историју, а нарочито најновију историју радничког покрета, таквим окупљањима поносили. Нисмо ли уосталом тако пружали подршку не само прогресивним променама у свом друштву већ и поздрављали напредне идеје и људе у свету, осуђивали неправду и терор, ма где да су се догађали. Затим, нису се масовно и јавно окупили мангупи, наркомани, већ радници, омладина, борци, комунисти, сељаци, наш народ.

Наравно, било би свима, и држави и грађанима, лакше да се сваки па и овај посао против контрареволуције, обави кроз институције. Али, чињенице, стварности, сам живот показали су да институције функционишу споро, противречно, а неке никада.

ИЗЈАВА ПРЕДСЕДНИКА СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ ВУКА ДРАШКОВИЋА
(пред истражним судијом Другог општинског суда у Београду, господином Миланом Савићем, 22. априла 1991.)

ОСЕЋАМ СЕ КАО ТУЖИЛАЦ

Господине судија!

Веома ми је драго што је овај кривични процес покренут. Ја се, наравно, не осећам оптуженим. Осећам се као тужилац и тако и говорим.

Бранници, којима сам већ потписао пуномоћја, као и они које ћу тек за одбрану да овластим, неће бранити мене, него — Истину.

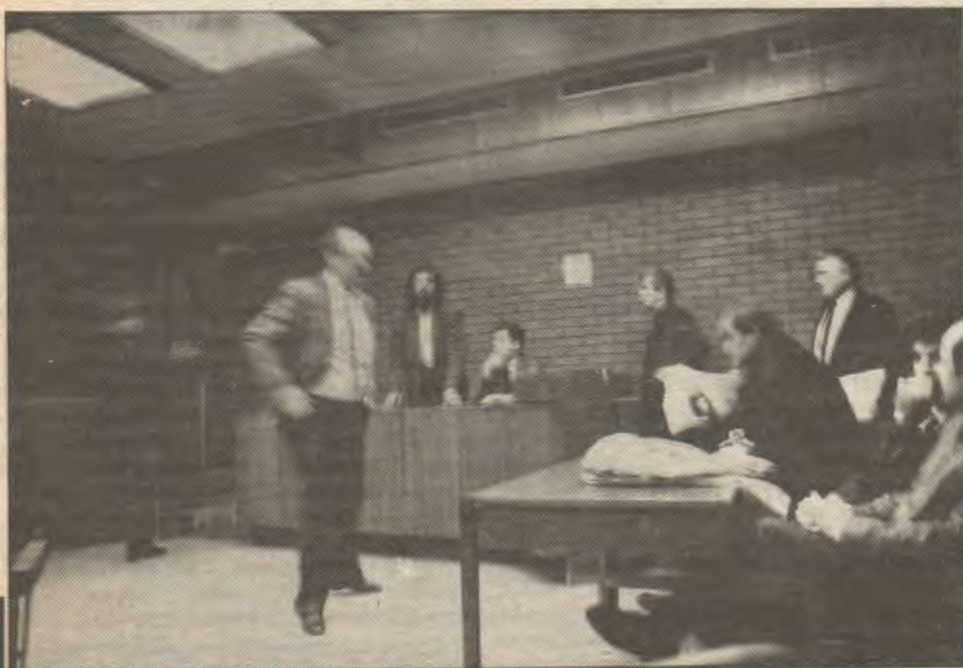
Ево прилике, и зато се овом процесу и радујем, да се пред судом покаже, докаже и обзнани истина о свему што се 9. марта 1991. године десило у Београду, а што је кривотворено приказала комунистичка власт и њена посланичка већина у Скупштини Србије.

Чињенице, које ће у овом процесу бити утврђене, мораће на оптуженичку клупу извести наредбодавце и починиоце државног злочина над голоруким учесницима мирних демонстрација у Београду. Кривци не смеју остати некажњени.

Вук ДРАШКОВИЋ
председник СПО

**ИАКО ЈЕ СНИМАЊЕ БИЛО ЗАБРАЊЕНО:
ПРЕД ИСТРАЖНИМ СУДИЈОМ**

ПРЕКО 800 АДВОКАТА
(ВИШЕ ОД ПОЛОВИНЕ СУ ЧЛАНОВИ СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ) СВИХ НАЦИОНАЛНОСТИ И ИЗ СВИХ КРАЈЕВА ЗЕМЉЕ — БЕОГРАДА, ЗАГРЕБА, ЉУБЉАНЕ, НИША, СКОПЈА, ТИТОГРАДА, НОВОГ САДА ИТД — ИЗРАЗИЛО ЈЕ ЖЕЉУ ДА БРАНИ Г. ВУКА ДРАШКОВИЋА

Фото: Борђе Вукоје

САЧУВАНА ЧАСТ БЕОГРАДА

На трибини су говорили Вук Драшковић, проф. др Јован Марјановић, Богољуб Пејчић, Михаило Ковач, Зоран Хорван и Мирослав Милутиновић

У организацији Општинског одбора Српског покрета обнове Раковица, у београдском насељу Миљаковац, одржана је 21. априла 1991. јавна трибина под називом „Србија после 9. марта — како и куда даље“. Трибини која је одржана на летњој позорници у амбијенту природног амфитеатра присуствовало је неколико хиљада грађана.

Миљаквачки извори, место поетичног имена на коме је одржан скуп присталица СПО, припада општини Раковица у којој ће се ускоро одржати допунски избори за упражњено место народног посланика у Скупштини Србије.

ТРИ ЦИЉА СПО: ДЕМОКРАТИЈА, ДЕМОКРАТИЈА И ДЕМОКРАТИЈА

Окупљенима се најпре обратио проф. др **Јован Марјановић**, потпредседник СПО, који је на протеклим децембарским изборима за длаку изгубио од противкандидата из редова СПС, баш у овој изборној јединици.

Говорећи о деветом марту, том камену међашу новије српске историје, професор Марјановић је оптужио режим у Србији да је хтео да понизи припаднике СПО тако што је против њих користио полицијску силу, батине, псе и тенкове.

„Међутим, није им то пошло за руком. Ми смо сачували част Београда и српског народа“, рекао је потпредседник СПО бурно поздрављен од окупљених.

Осврнувши се на недавно у Скупштини, усвојени економски програм српске владе, Марјановић је нагласио да ће примена тог

програма узроковати још већу неимаштину и неспокој у сваком српском дому. На крају говора је поручио окупљенима да ће марионетски парламент у Србији бити оборен на новим изборима који ће бити одржани до краја године.

Председник СПО, **Вук Драшковић** посебно се осврнуо на мартовска догађања:

„Јуриш на Тргу слободе је био јуриш у одбрану голих живота, јуриш у одбрану части и достојанства, када је српски народ први пут за последњих пола века победио страх, и то је највећи учинак деветог марта. Ништа више неће бити исто, нити може бити као што је било до тога дана“.

О средствима информисања у нашој републици **Вук Драшковић** је рекао да се Србија неће умирити све док Телевизија и новине не постану професионални и поштени медији које ће водити најбољи новинари.

Три циља која, по Драшковићу, треба остварити након деветог марта су: демократија, демократија и демократија!

Он сматра да Србија не може бити јака све док не постане демократска држава. „Само демократска Србија“, каже председник СПО, „може и војнички штитити Србе изван Србије. Данашња Србија то није у стању“.

Изражавајући наду да ће разум ипак превладати посебно је нагласио да би српско-хрватски сукоб, веома брзо захватио и друге народе у Југославији, потом суседне земље и на крају велике силе. „Либан“ у Југославији, значио би „Либан“ у Европи. Ваљда никоме то није у интересу.

Новинар Телевизије Београд и народни посланик **Михаило Ковач** је најпре захвалио бирачима СПО који су својим гласовима у другом кругу избора допринели да Нови Београд има једног посланика који није из редова СПС-а, а затим додао да је основни проблем данашње Србије тај што постоје два екстремна, распрострањена мишљења, од којих једно води рачуна о српским виталним националним интересима запостављајући грађанина Србије коме треба понудити посао,

хлеб и светлију будућност, и друго које види Србију само као земљу демократије, заборављајући на интересе српског народа. „Ко успе да споји та два циља, ући ће у историју српског народа“, закључио је Ковач.

Богољуб Пејчић, потпредседник Српског покрета обнове упозорио је српске власти да ће уколико изведу Вука Драшковића на суд на тај начин судити српској омладини која је учествовала у демонстрацијама деветог марта. „Над том чињеницом они се морају замислити“, додао је Пејчић.

Говорећи о подвали која се десила приликом посете председника републике Србије **Слободана Милошевића** суседној Грчкој, Пејчић је рекао:

„Милошевић је слетео са својом комунистичком пратњом хеликоптером на Свету Гору, Свету српску земљу, иако га нико није позвао, иако нико из Хиландара није желео да он дође. Отац Митрофан је, заједно са другим калуђерима, за време његове посете молио на коленима за опрост грехова зато што је на Свету земљу ступио онај који **тридесет година** никада није био Христуљубив. Пошто је хеликоптер одлетео калуђери су испрали трагове које су оставили незвани посетиоци.“

Завршавајући свој говор, Пејчић је поручио:

„Ближи се дан када ће по целој Србији бити испрани њихови трагови, и Србија ће поново бити небеска, слободна и демократска земља!“

Народни посланици Српског покрета обнове, **Зоран Хорван** и **Мирослав Милутиновић**, говорили су о раду српског Парламента, истичући да је положај опозиционих посланика у њему изузетно тежак, али да се неће предавати, и да ће дати све од себе да пружи још одлучнији отпор десет пута бројнијој социјалистичкој већини.

После политичког дела скупа одржан је културни програм у коме су учествовали истакнути уметници, Павле Аксентијевић, Божићар Тимотијевић, Светлана Стевић и други.

НАДА У РАЗУМ: ОТВОРЕНА ТРИБИНА КОД МИЉАКОВАЧКИХ ИЗВОРА

А. Ч.

Трибина СПО у Панчеву Влада Засад) Треба да остане

Анте Марковић је грешно али је у овом тренутку тешко наћи боље решење

Панчевачки хотел „Тамиш“ био је домаћин састанку Окружног одбора Српског покрета обнове за Јужни Банат коме су присуствовали представници свих општинских одбора тог региона. На скупу је учествовало неколико стотина чланова СПО из свих општинских места која гравитирају Панчеву. То су Вршац, Бела Црква, Алибунар, Ковин, Плочица, Планиште, Ковачица и многа друга места.

Испред Председништва СПО окупљенима су се обратили Вук Драшковић и др Јован Марјановић, председник и потпредседник Странке.

Госте из Београда и Јужног Баната поздравили су народни посланик из Панчева Милан Миковић и председник Окружног одбора са седиштем у Панчеву, Градмир Ђорђевић.

Драшковић и Марјановић су објашњавали суштину и резултате мартовских догађаја и њихов значај за будућност демократске Србије. Посебно је било доста речи о новом економском програму СПО који треба да представља одговор на понуђени програм Владе Србије на који СПО има доста замјерки. Говорено је и о средствима информисања и односима са другим странкама, па је и природно што је највише питања било везано, управо за теме о којима су говорили двојица челника странке.

На питање Вуку Драшковићу, шта мисли о савезној Влади одговорио је следеће:

„Садашња савезна Влада ужива подршку земаља Европске заједнице и финансијских кругова из читавог света, али то не мора да значи да је Влада добра. Међутим, удружено српско и хрватско једноумље јуришају да је сруше и да уместо ње формирају некакву своју владу која не би била ништа друго до влада лудости. Четири дана пре девалвације Анте Марковић је обећао да девалвације неће бити, па је погазио реч. Влада би у нормалним државама морала због тога да оде.

Ипак због наших специф. околности сматрам да ова Влада треба да остане.

Следеће питање односило се на сарадњу СПО и Демократске странке у светлу најновијих догађаја.

Драшковић је одговорио да ако нешто и прети да угрози постојање Уједињене опозиције Србије, онда за то није одговоран СПО. Са наше стране, каже Драшковић, нема некоректног односа. А што се тиче мог односа према др Драгољубу Мићуновићу, могу да кажем да о том човеку мислим све најбоље.

На питање, како оцењује Милошевићеву посету Грчкој, Драшковић је казао:

„Сматрам да посету ваља поздравити. И

тај одлазак у Грчку је резултат деветог марта. Наш председник није нигде путовао, ни у другој републике, ни у иностранство. Видели сте шта је све за то време предузимао Туђман. Драго ми је што је Милошевић променио своје ставове. Желим да га видим и у Француској, у САД, у Немачкој... То ће, међутим, мало теже да иде, јер се мора постарати да овде нестане једноумље.“

Велико интересовање изазвао је и предстојећи почетак суђења Вуку Драшковићу, па се једно од питања односило и на почетак процеса:

Вук Драшковић је одговорио да чланство СПО не треба да придаје никакву пажњу том процесу. У шали је напоменуо да треба да се према њему односе као да је у питању суђење Шпегелу.

Потом је замолио све присталице и чланове СПО да не организују никакве манифестације, акције, нити потписивање петиција, јер су они који га оптужују најбољи његови браниоци. Одговарајући на питање о предстојећем референдуму, Драшковић је казао:

И СПО ИМА ПОДМЛАДАК ЗАШТО СОПО?

Од првих, условно речено, демократских вишестраначких избора у Србији протекло је 70 дана. Резултате избора знамо. Систем који је 45 година упропаштавао Србију, наставља да траје. Комунисти су променили име, али методе владавине су им остале исте — недемократске. СПО је освојио само 19 посланичких места. Кажем, само, јер смо сви очекивали знатно више. Не бих сада улазио у анализу изборних резултата нашег Покрета. Данас нас занимају само последице.

Жеља свих младих људи Србије је да се крене новим, демократским путем, без петокраке изјаде наших глава. Желели смо „неизвесност“, а добили смо добро познату „извесност“. 23. децембра 1990. многи су разочарани, а млади се враћају устаљеном начину живота који карактерише бесперспективност.

Код многих се јавља мисао: о бекству одавде и одласку у неки бољи срећнији део света. Цитирају једног афричког писца који је на слично питање овако размишљао: „Ко сам ја да доводим у питање Божанску Промисао која ме је у својој бесконачној мудрости посадила баш овде, зарад својих недокучивих сврха“. Можда је све ово превисше детерминистички обојено, али мислим да бисмо сада могли да га прихватимо. Данас немамо право на апатију. Сви знамо да су млади гласали за опозицију, а посебно за СПО. Према томе уверени смо да је будућност наша. Старијима, који су гласали за комунисте, не толико због љубави према њима, већ због страха од промена предложио бих да прођу улицом Војводе Степе и погледају графит који гласи: „Своју децу не можете победити“.

СПО је први део посла обавио. Пренуо је овај народ из вишедеценијског сна. Подсетио нас је ко смо и куда да идемо! Сваким даном број младих чланова Покрета расте. Таква снага не сме остати неискоришћена. Чланство не сме да буде пасивно и да постоји само на папиру. Омладина мора имати своју политичку организацију која ће, наравно, деловати у оквиру програма странке. Размишљамо о Србији, Југославији, Косову, Србима у

„Пристанком на плебисцит, не референдум, како се погрешно назива, наш председник је републикама признао статус држава. Ми у СПО то нећемо прихватити. Плебисцит, по нашем мишљењу, мора да се одржи по етничкој мапи из 1931. године. Морају гласати и јама, стратишта и логери из другог светског рата. Морају гласати све жртве усташког терора. Мора гласати и нерођено потомство. Веома лако се може израчунати колико би Срба у тим крајевима било да није било геноцида над њима. Никада се не сме дозволити да починиоци геноцида извуку државну корист из тог чина.

Једног од присутних представника интересовало је шта Вук Драшковић мисли о др Војиславу Шешељу, председнику Српске радикалне странке.

Драшковићев кратак одговор гласио је:

Тај господин није овде, па не бих ништа о њему, а уосталом већ смо доста говорили о Социјалистичкој партији Србије и критиковали њен програм.

А. Ч.

Хрватској и Босни, економским проблемима, култури, екологији и свему што окупира наш данашњи живот. Имамо своје ставове о свим проблемима и желимо да их искажемо.

Данас смо окренути будућности. СПО често пребацују да води у прошлост. Нису у праву. Знамо да без познавања прошлости и традиције не можемо напред. Наш однос према прошлости означава пословица која се налази на крају романа Роберта Грвеса „Златно руно“: „Ово је секира мог деде, мој отац јој је направио ново држаље, на које сам ја углавном ново сечиво“.

Млади људи Србије, данас, читају стране новине, гледају стране филмове и сателитски програм, путују у иностранство, комуницирају са светом. Ближи смо Европи него што многи мисле. Сигурни смо да пут до успеха у политичком животу Србије води и преко Европе. Србија је наша отаџбина, а Европа будућност.

Све европске странке имају свој подмладак у оквиру кога млади људи артикулишу своје идеје, размишљања, ставове, баве се проблемима који их непосредно интересују. Уче се демократији и припремају за преузимање вођења странке будућности.

СПО као покрет младих (70% чланова је млађе од 30 год.) уверен је да ће у наредним годинама водити Србију. Желимо да помогнемо да постанемо права, велика и јака странка способна за послове који нас у наредном периоду чекају. Желимо да се чује наш глас, да непосредно учествујемо у раду странке, њеном руковођењу и одређивању правца политичког деловања.

Ускоро ће почети формирање првих општинских одбора СОПО. У току ове трибине очујемо да чујемо мишљења, ставове и дискусије младих чланова СПО. Овај дан и ова трибина биће забележени као зачетак СОПО. Верујемо да ће завршетак прве фазе деловања бити сабор СОПО који планирамо да се одржи у јуну. Надамо се да ћемо се тада добро организовати и припремити за демократско освајање власти у Србији.

Иван МАРКОВ

БЕСПУЋА ПУНОГ ФРИЖИДЕРА

Један од најпризнатијих српских сликара који живи и ради у Паризу каже: „Још увек верујем да је мој народ чист, да је та моја црква чиста, на крају то је црква која не припада ником сем самој себи. Народ нема ништа сем ту своју цркву. Јер, један несретни Француз, где год оде у католички свет, он је помало код куће. Србин никуда не може да оде сем да се врати у себе самог“.

Разговор са сликаром који живи у Паризу има своје мале ритуале. Ту спада и питање: како се тренутно котира југословенска сликарска колонија у незваничној културној престоници света?

— Има питања која се толико понављају, толико често постављају, да је штета што човек не познаје једну реч која би била некакав код за њих, за сва та питања. Опет, она могу да буду претварана у читаве тезе у које се укључује димензија величине: да ли смо ми велики или мали народ, народ који има комплекс инфериорности или има комплекс супериорности... Ја сам неко ко је имао комплекс супериорности живећи тамо. Тако сам ја то котирање мерио по нечему што није предвиђено питањем. За мене су највећи сликари пећински људи, па преко њих све оно што је остало верно некој првој радости. Ако нема радости, нема ничега. Што је сликар из мање средине данас на Западу, из дивље средине, он креира радосније. Запад, који има фантастичну културу, шему и технику креације, одавно је изгубио радост. Управо зато Западу данас највише чине уметници из тих такозваних „периферних“ земаља који доносе ту радост, то светло, које је Запад одавно изгубио. Зато бих се ја питао: Како се Запад мери данас у односу на укупну ликовну културу у свету. И ту и тамо бих им дао коју добру оцену, али бих далеко преокренуо вредности.

Значи ли то да се не осврћете на количину официјелних признања, критика... који су нама, овде, једино мерило успеха у свету?

— Ја стално понављам једну те исту причу. Када би неко од модерних сликара, од којих је већи број мртав, могао да дође у улицу Цара Уроша, тамо где су копије наших најпознатијих фресака, тврдим да би ти људи са таквом побожношћу ћутали, и то само пред копијама наших фресака, те би одатле отишли безмерно обогачени лепотом, чистотом, љубављу са којом је вољен овај феномен, помало трагичан, који се зове живот. Јер и сликарство је као и све друго део молитве да се поднесе та велика, мучна радост живота. Наши људи када иду на један од најлепших тргова света Конкорд не разумеју да на самом обелиску на том тргу пише како га је Наполеон украо од Египћана. Пењући се у Лувр они

наилазе на статуу Нике са Самотраке, најдивнију форму људске креативности која је ту доспела на исти начин као и обелиск. Куда год кренули осамдесет посто тзв. модерне цивилизације је крађа, силовање и агресија.

О КУРДИМА И ДУХУ

Колико тај, у великој мери помодни Париз уопште познаје српску културу, српску традицију и колико показује интересовања да је упозна?

— Малроове приче говоре о свим могућим варијантама ликовног израза кроз векове, али српске фреске и не помиње, вероватно тада за њих није ни знао. А управо та средњовековна српска уметност јесте један од најлепших израза у ликовној уметности уопште. Малро није знао за њих због доминације једне велике моћи која је све радила да узурпира истину. То је био Ватикан са својим крсташким ратовима. Када људи одлазе у Венецију, већ знају за оне коње који су украдени и донешени из Цариграда. Али, да не бих

био сувише нежан према Византији морам да кажем да је и она то покрала и донела однекуд.

Под каквим сте околностима отишли у Париз, да се мало присетимо тог времена, тих година и да ли Вас за протеклих четрдесет година одсуствовања везују више пријатне или оне другачије успомене?

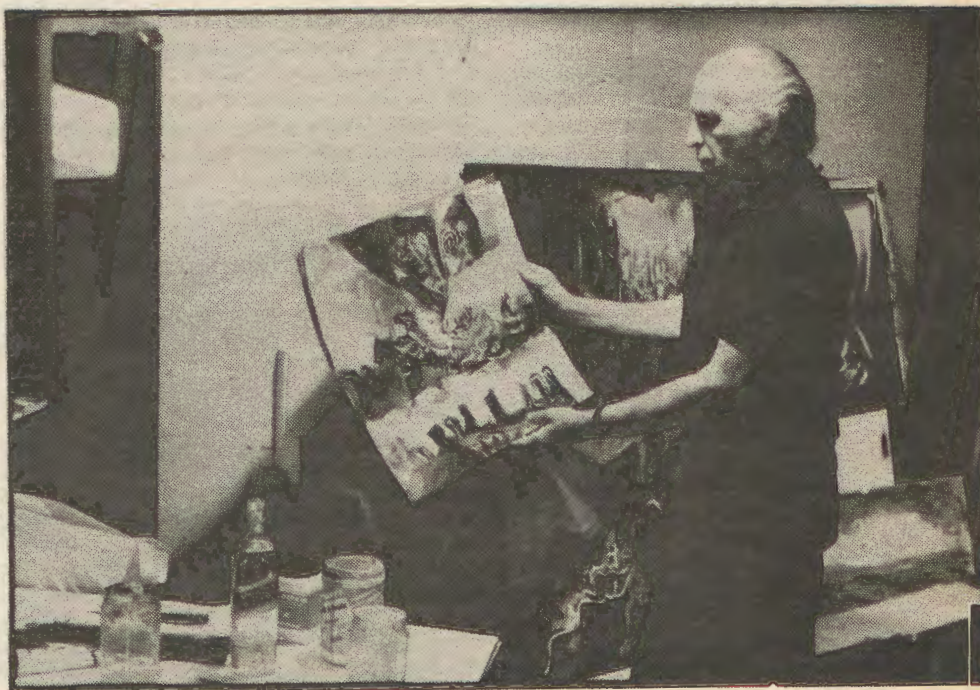
— Волим да кажем да сам побегао од клаустрофобије тадашњег Београда. Био је то живот без светла, отприлике живот у коме су владали људи који данас седе у СПС-у. Тада је постојала само једна истина, само једносмерна улица са шкиљавом светлошћу која није потицала ни из душе, ни из срца, ни из главе, него из неке опортунистичке немоћи да се буде достојанствен. Ја сам из таквог Београда 1951. године отишао у свет. И као молер, често гладан, али био сам слободан. То је велика радост.

Можете ли да кажете да сте задовољни својом судбинском одлуком?

— Био сам огорчен. И данас сам огорчен. Ја тако нешто нисам изабрао. Ја сам на то био натеран. И када сам гледао своје другове у Паризу који нису били сликари, а њихов језик није транспозиција света из једне материје у другу (што је универзалан), они су морали — зато што су Срби или Бугари или Турци — да по зими долазе у шест ујутро да би им на некаквом шалтеру продужили дозволу боравка. Нису третирани нимало хумано. Ја сам се са њима осећао равноправно. И схватао сам да припадам Курдима. Али и да припадам великој noblesse људској — ја се бавим духом, а дух припада само изабранима.

Дешава ли се у Паризу да наше завађености одбијају странце унапред?

— Ако свако од нас прекраја истине о Југославији како му је zgodно тог тренутка, онда је нормално да тај свет са којим се ми дружимо побегне од нас. Сигурно је да је свет од нас побегао. Нас више нико не узима за озбиљно. До те мере да ми је једна млада,

РАЗГОВОР

талентована сликарка rekла да је изгубила један драгоцен посао, само због тога што је тај за кога је требало да ради чуо да је Југословенка, а он са Југословенима не жели да ради. Ужас један!

Познати су скандали са нашим дипломатским представништвима и њихов однос према људима који се у неком смислу нису уклапали у одређене идеолошке матрице и оквире, какви су постојали. Каква су Ваша искуства са њима, првенствено са културно-информативним центром у Паризу?

— Ја врло ретко одлазим у те наше бирократске институције. То чиним једино онда када ми неко од пријатеља дође тамо. Јасно је да постоји деформација: ако је амбасадор Босанац, Хрват, Македонац... он ће увек из свог угла објашњавати феномен Југославије. То много дубље задире у проблем Југославије у суштини. Проблем је што се сви наши представници упућују у Француску са директивама, управо онако како је и Буш диктирао директиве савезницима у заливском рату. Тамо где нема достојанства има пуно лажи, и око нас је до сада лажи било у изобиљу, до те мере да ја стварно избегавам да у те институције одлазим.

ХИЛАНДАР И МИЛОШЕВИЋ

Србија и Француска су кроз историју имале изванредне односе и између ове две земље постоје нераскидиве нити. Да ли сте осетили да је неко покушао да извуче Србију испод тог југословенског покроба?

— Колико ја знам то је један инфериоран колонијални прилаз српско-француском односу. Нигде не видим да су те везе нераскидиве, да је то пријатељство било увек обојано топло и заљубљено, све ми је то сумњиво што сте рекли. Да не спомињем одлуку Француза и савезника да српска војска напредује даље према Софији. Или, што нам је свежије у сећању, како су послали своје људе да харангирају за Милошевића, између два изборна круга, људи који претендују да носе барјак демократије.

Мислите на агенцију која је радила Милошевићу маркетинг?

— На цео притисак француске потребе да и даље држи Балкан за себе, против Енглеца и Аустро-Угарске. Говорити да једна колонијална сила која влада светом воли мале црнце, смешно је. А пошто се ја не осећам Црн-

цем мени уопште није стало до такве „љубави“, јер уствари ја њих уопште не волим. Ја волим човека, ја волим једну праву судбину, па макар она била и мученичка. Не волим узурпаторе.

Шта мислите о својим колегама, признатим српским сликарима и њиховом повременим политичком ангажовању?

— Исто што мислим и о мојим колегама из Академије наука. Дешава се тако да се пробудим веома добро расположен. Али, када помислим на њих, иако метеоролози кажу да је сунчано, ја имам осећај да се налазим у густој магли.

Претпостављам да се то односи на појединца а не на већину?

— На један добар део. Морам да издвојим часне изузетке као што су Драгослав Михајловић, Борислав Пекић, Стева Раичковић, Мића Поповић... Али, en federal као на један феномен инерције опортунитета.

У припреми разговора рекли сте ми да Вас је пренеразила Милошевићева посета Светој гори?

— Колико знам, још је то од Светог Саве остало, Хиландар своја врата не може да отвори пљачкашима и злочинцима. Сигуран сам да Хиландар није позвао Милошевића и да је то српско светилиште претрпело његову посету без веће штете, надам се. То је први српски владар који свом народу није честитао Божић, први који му није честитао Светог Саву и под чијом влашћу се десило оно што се десило 9. марта.

Како разумете дневно-политичку употребу Цркве и пасиван однос СПЦ према тој појави?

ЕВРОПА И УСАМЉЕНОСТ

— Српску цркву схватам као феномен нечега што излази изван шема. Српски феномен је феномен српске цркве, српска црква је феномен српства. И српство и српска црква су прошли пет векова мрака, несреће које су се том српском народу након тих пет векова дешавале до данас. И данас. Оптужити цркву ту и тамо због необавештености и због потребе да лавирајући дође до могућности да физички опстане је непоштено, као што би човек могао српском менталитету да замери да је каткад био поводљив и да је, на пример, у овом последњем гласању мали човек гласао за „сигурност“ — па је гласао онако како је гласао. То су феномени које бих ја хтео емотивно да решавам, не бих могао то да чиним рационално. Ја волим свет коме припадам, волим његову цркву, јер је судбински део тог света коме припадам. И све ћу учинити да нађем оправдање за нешто што би могло да буде израз извесне слабости. Још увек верујем да је мој народ чист, да је та моја црква чиста, на крају то је црква која не припада ником сем самој себи. Народ нема ништа сем ту своју цркву. Јер, један несретни Француз где год оде у католички свет он је помало код куће. Србин никада не може да оде сем да се врати у себе самог. Српска црква није постојала у Паризу, нису је купили ни предратни буржуји, ништа није урадила ни ова власт — него су наши гастарбајтери одвајали франак по франак и купили су себи цркву, да би њихова дечица могла негде недељом да долазе, да би могли својим покојним родитељима да одрже опело итд. Ту цркву је купио себи један мали, обичан човек. Једну веома скупу цркву у Паризу!

Можда, ипак, помало неоправдано негујемо своју фасцинацију Европом?

— Не само да то чинимо неоправдано и да нам историја не даје тако нешто за право, него су флагрантни докази на супротној страни. У најновијој историји европске трагедије издаја тзв. Европе према Пољској била је неопростива. Енглези су покушали мало да поправе ствар, када су видели да је угрожена њихова империја. Погледајте данас Либан. Чеслав Милош, Витолд Гомбрович — ти велики људи савршено добро знају да припадају тој Пољској, великој, племенитој и хуманој Пољској која је баш од Европе остављена на беспућу. Они само желе да их та Пољска прими. Ја најискреније мислим да је мој успех тамо зато што сам овде наишао на људе који су разумели то што сликам. А тамо живим четрдесет година. Уопште, тај феномен потребе наших људи да преко Европе дођу до себе јесте најдужи пут, а мислим да чак није пут него је беспуће. До себе може да се дође кроз оно што је човек наследио. А наш човек је наследио такво богатство и он мора да схвати да су ови феномени метафизичког односа према животу тражење истине које не иде преко фрижидера. Сваки човек носи метафизику као једну могућност борбе против усамљености. Како је човек иначе једна трагично усамљена личност, метафизика је једини пут да се множи са човеком и његовом судбином.

Ту се Европа не нуди.

разговарао:
Александар ЦВЕТКОВИЋ

ГЛАС ЦРКВЕ

Вук Драшковић

САБРАНА ДЕЛА У СЕДАМ КЊИГА ПРВИ
ПУТ ЋИРИЛИЦОМ

ЗА САМО 700 ДИНАРА БРОШИРАНО ИЗДАЊЕ ТВРДИ ПОВЕЗ 1.200 ДИНАРА

1. СУДИЈА
2. НОЖ
3. МОЛИТВА I
4. МОЛИТВА II
5. РУСКИ КОНЗУЛ
6. ОДГОВОРИ
7. КОЕКУДЕ СРБИЈО

Литература која је послужила као основ обнове српске духовности. На 1650 страница пред вама су дела која објашњавају зашто је Драшковић постао идол српске омладине.

Књиге су штампане на 80-грамском папиру, формата 13 пута 20 цм. Претплатна цена: 700 динара; Броширано, тврди повез 1.200 динара. По изласку из штампе цена ће бити неколико пута већа. Поруџбине на телефон (014) 35-115, на адресу: ГЛАС ЦРКВЕ, Војводе Мишића 28, 14000 Ваљево.

Шаљемо искључиво поузећем, поштарина купца.

Књиге излазе из штампе половином априла.

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем књиге комплет _____

(навести који повез)

(адреса)

(место)

НЕВЕРОВАТНЕ ПРИЧЕ

НЕПРИЈАТЕЉ ОД ТРЕЋЕ ГОДИНЕ

Мирољуб Лазич данас је власник радње са флиперима и другим аутоматима за игру у Пожеги код Ужица. Међутим, мало ко од његових муштерија зна да је „газда фирме“ колико јуче био „најљући непријатељ народа“, „затвореник од посебног значаја“, „терориста са анфеским лицем“... Сада има проблема једино са надлежним општинским управама. Или тако изгледа само споља. Ово је прича о њему и многим њему сличним.

Пре две деценије, 14. јануара 1971. у Титовом Ужицу је почело суђење „четничком терористи“, „непријатељу самоуправног поретка“, „опасном диверзанту“, због „намере да сруши друштвено уређење у Југославији“. У време суђења „четнику“ у Ужицу судило се и усташи Миљенку Хрчаку због оптужбе да је подметнуо експлозивну нараву у београдском биоскопу „20. октобар“. Целокупна штампа је настојала да Лазичевом суђењу додели велики публицитет, баш зато што је било потребно да се, по старом југословенском болшевичком рецепту поново изједначе тасови на српско-хрватској ваги.

За једне је, као на пример, новинара „Вечерњих новости“, Лазич био непријатељ првог реда, јер је припадао организацији „Југословенски антикомунистички комитет ослобођења“ у Паризу, чији сам назив „речито говори о њеној непријатељској активности према нашој земљи“.

Други су, као рецимо српски емигрантски лист „Слобода“, који се штампа у Чикагу, писали о Лазичу као „мирном, лепо васпитаном, правом српском младићу који је одједном осетио слободу и почео слободно да дише, слободно да живи у слободном свету“.

Прву информацију о његовом хапшењу послао је редакцији „Политике“ данас уважени историчар Антоније Ђурић који је у тексту под насловом „Ухапшен четнички емигрант“, јавио 7. јула 1970. да је Лазич ухапшен у Словенији приликом преласка границе. Приликом хапшења код њега је пронађен пиштољ и пропагандни материјал, писао је Ђурић.

Суђење које је затим уследило окончано је 5. марта 1971. и тада двадесет седмогодишњи Лазич „осуђен је на девет година строгог затвора за три кривична дела упорно против наших народа и државе које је починио у Француској и Западној Немачкој од 1964. до хапшења“, писало је у пресуди.

Судски процес вођен против Лазича нико и не помишља да ревидира, али у време рушења табуизираних представа које крути комунистички режим у нестајању повлачи са собом у амбис требало би да се поједини ас-

пекти тог и сличних суђења сагледају и из другачијег угла.

Да ли је Лазич „терориста“ или „борац за слободу српског народа“? „Српска реч“ оставља читаоцима да на основу Лазичеве приче сами донесу закључак.

КАО РУМУНИЈА

Прво сећање из детињства везано је за онај дан када је као трогодишњи дечак затворен са мајком од стране партизана (то је касније сазнао) у мрачну и хладну подрумску просторију. Тврди да су им комунисти однели буквално све ствари из куће, уз лаконско објашњење да је њихова породица „кулачка“ и „реакционарна“, и да због тога треба да буде кажњена. Све несреће су их сколиле само зато што је Мирољубов отац пре и за време рата био власник малог дућана, у коме су продавали најнужније потрештине својим суграђанима, а о томе да о експлоатацији не може бити ни говора сведочи и чињеница да у радњи нису никога запошљавали. Такозвани ослободιοци су нас, прича Лазич, прогласили за „класне непријатеље“ и као такве третирали, не као грађане другог, већ као грађане двадесет другог реда. Лазич се сећа и имена наредбодаваца отимачина од пожешких занатлија. Он га назива „вођа пљачкаша“. То је био партизански командант Миле Миловановић, предатни пропали студент, а после рата је постао амбасадор Југославије у Француској. Миловановић је дуго био ватрени радикал, а комуниста је постао када је прокоцкао читаво наследство и остао без игде ичега.

Лазич је мајку изгубио док је похађао трећи разред основне школе. Догодило се то, према његовим речима, првог маја 1951. зато што је лекар, кога су звали да дође из Ужица, није хтео да крене у Пожегу изговарајући се да је празник рада и да он тога дана, наравно, не ради.

Из основне школе је искључен само зато што је са оцем често одлазио на богослужења у цркву, што школским властима у малом

месту није могло да промакне. Омогућен му је наставак школовања тек пошто је отац чврсто обећао да више неће прекорачити црквени праг.

Отац је недуго иза тога дигао руке од старања над сином и Мирољуб је остао препуштен улици, која га је узела под своје. Након извесног времена одлучио је да, иако још малолетан, напусти земљу и срећу потражи преко — на Западу.

Југословенска граница је у то време била попут румунске донедавно. Различите запреке, високе жичане оgrade, минска поља, дубоки ровови, војници који пуцају без упозорења, требали су да спрече југословенске грађане, који су живели у најбољем од свих постојећих система, да напусте тај рај на земљи и допадну у шаке мрским експлоататорима са Запада.

Приликом седмог покушаја да пређе границу Лазич је ухапшен и током истраге која је уследила изјавио је да је земљу хтео да напусти из „политичких разлога“. Двојица припадника УДБ-е који су га испитивали тукли су га док не би изгубио свест. Тражили су од њега да преиначи изјаву и потпише да је бежао из авантуристичких, а не политичких побуда. Осуђен је на два месеца затвора и наређено му је да се после издржане казне јавља сваки дан у станицу милиције у Пожеги. Тако је приликом јављања говорио полицији да још није побегао, али да ће то ускоро уследити. Полиција га је због тога поново тукла, а када је једанпут крвнички пребијен било му је доста свега и више га ништа није могло осујетити у планираној замисли.

ЈА САМ СРБИН

После неуспелих покушаја да пређе магичну линију код Копра, Сежане, Јесеница... најзад му је успело да се докопа Италије. Било је то 1962. када је Лазич имао деветнаест година. Италијани су га, до окончања редовног поступка у таквим случајевима, сместили у прихватни логор Сан Саба у околини Трста, где се налазило око пет стотина Југословена. Затражио је политички азил, али су Италијани одбили да му изађу у сусрет и решили су да га врате назад. Двојица карабињера су добили задатак да га предају нашим граничним властима. Вероватно би тако и било да није успео да их надмудри и умакне им сакривши се у оближњој шуми. У Италији више није имао шта да тражи, па се запутио ка Француској. „Успео сам да дођем до Париза захваљујући умешности, али и срећи“, каже Лазич и додаје да је гладан и жедан, без икаквих до-

кумената и без иког познатог у великом граду седео скрушен на клупи у Булевару Сен Мишел.

„Заспао сам скрхан умором, али сам имао невероватну срећу да ми приђе један Француз коме сам рекао једину реченицу коју сам знао да изговорим на француском:

„Ја сам Србин“.

Повезао ме је својим колима и тако смо стигли у кафану чија је власница била Дара звана „Боксерка“, Црногорка из четничке фамилије која ми се обратила речима:

„Зашто си тако мршав, што те Тито није боље хранио?“

Дарин ресторан је био окупљалиште политичке емиграције најразличитијих провинцијенција. На једном зиду су се налазиле велике фотографије Драже Михаиловића и Павла Бурџића. Лазић вели да га је виђени призор одушевио. Истог дана је почео да се распитује на који начин може да се укључи у борбу, против комунизма, за слободу Југославије и Србије.

Извесни емигрантски кругови су га, очигледно, прихватили са симпатијама, јер су у њима били углавном ратни ветерани који су схватили потребу да се организације освеже и подмладе новопридошлим емигрантима из Југославије. Није јасно како, али Лазић је веома брзо постао други човек у ЈАКО-у, организацији која је регистрована као хуманитарна, а у ствари је имала политичке циљеве. Оснивачи су пре свега желели да се нађу на услузи људима који су се у „граду светлости“ обрели попут Лазића, а затим да их придобију за сопствену политичку активност. Објашњавање суштине комунизма и ширења истине о борби четника у II светском рату био је наш најважнији циљ, каже Лазић. Оснивач и идеолог организације био је **Зоран Петровски** из Битоља, који је у току рата био у четничким јединицама. Интересантно је да су чланови Комитета, ако је веровати Лазићу, били и Хрвати и Словенци. Њихова активност је итекако сметала југословенској амбасди која је на разне начине покушавала да осујети њихову делатност и анулира њихово постојање. У том циљу је уложила и званичан протест код француске владе тражећи да се организација распусти, што су Французи и учинили, али после напада њених припадника на челу са Лазићем на представништво ЈАТ-а и Туристичког савеза Југославије у Паризу.

10 ХИЉАДА ПРОТЕСТА

Лазић је на суду тврдио да је боцу са запаљеним бензином бацио на представништво по наговору **Југослава Митрашиновића**, такође члана организације. Лазић је разбио излог и убацио флашу, али се запаљена крпа угасила, тако да до пожара није ни дошло, али је ипак због тог напада осуђен од француског суда на 11 месеци затвора. Поставља се питање због чега је то учинио? Он тврди да су се у тим просторијама окупљали југословенски полицијски агенти, који су оперисали по Француској и Западној Европи са задатком да ликвидирају истакнуте политичке емигранте. То каже сада. На суду је тврдио да је намерно саботирао паљење, јер је уместо бензина у флашу сипао разређивач, а у акцију је кренуо само зато што је то било наређење претпостављеног.

Лазић посебно истиче да су Французи у затвору према њему изузетно фер поступали, за разлику од затворских власти у нашој зем-

Мирољуб Лазић, стоји трећи с десна, испред споменика краљу Александру I у Паризу

СРПСКА РЕЧ, број 18, 29. АПРИЛ

љи. Ипак, по изласку из затвора више није могао остати у тој земљи, па је прешао у суседну Немачку и настанио се у граду Билефелду. Послушао је савете пријатеља из Француске и 1965. је приступио Удружењу бораца Краљевске југословенске војске „Дража Михаиловић“ за Немачку. Обављао је послове повереника, дистрибуирао четничку штампу, организовао слање пошиљки у земљу, заказивао сусрете са истомишљеницима итд. Суду је посао био олакшан, јер је емигрантска штампа ревносно бележила све Лазићеве значајније активности, тако да је судији Томановићу било довољно да прелиста листове „Бели орао“ или „Слободу“ и види шта је радио „брат Лазић“.

Првих месеци по доласку у Немачку био је изузетно активан, али се касније посветио молерском занату. „Хтео сам да зарадим нешто новаца, па сам зато много радио. Поред тога, оженио сам се Немицом, медицинском сестром, а добили смо и кћеркицу, па сам се мало смирио. Али не за дуго“.

И баш због тога што није желео или могао да прекида започету борбу против југословенског система Лазић се развео од Ингрид која није имала размивања за „револуционарне активности“ свог супруга.

Велики Лазићев пријатељ **Андрија Лончарић** убијен је претпоставља се, од југословенске полиције 1967. у Француској. После пријатељеве погибије Лазић је на десет хиљада адреса које је извадио из телефонских именика послао проглас у коме је за Лончарићеву смрт директно оптужио Јосипа Броза, а поред тога побројана су и друга убиства политичких емиграната погинулих под мистериозним околностима, за шта је такође оптужен тадашњи председник Југославије.

Лазић је у Немачкој упознао и земљака **Ранисава Савића**, који ће одиграти кључну улогу у Лазићевом хапшењу. Није јасно због чега је Лазић кренуо са Савићем у Југославију када је за њим била расписана „централна“ потерница, а Савић му је, како сам каже, одмах био сумњив, али се намерно „правио Тоша“. Можда је преценио своје способности, можда је ипак веровато Савићу који му је тврдио да у Словенији требају да се састану са једним истакнутим руководиоцем тајне политичке организације која делује у Београду. Свеједно, Лазић је свакако направио крупну грешку.

Док му је полиција у ноћи између 2. и 3. јула стављала лисице на руке, пришао му је „брат“ Савић, ударио два снажна шамара, јетко га опсовао, а затим рекао:

„Због тебе сам морао неколико месеци да пујем вољеног друга Тита.“

Сутрадан је, окован ланцима, пребачен у црној лимузини у југословенску „Лубјанку“, у улици Кнеза Милоша у Београду. Кратко се задржао ту, јер је онда затворен у подрум једне виле на Дедињу где је настављено испитивање.

Ни на том месту га нису дуго задржали, јер му је одређен притвор у истражном затвору у Ужицу. По његовој причи, затворски чувари су га често пребијали, јер су таква наређења добијали од УДБ-е. Редовно су га тукли везаног, а у тим садистичким сеансама посебно се истицао чувар **Халко Булић** из Новог Пазара. Булић га је свакодневно снажно ударао пендреком по глави и леђима и

при томе му редовно посовао четничку мајку!

Суђење је отпочело пет и по месеци после Лазићевог хапшења. Према наводима оптужнице коју је заступао јавни тужилац **Радоје Миливојевић**, Лазићу је стављено на душу да је поред већ поменутог бомбашког напада на ЈАТ у Паризу, што он не спори, крајем 1965. организовао групни напад на Југословене који су посећивали клуб Југословена, који је био отворен при нашој амбасади у главном граду Француске. Том приликом, тврдио је тужилац, Лазић је са осталим члановима организације којој је припадао покушао аутомобилом да убије саветника наше амбасаде др **Миладина Милутиновића**.

ТАКО МЛАД А НЕПРИЈАТЕЉ

Тужилац је касније одустао од тог дела оптужнице услед недостатка доказа. Наиме, др Милутиновић је изјавио да му је сведок, чије име штампа из тог времена није смела да саопшти, јер се наводно боји освете, рекао да је у аутомобилу који замало није прегажен препознао и оптуженог Лазића.

Међутим, сведок је у писменој изјави све то категорично демантовао.

Веће петорице Окружног суда у Ужицу, коме је председавао судија **Милић Томановић** сматрало је да поседује довољно доказа за друге инкриминације — вршење непријатељске пропаганде међу нашим радницима на привременом раду у СР Немачкој и Француској, слање летака непријатељске садржине у Југославију, незаконито поседовање револвера приликом хапшења у Крању...

У завршној речи тужилац Миливојевић је рекао да му је наводно жао што једног тако младог човека, рођеног за време рата и револуције, оптужује за дело против народа и државе.

„Ја сам тужилац од 1946. године и до данас нисам имао прилике да оптужим овако младог човека за овако тешко дело“, рекао је Миливојевић.

Упућен је на издржавање казне у Забелу код Пожаревца. Иако политички затвореници немају посебан статус, у затвору се тачно знало ко је због каквог деликта доспео иза зида, па је према затвореницима који су починили политичке деликте примењиван посебан третман. У казамату је Лазић упознао затворенике који су сматрани за политичке, а осуђени су били због веома различитих дела. Најбољи пријатељи су му били идеолошки истомишљеници, извесни Багић који је као и он припадао четничким емигрантским организацијама у Шведској и који је тамо киднапован и враћен на један подмукао начин. Дружио се и са припадником равногорског покрета Петром Суботићем, који је због своје ратне прошлости осуђен на 20 година.

Упознао је и професора **Ђурића** са Правног факултета, који је после своје дискусије у расправи на факултету о предлогу уставних амандмана из 1971. на Устав од 1963. у монтираном политичком процесу осуђен на годину дана затвора. Ђурић му није био „симпатичан“.

ДЕМАЋИ ВОЛЕО СРБЕ?!

Лазић се ништа боље није слагао ни са такозваним „левичарима“ Николићем, Мијановићем — „Владом Револуцијом“ и Имширо-

вићем. Били су политички затвореници као и он, али је то, изгледа, било и једино заједничко међу њима. Поменути затвореници су стварно тешко могли имати размивања за човека који је често понављао да је борац „за краља и Отаџбину.“ Они су сматрали да социјализам у Југославији треба поправљати, јер није у духу изворног Марксовог учења, па им је неко ко стално говори о четницима сигурно дизао притисак и сматрали су га далеко љутим идеолошким противником од владајућих југословенских комуниста.

Са **Адемом Демаћијем**, идеологом шиптарске сецесионистичке побуне на Косову, провео је две године у истој соби. Демаћија су слушали сви Шиптари затвореници, био је нека врста патер фамилиаса. Рекао је да је **Демаћи много волео Србе(!?)** а да су му они помагали тако што су тајно износили његове писане поруке и слали их у Албанију. Између нас је (мисли на Демаћија и себе) постојало узајамно поштовање. На крају крајева, иако су нам идеолошка опредељења била дијаметрално супротна били смо сапатници које је уједињавала заједничка невоља. Како није био „лојалан затвореник“ затворске власти су га и додатно „интерно“ кажњавале.

Због таквих поступака затворске управе и чувара написао је писмо Уједињеним нацијама и успео да га пошаље, пошто је писмо тајним каналом изашло из затворског круга.

За Лазићеву судбину се заинтересовала и немачка делегација која је 1974. у Београду учествовала на конгресу криминолога. Док је робијао Лазић је све време био у контакту са српском политичком емиграцијом, која га је помагала морално, али и новчано за све време боравка иза решетака. Вероватно захваљујући ангажовању емиграције једна делегација немачких криминолога дошла је са једном новинарком у посету пожаревачком затвору да испита услове у Лазићевом заточењу.

„Послужио сам се лукавством“, прича Лазић, „пришао сам им док су у затворском двористику стајали у друштву управника затвора и преводиоца, насмејан, и одмах сам почео да хвалим затворске прилике. Рекао сам им да нам је добра храна, да имамо доста слободног времена, да је у затворском врту лепо цвеће, али оно не мирише, руже које су изникле на крви не могу мирисати. Управник и преводилац који нису скривали задовољство због мојих почетних речи, скаменили су се и прво што су успели да прозборе после тога било је да не причам о томе када то није истина“.

Пришао ми је на миг управника затвора један од чувара у намери да ме склони, али сам ја искористио њихову збуњеност, одгурнуо стражара и поцепао кошуљу на себи. На мојим леђима су се указале маснице, расекотине и подливи који су пружали застрашујућу слику. Немачка новинарка није издржала и почела је да плаче.

После одласка делегације поново сам упућен у самицу и тортура која је провођена на мени настављена је још бездушније.

Лазић је казну издржао до последњег дана. Тело су му инквизиторским поступком можда сломили, али вољу нису. Сигурно.

Александар ЧОТРИЋ

ДА ЛИ ЈЕ ПРЕДСЕДНИК ОДЛУЧИО?

Овладати Београдским универзитетом значи контролирати огроман део српске интелектуалне средине. И зато, није за чуђење што се владајућа партија и овога пута бори да за ректора Београдског универзитета постави свога човека. Највероватније је да у СПС сматрају да им је обавеза да човеком из својих редова надокнаде губитак настао на Универзитету одласком актуелног ректора на дужност председника Српске скупштине.

По свему судећи, СПС режира нову изборну подвалу. За разлику од надалеко познатих демократских и слободних избора од 9. 12. 1990. за послени на Универзитету неће непосредно бирати ректора и проректора. Истине за вољу, неће бити класичних кандидационих комисија из доба пре Осме седнице ЦК СКС, али ће поступак кандидовања бити поверен Одбору Техничких факултета. Технички факултети Универзитета у Београду обавештавају, дана 26. 3. 1991. факултете и институте Универзитета да су склопили Споразум о удруживању у Заједницу Техничких факултета Београдског универзитета. Истиче се да је међу циљевима Заједнице један од најважнијих интензивирање „заједничког деловања у Србији, Југославији, Европи и у свету“.

Истота дана Заједница започиње „заједничко деловање у Србији“ дописом свим факултетима и Институтима Универзитета у Београду, којим се покреће поступак кандидовања ректора Универзитета. Одбор Заједнице излаже ставове које је усвојио, а посебно став да у „раду Универзитета у Београду мора (подвукла М.П.) постојати континуитет руковођења како би се обезбедила непрекината ефикасна функција Ректората и Универзитета у целини“. Овакав став довео је Одбор на идеју на континуитет може да оствари кандидат који сада обавља проректорску функцију. И управо Одбор предлаже да „Технички факултети кандидују професора Рајка Врачара, садашњег прокрета Универзитета у Београду, за будућег Ректора у наредном изборном периоду“.

Поклапа ли се одлука Одбора Заједнице са намерама у владајућој партији, може се закључити из низа чињеница које наводимо у наставку текста. Професор Рајко Врачар има несумњиве заслуге у мартовским догађајима. Био је уз студенте, од почетка њиховог окупљања у Студентском граду до састанка студената са Председником Србије

ШТА ЈЕ СЛУЧАЈНОСТ?

После неуспелог покушаја да студенте задржи у Студентском граду, на њихово инсистирање кренуо је са њима ка Београду, што је било далеко тежи посао од онога који је пре две године имао Слободан Унковић, чији

је задатак био да студенте доведе пред Скупштину СФРЈ. Унковића нису чекали специјалци ни на мосту ни пред Скупштином. Владајућа партија је тада ванпарламентарне облике политичког деловања сматрала изворним облицима демократије. Рајко Врачар није би Унковићеве среће. Доживео је да му пред очима свирепом претуку студенте и испале огромну количину сузаваца. Многи су завршили у болници а свет је обишла слика студента кога са лицем према плочнику, раширених ногу и руку, носе четири специјалца према колима хитне помоћи. Врачар је студенте покушао да упуту у зграду Ректората, што су студенти одбили, имајући у виду искустава из 1968. Данас је потпуно извесно да је студентски избор био неупоредиво бољи. Због тога избора Србија никада неће бити онаква каква је била пре 9. марта.

Колико су догађаји код Теразијске чесме пољуљали и саме темеље власти у Србији, најбоље сведочи ток састанка који је председник Србије имао 13. 3. 1991. са председницима посланичких група. „Тражим од вас“, обратио им се С. Милошевић, „да оно што сте рекли пред Народном Скупштином, пред лицем јавности и учините. Да се настави рад у институцијама система... да би у Београду редовно радиле школе, фабрике и универзитети“.

Не може се назвати случајношћу то што је истога дана Наставно—научно веће Универзитета у Београду одлучило да прекине бојкот наставе од стране студената, чиме је практично онемогућен наставак студентских демонстрација на Теразијама, пре него што су испуњени сви студентски захтеви. Међутим, овом одлуком Научнонаставног већа испуњен је, не пуком случајношћу, најважнији захтев који је Милошевић изнео председницима посланичких група: да се врати „редовно стање, јер је нередовно стање против интереса Србије“. Седници Научно—наставног већа председавао је професор Рајко Врачар. Љубомир Грујић, један од двојице професора који су сматрали да оваква одлука Научно—наставног већа не представља подршку студентским захтевима, предложио је Врачару да пође до Теразијске чесме и одлуку лично саопшти студентима. Познато је да то кандидат за ректора Универзитета није учинио, што најбоље говори о томе који је био главни смисао овакве одлуке донесене на највишем месту на Универзитету.

Студенти који су са Р. Врачаром прешли Саву у ноћи 10.3.1991. нису имали ту срећу да им се обрати Слободан Милошевић лично, као онога дана када их је С. Унковић довео пред Скупштину СФРЈ. Тада је Милошевић, на скандирање студената и окупљеног народа да треба ухапсити Власија, изрекао оно чувено: „Како? Не чујем добро“. Тада је био заинтересован за комуникацију са митингашима. Две године касније, 19.3.1991., С. Милошевић ће устврдити: „Ја нисам био обавештен од студената да траже да дођем на Теразије... На пуно митинга сам био и не видим зашто не бих изашао на било какав митинг кад се то од мене тражи. Према томе, да се о томе разумемо, ту нема никакве задње намере, ми увек можемо разговарати, али ја лично залагао сам се тих дана, управо тих дана, о чему сте сви обавештени, да се проблеми решавају тамо где им је место, у парламенту, а не на митинзима“. О томе какав је однос имала владајућа партија према знацима „уличне демократије“ после Осме седнице ЦК СКС, а какав однос има данас, писаћемо другом приликом. Овде, постављамо питање Р. Врачару: може ли он да потврди да студенти нису позвали С. Милошевића на Теразије? Може ли он да демантује да је такав позив у више наврата упућен Милошевићу и пред више хиљада студената на Теразијама?

БЕЗ ПРОГНОЗЕ

Предлог Одбора Заједнице Техничких факултета да се Р. Врачар кандидује за ректора није наишао на једногласну подршку Универзитета. О овоме најбоље говори допис упућен са Филолошког факултета декану Електротехничког факултета, који председава у Одбору Заједнице. „Тактички очигледно смишљено темпиран потез Одбора Заједнице“, каже се у поменутом допису, „којим се мимо утврђене процедуре“, а пре изјашавања надлежних тела појединих факултета и института, „одозго“ издваја и колективно предлаже само један кандидат, објективно доводи у неравноправан положај све остале и сугерише ситуацију „свршеног чина“, са чиме Универзитет не би смео да се помири.

Да неће бити ни лако ни једноставно удовољити жељама из СПС, сведочи чињеница да су уз Рајка Врачара за ректора кандидовани и академици Љубиша Ракић и Никша Стипчевић. Академику Ракићу, у време када је био Слободану Унковићу противкандидат за ректора Универзитета, саветовано је да се повуче због подршке коју је дао чувеном Меморандуму САНУ. Данас, један од твораца Меморандума члан је Главног Одбора СПС. Сумњамо да је ова чињеница довољна да у СПС одлуче да дају предност Љ. Ракићу у односу на Р. Врачара. Хоће ли се Универзитет коначно изборити за аутономију? Пре било каквог одговора на ово питање сачекајмо окончање избора на Универзитету.

Милена М. ПОПОВИЋ

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ „ЧИЧА“

1. Звонимир Вучковић: ОД ОТПОРА ДО ГРАЂАНСКОГ РАТА

Ово је други део књиге „Сећања из рата“ у коме Звонимир Вучковић говори о догађајима у којима је учествовао од 1942. до 1944. године, када га је генерал Михаиловић упутио на последњи задатак у Италију. Нека од поглавља су: „Први Равногорски корпус“, „Бугари у Драгачеву“, „Отпор кроз саботажу“, „Војна мисија Сједињених Држава“, „Омладински конгрес“, „Бв“, „Летећа бригада“, „Шумски аеродром“, „Борба за Србију“, „Савезници на путу ка Драчу“...
Страна: 230. Тирница. Цена: 180 динара.

2. Звонимир Вучковић: СЕЋАЊА ИЗ РАТА

Књига мемоара Звонимира Вучковића, првоборца покрета генерала Драгољуба Драже Михаиловића, команданта Првог Равногорског корпуса. Ово је први пут да се у Југославији објављује целовита ратна прича припадника четничке војске. Делови књиге „Сећања из рата“ објављују се у фељтону „Погледа“ под називом „Мемоари једног четника“.
Страна: 230. Тирница. Цена: 180 динара.

Оглашава предају књига са
попустом од 40%

3. Документи Хуверовог института: РОДОЉУБ ИЛИ ИЗДАЈНИК: СЛУЧАЈ БЕНЕРАЛА ДРАЖЕ МИХАИЛОВИЋА

Док је 1946. године у Југославији одржао исцедирано суђење генералу Драгољу-

бу Драже Михаиловићу, у САД-у су најбољи амерички адвокати, о свом трошку, одржавали паралелно суђење. Необјективни комунистички суд у Југославији није узео у обзир потпуно супротан исход америчког суђења. Међутим, научници Хуверовог института при Станфорд универзитету у Калифорнији, прикупили су документа са америчког суђења, синтетизовали их, и уз критички есеј Дејвида Мартина, објавили у овој књизи. У књизи „Случај генерала Драже Михаиловића“ дат је један од најобјективнијих приказа догађаја у другом светском рату у Србији и Југославији, а посебну специфичну тежину има чињеница да су њени аутори страни држављани.

Пој В. Хендерсон, бивши амбасадор Сједињених Држава и помоћни земонина државног секретара: „Дејвид Мартин до танчина описује неуспешну борбу генерал Михаиловића да своју земљу спасе и од нацистичке и од комунистичке преласти“. Ову веома обилно документовану књигу треба сматрати као последњу реч о том предмету и сваки онај који се интересује за савремену историју Европе, треба да је има у својој библиотеци.“
Страна: 500. Тирница. Цена: 280 динара.

Све три књиге су илустроване фотографијама из доба рата.

Издавачко предузеће „ЧИЧА“
11000 Београд, Сретена Младеновића 1/5,
Телефон 011/507-454, 425-124
Поручујте књигу:
1. „ОД ОТПОРА ДО ГРАЂАНСКОГ РАТА“, по цени од 180 динара
2. „СЕЋАЊА ИЗ РАТА“, по цени од 180 динара
3. „РОДОЉУБ ИЛИ ИЗДАЈНИК“, „СЛУЧАЈ БЕНЕРАЛА ДРАЖЕ МИХАИЛОВИЋА“ по цени од 280 динара.
Закружити број књиге које се поручује. Књиге шаљемо поузелом. Плаћање поштару.

ПОРУЧБЕНИ КУПОН

(презиме, име оца, име и занимање)

(број поште и место станa)

(улица и број)

(својеручни потпис)

НАПОМЕНА: књиге се могу поручити и преко напред датог телефона.

„СРПСКА РЕЧ“
деоничарско друштво
БЕОГРАД, Народног фронта 43
тел. 011/642 233
објављује да издаје књигу.

RADIO I
B92
FM - STEREO
92.5 MHz

СНИМИЛИ СМО СВЕ ШТО СУ РЕКЛИ
И ШТО СУ ПОРЕКЛИ !!!

ТРИ САТА емитованог и забрањиваног материјала
ДВОСТРУКА аудио-касета Радија Б 92

Десет дана марта

ПИСМА ВУКУ

Књига садржи факсимиле и делове бројних писама које је СРПСКИ ПОКРЕТ ОБНОВЕ И ВУК ДРАШКОВИЋ примио после завршених избора.

Писма су потресно сведочинство о реаговању народа у Србији, а нарочито младих, на неочекиване резултате избора.

Цена књиге је 200 динара.

Сав приход од продатих књига припада СРПСКОМ ПОКРЕТУ ОБНОВЕ.

Позивамо чланство СПО и симпатизере да се претплате на ово јединствено издање које је докуменат овог времена. Својом претплатом уједино учествујете у потпуно СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ.

Књигу можете поручити и издати на телефони: 663-952, 642-233 или 149, 680-222, или 9179, 507-454.

ПОРУЧБЕНИЦА

(презиме и име, поручилац)

Број _____

Улица _____ (број) _____ (назив поште)

Упуту прогностичности од динара _____ упућен је на адреса _____ (назив број) _____ (назив поште) _____ Београд

У _____ 1991. Потпис поручиоца _____

ИСТИНА ЈЕ И ОНО ШТО КРИЈУ

Ово је наруџбеница

Желим да сазилам истину! Пошљите ми _____ примерка касете "Десет дана марта".
Моје име је _____
а адреса _____
Касету ћу платити поштару поузелом.
Знам да ће се цео тираж брзо растопити, зато обиле обезбеђујем свој примерак.
Радио Б 92, Македонска 22, Београд.
Сетно сам се!
Касету могу наручити и телефоном: 622-233 или факсом 330-946

САМО
290 ДИН.

ДА ЛИ ЈЕ СРПСТВО ПАРАЛЕЛОПИПЕД?

Да ли ћемо ући у Европу са двадесет и првим веком није сасвим извесно, али је сигурно да то неће бити са спомеником **Ота Лога**. Можда ће он, као што је и предвиђено, до 2004. године украсити Орашац, али тиме ћемо остати без карте за савремене европске токове. Наравно, неће нам бити први пут да своју шансу не искористимо, питање је само колико дуго ћемо се мирити са тим.

Култура је код нас растељив појам који има везе са свим и свачим, од историје до политике, најмање са самом културом. Један од веома свежих примера за то је конкурс за израду споменика посвећеног I Српском устанку у Орашцу који је скуван у чувеној кухињи **Дејана Медаковића**, историчара уметности.

СРБИН СРБИМА?

Секретар Академије наука, господин Медаковић, далеко је више од тога. Он је кључан човек за комплетну историју уметности, од средњег века до данас, па и даље од тога. Он нам одлучује у којим сферама ћемо се кретати и у наредном веку. Познат је као писац многих књига, али је мање познат као неко ко је можда написао само две до три књиге, док се у међувремену бавио преписивањем самог себе. Није реткост да у његовим књигама нађемо читава поглавља која су пренета из његовог претходног издања, али је реткост да нађемо нешто сасвим ново. Ни то ново није гаранција за ширење наших сазнања, јер је склон да види нешто што нико пре ни после њега није видео. Све то не би морало да му се узме за зло, нико нас не присиљава да купујемо његове књиге, још мање да учимо из њих. Чак ни стални плач студената Историје уметности због чињенице да на студијска путовања иду само његови пулени, није смртан грех. Реч је о младим људима који ће, једном, можда имати шансу да отпутују сами.

Поред мора поправљивих ствари у игри Дејана Медаковића, неке то и нису. Најважнија од њих је додела прве награде за споменик у Орашцу, управо због чињенице да се књиге могу писати увек изнова, да људи на пут могу кретати кад год пожелу, а да се споменик на једном месту диже само једном и то заувек.

Све је почело још 1989. године када је у Аранђеловцу покренута иницијатива за израду идејног решења за споменик у Орашцу који би обележио двестоту годишњицу првог српског устанка. Наименован је жири и расписан је конкурс, али не отворен конкурс, тј. није се могао пријавити свако ко је желео. Унапред је утврђено ко је подобан за такав пројекат и позиви су послати широм Југославије. Била је то само прва у низу нелогичности, јер ако погледамо списак позваних приметимо да је ту **Душан Цамоња**, **Ото Лога**, као и низ других аутора различитих националности. Српски народ је био решен да подигне споменик српској револуцији, али није било неопходно да Србин буде аутор. Архитекта **Спасоје Паја Крунић** о томе каже: „Кад су Јевреји добили сагласност да направе споменик на Дорћолу, они су истог сата посао поверили **Нандору Глнду**, јер ће јеврејски споменик радити Јеврејин, а српски споменик честитом књазу, на Тргу републике градиће Италијан. Ја стварно не знам

На конкурс за израду споменика посвећеног Првом српском устанку у Орашцу, победила је скулптура Ота Лога. Победио је споменик сличан метеору у Мекси, споменик који је све друго, само не српски, на ко по њему трчи понеки српски јунак. Символична порука да је бреме српства претешко, толико се допала господину Дејану Медаковићу, да је жири следио његову симпатију.

докле тако и шта ће још бити потребно...“

Која је идеја жирија била, не знамо, али позиви су послати и девет аутора је одговорило. Већ тада се у Београду увелико причало да је конкурс направљен за **Ота Лога**, мада докази за то нису постојали. Конкурс је предвиђен као **једноступен**, а решења нису била ничим условљена, изузев мале сугестије да би било добро да споменик буде од мермера. Био је то веома логичан захтев, с обзиром да је наручилац конкурса био Аранђеловац, град мермера.

ПРЕСЕЧЕНА ДИСКУСИЈА

Одлука жирија је била предвиђена за јануар 1990. године и тада је у Аранђеловцу организована изложба приспелих радова. Цео конкурс је обављен веома тајно и без очију јавности. Што се саме изложбе тиче, појавила се само цртица у новинама. Већ тада је деловало да неко жели да све то сакрије од очију јавности.

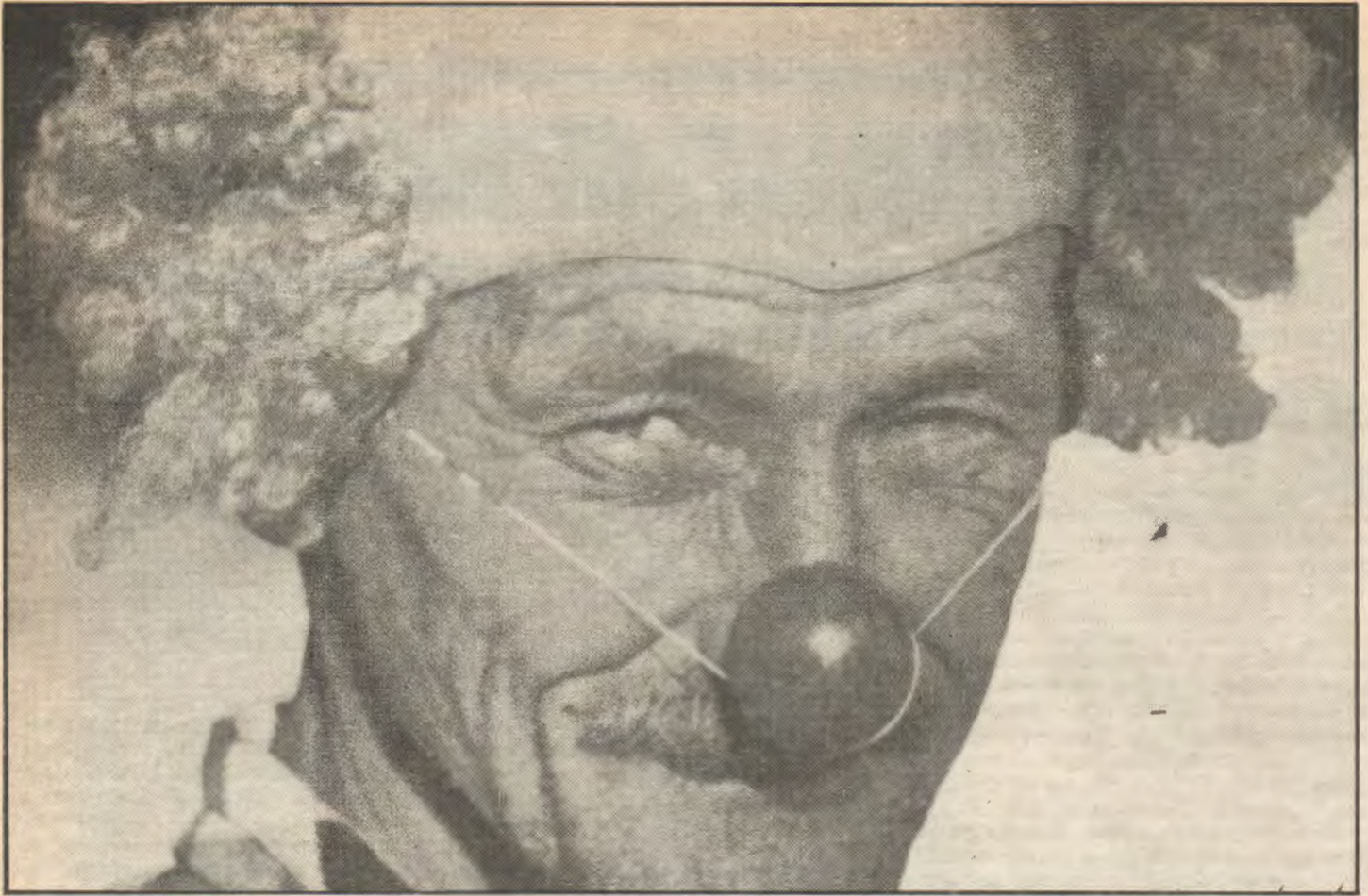
Жири је том приликом одлучио да конкурс претвори у **двоступени**, што није унапред објављено. Можда је жири и имао право да своју одлуку промени, али у том случају није имао право да приреди изложбу пре затварања конкурса. Тада је одлучено да три рада иду у следећи круг: **Ота Лога**, **Спасоја Крунића** и **Миодрaга Живковића**. Пошто то није било у складу са пропозицијама, награда је додељена одмах и подељена на њих тројицу, а за следећи круг је остављено само да се одлучи чији ће споменик украсити Орашац. Одлуку жирија је на јавној трибини благосиљала и учитељица из Аранђеловца која је довела своје ученике да одлуче који је рад најбољи. Био је то још један допринос социјализму и његовим захтевима — дечији инстинкт је онај прави.

Пет месеци касније, одлука је донесена. **Ото Лога** је победио. „Политика“ је о томе објавила само цртицу и то би био крај приче. Конкурс је трајао довољно дуго, пролонгиран је до средине проблематичне 1990. године и његови резултати су одјекнули у правом тренутку.

Зашто баш **Ото Лога**, то нико није умео да објасни. На дан одлуке људи су дошли са читавим рефератима у џеповима, али их никада нису прочитали. Господин **Медаковић** је пресекао дискусију и наредио гласање. Резултат тога је био првонаграђени рад који би могао да украси многе брежуљке, али не и Орашац.

САМО ДА СЕ ВИДИ

Победио је паралелопипед од нерђајућег челика. Победио је споменик сличан метеору у Мекси. Победио је споменик који је све друго само не српски, мада по њему трчи понеки српски јунак. Сугестија да споменик буде од мермера је заборављена и предност је дата нерђајућем челику, ономе чега Србија нема. Можда нам та мала лаж враћа самопоуздање (у то да ћемо се Европи представити као развијена република са добром технологијом), али се нећемо представити као неко ко брани национални интегритет. Можда ми и не идемо у Европу која брани своје, можда се приближавамо Американцима који су своју Бели кућу подигли од брачког мермера. Ако су Аме-

риканци могли да узму оно што је наше, онда можемо и ми нешто што је њихово, једино што ту није у реду је чињеница да Америка нема ону традицију коју има Србија.

И тако смо избором материјала стигли до Америке, а самом идејом уметника до срца ислама. Скулптура **Ота Лога** личи на оне предвиђене да се око њих посматрач врти у круг. Исламски обред је могућ, али српски не. Србин се никада ни око чега није вртео у круг, и ако то буде морао сада да чини, остаје нам да се надамо да ће бар стрелицом бити обележено да се врте у супротном правцу од муслимана, јер реч је о споменику који се подиже у част борбе против муслимана.

Ипак, споменик је српски. Он има квадратну громаду на којој се са све четири стране налази онај стари симбол српства, крст и четири „С“. Та громада притиска српске јунаке прикуцане за зид. Символика није баш јасна, сем ако јеврејски вајар није желео да нам саопшти како је време српства претешко. Господину **Медаковићу** се то допало, жири је следио његову симпатију. Тим поводом, **Зоран Милутиновић**, сликар који је са вајаром **Милорадом Рашићем** радио на изради рељефа за награђени рад господина **Крунића** каже: „Зашто је то тако намештено? Због чега? Ако је то због политике, која је то политика? Не може секретар Академије наука да избрука целу Србију да би направио чапрас-диван неком вајару.“ Слично мисли и сам **Паја Крунић**: „Овај споменик је израђен по рецепту Џамоње који је говорио да ће споменик на Сутјесци да шљашти на 50 километара под одблеском сунца. То је сасвим супротно нашем уверењу, ми смо одувек степеновали доживљај и тражили део простора, део осаме ради дијалога са Богом, своју кућу, свој дом.“

ПОЛИТИЧКА ЛАКРДИЈА?

Љутња **Паје Крунића** и његових сарадника није безразложна, напротив, они имају сва права на њу. Одлуком жирија нису оштећени само они него цео српски народ. Можда је то питање само укуса, јер да

је жири био стварно компетентан, не би председник био човек који се бави добом барока, а не модерном уметношћу. Ако је само укус у питању, онда је у овом случају био веома лош.

Рад **Спасоја Крунића** је права српска кућа направљена од мермера и обogaћена изузетним рељефом модерним и класичним у исто време. Она је пуна симбола и то баш оних неопходних за обнову српске свести. Омеђана је рововима у облику крста, утемељена је са четири куле, четири града (три немањихка и једним Лазаревим), прекривена је четвороводним кровом са отвором на средини у коме се налази крст, исписан као на небу.

Та кућа нас подсећа на огњиште и зове да се око ње окупимо, али она нас зове и да у њу уђемо. Некако нам се чини да ни наручиоцу ни жирију није било драго да се око споменика неко окупља.

Свиђало се то нама или не, конкурс је завршен и одлука је донешена. Споменик нити је почео да се гради, нити се зна када ће се то догодити. Све то нам оставља утисак да је у питању само једна од многих политичких лакрдија. Пар месеци пре избора, а читавих 14 година пре двестогодишњице устанка, конкурс је завршен. Подигао је прашину онда када је то било потребно и сада је склоњен од лица јавности. Вероватно чека неки нови погодан тренутак да се активира. Зидане једног таквог српског знамења је сигурно цокер који се увек може употребити и сада се чува за бољу прилику.

Дејан Медаковић је обавио свој посао, мада упућени кажу да је и њему био дражи рад **Крунића**. Известни чланови комисије су узнапредовали за по које радно место, а **Ото Лога** више није Јеврејин, пре пар месеци се прекрстио у хришћанску веру. **Спасоје Крунић** за то време своју борбу за српску културу наставља. Он бесплатно пројектује Спомен дом Доситеја Обрадовића у Плавну, на месту српске школе коју су хрвати спалили 1971. године.

Српском народу је остало само да сачека још коју годину и да добије тај споменик, можда не онакав какав жели, већ онакав какав му је намењен.

Сандра ПЕТРУШИЋ

Да је остао код својих сивих провинцијалних киша, лоплава, врева и статиста у савременом животу (парафразирам наслове четири романа) Добрило Ненадић, агроном из Ариља, би био писац само по томе што пише и објављује, али не би вредело, по мом мишљењу, оштририти критичко перо за анализу тих ефемерних, серијских дела. Ненадић је, међутим, на неки волшебан начин нашао себе, свој стил и своју меру у српском средњем веку, те сачинио неформалну и самосвојну, тек лабавим временским координатама омеђену трилогију (**Доротеј, Дивље звезде, Роман о Обилићу**) која на један од могућних, сензбилитету данашњег читаоца приступачних и интригирајућих начина, призива дах, дух и амосферу давне прошлости и запретених континуитета.

Роман о Обилићу иоле образованијем читаоцу не казује ништа ново ни о фактографији косовскога боја нити о историјским личностима онога времена, као што ни косовски мит и легенду не помера битно из знаних оквира сачуваних (свеједно да ли у деликатној или сировој верзији) у националном памћењу. После **Боја на Косову** Љубомира Симовића, **Приче о косовском боју** Мирослава Савићевића, романа Милене Ноковић **Ноћ пада на Косово**, Добрило Ненадић долази у ситуацију да ступа широком царском џаџом са све мање могућности да утре друкчију, нову стазу и освоји какву незнану врлет на књижевном походу у 1389. годину. Па ипак... **Роман о Обилићу** вреди прочитати и тада ће се многа разборита глава и осетљива душа озбиљно замислити над логичношћу ове мозаичне романсијерске слагалице у неповратно уобручене историјске оквири, као и над тананошћу запажања мноштва неисторијских и непроверљивих детаља и „ситница“ који су, ма колико измишљени, могли, па изгледа и морали да буду тако некакви како Ненадић домишља и приповеда.

Основна драж приче за какву се одлучио Ненадић сажела се у вешто спајање обичних детаља свачије, свељудске и сваковремене свакодневице са свешћу (накнадном, дакле историјском) да се све то догађало или тамо могло догодити уочи пресудног и преломног тренутка оличеног у судбинском видовданском сразу двеју супротстављених сила. Несагледива трагика знаног исхода одувек је била плодно тле за неизбежну патетику: Лазар уочи битке лакше је замислив као философ, верски мистик, громадни војсковођа, просветљени месија, етерични пророк, трагични визионар, него као човек на прагу старости коме је тог дана све пошло наопако јер му се управо тад заклимао у горњој вилици последњи зуб, јављају му да му је син Стефан одбегао у недопустиве игре са себарском дечурлијом, а и гласници који би требало да га извести о евентуалном доласку Тврткове војске не појављују се. Зашто старог Југ Богдана не би уочи битке више од свега мучила неудобна стилска столица (којом се у романсијерској историји овековечио извесни Којадин, резбар из Дебра, неправедно заборављени уметник свога времена) и зашто се и тада не би старачки упорно свађао са својом женом? И зашто она „њене дичне синове“ не би управо тад осмотрила док једу, објективно колико то мајка може, као људе с манама и врлинама, пре но што у песму и бесмртност, ослобођени мана, не ућу?

Безброј је примера за ову моју тезу: врли-

НИ ОБИЛИЋ ВИШЕ НИЈЕ...

Пише: Љиљана ШОП

Ненадићев принцип депатетизације тзв. великих тема није нов, али је с обзиром на наш национални менталитет неодољиво лековит. Једноставно, ослобађа од грча, од дужности узлета у више сфере, од обавезе дубокоумних тирада и склоности ка мистификацијама, и понавља релаксирајући рецепт: што више обичности то је, барем нама смртницима, већи степен уверљивости.

на Ненадићевог романсијерског умећа своди се на депатетизацију ликова и тренутка, маштовиту и необичну управо са своје невиђене обичности. Ненадић успева да оптику тако изокрене, да безначајни детаљ свесно патетикује, да му подари улогу мотива у доношењу судбоносних одлука. Дабоме, ни овај принцип у грађењу уметничке визије није нов (сетимо се само Наполеонове кијавице пресуд-

КЊИГЕ

не за исход Бородинске битке у Толстојевом **Рату и миру**), али је с обзиром на наш национални менталитет неодољиво лековит. Једноставно, ослобађа од грча, од дужности узлета у више сфере, од обавезе дубокоумних тирада и склоности ка мистификацијама, и понавља релаксирајући рецепт: што више обичности то је већи степен уверљивости. Сцена дворског церемонијала у којој би Твртко примио Обилића као у филмском историјском спектаклу многима би поткрепила национални понос (особито онима који су до јуче понављали фразу о мрачно средњем веку а недавно научили па сада понављају како смо јели есцајгом пре других), али по апокрифној вољи нашег романсијера „краљ Босне, Срба, Приморја и Западних Страна“ прима будућег Муратовог убицу у каци смрдљиве смесе лекарија. Значај њиховог дипломатског дијалога тиме нимало није оспорен, напротив, неприличност једне баналне животне ситуације још више истиче и нијансира злокобну тежину историјске истине.

Најсложенијим је приповедним средствима, природно, грађен средишњи лик романа, Милош Обилић. Лазарев ухода, лажни трговац који је умео да тргује, амбициозни издањак безначајне породице која је понизно трпела презиме — ругалицу Кобилић, Милош се искључиво својим урођеним и стеченим способностима пење међу горде, размажене, дрзновене коленовиће који су иметке и положаје стицали по инерцији породичног стабла. Инаком мотивисан читавог живота, из ината иде и у смрт. Психолошка мотивација Милошевих поступака, од наоко безначајних до последњег, саможртвујућег, суптилно је изаткана мрежа рационалних поступака и ирационалних побуда. У тој мрежи Ненадић не заборавља ни најситније мотивацијско окце: Као што је, на пример, ово: негде је поминута Милошева опседнутост коњима. А на крају романа, попут оне чеховљевске пушке која у последњем чину мора да опали, Ненадић оставља и сваку невероватно могућност, тј. изриче могућу неверицу: можда би јунак и умакао кроз иглене уши распомамљене турске потере да се није полакомио на султановог ждрепца и баш њиме хтео полетети у будућност, у причу, у вечност.

Зна Ненадић да је свако причање и ђаволски посао. Вазда богоугодне приче убрзо би досадиле људима и брже потонуле у заборав. Чести су стога искази о променљивим судбинама причања коме каткад „да се заметне и окрупња... не треба много“, о причаоцима који натприродно израсту из иначе безначајних и неугледних људи ако их озари овај чудни дар, као и о јунацима који остану непримећени јер не поседују ово умеће. Догађање, ма какво, пропадљиво је у времену ако га чаролија причања не сачува за будућност. Стога и стилем, и језиком (одмереном архаичним колико и модерним), и ефектним дијалозима, и драмском тензијом, и лирским зрачењем Ненадић настоји да сопственом причању удахне врлине у које верује. Једнако тако настоји и да јунаке, мученике, свеце осветли пре свега као обичне, тако често порочне смртнике. Јер, светитељи постају од смртних људи, обрнуто не бива.

И ДАЉЕ „ГОСПОДИН“ МЕЂУ УНИВЕРЗИТЕТИМА

Закон о национализацији из 1959. године није се потрудио да објасни како је национализација могућа над мртвим човеком и то над човеком који је све што је имао већ завештао српском народу. До данас, на земљишту бивше Коларчеве Задужбине, никао је тржни центар, са лепим новчаним приходима намењеним нечему другом — не култури. Недавно је покренута иницијатива да се одузето врати, бар у оној мери колико је Илија Коларац Србима завештао.

Илија Коларац је умро 1878. године. Иза себе је оставио гомилу злата, уврећене рођаке и недвосмислени тестамент коме ни највештији адвокати нису могли ништа. Обезбедио је себи да се његова воља мора испоштовати после смрти.

Коларац је желео да оснује универзитет, али његово богатство ипак није било довољно велико. Питање универзитета је одложено за нека боља времена, а Књижевни фонд је наставио са радом. Књиге су се штампале редовно, као и за Коларчевог живота и то тако што је Одбор слао прispеле рукописе компетентним саветницима. Архив града Београда чува многа интересантна писма из тог времена. Једно од њих свакако привлачи пажњу, а његов аутор је А. Живаљевић. Из писма сазнајемо да је он послужни као саветник рукописа „О јединству Срба и Хрвата“ доктора Нешића. Данас гледано, одлука господина Живаљевића није баш охрабрујућа, он се оштро супротставља штампању такве књиге јер сматра да је јединство Срба и Хрвата толико ирационална идеја, да јој није место ни у треперазредном часопису.

Рад Коларчеве Задужбине је текао неометано све до I светског рата када се Одбор осуо. Било је потребно читавих 10 година да се поново оснује, а томе је потпомогла ургенција Министарства просвете: „Већ 14 година очекујемо да нам поднесете извештај о Задужбини, а одговор није стигао ни до данас...“ У наставку Министарство инсистира на оснивању новог Одбора, што су два преостала члана и учинила. Нови Одбор је биран на начин који је Коларац завештао, два члана су изабрала трећег, три четвртог... све док састав није био комплетан. После тога је наступио један веома плодан период који је крунисан изградњом Универзитета.

ПОЛУГА КУЛТУРЕ

Краљ Александар је одобрио подизање зграде 4. јанура 1928. Расписана је „утакмица“ за архитектонско решење на којој су право учешћа имали Срби, Хрвати, Словенци и Руси. Победио је архитекта Петар Бајаловић који је свој пројекат завршио у рекордном року, тако да су темељи освећени већ 17. 10. 1930. г. Универзитет је подигнут и у њему је

централно место нашла велика сала која ће имати кључну улогу у даљем раду све до данашњих дана.

Универзитет је са радом отпочео 1932. године и до рата је успео да постави темеље своје образовне идеје. Није замишљен као факултет, већ као установа која допуњује и шири образовање. Већ тада је на њему постојала школа страних језика, као и курс фигуралног цртања који је водио Петар Добровић. Из извештаја Коларчевог универзитета за 1938—1940. сазнајемо: „Коларчев народни универзитет постао је у року од неколико година не само саставни део културног живота Београда него једна од његових полука. Из земље су изазване енергије, из мрака су изведене на светлост научне и уметничке снаге...“

Паралелно са Универзитетом радио је и Књижевни фонд који је своја издања допунио уџбеницима и предавањима. Овај златни период за културу трајао је сувише кратко, јер је пресечен ратом и чудном одлуком коју је Одбор прочитао из новина. Министарство просвете је одлучило да преузме управу 28. 11. 1941. и објавило: „Ситуација прилика рада у овој културној установи доведена је у питање, а коопирање нових чланова је немогуће“. Узалуд је Одбор писао деманте и објашњавао да су сви чланови присутни и да није потребан пријем нових, Комесар је преузео управу заједно са новим члановима. Њихов задатак је био да реорганизују рад и то је учињено на тај начин, да готово ни једно предавање није одржано у току рата тако да је 1944. г. Задужбина и њен опстанак доведен у питање.

Тако смо стигли до последњег периода Коларчеве Задужбине, нејасног и магловитог. Почео је за време рата, можда и после њега, утопио се у све те тешке године. Коларчева заоставштина је нестала, Задужбина је престала да постоји, остао је само Коларчев народни универзитет и дуга борба која га је тек чекала.

Коларчева заоставштина је била велика, али она је годинама постајала све већа. Одбори који су на томе радили, и обезбедили су не само нову зграду предвиђену за Универзитет, већ и велика имања у Ћуприји, као и

имања у самом Београду. Задужбина Илије Коларца уплатила је десетогодишње осигурање својих добара 1935. године. Тај документ је сачуван и из њега јасно видимо шта је све поседовала. Данас то изгледа невероватно, али била је власник великог дела Трга Републике. У Француској и Поенкаревој улици осигурала је шест зграда и то: Зграда на спрат на углу Поенкареове улице и Кнежевог споменика која служи као главна пошта, и пивница, приземна зграда која служи за дућане и канцеларије, приземна зграда за становање, приземна зграда за писмоноше, приземна зграда која служи као кухиња и летњи павиљон у башти.

Иако је осигурање важило до 1945. године, Задужбина је све то изгубила много раније. Почетком рата имања су преузели окупатори, крајем рата нико их више није вратио. Тако је Задужбина Илије Коларца остала не само без својих ренти од којих је живела и од којих је ширила делатност, већ и без имања, а вероватно и без 1.197 динара које је платила за осигурање.

Данас нам се чини готово невероватним да је Задужбина Илије Коларца успела да опстане у тим временима. Све друге задужбине су угашене, чак и оне велике као Задужбина Симе Игуманова, а да не говоримо о малим као што је била Чупићева, која не би ни толико опстала да је није дотирала Коларчева. Челична воља Илије Коларца је успела да се пренесе на све чланове његових Одбора који су, мимо закона и мимо логике, успели да обезбеде континуитет задужбине све до данас.

НАЦИОНАЛИЗАЦИЈА НАЦИОНАЛИЗОВАНОГ

У послератним годинама нико се није бавио враћањем имања већ враћањем културе. Нови Одбор Задужбине на челу са Александром Белићем је приступио обнови научних и културних предавања. Универзитет је настао са радом и већ у првој години обезбедио 185.462 посетилаца. По речима садашње управнице, госпође Олге Милутиновић, највећи проблем Коларчевог Универзитета је био да га не изједначе са Радничким универзитетима, како је то често чињено. Коларац је одувек имао навику да проширује знања и да

пласира оно што се на другим местима није могло чути, он је први организовао курсеве оријенталних језика, али на њему се никада није могао завршити курс дактилографије или кукичања. Уз све недаће Коларчев универзитет је успео да остане „господин“ међу универзитетима.

Тешка времена и нејасни закони нису оставили траг на сам рад Коларчевог универзитета, али су сасвим угрозили рад Фонда за књижевност. Задужбина која више није имала своја средства и која је била принуђена да буде дотирана, више није била у могућности да финансира штампање књига. Ипак, у оквиру Универзитета штампани су уџбеници и предавања, тако да се и та тачка Коларчевог тестаментa поштовала.

А онда је дошао нови ударац, 1959. године: Коларчев народни универзитет је национализован. Закон је Задужбину третирао као грађанско правно лице и у складу са тим спровео национализацију. Тиме је Задужбина Илије Коларца престала да постоји, остала је без Фонда за књижевност и без Универзитета. Закон се није трудио да нам објасни како је национализација могућа над мртвим човеком и то над човеком који је све што је имао већ завештао српском народу, није се трудио ни да нам објасни зашто је национализовано оно што је већ национално, једноставно, спровео је своју вољу.

ТРЖНИ ЦЕНТАР НА КУЛТУРИ

Постојала је велика шанса да та „воља“ остави непоправљиве последице, да није нека срећна звезда чувала задужбину Илије Коларца и на њено чело увек стављала праве људе. Управа се није мирила са овим статусом и дубоко у себи га није поштовала. Рад је настављен као да Задужбина и даље постоји, а печати су поред црвене звезде и даље имали ситним словима исписано „Задужбина Илије Коларца“. Само четири године касније, Задужбина је поднела захтев да се изузме од национализације, јер служи искључиво дозвољеној делатности чији је циљ образовање, васпитање и стручно усавршавање омладине и одраслих. Године 1963, захтев је усвојен и Задужбини су враћене две зграде, али са старима, предузећима, чак и бријачком радњом. Ови привремени гости Универзитета, остали су део проблема до данашњег дана, мада се госпођа Милутиновић нада да ће зграда ускоро бити само њихова. Задужбина Илије Коларца је себи обезбедила живот на једини могући начин који је имала: сталним радом. Осиромашена и обесправљена, она се читавих педесет година борила за свој статус. Мада званично дотирана, она то користи само једним малим делом, а целокупно издржавање обезбеђује сама својим концертима, курсевима и предавањима. Својим угледам обезбеђује позната имена науке и уметности, мада често није у могућности да их адекватно плати. За то време, на њеном земљишту постоји нови тржни центар који сигурно доноси лепу новчану залиху, али намењену нечем другом, вероватно веома удаљеном од културе и жеље Илије Коларца. Док слушамо концерте и изузетна предавања, остаје нам само да жалимо за оним што би Коларчев универзитет могао да нам пружи да и даље поседује своје богатство добијено на „леgitимни“ начин, како је модерно рећи у последње време.

То дугогодишње непризнавање, да више

нису Задужбина, ових дана је прокрчило пут до немогућег. Већ је готово извесно да ће Задужбина Илије Коларца поново добити свој статус и да ће бити основан Одбор, баш онакав какав је Коларац завештао. То је премало ако се сетимо шта је Задужбина све имала, али премного када знамо шта јој је све одузето. Надајмо се да је то само почетак и да ће Задужбина Илије Коларца прокрчити пут ка достојанству и свим осталим угашеним задужбинама.

Сандра ПЕТРУШИЋ

СРПСКА РЕЧ, број 18, 29. АПРИЛ

ЦРВЕНИ ТЕРОР

**КОМУНИСТИЧКИ
ЗЛОЧИНИ У СРБИЈИ**

КОСМАЈСКИ ОДРЕД СЕЈЕ СМРТ

Низ лешева жртава комунистичког терора који су откопани у Ужицу после уласка владиних оружанних одреда у ову варош

Једна комунистичка банда, коју су предводила два одбегла робијаша, упала је у женски манастир Св. Богородице код Црковнице, у срезу лесковачком. Пошто су пијанчили и поцепали све црквене књиге, испребијали су кундацима игуманију и затим силовали све три калуђерице које су биле у манастиру.

Читав месец октобар испуњен је комунистичким злочинима, крвавим терором над српским градским, а нарочито сеоским становништвом кога је међународни и домаћи олош истребљивао, и то са све већом крволочношћу уколико се оно удаљавало од комуниста и одбијало са њима сваку сарадњу, и уколико су у борбама са владиним одредима комунисти трпели све веће поразе.

Већ први дан октобра почео је покољем. Једна банда из Космајског комунистичког одреда упала је у село Лисовић у срезу космајском и побила **Мару Максимовић**, жену жандармеријског наредника **Мирка Максимовића**, учитеља Љубишу Вукићевића и угледне домаћине **Леку Савића** и **Леку Пауновића**.

Док је овај покољ трајао под Космајем у Доњој Мутници бандити су убили жандармеријског поднаредника **Милоша Тошића**.

ПРЕМА ИСТОКУ

Истог овог дана у Београду, на сред улице, једна комунистичка тројка пуцала је на др **Велимира Даниловића**, председника месног одбора Југословенског народног покрета „Збор“ и ранила га у руку.

У ноћи између 1. и 2. октобра, иста она космајска комунистичка банда наставила је, преко изаслатих терористичких тројки, убијање истакнутих домаћина око Космаја. Те крваве ноћи побијени су у Парцанима **Владислав Томић** и **Панта Максимовић**, у Губеревцу **Панта Живковић** и **Светозар Николић**, у Поповићу земљорадници: **Ђорђе Секулић**, **Стојан Чупић**, **Драга Михајловић**, **Живота Стојановић** и **Стојан Манојловић**, радник **Раденко Аксентијевић** и бакалин **Иван Митрашиновић**.

Те исте ноћи од убица из банде Вељка Дугошевића убијен је **Радосав Васиљевић** из Бара у срезу пожаревачком.

Опет у Источној Србији, само на другоме крају, бандити су напали село Роготин код Зајечара, убили председника општине **Влајка Илића**, деловођу **Живана Илића** и службенике перioniце песка **Александра Мордерева** и **Тимотија Шевченка**.

Други октобар био је такође сав у крви, злочину и убијању.

Комунисти који су, благодаревћи издаји ваздухопловног потпоручника **Уроша Димитријевића**, који им је пришао са својим четницима, продрли у Петровац на Млави, ухватили су жандармеријског капетана **Будимира Радивојевића** и стрељали га са осам његових жандарма.

Овог истог дана комунистички бандити су по ноћи, такође у близини Петровца на Млави стрељали пешадијског капетана **Павла Илића**, жандармеријског наредника **Ивана Стеговца**, као и још три пешадијска наредника, које су били заробили у борби у селу Бистрици. Њихове лешеве су оставили незакопане тако да су их сеоски пси појели. Са овом паторицом мученика био је стрељан и жандармеријски каплар **Филип Дотлић**, али иако је био погођен са три метка, од којих једним у груди, ипак је остао у животу и сутрадан, када су бандити отишли, спасао се.

Истог дана убијен је од комуниста **Стојан Обрадовић**, земљорадник из Шапина у срезу пожаревачком.

Трећа једна комунистичка банда продрла је овог дана у рудник Бело брдо код Крушевца и убила управника рудника **Васу Димитри-**

јевића, комесара полиције **Милана Ђурића** и магационера **Саву Кнежевића**.

У селу Великом Поповцу у срезу млавском комунисти су убили жандармеријског наредника **Владимира Комозелца**.

СА ВОЗОМ У ПРОВАЛИЈУ

У селу Рибаре у срезу беличком бандити су заклали општинског деловођу **Саву Стојковића**.

Ни Београд није остао овога дана без комунистичког злочина. У Браничевској улици, баш према грађевини Светосавске цркве, једна комунистичка тројка убила је мучки из заседе полицијског чиновника **Милоша Пајића**.

3. октобра комунисти су разорили пругу Краљево-Крушевац, пред станицом Глободер и када је кочничар **Душан Ђорђевић**, видевши дигнуту пругу у ваздух, хтео да заустави воз, бандити су га натерали да се са возом сурва низ проломљени насип и да погине.

У ноћи између 5. и 6. октобра једна комунистичка банда упала је у Азању у срезу јасеничком и ту побила свештеника **Младена Милошевића**, учитеља **Братимира Богдановића** и општинског деловођу **Радована Марковића**. Није случајност да је овога православног свештеника и истакнутог српског националисту убио својом руком комунистички бандит **Шериф Хусрефовић**, један од „ослободилаца Србије“.

Пред ноћ 6. октобра једна велика комунистичка банда извршила је пушчаном и митраљеском ватром и бомбама препад на четнички одред мајора **Живана Милованчевића**, који се одмарао у школском дворишту у селу Рајковцу у срезу опленачком. Приликом овога препада погинуло је осам четника, док је мајор Милованчевић са три четника рањен.

Концем септембра био је рањен у борби у близини Петровца на Млави **Михаило Нешић**, председник општине у Батуши, недалеко од Пожаревца, као добровољац у 6. српском добровољачком одреду. Комунисти су га ухватили и тешко рањеног у главу, са пребијеном вилицом, скинули босог и полуголог, па га привезали за шараге једних коњских кола и тако довели у Сену. Овде су га данима мучили, шибали, ломили му кости, секли му ножем месо са ногу и руку, драли му кожу са цеванице, и најзад, почетком октобра по наређењу **Вељка Дугошевића**, учитеља и вође свих комунистичких бандита у Источној Србији закопали су га живог у земљу.

У почетку октобра комунистички бандити ухватили су на периферији Ваљева и одвели у шуму **Митра Филиповића**, радника из Ваљева и члана „Збора“, и осудили га на стрељање. У тренутку када су цеви бандитских пушака биле на њега уперене, Филиповић је, пре него што га је плотун покосио, успео да узвикне:

— Живела Србија!

Још два становника ваљевска пала су у ово време као жртве комунистичких убица. Бандити су почетком октобра ухватили у Подгорини **Миладина Лазаревића**, ресторатера „Градског подрума“ у Ваљеву, и стрељали га. Његов брат **Стојадин Лазаревић**, активни наредник пошао је да га тражи, не знајући да је његов брат већ стрељан. Комунисти су и њега ухватили и, после дугих и свирепих мучења, убили.

Ноћу између 6. и 7. октобра група кому-

ЦРВЕНИ ТЕРОР

нистичких бандита убацила је на железничкој прузи Јовац-Јагодина једну бомбу у локомотиву теретног воза. Бомба је тешко ранила машиновођу **Љубисава Цвејића** и кочничара **Радисава Живадиновића**.

Исте ове ноћи комунисти су убили **Ради-воја Милановића** из Кораћице као и **Вујади-на Филиповића**, учитеља из Мале Врбице у срезу младеновачком.

На дан 7. октобра комунисти су напали из заседе на путу између Ковачице и Велике Крсне на једну патролу од четири добровољаца. Изненађени митраљеском ватром из заседе погинули су добровољци **Милан Ђукановић**, **Младен Воргин** и **Драгутин Ђеранић**. Тешко је рањен **Славко Шкорић**.

Чета добровољаца водила је у то исто време борбу са комунистима код Ковачице и ту су рањени добровољци **Лазар Цветановић**, **Миодраг Сотировић** и **Јован Умчанин**.

У ноћи између 7. и 8. октобра комунистички бандити упали су у кућу **Милоша Пејовића**, земљорадника и бившег председника општине у Орашцу, и одвели су га са собом. Трећег дана сељаци су у забрану крај села пронашли његов леш избоден на 17 места ножевима и бајонетом. Бандити су скинули са њега опанке, гуњ и шубару и однели са собом. На лешу су оставили прикачену цедуљу:

„Убила га 2. чета Космајског одреда“

У борби вођеној 8. октобра са комунистичком бандом, коју је предводио **Анаф Исак Соломан**, адвокат из Пожаревца, у Венчанима у срезу колубарском погинуо је потпуковник **Велимир Јовановић**, ваздухопловни водник II класе **Василије П. Јовановић**, као и још два одредника, док је пет рањено.

9. октобра бандити су убили браћу **Милуна** и **Милутина Марковића** из Манића под Космајем.

У ноћи између 9. и 10. октобра комунисти су заклали председника стублинске општине **Светозара Павића**, а у Книћу су убили капла-ра **Драгомира Стојановића**.

ПУЦЊИ НА ВЛАДИН ОДРЕД

У првим данима октобра погинуо је у борби против комуниста код Свилајнца **Владимир Светозаревић-Лазич**, ваздухопловни наредник из Соко-Бање.

10. октобра црвени целати побили су у шуми Долова **Ранка Цолића**, земљорадника, **Живана Антовића**, трговца, и **Милорада Лазаревића**, абаџију из Грабовца у срезу посавском.

Овога дана у борби са једном комунистичком бандом у Арњеву погинули су наредници **Јаков Петровић** и **Душан Петровић** и поднаредник **Благоје Радвановић**.

Приликом упада велике комунистичке банде овога дана у Прокупље погинуо је један жандарм и један четник, док су четири четника рањена.

У ноћи између 11. и 12. октобра група комунистичких терориста упала је у Копљаре и одвела **Андрију Стевановића**, бившег кмета, и **Војина Гајића**. Сутрадан нађени су њихови унакажени лешеве у забрану у близини села.

У ноћи 12. октобра једна комунистичка банда упала је у Дучевански Чифлук у срезу лесковачком и повела са собом пешадијског мајора **Душана Ђорђевића** и бакалина **Благо-**

ЦРВЕНИ ТЕРОР

ја **Стаменковића**. Тек шест дана касније открити су у Црковничкој шуми њихови унакажени лешеве, као и леш пешадијског наредника **Славка Грујића** из Граднице.

У ноћи између 13. и 14. октобра бандити су извели из Кривога Вира у срезу бољевачком **Милорада Васића** и убили га оставивши његов леш крај пута.

14. октобра комунистички бандити ухватили су код села Луњевице на путу за Горњи Милановац бригадног генерала **Божидара Путниковића** и стрељали га.

Истог дана бандити су убили **Милутина Пантелића** из Удовице у срезу подунавском.

У сукобу са бандом учитеља **Жунића** — „Баце“ рањен је овога дана жандармеријски каплар **Милан Церовић**.

У ноћи 15. октобра десет комунистичких разбојника из Милошевца дочепали су се једне локомотиве и са њом су упали на желез-

ник погинуо, а један је рањен.

20. октобра у борби код Амерића погинуо је један добровољац из одреда поручника **Никића**.

Овог истог дана једна банда комунистичких зликоваца упала је у манастир Вратну у Крајини и цео га опљачкала изневши чак и црквене утвари из олтара.

У МАНАСТИР БЕЗ МИЛОСТИ

Скоро у исто време друга једна комунистичка банда, коју су предводила два одбегла робијаша, упала је у женски манастир **Св. Богородице код Црковнице**, у срезу лесковачком, и пошто су пијанчили и покидали све црквене књиге, које су газили и ударали ногама, испребијали су кундацима игуманију и онда силовали све три калуђерице, које су биле ту у манастиру. Пошто су после тога опљачкали све што су у манастиру нашли, пошли су за село Јањуше и ту силовали шеснаестогодишњу ћерку земљорадника **Милана Стојановића**.

Лешеве невиних мештана поубијаних од стране комуниста у Крчагову код Ужица

ничку станицу Велико Орашје и отворили пушчану и митраљеску ватру на перон, где су ранили каплара **Бранка Јанића** и **Добривоја Пантића**.

16. октобра бандити су напали из заседе у Даросави на аутобус једног владиног одреда који је ишао из Бенчана за Београд. Комунисти су ту убили поднаредника **Михаила Дивљакињу** и редова граничара **Косана Пантелића**.

Овога истога дана бандити су сачекали на путу између Аранђеловца и Младеновца и убили **Танасија Хаџи-Думовића**, извозника из Аранђеловца.

У ноћи између 16. и 17. октобра комунисти су убили **Божидара Богдановића** из Милошевца.

17. октобра бандити су убили **Софију Стефановић** из Баточине.

18. октобра једна комунистичка банда упала је у Брчин и убила општинског благајника **Витомира Апостоловића**, општинског деловођу **Влају Теофиловића** и кмета **Марка Старчевића**.

У борби коју су водили четнички одреди са комунистима у Рудној Глави један је чет-

22. октобра приликом борбе коју су Раљски и добровољачки одреди водили са комунистима у Белановици, погинуо је артиљеријски наредник водник **Борисав Ђокић**, а рањени су пешадијски поднаредник **Урош Стојковић**, каплар добровољац **Радомир Бабић** и редов-граничар **Ђорђе Лазић**.

23. октобра сачекали су комунистички бандити у заседи на путу Паланка-Баначина резервног коњичког официра, једног од најистакнутијих домаћина у Поморављу **Благоја П. Мирковића** из Баничине и убили га.

Овог истог дана код села Трогоревца, недалеко од Даросаве, убијен је од комуниста активни ветеринарски поднаредник-добровољац **Рудолф Јежек**.

У ноћи између 23. и 24. октобра група комунистичких бандита убила је **Милосава Васића**, трговца из Баточине, са његовом женом.

У ноћи између 24. и 25. октобра комунисти су одвели из Соко-Бање у планину и тамо убили **Борисава Илића**, школског надзорника, **Михаила Погодина**, професора грађанске школе, и **Перу Петровића**, бившег команди-

ра грађевинске страже у Алексинцу.

Исте ови ноћи комунисти су убили четовођу **Драгутина Симовића** из Јасенице у срезу добричком. На његовом лешу оставили су цедуљу са речима:

„Освета за друга Гоцета“.

25. октобра владини одреди ослободили су Рачу Крагујевачку од комуниста и том је приликом погинуо један одредник а седам их је рањено.

26. октобра комунисти су из заседе на путу Станишинци-Врњачка Бања убили **Добросава Думановића**, председника станишинске општине.

У ноћи између 26. и 27. октобра комунисти су убили **Танасија Стефановића**, председника општине Крављи До у срезу пожаревачком.

27. октобра погинуо је у борби са комунистима у Мајданпеку један четник. Исто тако у борби код Јунковца погинуо је један четник.

28. октобра у Вучју, у срезу лесковачком, у борби са бандитима погинуо је четник **Светозар Стојковић**, док су два четника рањена.

У сукобу са комунистичком бандом у Баћевцу, у срезу посавском, погинуо је један четник.

СТРЕЉАНО И СИРОЧЕ

Овог истог дана комунистички десетар, муслиман **Мујо Ибрић** одвео је из села Жежева жену једног сељака да је силује. Када је муж хтео са братом да заштити жену, Мујо их је обојицу убио.

30. октобра приликом напада комунистичких банди на општину галибабачку, у срезу сврљишком убијени су четнички војвода **Љубомир Костић**, општински деловођа **Гаја Ристић** и један четник, док је један четник био рањен.

Овога дана у борби коју су водили четници са комунистима у Сиокову, у срезу беличком, погинуо је четник **Сава Богдановић**, јеромонах манастира Јошанице, родом из Срема.

У борби са партизанима код Везићева погинуо је овога дана четник **Миљко Миловановић** из Деспотовца.

Истог дана у селу Радуш у срезу тамнавском комунисти су стрељали младу седамнаестогодишњу девојку, сироче без родитеља, **Милку Грчић** из Стублина, пошто су је прво силовали.

Није утврђено кога су датума извршени ови злочини, али се зна да су поред осталих у срезу орашачком пре краја октобра побијени још и ови најугледнији сеоски домаћини:

Светозар Милетић и **Војислав Плећевић** из Гараша, **Андрић** и **Стефановић** из Брезовца, **Живан Недељковић** из Блазнаве, **Радо-сав Лазаревић** из Горње Шаторње, **Миливоје Добричић** и његов син **Радован Добричић**, **Милош Грујић** и **Тихомир Томашевић**, из Копљара, у чијој су кући комунистички зверови убили и Милованова учитеља, избеглицу из Бачке, који је оставио за собом петоро незбринуте деце. Убијен је још и **Милутин Мирковић** из Јеловца, чији су леш страховито унаказили.

Исто тако међу многобројним жртвама терора у Гружи налази се и младић **Радојица Пантовић** из Претока, кога су комунисти заклали и измрцварили јер није хтео да им се придружи.

КЛУБ „ЛИБЕР“

ПП „БЕК“ Филипа Кљајића 27, 11000 БЕОГРАД, тел. 011/457-231

Наручите — доставићемо Вам! (За Београд истог дана)

Повољно

Бестселери

Енциклопедије

Савремена литература

Попуст 50%

1. ДАНКО ПОПОВИЋ — ВРЕМЕ ЛАЖИ	260—130	26. Б. ПЕКИЋ — ГОДИНЕ КОЈЕ СУ ПОЈЕЛИ СКАКАВЦИ	1200—600
2. ЛОВ НА ТИТА 1—2 ИСПОВЕСТ СРПСКОГ КОМАНДОСА НИКОЛЕ КАВАЈЕ	880—440	27. ДЕЈВИД МОРЕЛ — ПЕТА ПРОФЕСИЈА	290—145
3. У ПОТРАЗИ ЗА ДЕМОКРАТИЈОМ	320—160	28. Р. ЛАДЛАМ — РАЈЧЕМАНОВА РАЗМЕНА	400—200
4. СРБИ НАРОД НАЈСТАРИЈИ	350—175	29. Р. ЛАДЛАМ — КРИК ХЕКИДОНА	400—200
5. ТИТО — ТЕХНОЛОГИЈА ВЛАСТИ	450—225	30. МАЈН КАМПФ — АДЛФА ХИТЛЕРА ДАНАС	480—240
6. РАДИКАЛИ У СРБИЈИ	230—115		
7. СРПСКИ НАРОД И СРПСКА ПОЛИТИКА	150—75		
8. КОСМЕТСКИ ДОСИЈЕ	190—95		
9. СПОРНЕ ТЕРИТОРИЈЕ СРБА И ХРВАТА	400—200		
10. НИ КАПИТАЛИЗАМ НИ КОМУНИЗАМ	190—95		
11. ЖИГ КОМУНИЗМА	550—225		
12. ВАСПИТАВАЊЕ ВОЉЕ	250—125		
13. АНТОЛОГИЈА НАРОДНИХ ЈУНАЧКИХ ПЕСАМА	600—300		
14. ОЧИ СФИНГЕ	360—180		
15. ХАНС ХОЛБАХ — ПРИЗОРИ ИЗ БИБЛИЈЕ	200—100		
16. АНРИ БАРБИ — СРПСКА ЕПОПЕЈА	190—95		
17. АНАТОМИЈА ЗА УМЕТНИКЕ	1400—700		
18. СРПСКЕ ВОЈВОДЕ 1—4	1480—740		
19. ХРВАТСКИ ИЛИ СРПСКИ И НЕМАЧКИ РЕЧНИК	880—440		
20. ИСПЉУВАК ПУН КРВИ	220—110		
21. БИЛИЈАР — РОБЕРТ БИРН (СТАНДАРДНА КЊИГА)	300—150		
22. БИЛИЈАР — РОБЕРТ БИРНЕ (РИЗНИЦА ТРИК УДАРАЦА)	350—175		
23. СЕОБЕ 1—3 — МИЛОШ ЦРЊАНСКИ	980—490		
24. МЛАДЕН МАРКОВ — ПСЕЋЕ ГРОБЉЕ 1—2	560—280		
25. МЛАДЕН МАРКОВ — СМУТНОЕ ВРЕМЕ 1—2	590—295		

НАРУЧБЕНИЦА БР. 5

ПРЕЗИМЕ И ИМЕ

АДРЕСА

ПОШТ. БР.

ГРАД

УПИШИТЕ БРОЈ КЊИГЕ КОЈУ ЖЕЛИТЕ

пп ВЕХ
ФИЛИПА КЉАЈИЋА 27
11000 БЕОГРАД
ТЕЛ: 011/457-231

БЕОГРАД
Дунавска 13
Тел. 011/620-046
Факс 011/631-530

Трнска 20
Тел. 011/444-83-66

СКОПЉЕ
Мито Хаџивасилев 16
Тел. — Факс
091/223-440

ЦЕНТАР БОБАН

производња и промет одеће
специјално прање и бојење

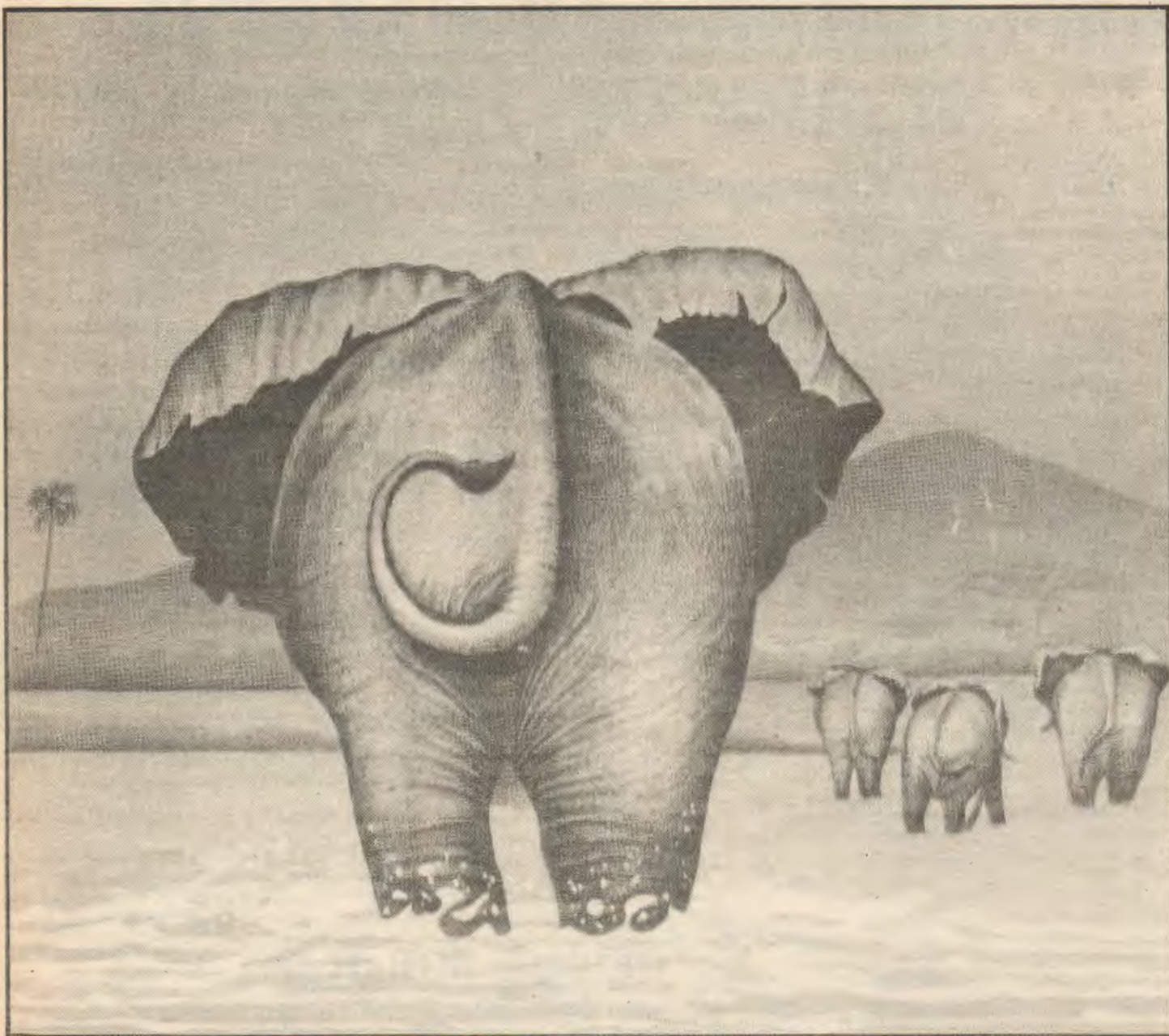
увоз — извоз

тенис клуб ресторан пиџерија
прање возила

У основној делатности специјалног прања и бојења, stone wash acid wash, colorama, color flage..., можемо да дорадимо више од 10.000 одевних предмета дневно што представља највећи капацитет ове врсте у Југославији

Прање ауто мебла и возила
нон стоп 0—24

ЈОСИВЕ, ПЛАТИЋЕШ МИ АЛЕКСИЈУ!

„... Ове двије швапске земље, Аустрија и Немачка, улучише прилику кад Русија бјеше у муци јуначкој, па подигоше силну војску и пред њу ставише Алексију, те заузе Босну и Јерцеговину. А да Русија не бјеше макла војску у рат, од свега тога ништа бити не ћеше. Због тога ни Русија није могла помоћ, а Швабе, црн им образ био, не смијеше јуначки, но женски и лупешки, ноћу да нико не жна, заузеше и Босну и Јерцеговину!... А силна руска војска, веле људи, још се није сва вратила из Азије наоко од тога има већ неколико година!...“

Ћуро са обије подланице дохватио брке па их суче и понајлак почиње:
— Ово ће видјесмо овога орла, паде ми на ум да ви испричам још једно чудо, ма жнам чисто вјероват нећете, а жива је и света истина!

— Причај, Буро, амана ти Божјег, ере су чудне работе у свијет; ајд' да чујемо и то маштаније!...

— Од како је кика и вијека жна се да тиче лете и да им је то Бог да! Но ево чуда и кас-тига од назад двије године и људи су почели

лећети у висине ка тиче остале!...

— Ма не може бит, Ђуро, чоче? Ђе ће чо-
јак без крила лећети, што збориш за Светога
Петра?

КАД ГОСПОДАР КАЖЕ

— Може, валан, таман ка и они крсташ
што га мало час гласмо. А ево како: у свијет
је од свашта мајстора, па су изумили нечесо-
ву справу од самије жица и тенеће, па сједе
чојак у ту направу те се зове плам и руком ок-
реће једну виду, коло, што ли? Па се дигне
небу у облаке и лети ка и остала тица. У први-
не ни ја нијесам могао вјероват да је то исти-
на, па једне већери кад бјесмо на вечери код
Господара, нешто се заподједе ријеч о томе
и сам Господар рече, да их је гледа у Вран-
цуску по двадесет и више кад се дигну у об-
лаке и лете у ред ка и ждралови!

— Е, кад Господар каже, вјеруј одиста да
је тако!...

— Мало, молим ти се ја, почуј ме: таман
на неколико дана из тога, кад ли на Цетиње
стиже глас да су на тим пламовима прелећа-
ли неки аустрински официјери код Грахова и
да лете изнад Црне Горе. Чуј ми то, те одмах
у Скупштину затражио од миллстора да им
забрани лет изнад Црне Горе. И ту смо ти се
показали ја, Мујо Влаховић, Крсто Токов, Фи-
лип Челебић и Обрен Рњез ка и прави соко-
лови, одиста!...

— Има ли тија справа још која држава
сем ове Швапске?

— Има, ка не! Вранцеска их има више но
све друге земље; а имају их Русија, Инглиш-
ка, Италија и још неке.

— Главно је да их Русија има, а имаћемо
их и ми у здравље силнога цара русијскога и
нашега краља свијетлога, који воде једну пу-
литику и живе ка и рођена браћа!

— А које су државе најбољи пламови, Ђу-
ро?

— Вранцеске, како сам ја чуја!...

— Па онда?

— Русије!

— А иза њих?

— Инглешки, Италијански па Швапски!

— Најгори су Швабини, је ли?

— Најгори одиста!

— Ка и они међу људима, погани пасје!...

— А може ли, Ђуро, свако лећет у те пла-
мове, или се ту оће чесова вјештина?

— Вјештина и то велика; а и јунаштва ти ту
треба ко у рату!

— Ада како но јунаштва; без њега ти нема
баш ништа на свијет!

— Реци ми, Ђуро, могу ли лећети дуго?

— Могу по цијели дан, све тамо-амо!...

— Ако Бог да и срећа јуначка те цар ру-
сијски поклони Црној Гори неколико хиљада
тија планова, оћемо се са Швабом поћерати
испод облака! — клиће Ђукан као сиви со-
ко и пријети Швабама.

— За многе те работе питамо, Ђуро, но дај
ни реци: жнаш ли што за ни Буџет, те се о ње-
му причаше проз сву Црну Гору? Што је с
њим? — пита Мргуд.

ПОТРАГА ЗА БУЏЕТОМ

— Чудна ти је работа са њим била! Више
ни је он јада зада у Скупштину испрва, но све
друго. Читави двадесет дана нијесмо могли
жнат ни ко је, ни шта је ни одакле је?!... Не
жнаваше се у први мах али је чојак, али што
друго. Но ви ја, Мујо, Крсто и Обрен удеси до

му се поћера траг проз Црну Гору, те да се
не би што догодило кано у старо доба са
Шћепаном Малим, док теке се једног дана
рече да је то књига и сазна права истина!... Те
ми послјије сви гласај за Буџет и он остану у
милистоство филансија. И то ви је једна књиг-
а у годину. А никад не, веле, један Буџет не
може одржат двије године, но сваке године
долази по један нов ка и светац у години.

— А има ли у њ пјесама од ратова, али
овија господаревија?

— Не, да ђаволе ти пјесме у њему није, но
све бројеви, цифре и лумере... све некако по
раду филансијах!...

— А поје ли који од посланика пјесме?

— Не, посланици не поју: ма поје Госпо-
дар, њему ти то иде од руке ка и сердару Ра-
ду контрола... и може испојат пјесму у сред
подне, али поноћи кад се прст пред оком не
види. И његове се пјесме штрампају на све
је'ропске језике: па кажу да многе од њих и
сам русијски цар жна на памет ка „оче наш“.

— А поју ли пјесме који од миллстора али
совјетника државнија?

— Ни они не поју... немају форце за то,
што ли?

Има овија малих чиновника, који поју пјес-
ме, ка што је неки Миђун Павићевић, из Пје-
шиваца: па им неки Раде Кривокалић и још
неки који не умију путем одит, а камоли
пјесме појат! И оћемо једном ја, Мујо, Крсто
и Обрен гласат, да се они оставе пјесана, па
да се прихвате другог посла, а тице нека поју,
ка им је и Бог река!

— Гле бестија, Бог ти више куће! Па што
им власт не забрани да поју кад не жнаду?

— Ма добра су момчад онако... у смислу
вјерности Господару... и пропојали су прије
но је Господар измислио Устав, па је тако и
остало!...

Нема пјесме без Рада владике, па нек
пропоју сви Црногорци приде сјутра-јутра!...
Његове су ти пјесме и приче Солумунове чу-
вене проз вас бијели свијет!...

ЋУЋОРЕЊЕ СА ШВАБАМА

У тај час дотрча један момчуљак и задиха
се од умора ка и соко гонећ јаребицу, па при-
ђе Ђуро и предаде му пошту — писма и неке
новине. А Ђуро брзо прегледај писма, види
да нијесу од велике важности, па затим разви
„Цетињски Вјесник“ и поче стрићи очима.
Љуботињани га гледају, свак шути и нико ни-
шта не говори, док теке ће Ђуро.

— Нека је са срећом да Бог да јаки?

— Шта је, Ђуро? које добро? — чу се не-
колико узвика и сви упријеше погледе у њега.

— Добро, ка најбоље!... Ево ће у лист пи-
ше, да ће краљ ове јесени поћ у посјету цару
русијском, у Петроград!... Надам се у Бога да
ће овога пута учињет нешто и за 'ву нашу бра-
ћу соколове те робују под друге царе!...

— Амин!... јаки и велики Боже!... Вријеме
је да и њих сунце огрије!...

— Оће ако Бог да, и то са три стране... од
Русије, Србије и Црне Горе! Један цар и два
славјанска краља нијесу данас шала... и куку
ономе на кога њих три потегну сабље димиш-
ћије!...

— Хвала Богу, Ђуро, ништа ни не рече о
пулитици царева и краљева? Како ли сад жи-
ве међу се и који ли је најјачи у свљецку пули-
тику?

— Оћу ви, ево, и то рећ, све онако како
је, и како се прича у круг веље цетинске пули-
тике. Ево шта је: јеропски цареви и краљеви

подијељени су у нечесове пулитичке сојузе и
то овако: у један су ви сојуз русијански цар
Никола, ниглашки цар Ђорђије и ови пријед-
седник вранцеске републике... но сам му име
заборавио; а други су ви сојуз ова два швап-
ска цара, Јосив и Виљем!

— А што је са 'вим другим државама?
— Чекај, чоче, пушти да причам ка сам по-
чео!...

— Ела, Бога ти!...

— Италија ти личи на ону руску медаљу те
на њој пише: „ни нама ни вама“; у неко доба
била је са Швабама, па је послјијенако хтјела
са Русијом, и тако је остала само сама; Тур-
ска ви је исто сама и премишља у који ће со-
јуз; а ове балканске државе Црна Гора, Ср-
бија и Грчка, држе се овога сојуза са Руси-
јом; Бугарија нешто ћућори са Швабама, а
Румунија са сваким лијепо! То је онако пули-
тике сојуза, а што се тиче памети царева и
краљева, овако сам чуја: најпаметнији је ру-
сијски цар Никола, па иза њега наши краљеви
Никола и Петар, онда долази ови пријесјед-
ник вранцеске републике, па талијански краљ
Манојле, па Ђорђије инглишки па цар Мемед,
иза њега краљ Карло од Румуније, па бугар-
ски Вердинанд, па Виљем и Јосив.

— А дај ми реци, Ђуро, кад би да јаки Бог
да нешто дође до је'ропског рата, жна ли се
ко би на кога кидиса и ко би с ким био?

— Жна, ваистину; ми и Руси били би зајед-
но, а други како им драго!...

ЧУДНА АЛЕКСИЈА

— Е, да ће Бог дат, да пушка пукне, те да
се огледамо са Швабом, бих волио но да ми
се врате младе године! То би био лијек једин-
ству свију Срба, а и тице би се меса нарани-
ле, па би ни на мир оставиле ову црквицу жи-
та по њивама! — говори Ђукан доста јетко.

— Валан ће ти се та жеља брзо испунити,
како ми се нешто чини, Ђукане! Ере ови кра-
љев пут на јесен у Русији, није без нечесове
веље пулитике!

— Може дат Бог и света мајка Богороди-
ца те да залаје кѳруша по овија потока!... Ва-
лан, људи, жао ми је до Бога једнога што
пуштисмо Швабу те ни, онако ана-шићаре, ук-
раде Босну и Јерцеговину — изговора Крцун
уздиушући.

— Платиће је, кунем ти се Богом једини-
јем као вук чапром... само понајлак! Још са-
мо мало у Божи над, па ћемо се опасиват
цријевима швапскије солдата, ће се год аба-
тимо! — одговара Ђуро.

— Хвала је Богу, Ђуро, жна ли се како та
швапска Алексија заузе Босну и Јерцегови-
ну? — пита Преле.

— Овако ти је било: оно, као и што жнате
Русија угази у рат с Јапанцима и крену велику
војску про све Азијатске... како се прича пола
милијуна војника! И кла се са њима три годи-
не дана, а ове двије швапске земље Аустрија
и Немачка, улучише прилику кад Русија бјеше
у муци јуначкој, па подигоше силну војску и
пред њу ставише Алексију, те заузе Босну и
Јерцеговину. А да Русија не бјеше макла вој-
ску у рат, од свега тога ништа бити не феше.
Због тога ни Русија није могла помоћ, а Шва-
бе, црн им образ био, не смијеше јуначки но
женски и лупешки, ноћу да нико не жна, зау-
зеше и Босну и Јерцеговину!... А силна руска
војска, веле људи, још се није сва вратила из
Азије иако од тога има већ неколико годи-
не!... И био је љут цар русијски због овог па је
поручио Вранцу Јосиву овако: валан, Јосиве,

НАША ПРОШЛОСТ

упамти, да ћеш ми платити Босну и Јерцеговину од данас за десет година, већ нако ме што од Бога сустигне!

— Е, ако је истина да му је цар русијски одиста тако поручио, кунем ти се, и образом и оружјем, заиста му неће бит лако па да окрилати!...

— Туда смо неђе, Мргуде; но се мора мало попрочекаат док се Рус покријепи од овог рата те је има са Јапанезима, па ће бити меса за гавране!...

— Ада, добар си, Ђуро, ништа не рече што би са царем Амидом, ђе ли је сад и како се чује?

— Зло ти је са њим ето га, веле, још у заточениј у Солуну. Велике страже чувају га дневи и ноћи, па се чује да је мало и памећу шену!

Штета је веља за њ, јер бијаше чојек и јунак, а живијаше са Господарем у велику љубав и пулитику балканску. Хвала је Богу, има ли пријатеља и да ли би се на који начин мога избавити?

— Нема, Мргуде, но ти је сирак без иђе иког! Наш Господар помога би му кад би мога, па и ако су се давно неђе имали сабљама исјећи!...

— А ђе, Ђуро, кад је то било и како? Ја нијесам за то чуја!

ПРЕПЛАШЕНИ ЈОСИВ

— Јес, чоче! То ти је овако било: прије двадесет и неколико година били су се сакупили сви је'ропски цареви, краљеви и књажеви у Берлин, да главе међусе вјеру за мир. И били ту књаз Никола и књаз Милан, сиђели до цара Лесандра русијскога, па се повела ријеч о ришћанима и другим вјерама. Па како су оно зборили, рећи ће цар Амид нечасову ружну ријеч за ришћане, а књажеви Никола и Милан, чим то чуј, скочи на ноге и викну цару Амиду: ријеч натраг, или ћемо се сад исклат! Амид не шћене поврћ ријеч, а књаз Никола тргни сабљу и гнај на њ да му посијече главу, а цар Лесандар зграби књаза за обије руке и зкуми га: не, вели, Никола, кумим те Светим Петром, не замећи кавге! Књаз Милан опет с друге стране тргни сабљу и загнај се на Амиду, а краљ Лумберто од Италије држ опет књаза Милана и викни: нека, Милане, чоче, не просипајте крв данас по царскија дворова! У толико скочи и сви други владари те их раздвој швалски цар Јосив, чим виђи исукане сабље српскија књажева, та час побјегни главом без обзирке. И би се, људи, како је један Бог, кастиг догодио, да се прича довијека, салте да није било царева Лесандре и Лумберта!

— И побјега цар Јосив?!

— Побјега, валан, слушај, као и свака немрчи-пушка!...

— Па и царева ти има страшљиваца исто ка и зечева — додаде Кршун.

— Е, да, јевтино је ту прошао цар Амид, кунем ти се великијем Богом!... И чудо моје да он књазу поклони двор насред Стамбола, па сваке године толике атове, галије и друге пешкеше... жнава сам е то није без нечесове големе работе!

— Ма што ћеш... цареви су цареви, па се завађају и мире све некако у разлог пулитику!...

— У старо доба, Ђуро, не бјеше оваке и оволике пулитике, већ пушка грмијаше а нож сијеваше на све стране! — збори поп Машан.

— Жнаш, попе Машане, ону стару: „те ће вода, куд је текла“. Опет ће се пушка гласнути, и то брзија дана, почисто ти кажем... жнам ја амо нешто што ви не знате... лак по лак, соколе мој!...

— Ко ће почети, Ђуро?

— Жнаш ко, ваистину?

— Ми, је ли?

— Ми, одиста, ка смо и прије вазда први почињали и последњи престајали.

ШТА СУ РУСИ!

— А с ким ћемо Ђуро?

— С ким је прво?

— На Швабу, мислиш?

— Почисто на њ!

— Оће ли Србија са нама?

— Сва листом!

— Колико има војске Шваба?

— Не питај за његову војску чим је онака?

Прије тридесет година гонио је војвода Стојан Ковачевић су триста Кривошија Ђустих двадесет хиљада швалскија солдата. Те мртве и неваљале војске није јутрос у свијет!... И како је један самосаздани Бог, ево колико не је овдје, да се избројимо, па ако нас триста не дочекамо десет хиљада Шваба и то валан да им све пјевајући кидамо главе, пристајем да ми се та час нанчица на грло стави!

— Чуднија мртвика!... Пасје војске!... Ла, црни им образ био!... И така војска има цара!... Црно им царство, дивно ли ће га одржат!... чују се псовке и подругливе ријечи са свију страна из скупа.

— Колике војске има Србија, Ђуро?

— Бог ме... Србија ти има на број и под тевтер околу четири стотине хиљада, све крвава Шумадинца, потомка Карађорђева, Милошева, поп Лукина, Стеванова, Вељкова, Алексина и другија витезова!...

— А шта ни рече, Ђуро, за велико и по три пута свето коло небеско?!... Четири стотине хиљада! — узвикује Ђукан задивљен.

— Равно, валан, четири стотине хиљада!...

— И нас шездесет хиљада?

— Таман толико!

— Па шта чекамо, кумим те великијем Богом?... Ја мним срамота је и Србији и Црној Гори да се 'воликом силом сјде на миру, а толика наша браћа Срби и остали Славјани да робују у границу цара најгорега?!

— Чека се на Русију!...

— Какву Русију, Ђуро, што збориш, чоче?

Не требају ни Руси ништа код оволике силне Србадије!... Није шала пола милијуна Срба под пушком и ножем... то је да се бијемо са цијелим свијетом!... А... ох!...

— Лакше, Ђукане, нијеси ти вјешт пулитици сојуза владарскија! Мора се мало очекут!...

— Не бих се ја, да се питам, држа ничеса тога, но бих да се Срби дигну на оружје, а пулитику бих оставио Шваби... па кога Бог воли!

— Ма исто не угађаш правијем путем, Ђукане! Разговарали смо ми посланици са Господаром, па, вели, мора се чекат док се мало окопијера ова наша браћа те су под Аустријом, мора се, рече, радит у брачки договор, те да се увати пулитичка веза са браћом Крватима и осталијема. Но ти је сад код њих вељу мука цар Јосив посла им је нечесову мацарску поган те се пјани, неког бана Рајуга и ови ти се нађе не да састат Србу и Крвату, већ их гони ка и дивљу звијер!

ЧУДНА СКОТА!

— А ко је та поган, пас му мајку гонио?!

— Рајуг се зове, а и отац му је био, тамо он, ка и највиша поган на свијет и служио је цара Јосива не ка чојак и јунак, но ка и свака потрпезна кула. Па га је цар посла у Крватску да би помутио браћу Славјане, те да се не сложе против њега!... И чим му је цар дао банско име, дошао је у Крвацку, па са жбирима и шпијунима некако спајта нечесову лаж, те се судови ухвати за ту лаж и поватај најбоље соколове српске и крвацке и све их окују у дебола гвожђа и баџи у добоке ћесарева тавнице!... И Бог једини жна оће ли се отле избавити!...

— Чудна скота Бог да посјека! Што му оће да тако соколове мучи, црн му образ био међу људе?!

— Мрзи Срба, па муке не бира!

— А којија је година?

— Веле, е је у најбоље доба!

— Има ли братство јако?

— Нема на памет, но биће да је танчица!

— И никог нема да му кидише на живот?

— Па... нема; мучно је то!

— Ма за образ погинути?

— Жнам, Ђукане!

— Е, чоче, ја мним, да би моја глава могла царску платити у свако доба!

— Не иди сам ниђе; но све за њим по чатава љеса жбира и солдата!

— Ада, на витешкој су ти муци наша браћа у швалској земљи. Јес чудо Боже, да толико милијуна Срба и Славјана не могу устат на оружје?!

— Е, мој Ђукане, не збори тако, не губи души мјеста у рај. А ђе ће чојек устат без оружја?! Голе руке не руше градове тога није у свијет бивало!

— Па зар немају оружја?

— Не, брате мој, и без тога су ти погинули!

— А могу ли набавит с које стране?

— Ни од куд на свијет!

— А би ли им могли ми али Србија дотурит коју пушку да не гину без замјене?

— Мучно и премучно. Граница ти је швалске државе сва опасана великијем стражам; ни тица, што 'но ријеч, ућ не може да је не опазе!

— Држе ли војску проз све градове?

— И то велику, јер нас се боје!

СВИМ ЧЛАНОВИМА СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ (СПО)

Честитам вам, драги пријатељи, на храбрости, прегалаштву, на све-му што сте претрпели и учинили за наш Покрет у прошлој години. Ва-шом заслугом и жртвом, СПО је израстао у снагу која је, за само неколи-ко месеци, духовно оживела Србију и припремила пут оним жељеним и великим променама које предстоје.

Наш СПО је, упркос свему што је пратило децембарске изборе, по броју посланичких места најјача опозициона странка. Ми смо, драги пријатељи, у 1990. сејали. Жетва је пред нама и ми морамо бити СПРЕМНИ.

Приближавају се општински избори. СПО морамо и кадровски, и организационо, и технички да оснажимо. Постајемо модерна странка, којој предстоје тешке политичке битке за будућност Србије.

Хоћемо да успоставимо свестрану и такорећи свакодневну везу члан-ства СПО са месним и општинским одборима, са нашим посланицима у парламенту, као и са Председништвом СПО у Београду. Припремамо компјутерску обраду података за сваког нашег члана, а до половине феб-руара ћемо штампати и цове, много лепше и трајне, чланске карте.

Да бисмо у свему томе успели, потребан је новац, а ми га немамо. Због тога је Председништво СПО одлучило да – уведе чланарину за 1991. годину. Као што знате, за прошлу годину чланарина није наплаћивана.

Драги пријатељи, ја знам да из дана у дан живите све лошије и да је сваки динар драгоцен. Помажући СПО, ви помажете што бржи долазак бољег времена и боље Србије, у којој ћемо живети слободно и много, много боље.

Чланарина је скромна, готово симболична. Износи 150 динара го-дишње.

Молим вас да, одмах по пријему овог писма и уплатнице уз писмо, подмиристе чланарину за целу 1991. годину.

Ако неко жели да, мимо чланарине, уплати и добровољни прилог, може то учинити овом истом уплатницом. У Секретаријату СПО члана-рина и добровољни прилози биће заведени посебно.

Они којима је чланарина превисока, нека уплате – колико могу. СПО на помоћ државе рачунати не може. Драги пријатељи, ви сте наша држава и наша једина снага.

Помозите да победимо! Братски вас поздрављам. Увек са вама

Председник СПО

Вук Драшковић

**И чланарину и добровољне прилоге уплативати
на: 60812-678-91956 СДК БЕОГРАД.**

Чланарину уплатити одмах, за целу 1991. годину.

Девизни број жиро рачуна: 60811-623-378-72701-1248400625 „АГРОБАНКА“ БЕОГРАД.

Сва обавештења на тел. 328-576 и 322-200.

ПИСМА

НАСТАВАК СА 7. СТРАНЕ

СЕ ПРОСЛАВИ С ОВЕ СТРАНЕ ПРЕМА ПРЕВЕЛИКОЈ СЛАВИ — ЈЕР КАД ЈЕ СЛАВНО ОНО ШТО ПРЕСТАЈЕ, МНОГО ЋЕ ВЕЋМА БИТИ У СЛАВИ ОНО ШТО ОСТАЈЕ". (Коринћанима посланица друга гл. 3). Друзе Јоване, Дон Кихот је јуришао на ветрењаче, па се мало запитајте: на КОГА Ви јуришате? Од кога се браните када Вас нико не напада? Можда од трунчице сопствене неразвијене савести? Помозите јој најзад да се развије и научите бар мало да волите, биће Вам много лакше на души, бићете спокојнији и неће у Вама бити толико горчине и гнева којим је затровано Ваше кратко писмо. Ми, које сматрате својим непријатељима управо љубав нудимо а Ви научите да је примите и узвратите.

„Јер, љубав дуго трпи, милокрвна је, љубав не завиди; љубав се не велича, не надима се, не радује се неправди, а радује се истини“.

Је мрзети Вас, ја своје писмо завршавам другачије од Вас:

ЖИВЕЛА ЉУБАВ И ПОМИРЕЊЕ!

В. ЈАНКОВИЋ
Београд

ИСТИНА МОРА ДА ИЗАЂЕ НА ВИДЕЛО

Поштовани студенти Београдског универзитета,

Поносни смо са њим што сте храбро започели и успешно завршили од 9—13 марта 1991. године, испред чесме на Теразијама.

Демократија у Србији је добила нове снажне импулсе и то ће свима нама добро доћи у овим тешким и компликованим временима.

Али, има још догађаја, проблема и невоља, из даље или ближе прошлости према којима се морамо храбро и поштено одредити, стављајући интересе демократије и интересе српског народа изнад свих интереса.

Ви, Савет студената Београда сте стекли легитимитет али и обавезу да покрећете и учествујете у решавању тих проблема. Верујемо Вам, подржавамо Вас, волимо Вас као своју децу и као будућу демократску интелигенцију Србије.

Проблем Косова је био и остао непреболна рана српског народа.

Универзитет у Приштини, од оснивања је тако организован и развијан методом мајоритације шиптарске већине, да онемогући поштовање било какве вредности, већ да елиминише све остале наставнике, неалбанског порекла, без обзира на њихове вредности.

У томе су најалост помагали и многи наставници, Срби и Црногорци, из Приштине и из других Универзитета Србије, посебно Београда.

Зашто се то крије?

Та универзална истина мора да изађе на видело, та мора која нас све притиска мора да се разреши. То је право сваког грађанина

Србије а не само групе људи или политичких партија.

А Ви, студенти, били сте 1968. и касније, у марту 1991. године та надстраначка савест свих нас!

И зашто онда књига „Универзитет у Приштини у мрежи великоалбанске стратегије“ чији је аутор проф. др Вујадин Милановић, са Универзитета у Приштини, мора да чами у бункеру? Зар ћемо и књигама судити? Зар нам прошли дани нису показали да нема ничег, апсолутно ничег светлијег од демократије и Србије???

Вишегодишњи и вишедеценијски моћници, пристали уз све режиме и уз све руководиоце, данас треба неизоставно да буду разоткривени! Не зарад освете већ да се не би прикривени својом много пута прикривеном мимикријом, поново нашли на местима где ће се одлучивати о демократији, Србији и Југославији.

Ми, потписници овог писма знамо о улогама многих у оснивању и начину рада Медицинског факултета у Приштини. Постоји о томе и обимна писана документација. Један од тих докумената је и књига проф. др Вујадина Милановића, чији су одломци почели да се појављују од пре месец—два у штампи, последњи пут у „Српској речи“ од 18. марта 1991. године. Сведоци смо да се неки од људи, с правом и дебелим образложењем поменути у књизи, поново појављују као могући кандидати за најзначајније и најпоштованије функције у науци и култури Србије, каква је функција Ректора Београдског Универзитета.

Један од таквих, а и међу лекарима их није био мали број, је Проф. др Љубиша Ракић са Медицинског факултета у Београду. О његовој кандидатури за Ректора Универзитета у Београду чули смо више пута последњих дана: на Дневнику 3, првог програма ТВ Београд, у среду, 20 марта 1991. и сутрадан у штампи („Политика“, „Вечерње новости“ и др.).

Он је један од вишедеценијских послушника дневне политике, пристао уз све гарнитуре на власти: почев од министарке Станке Веселиновић и ЦК омладине Југославије, до Тихомира Влашкалића и Ивана Стамболића.

Због тога је, на Медицинском факултету у Приштини започела акција наставника и студената за потписивање петиције демократској јавности Србије да се до краја разјасни улога тог човека!

Јер већина због таквих људи смо дошли у овакву ситуацију уопште а због таквих и њихове удружености са шиптарским шовинистима данас наставници Медицинског факултета у Приштини примамо бедне и увредљиве плате и то нередовно. О свему томе је документовано говорено од стране делегације лекара са Косова која је боравила у Клиничком центру у Београду и у лице све то рекла Проф. др Љубиша Ракићу о чему мора да постоји писана документација (стенограми, тонски записи) јер се радило о званичном састанку!

Проф. Ракић је један од оснивача Медицинског факултета у Приштини, 1969. године, упркос огорченом противљењу Медицинског факултета, у лицу тадашњег Декана Проф. др Боре Божовића као и противљењу Београдског Универзитета. Он је био дугогодишњи Председник комисије за развој (читај кадровске) Медицинског факултета у Приштини и лично је промовисао огроман број Шиптара, без икаквих научних и радних квалитета, у профе-

соре и Академике Косова. Огромна већина њих је последњих година била међу главним носиоцима шиптарског сепаратизма и шовинизма (докази многобројни, поред осталих на више места у књизи Проф. др Вујадина Милановића, која је напред цитирана).

Знамо ми да све то Проф. Ракић није могао сам да уради. Он је био више година у тесној, пријатељској вези и спрези са политичким врхом Косова, посебно са Махмутом Бакалијем. Путовао је у Тирану, више пута, заједно са њима. О свему томе много се зна на Косову и у Приштини.

Нека се спроведе анкета међу професорима и лекарима Медицинског факултета и Универзитета у Приштини и Медицинског факултета и Београдског Универзитета.

Зато и кажемо: Дођите да нам помогнете!

Отпори су још живави, штите се поједине личности као што је Проф. Ракић, од стране оних који су такође и све то уплетени а свака од тих личности штити самог себе. То је један од разлога што је још ово писмо анонимно.

Хоћемо да заједно скинемо још једну табу тему!

Живела демократија у Србији!

Лекари Србије који су пружали и пружају помоћ здравству Косова и наставници и сарадници Медицинских факултета у Приштини, Београду, Нишу и Новом Саду.

НЕДОКАЗИВО СЕ НЕ ДОКАЗУЈЕ

Баш то је покушао анкетни одбор скупштине Србије, поводом догађаја од 9.ИИ 1991. године. За мирне демонстрације, које је власт својим поступком претворила у крваве, жели се оптужити народ. Све писаније из тог извештаја замагљују истину.

Потпуно је разумљиво да чланови поменутог одбора из владајуће странке сачине онакав извештај.

Међутим шта би, и шта се то деси са опозиционом мањином у том одбору да прихвати његов садржај. За њих нема никаквог оправдања да не одлучују по својој савести. Ту је безброј безначајних детаља и догађаја којима се вешто крије узрок тих трагичних догађаја. А узрок је власт која је непромишљено и силом растеривала већ формирану скупину народа који је на невиђен начин понижаван и шиканиран. Одатле све почиње. Све остало је последица тог бруталног односа власти према већ испребијаном, затрованом и револтираном народу. Томе је морао да се да највећи значај и највећа тежина у оцењивању догађаја. А не да нам се нуди као доказни материјал да је за све крива опозиција и њене рушилачке демонстрације. Зар то не личи на онај срамни Чукићев ТВ дневник који смо одмах увече видели на својим ТВ екранима. Те лажи које смо од њега слушали то вече понижавале су нас и уништавале људско достојанство. Зар, уосталом те лажи нису одмах пошто су изречене у дневнику извеле правдољубиве студенте на улице Београда. Зашто после свега тога опет са лажима. Због чега и даље бити слеп за истину, без обзира на цену коју појединци морају да плате, ако се жели

доћи до правде. А од правде и истине нема већих вредности нити већег богатства за народ који живи у демократском и праведном друштву.

**Милутин ШАРАЦ, дипл. инг.
Београд**

ЈЕДНОУМЉУ ЈЕ ОДЗВОНИЛО

Не хтети чути другога значи потценити га и порицати, а то је корак и то пресудан, ка насиљу".

(Е. Л. Валанси: „Феноменологија дијалога“)

Користим прилику да се обратим редакцији „Српска реч“, како би се и глас обичног смртника чуо у вези са догађајима од 09. — 13. 03. 91.

Мишљења сам да би се тек сада могло рећи „Догодио се народ!“ Наиме, догађаји од 09—13.03. оспорили су политички легитимитет победника на изборима од 09.12.1990. године.

Партија која је том приликом добила у Скупштини апсолутну већину профућкала је свој политички капитал, неочекивано брзо. Како то објаснити. По мом мишљењу постоје два разлога:

1. Погубна кадровска политика СПС
2. Већински изборни систем

1. Кадровска политика послушних (лојалност се узима као највећа препорука за напредовање) на дуги рок, уназадила је Српске институције и компромитовала српску политику, која је требала Србију да унапреди. Узимајући у обзир да је битна само послушност као и недостатак људског интегритета за успешне сараднике, није чудо што се боје мислећих часних људи. Ипак они остварују програм (што нам је добро познато) кључни људи на кључне позиције, ради потпуне контроле политичког и јавног живота. Захваљујући Вуку Драшковићу, СПО и осталим странкама, везано с тим и студентима Б. Универзитета треба применити гесло: кључне позиције за праве људе! Само тако Србија може у прогресе!

2. Користећи се Гебелсовим пропагандним методама (оцрнити противника што више можеш не обраћајући пажњу на истину и чињенице) СПС побеђује на изборима поред тога што је за њих у првом кругу гласало мање од половине бирача!!

Тако долазимо до апсурда: да се „леги-тимисала“ потпуна доминација једне половине становништва Србије над другом!!! А уз то, дрскост, да се владајућа партија упорно позива на „леги-тимност“ и да иза њих стоји огромна већина грађана Србије!!

Но, кренимо даље. Захваљујући аргумену снаге (већине), а не снази аргумената, опозиција се потискује на маргину друштвених збивања и бива проглашена непријатељем Србије, људима који желе да сруше Србију, да је уведу у рат... Сви захтеви опозиције, као и захтеви бројних мањинских група бивају игнорисани. С обзиром да се ти захтеви не могу формулисати и остварити у Скупштини, онда је нормално да се остваре на улицама и трговима. Али за разлику од „јогурт епохе“ у развоју Србије, за ове догађаје од 09. — 13.03.

се с пуним правом може рећи да су унели дах демократије у Србију. За то је била младост и будућност Србије као и највећи број наших интелектуалаца, угледних и јавних радника, честитих српских мајки, поштених и вредних људи, којима је једини интерес био: Србија и демократија.

Зато, без обзира што је Србија примила врућ шамар за „недисциплину“, од СПС верујем да имамо снаге и памети да придобијемо свет. Како?

Демократским програмом, који мора бити препознатљив и јасан, а никако програм који је замагљен остацима болшевичког режима, којим једнопартијски систем, под новим именом, жели да се представи као напредан и нов.

Судећи по општем расположењу јавности, можемо рећи да је класичном једноумном монопољу у јавном политичком комуницирању одзвонило.

**Драган ЖИВАДИНОВИЋ — Ћупак
37252 Јасика Гимназија**

ПУСТИТЕ НАС ДА МИСЛИМО СВОЈОМ ГЛАВОМ

Би шта би! Прође и тај девети март. Падосе Митевић, Кривец и остали лопови са телевизије. Студенти осветлаше образ српског народа. Демократија је коначно закуцала и на наша врата (и био је ред).

То би укратко било оно што је иза нас. Међутим, ја бих се ипак мало више осврнула на оно што је пред нама. Ја сам иначе, једна осамнаестогодишња девојка која је што је данас нормално за нас младе опредељена за оно што нас води нечем новом, неким променама, ка светлијој и лепшој будућности. Ми млади хоћемо да живимо слободно, да учимо, касније радимо, ми хоћемо да мислимо независно. Никако не желимо комунистичку будућност, комунистички хлеб, а још мање комунисте на власти ма како се они представљали. Да ли ће овај народ једном схватити и одрећи се нечега што му је донело у прошлости много зла и свађа. Хоће ли наши родитељи прогледати очима своје деце? Или ће нас и даље сматрати залуђеном омладином која је још незрела да све схвати. Ја вам кажем драги родитељи — довољно смо зрели да сагледамо реално све што се око нас дешава, за шта иначе и није потребна нека превелика памет. Да, ми ћемо и даље мислити својом главом и радити по својим убеђењима. Своје идеје ми видимо у Вуку, Ђинђићу, Мићуновићу, Коштуници, и другим људима ма колико то сметало нашим родитељима. Без папира и написаних говора причају оно што ми мислимо. Ми то исто мислимо али у већини случајева то не смео да кажемо. Мени лично највише смета замерка о томе шта видим у тој опозицији, и како могу да подржавам те људе. Па зашто нас не пусте да мислимо својом главом и што већ једном не кажу шта им је то толико дао Слоба и комунизам да се толико окрећу тој страни. Али доћи ће ваљда време када ће и они мислити другачи-

ПИСМА

је и рећи да смо ми били у праву. Али и ако дође то време они никада неће признати своје грешке јер одрасли су увек у праву.

А Ви господине Драшковићу ништа не брините јер млади су уз Вас, а то је у овом тренутку најважније. Бићемо заједно све док тако буде требало да буде, а Ви нас немојте изневерити.

И сада на крају ја треба да напишем своје име и презиме, али то нећу учинити јер се плашим негативних последица које могу из свега тога произаћи. Због тога се извињавам редакцији и читаоцима

**Оља — 18
ЧАЧАК**

КРУНСКИ АРГУМЕНАТ ПОСЛАНИКА БАТРИЋА ЈОВАНОВИЋА

Поводом извештаја групе америчких посматрача избора у Србији

Приликом разматрања извештаја о раду Радио телевизије Београд у Скупштини Србије, народни посланик Батрић Јовановић прокоментаришао је извештај поменути комисије посматрача избора из Америке на челу са Г-ђом Хелен-Делић Бенгли, са посебним освртом на коментар нерегуларности избора члана те комисије Г. Зорана Хођера.

По Батрићу Јовановићу коментар чланова комисије посматрача избора из Америке, радио телевизија Београд није смела да објави и пусти у свет јер су по њему њихови коментари били нетачни и неосновани у вези са нерегуларностима које су они уочили приликом посматрања избора. Као главни аргумент за своју тврдњу навео је да је отац Г. Зорана Хођера, Г. Светислав Хођера био у бившој Југославији истакнути политичар и то вођа странке изразито десне оријентације.

Хтео је ваљда да каже да се од сина таквога оца није ништа друго ни могло очекивати.

Да ли то значи да је Српска Влада погрешила што је таквог „морално политички неподобног“ човека уопште пустила у Србију са групом Америчких посматрача избора.

За Батрића Јовановића ништа не значи што је Г. Зоран Хођера професор Колумбије универзитета у Америци и економски саветник за Југославију највиших институција у САД.

Што се тиче његовог оца Г. Светислава Хођера кога је Батрић Јовановић покушао да дискредитије у добро познатом отрцаном болшевичком маниру, не знам да ли му је познато да је Г. Светислав Хођера као политичар високог ранга провео цео рат у заробљеништву у Немачкој. Вероватно му није позна-

ПИСМА

то да је Г. Светислав Хоџера одбио сваку сарадњу са Владом у окупираној Србији и радије је остао у ропству, тај по њему изразити десно оријентисани политичар, одакле се нарушеног здравља вратио после рата у земљу и убрзо умро као частан и поштен грађанин Србије. Није му вероватно познато да је рођени брат Г. Светислава Хоџере, пук. Г. Мата Хоџера био командант ваздухопловства Краљевине Србије на Солунском фронту, први рањеник у ваздуху и носилац највиших одликовања Краљевине Србије и Југославије за подвиге на Солунском фронту.

Предлажем Батрићу Јовановићу да се у међувремену распита за претке Госпође Хелен Делић—Бентли, ко зна можда ће му требати у сличне сврхе уколико опет извештаји групе америчких посматрача буду неповољни на следећим изборима. Можда јој је деда или отац био ускок или хајдук а можда не дај боже и аустроугарски поднаредник. После свега, Српској Влади није остало ништа друго него да се ограда од изјаве свога посланика и у његово и своје име извини Г. Зорану Хоџери или да му ускрати улогу посматрача на следећим изборима као неподобној особи.

Миодраг ПЕШИЋ — БЕОГРАД

СУДНИЦА ЗА ЛУДНИЦУ

Господин Слободан Васић, пише нам ових дана, не ради више у болници за психијатријска обољења „Лаза К. Лазаревић“ у истуреном одељењу у Падинској Скели. Добио је отказ још прошле године, и тражи правду. На судовима, у инспекцијама, синдикату, код народних и мање народних посланика.

Шта је згрешио господин Васић?

Годинама је марљиво радио у лудници у Падинској Скели као медицински техничар. Добио је похвале. Радио је и ћутао. Морао је да испуњава хирове свога шефа, главног медицинског техничара у болници у Падињаку Рајка Вукотића. Да му после радног времена кречи стан, да га пресељава. Господин Вукотић је умео да се снађе. У Јерменовцима је, на имању свог пацијента, коме је г. Вукотић у својој лудници омогућио смештај и добар третман, саградио кућу за одмор. А на кући су Вукотићевој подчињеници службеници и пацијенти, који су још имали снаге. О мућкама господина Вукотића, о поткрадању санитарског материјала, лекова, хране, инвентара, да се и не говори. Његова жена Полексија главни је медицински техничар на Ц одељењу, на којем је главни лекар др Владимир Јањетовић, неуропсихијатар.

Одељењу на којем ради господин Јањетовић, неуропсихијатар већ је годинама на лошем гласу. Мушко особље и мушки пацијенти углавном се у картотеци Градског СУ-П-а воде као настране личности. Када београдски хомини обале нервно, одмах се без проблема сместе у Падинску Скелу. Доктор Јањетовић за њих има пуне руке разумева-

ња. Уз његову помоћ чак су и неки земунски калуђери добили са тридесетак година живота инвалидске пензије. Као нервно лабилне особе!

Да ли господин Слободан Васић није био довољно послушан, или се, можда, није уклапао у средину?

Отказ је Васић добио јер је наводно ошамарио једног пацијента. Ако је тако урадио онда је, нема сумње, погрешно. Све, ипак, указује да је посредни уклањање непожељног човека, као неугодног сведока.

Покушали смо разговарати са господином Јањетовићем. Одбио је на врло непристојан начин. Колегиници из једног ревијалног листа господин Јањетовић се пожалио на Васића да је морао добити отказ јер је знао често да пацијенте без разлога хвата за полне органе! Отпуштен је онда због претеривања.

Директор болнице примаријус Миленко Бјелогрић тврди да му није познато да се а „Ц одељењу у Падинској Скели оргија. Барем он таквих доказа нема, каже. Директор нас моли да ако ми такве доказе имамо, одмах то и објавимо, да помогнемо и њима у болници, да се са таквим разрачунају. Доказати настраност болничког особља није нимало лако. Бјелогрић нам то илуструје својим искуством. Када је недавно суспендовао једног свог радника који је пипкао по „незгодном месту пацијента“, суд је „услед недостатка доказа“ радника ослободио, а директор је био на суду, јер је тужен за клевету од чиновника. Мада је, уверава нас директор имао племениту намеру да заштити пацијента.

Шта на крају написати. Бежите од „Ц“ одељења из Падинске Скеле колико вас ного носе. Тражите другу болницу. Избегавајте доктора Владимира Јањетовића и његове компаноње по страстима.

М. Бркић

СРПСКИ НАРОД У ХРВАТскоЈ ТАЛАЦ У ИГРИ МИЛОШЕВИЋ — ТУЋМАН

Најновији догађаји на Плитвичким језерима, навели су ме да вам се јавим. Опет су Срби испали наивни, да не кажем неку тежу реч, опет су очекивали помоћ од ЈНА, а она је дошла опет прекасно. Поновили су се Петриња и Пакрац, прво хрватски „специјалци“ убу у та места, обаве посао, замене их „редарственици“ а онда дође ЈНА, као шлаг на торту, као да штити Србе а у ствари да обезбеди успех специјалаца постављајући се као тампон зона. И шта буде после тога, после те „помоћи“ армије Србима, после тога шаховница се вије у Петрињи, Пакрацу, Плитвицама, тиме војска штити усташке симболе.

Где је сада Милан Бабић, када је зимус препоручивао Србима да врате оружје и да ће их ЈНА штитити. Да ли осећа одговорност што је на миг свог шефа разоружао српски народ у Крајини, претварајући га у таоца армије, тиме га остављајући на милост и немилост новој хрватској власти. Да је било мало логике, не би се веровало у ту глупост да ће ЈНА штитити само Србе, као што знамо у ЈНА поред Срба служе и Словенци, Хрвати, Муслимани, Македонци, Арнаути, Маџари. Њима командују још увек Брозови официри, па зар они да штите Србе врховни командант им је Председништво СФРЈ, па неће ваљда Стипе Месић или Дрновшек гласати за помоћ армије Србима. Као што знамо ЈНА је свугде каснила, само је у Београд стигла на време. Ту није морало председништво да се састаје деветог марта, могло је и телефоном да се уведу ванредно стање. Тенкови су пре пошли на српски народ у Београду, него на хрватске паравојне формације у Пакрацу и Плитвицама.

Наш председник Јовић је 15. III лицемерно поднео оставку, правдајући је „моралним“ разлозима због тога што председништво не поштује своје наредбе у вези разоружавања паравојних формација, не веруем му. Да је то урадио у октобру 90. када је чуо за увоз калашњикова у „лијепо нашу“ и када је видео да је рад председништва блокиран, његова оставка би била искрена и имала моралну тежину. Овако после деветог марта, и после онога у Скупштини Србије у понедељак 18. III, то је фарса. Хтео је да оставком испровоцира ванредно стање. Кад у томе није успео, вратио се као да ништа није било.

Да ли је случајно то што је тајни сусрет Туђман — Милошевић био у Карађорђевој 25. III, а упад хрватских специјалаца у Плитвице убрзо после тога 31. III. Српски народ у Хрватској не види да је само талац у игри Милошевић — Туђман. Милошевић их теже преко својих средстава јавног информисања, кад год у Београду треба да се одржи неки митинг. Тада се ствара атмосфера угрожености Срба у Хрватској (у томе му Туђман с времена на време помаже), лицитира се патриотизам. Ствара се одијум у јавности, према онима који митингују да нису патриоте, да су сарадници Туђмана и Ругове. Тако се у перманентно ванредном стању хране два тоталитарна режима, да се разумемо Туђман само Милошевић одговара на власти, да би сваки свој потез правдао опасношћу од српскога болшевизма.

Где је сада Караџић, када је ономад у Бањалуци рекао да Срби имају оружје, њихово оружје су њихове политичке идеје. Замишљајте сусрет хрватског редарственика до зуба наоружаног, са голоруким Србином.

Хрват упери аутомат у Србина, а овај (Караџић) му каже не можеш ми ништа. Ја имам идеју!

Другу глупост Караџић је одваљено ових дана када је рекао да ће он да доведе милион Срба из Босне да брани власт у Србији ако она буде угрожена. Ако му је већ до ратовања не мора да се угледа на братоубилаштво свог идола Слободана Милошевића, боље нека иде у Крајину и спасава Србе од усташа.

Србима у Хрватској (и Босни) може помоћи само српска војска, никако ЈНА. Српске војске тешко да ће бити док је Слободан Милошевић на власти, њему више одговара идеолошка ЈНА. Видело се како је у скупшти-

ни Србије прошао предлог посланика Парошког о стварању — српске војске, малтене је исмејан од социјалистичких посланика. Зато Срби из Хрватске не би требало пуно да брину за Слободана Милошевића, јер тек када он оде створиће се услови за стварање српске војске, а онда Срби у Крајини могу очекивати праву помоћ из Србије. А дотле нека се уздају највише у себе и нека не верују никоме а сходно томе процените шта им је даље чинити.

Прво треба покушати мирним путем, преговорима али не појединачно, него представника власти и опозиције с једне и друге стране, ако то не помогне, онда нам је тек рат алтернатива, надајмо се да до тога неће доћи.

Толико

Милодрог СТОЈАНОВИЋ
Београд

П.С. Бојим се да ће у „игри“ Милошевић — Туђман, неко направити грешку, што ћемо сви скупа тешко платити.

РЕАГОВАЊА ПОВОДОМ ОБЈАВЉИВАЊА ДЕЛА КЊИГЕ ДР В. МИЛАНОВИЋА: УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ У МРЕЖИ ВЕЛИКОАЛБАНСКЕ СТРАТЕГИЈЕ

Извесна скраћења, објављујемо реговања господе др Светомира Стожичића и др Радивоја Кулића на делове књиге — Универзитет у Приштини у мрежи великоалбанске стратегије, аутора др Вујадина Милановића. Сматрамо непотребним објављивање писма групе сарадника са Интерне клинике Медицинског факултета у Приштини, које смо такође као шапирографисани текст добили а односи се на исту ствар као и писмо др Стожичића, Неке формулације су готово идентичне.

Делове поменуте књиге, објавили смо руковођени идејом да се да допринос осветљавању многих тамних страна Косовске збиље. Учинило нам се неприродним да једна књига буде написана, оштампана а да потом чам у магацину. И по реакцијама које смо добили чини се да смо у праву. Треба, ипак, имати у виду да су лошем стању на Косову кумовали и не мали број Срба и Црногораца на положајима и функцијама. Да ли су то ови о којима пише Милановић нека просуди јавност на основу изнетих погледа и једне и друге стране. Рекло би се да у приложеним писмима нису чињеницама оспорене многе оцене из књиге.

РЕДАКЦИЈА

ОТПОЗДРАВ ЗАКАСНЕЛОМ РОДОЉУПЦУ

У одговору Милановићу, аутору „научног дела“: Универзитет у Приштини у мрежи великоалбанске стратегије, осврћући се само на део текста који се односи на мој стручни и политички рад, као и на моје „моралне квалитете“ што је пренела и „Српска реч“ у броју 16/1991. године. О томе је В. Милановић изнео многе нетачности и грубе дисквалификације што није нимало тешко доказати. В. Милановић, на пример, констатује да је мој научни развој био убрзан. У прилог томе иду његови „егзактни“ подаци да сам то постигао захваљујући колегама са Одсека — академику Јашару Реџепгићу и проф. др Радисаву Ничковићу, који су мом научном и стручном раду „указивали дужну пажњу“. В. Милановић, међутим, користи податке који само њему одговарају. Због тога педантни сакупљач перја избегава да каже да сам магистарске студије завршио на Филозофском факултету у Београду 1977. године са „особитним успехом“ (ментор: проф. др Душан Савићевић). Тачно је да сам после завршених магистарских студија у Београду, 1983. године докторирао на Филозофском факултету у Приштини (ментор: проф. др Душан Савићевић). Све моје реферате — од оних за асистента (1970. год.) до реферата за избор у звање ванредног професора (1983. год.) писао је др Душан Савићевић, редовни професор Филозофског факултета у Београду. В. Милановић, исто тако, прећуткује да сам аутор две књиге и више од 35 радова у најпознатијим југословенским педагошким часописима. Моја последња књига — Радна организација као образовно—културна средина објављена је у издању Катедре за андрагогију Филозофског факултета у Београду. Сасвим је извесно, дакле, (и на основу ових фрагментарних података) да мој научни развој није уопште убрзан, јер ми реферате нису писали ни сепаратисти ни „дилетанти“ у науци, нарочито ако се упореди са научним резултатима В. Милановића о којима се заинтересовани могу обавестити; измршћу осталог, и из Билтена Универзитета у Приштини (3. 1. 1986.) и Билтена Универзитета у Титограду бр. 119.

И у делу текста који се односи на моја путовања у иностранство има доста нетачности. У Канади нисам никад боравио. У САД сам провео 33 дана а не два месеца, како пише В. Милановић. У ствари, у последњих 10 година у иностранству сам провео око 3,5 месеца, углавном у Енглеској и Америци. За 20 година рада на Филозофском факултету у Приштини у иностранству сам провео око 16 месеци, очито и реално недовољно, с обзиром на значај таквих студијских боравака и развијеност андрагошке теорије и организацију образовања одраслих у САД и неким развијенијим европским земљама. Милановићу, на жалост професору на Факултету, засметало је и то мало што сам био ради усоврашавања у иностранству.

СРПСКА РЕЧ, број 18, 29. АПРИЛ

ПИСМА

И у вези са мојим избором за декана, В. Милановић остаје доследан свом дисквалификааторском методу. Иначе, он и било који други лако може утврдити да сам приликом избора за декана (тајним гласањем) једном изабран уз један глас против (1987.) а други пут једногласно. За време мог првог деканског мандата отворен је Одсек за турски језик и књижевност, организоване последипломске студије на одсецима за Југословенску књижевност и српскохрватски језик и Педагогију и изабран знатан број наставника и асистената. Између осталог и уз моју подршку и залагање, на Одсеку за енглески језик и књижевност изабрани су асистенти — Тајана Марковић и Растко Николић. Могао бих навести и низ других примера.

Посебно желим да се осврнем и на неистиниту тврдњу В. Милановића да сам мој једнособни стан величине 35,70 м² (због кога ме „проницљиви и свевидећи патриота“ оптужује за пријатељство са проф. А. Хадријем, са којим сам контактирао колико и са другим колегама, утолико пре што је др Хадрић био историчар а не професор педагогије) издавао студентима, „претежно Грцима“. Бесмисленост и бескурпозност такве изјаве најбоље доказује потврда Покрајинског секретарија за унутрашње послове, бр. 18630/90 коју Редакцији СРПСКЕ РЕЧИ шаљем у прилогу. Милановићу је штавише засметало и то што сам после 20 година рада на Факултету добио трособан стан и то заменом стана (иако су такве станове у тој подели добијали и моји студенти). Да се ради о особи којој недостају ма и најелементарније културне навике, види се из дела написа у коме задира у интимне породичне односе других.

В. Милановић опширно пише и о мојим хонорарним часовима иако није тешко претпоставити да су та средства одиста незнатна, што се види из мог целокупног хонорара у 1989. години, који износи 1.348,00 динара (Видети: потврду у прилогу). Зар и тај пример не показује које теме и идеје подстичу овог „врлог научника“.

Милановић је посебно заокупљен мојом „партијском дисциплином“. Иако данас нисам члан ниједне партије, једноумљу нисам био ни раније ништа оданији од В. Милановића, који је како пише у реферату поводом његовог избора за ванредног професора — 1986., био „привржен нашој самоуправној социјалистичкој домовини“ и „сагласан с линијом СКЈ“ (Видети: Билтен Универзитета Косова у Приштини, бр. 1, од 3.1.1986, стр. 13.).

Закључујући одговор Милановићу хтео бих да истакнем да је према њему, када је стан у питању, учињена извесна неправда. О томе сам својевремено дао изјаву листу „Јединство“ на коју се позива В. Милановић — нова „медијска звезда“ у интервјуу недељнику „Свет“ од 4.4.1990. године. Та неправда, међутим, не даје за право Милановићу, да се на непримеран и ниподаштавајући начин обрачунава са мојом личношћу, досадашњим радом и резултатима, тим пре што је трач најниже врсте његова основа „аргументација“.

Проф. др Радивоје КУЛИЋ,
Приштина

77

ПОШТОВАНО УРЕДНИШТВО,

Молим Вас да по Закону о штампи, објавите ово моје реаговање на клеветнички напис.

Ових дана у појединим листовима, па и у Вашем, умножавају се изводи из необјављене књиге „Универзитет у Приштини у мрежи великоалбанске стратегије „аутора Вујадина Милановића“

Када се наведени напис пажљиво и детаљније прочита с правом допушта да би наведеној публикацији једино могао пристајати наслов „Милановић и његова књига у функцији великоалбанске стратегије разбијања јединства српског и црногорског народа на Косову“. У прилог томе и ја и сви недужни и на примитиван начин оклеветани, можемо поднети све непобитне доказе у расветљавању истине, коју аутор и његови наручиоци свесно искривљују из само њима познатих „стратешких циљева“.

Сасвим је извесно и свима препознатљиво да је Милановић у својој прљавој намери дискредитовања читаве плејаде кадрова на Универзитету помешао тезе о прогонитељима и прогоњенима. Он намерно заборавља да се највећи број оклеветаних година налазио у мучилиштву организоване хајке и прогона од стране албанских моћника. А да несрећа буде већа ни од кога заштићени. Могло би се рећи да је то било и највећим делом официјелна политика већ формиране државе Косова.

О свом личном учешћу у супротстављању албанској националистичкој најезди изнећу само неке детаље /свима добро познате/ које ће, надам се, бити довољно да покажу мој однос према непријатељској сепаратистичкој стратегији на Медицинском факултету, а које Милановић злонамерно и неистинито искривљује. Тако, већ давне 1973 године, када се није гласно смело размишљати, ја сам био једини и остао усамљен, на Наставно-научном већу факултета, који се супротставио фаворизовању квислинга др Даута Мустафе, који је иначе предлаган за првог почасног доктора наука на нашем Универзитету, као и за награду АВНОЈ-а. Исто тако, наставницима, сарадницима и другом особљу на нашем факултету, а и шире, добро је познато моје јавно супротстављање да се бивши квислиншки официр др Јусуф Реџеџи бира за шефа катедре интерне медицине, као и да буде одликован орденом од стране Председника Републике. Због таквог мога познатог одређења, имао сам и ја, а што је још несрећније и читава породица, многе непријатности укључујући и директне претње.

Све се то добро зна, као и чињеница да су ми и оца убили квислинзи на зверски начин 1943. године, а исте године и мајку интернирали у злогласни логор у Багдали у Крушевцу, где је моја породица била и протерана са Косова. Зато и инсинуације Милановића о мом наводном довођењу квислинга на Факултет и њиховом фаворизовању не значи ништа дру-

го него крајње изражени цинизам који може бити само својствен људима ниских моралних побуда какав је уосталом и Милановић.

Ово истичем и због тога што његов целокупни текст о мени и мом раду и ангажовању на Косову и Метохији он пре свега посматра кроз призму мојих партијских одређења /чега се ја узгред речено и не стидим, јер уопште и немам разлога/. А да би што „доследније“ представио мене јавности он ми „додељује и партизанску споменицу од 1941. године, иако сам тада имао свега непуних девет година. И ово је податак који говори о Милановићевој „истини“, о његовим грубим лажима пред којима само он и њему слични не може да поцрвени. Не могу, а да не истакнем још једно грубо Милановићево подметање о мојој наводној кадровској „улози“ на факултету и Универзитету, о чему је беспредметно коментарисати, када је свима знано да су такву улогу имали једино албански моћници.

Пошто сам у наведеној публикацији прозван и да одговорим зашто сам са својом супругом /тада наставником Економског факултета/ напустио Косово и Метохију 1983. године, одговорићу на то још више и због моје обавезе према јавности да кажем моје разлоге и праву истину о томе:

Као човек и патриота, међу првима сам рекао истину виђену својим очима о узроцима и последицама великоалбанске сепаратистичке и шовинистичке стратегије и завере, што је јавности било познато из мојих наступа на свим местима где се о томе расправљало /на централном Комитету СК Србије, Покрајинском и Општинском комитету у Приштини, на Универзитету и Медицинском факултету/. Увек сам се залагао за енергично рашчишћавање са овим злом које руши све позитивне тековине нашег друштва и уноси опасну дестабилизацију, завађа народе.

Посебно сам аргументовано указивао на све већу индоктринацију младих на универзитету и шире и захтевао енергично пресецање тога зла међу албанском омладином, посебно међу студентима. То је узроковало да је око мене почела све више да се плате мрежа националистичке и шовинистичке освете, па су и студенти и наставници Албанци, а нарочито они на руководећим местима на Универзитету и факултету, почели да ме нападају и прозивају због мојих захтева за енергичним разграничењем са сепаратистичком великоалбанском стратегијом и завером. Нисам био заштићен ни од кога. Уследили су телефонски позиви и претећа писма, са претњама мом животу и мојој породици /а што се у дужем периоду наставило и у Београду, због чега сам чак морао и да мењам телефонски број/. У то време, практично, не само да није могло да се ради, него ни да се дише нормално.

Схватио сам да сам обавезан да заштитим своју породицу која је од узнемиравања и претњи доживљавала стресове и трауме, па сам себи рекао зашто бих ја био храбрији од државе, која у то време није учинила све што је било потребно да човек живи безбедно у својој правној држави. Тако сам одлучио да једноставно напустим радно место директора Интерне клинике и начелника Завода за кардиологију у Приштини и почео нови живот у Београду испочетка и на радном месту које није договарало мојим стручним и научним квалификацијама, уз то с муклом решавајући и стамбене и друге животне проблеме.

Но, узгред, на крају, пошто је и мене Милановић, као што видите, питао зашто сам на-

пустио Косово и Метохију, да ја и њега упитам где оно он би протеклих 25 година да на Универзитету у Приштини да свој допринос борби противу великоалбанске стратегије? Оно што је свима знано, тада је била непозната његова „храброст“, јер је био сакривен у само њему знаној „мишњој рупи“ и у доброј заветрини, док је у Приштину долазио само једном месечно или у два месеца, па и онда када је долазио само је стварао проблеме студентима и настави, а нарочито студенткињама /он то добро зна/, због чега сам и ја као тадашњи проректор морао да интервенишем.

Одбијам са гнушењем и презирем све лажи и клевете од једног неодговорног појединца какав је квазинаучник Милановић који својим лажима разбија тако данас потребно јединство Срба и Црногораца на Косову и Метохији. О читавој плејади заслужних кадрова које клевете Милановић може једино да друштвену верификацију дао само народ и јавно мњење надлежно за то. С правом очекујем да то учине људи који добро познају наш живот и рад на Косову и Метохији.

Свакако морам посебно да истакнем, да је од свих његових лажи и подметања, најгрубља и најпогубнија она када читава плејаду угледних и поштених професора Универзитета безочно сврстава у функцију великоалбанског сепаратизма. Зато се с правом и поставља питање: Има ли веће услуге албанском сепаратизму од оне коју им је Милановић понудио? Свакако нема. То је Милановићу добро познато, па се зато и потрудио да у интересу албанског сепаратизма, после већ обављене рецензије, подметне издавачу додатни садржај који је једино у функцији непријатеља. На тај начин Милановић се јавно демаскирао да се налази у сепаратистичком и антисрпском табору. Нека му је на част као и свим његовим помагачима! Што се мене, а убеђен сам и осталих оклеветаних тиче, био бих једнако уређен да ми је Милановић, овакав какав је, у књизи и похвалио. То би и за мене и за све друге била морална увреда

Проф. др Светомир Стојинић

РАДИТИ СТРПЉИВО И ПАМЕТНО

У прошлом броју „Српске речи“ прочитала сам чланак протођакона Љубомира Ранковића. Све што је написано истина је, али има сувише жестине у исказивању те истине, ако се истина казује из само једног угла, значи пристрасно, бојим се да то није добро, нарочито ако је то свештено лице.

Ја сам једна од студената са Теразијске чесме и слушала сам Бранислава Лечића који је исто то говорио али са много више љубави, много више разумевања и добре воље. СПО као странка која ради на помирењу народа не сме да „распаљује“ страсти, јер је то онда друга страна исте медаље, већ да стрпљиво, стоички шири идеју помирења. Тако ће превазићи голу политику. Ја имам ултисак да велика људи из СПО желе да делују другачије

од осталих партија, јер на крају то је Покрет, али политика то једноставно острасти у управља.

„Србија — сиротињска, непросвећена, сипљива, остарела, ђиџинска, малограђанска, меанокритетска, пикљива, игнорантска, злурада, инатска, примитивна, намрачена и намргођена...“ у реду, она је заиста таква, таквих је ако могу закључити око три милиона (оних који су гласали за С. Милошевића и СПС) али не заборавимо да су они пре свега уплашени, збуњени и индоктринирани. Зато, не треба их одбацити, игнорисати, јер заиста такав утисак добијам читајући текст, делити на „наше“ и „ваше“ и тиме чинити исто што и С. Милошевић који неће да представља „хулигански“ део народа, који није гласао за њега. Треба превазићи оно ускостраначко, ускогрудо, савладати и сопствену сујету (као што учини Српски Патријарх) и помоћи овим „биолошким Србима“ да нађу сопствену везу са небом, да нађу своју духовну вертикалу а то је ваш циљ, зар не? Мени је драго што, после мартовских догађаја видим другачији наступ СПО, културнији и умеренији. Руку на срце, било је пуно кича и свакаких људи на протеклим митинзима. Верујте, имаћете много више разумевања од стране народа. Само мудрије наступите. Зашто стално говорити „волимо вас! волимо вас!“, кад је љубав и разумевање на делу то се осети и без речи, то су оне fine вибрације. Догађаји од 9. марта су, то је свима јасно, много тога из корена променили, у људима се нешто преломило и почињу да сумњају а не да верују у власт, а то је основ за здравље народа. Треба само бити стрпљив и радити паметно. Молим Вас, да ово писмо схватите као крајње добронамерно.

С поштовањем,

Биљана ШОБИЋ
Н. Бановци

ПРИГОДНИЈА МЕСТА ЗА СПОМЕНИКЕ

У многим насељеним местима (да не кажем у сваком) наше државе Србије налазе се споменици из НОБ-а или реалније из нашег грађанског рата. Та изградња се толико форсирала, да неупућен човек стиче некакав утисак, да смо у правом смислу речи постојали углавном од 1941. до 1945. године.

Ови споменици по својој изгледу делују пркосно и милитаристички, јер обично представљају борца у јуришном положају са бомбом, пушком или аутоматом у руци. Но хајде да кажемо да је ова моја констатација дискутабилна, у зависности из кога угла и како ко гледа на исту, међутим нико ме не може убедити у исправност код избора локација за ове споменике. Наиме исти се у многим насељеним местима налазе у непосредној близини наших православних цркава, што сматрам неукусним. Ако ту већ треба да постоје споменици, онда би требало да представљају ликовне наших духовних очева (Светога Саву, Стевана Немању, Ђирилу и Методија и сл.) или

неких наших других великана из области науке и уметности. Посебно ми боду очи два споменика у земунском парку, од којих један представља радника са испруженим завезаним рукама, а други борца са бомбом у једној и пушком у другој руци. Први се налази у непосредној близини простора који је намењен деци за игру, а други ледесетак метара даље. Сматрам да би се у близини дечјег игралишта, могла поставити скулптура дечака и девојчице у игри са лоптом или обручима а можда и срна са два ланета и сл. Уместо борца могла би се поставити биста нашем великану Вуку Стефановићу Караџићу који је често на путу за Беч свраћао тј. пролазио кроз Земун. Споменик раднику који симболише ропство, могао би се преместити на место логора на Сајмишту или Бањици, а споменик борцу на гробљу Ослободиоца Београда, тј. на заједничком гробљу наших и руских бораца. Тамо већ постоји споменик који представља црвеноармејца на мртвој стражи, те не видим разлог зашто се не би на истом месту налазио и споменик нашег ратника. На крају да кажем и то да ме буни постојање споменика у нашем лепом слободарском Београду, многих „заслужних“ комуњара, а посебно у бронзи овековечени Борис Кидрич који је ударио темеље пропасти наше српске привреде. Многи одговорни данас кажу, како ће историја саопштити своју истину о њима. Ја међутим кажем, историја је рекла своју истину о њима, треба тако мало разума да се то прихвати као тако.

Вељко ОБРАДОВИЋ
Земун

ВИ СТЕ БИСТРИ ПОТОК

У мору прљавих и црвених часописа, Ви, сте један од ретких бистрих потока. Ја Вам желим да нарастете у огромну бујицу, у огромну реку, и да бистрите и избистрите ту прљаву воду.

Сперите срамну црвену боју са Српске земље, са Српске деце, из Српских памети. Вратите Србији бистру воду, бистру памет, вратите јој углед, сперите љагу и срамоту, да више на њу никад не падне.

Знам да вас многи желе да замуте, недајте се, јер је данас овој Србији потребно више него икад и бистре воде, и бистрог неба, и бистре Српске речи и бистрог ума. Србија ће Вам зато бити захвална.

С поштовањем,

Др Милован МИЈАЈЛОВИЋ
Ниш

ХВАЛА ЗА МАЛО ИСТИНЕ

Поштовани уредниче, дозволите да преко Вашег цењеног листа упутим похвалу извештачима телевизије Београд са заседања Скупштине Србије од 9. априла 1991. за оно мало истине коју су нам пренели.

ПИСМА

Нашешћу само два примера, и то онај када господин Ракић, посланик СПО, једно од виђенијих песничких пера наше Србије, говори за говорницима Скупштине а зато време друг министар за културу, несећам му се имена, нешто домунђава или се исмејава са сада бившим министром полиције. Затим онај тренутак, када су посланици владајуће партије успешно изгласали да је „црно ипак бело“ т. ј. Извештај анкетног одбора, један другом, неко јавно а неко испод клупе, честитају успех срдчним руковањем.

У нади да ће такве истине бити више на телевизији спреман сам да прекинем бојкот плаћања ТВ претплате.

Љубивоје ЈОВАНОВИЋ
Априље

СКУПШТИНА — МАШИНА ЗА ГЛАСАЊЕ

Дозволите ми, браћо моја, да изнесем неке своје погледе поводом заседања Скупштине Србије 9. 04. 1991. године.

Посредством ТВ могли смо да видимо, а нажалост и чујемо какви нам „мозгови“ седе у Скупштини Србије. Добро је да и сами бирачи виде за кога су гласали и ко их „тамо горе“ представља. Добар део посланика СПС представља своје бираче тако да горе неможе бити. Уствари, бирачи су тако хтели. Бирали су људе од угледа, паметне честите, храбре, образоване... Најбоља слика за наведене особине посланика су другови Радовић из Трстеника и А. Николић — Муса. Ако су ова двојица „најбољи“ у својим срединама — о најгорима нећу ни да размишљам.

1. Прво тако један посланик СПС (незнам му име али није ни битно сабиром на „мудрост“ какву је одвалио) представи се као хирург и професор универзитета и рече: „... сузавац није бојни отров. А да је опасан неби се ни производио!“ Ето тако рече тај уважени професор и остаде жив.

Колико је мени познато (ја до душе имам средњу школу) производе се и пушке и експлозив и поред тога што су опасни по живот. Производи се и бојева муниција, а колико је она опасна то најбоље знају наше снаге МУП-а, нажалост и грађани Београда. У том смислу бих предложио да се не зидају стрелишта и стрелишта, него нека опозиција сазове митинг и нека брате милиција вежба и проверава који је метак опасан а који није. Ах умало да заборавим — тај митинг мора бити забрањен — како би милиција, министар, влада и председник Републике били ослобођени сваке и баш сваке одговорности.

2. Колико је мени познато у Скупштини седе више десетина лекара да ли је могуће да се није чуо њихов глас лекара? Зар је могуће да се они нису залагали за хуманост, да дигну свој глас против употребе силе без обзира на кога се репресија примењује? Зар је могуће да је и код њих самих ступањем у чланство СПС настала ментална ерозија? Само тако

ПИСМА

бих могао да схватим њихово одсуство духа, етике и људског достојанства.

3. Дозволите ми, драга браћо, да наведем један догађај који се десио у једној од најнапреднијих земаља на свету (на њихову срећу, нису имали историјску преломну 8-му седницу и нису имали тако напредан комунистички покрет да их води — већ их је водио „назадњак“ — цар). Та земља је Јапан. Е тамо су се сударили један војни и један цивилни авион. Замислите шта се после десило: Министри из оба ресора поднели су оставку!!

Стварно су ти Јапанци неки чудни људи. Па ти министри нису били пилоти па да морају поднети оставке. Да бламажа буде још већа министри буду још и критиковани, а њихове оставке прођу без овација, аплауза и пригодних говоранија. Е, ти и такви Јапанци код нас неби прошли. Они су бре власт и кад би поднели оставке укаљали би светао лик наших министара, а тиме би обрुकали народ, који им је указао поверење.

4. Тако је значи у Јапану у „трулој царевини“ а како је у економски снажној, правној држави Србији?

Нема лепшег примера за схватање и развој демократских токова од 9. 03. 1991. па било то некое мило или не. Тога дана (тачније у вечерњим сатима) издаје се наредба (строга пов.) да се покупи све са улица Београда и да се хапси, а уз то да се такви добро премале!! Нема везе што ће батине добити угледни грађани Београда само зато што су изашли на улице! Нема везе што ће неко од силних батина остати и без ока (па вероватно човек због тога има два ока — једно је увек резерва). Нема везе што ће тући чак и децу (мала Кристина)!! Нема везе... И наравно као и у свакој модерној, правној држави, министар правде је ослобођен одговорности! Како? Врло просто: Укључите машину она изабачи 180 гласова „за“ и министар је чист да чистији неможе бити. Па молим вас тако је одлучила вишепартијска Скупштина!!

Вероватно би на све ово, наш паметни сељак рекао... „јебем ли га како то да разумем“!

**Драган ЖИВАДИНОВИЋ — ЋУПАС
Јасика**

ЈОШ МАЛО О МУСИ

Одушевљен сам најновијим бројем вашег листа од 15.04.1991. године, посебно написима о посланику СПС Николић Аци, зв. Муси. Нашао се један лист који ће да објави истину о томе боему и коцкару и ја вам се за све то што сте написали пуно захваљујем.

Одмах да се изјасним: нисам члан СПО, нисам члан ни једне партије и вероватно то нећу бити ни убудуће.

Но хтео бих овој вашој писанији да додам још нешто: тај посланик Аца Муса је у спрези са другим послаником из Прокупља Мирковићем, а главни им је саветник и саветодавац председник СПС у Прокупљу чувени судија

Општинског суда у Прокупљу Зечевић Ратко, који их је и убацио на листу за посланике СПС. Тај троугао хара ли хара Прокупљем и Топлицом. Њихов рад и понашање су добра основа за једну друштвену хронику у вашем листу, јер други листови неће то да објаве или не смеју, свеједно.

Не баве се главним проблемима, већ прогањају неистомишљенике. Град нема воде, али ништа зато. Радници немају хлеба, али ништа зато. Посланици имају све, куће, станове, плате, куће ван Прокупља, праве нове треће куће и тако даље и тако даље.

Ја вам дајем пуну адресу, али вас молим да у вашем листу адресу не објављујете јер се плашим реваншизма истих, пошто су они спремни на све и свашта.

Спреман сам да касније дам једну широку и дужу изјаву за ваш лист о ситуацији у Прокупљу, о проблемима који се појављују, о непоштовању Устава и закона баш од оних који морају да то поштују.

Унапред хвала на простору.

Име и адреса познати редакцији

ПРОТЕСТ ПРОТИВ ЕМИСИЈЕ ТВ „ПОЛИТИКА“

Јављам се и протестујем против срамотне и монтиране емисије ТВ „Политика“ у којој су протагонисти (дана 6. IV 1991) били црвени војвода Шешел, водитељ емисије и „гледаоци“ са питањима али не уживо!

1/. Као поштени радикал /НРС/ протестујем против низа неистина на рачун Народне радикалне странке /НРС/ која делује — није како каже Шешел угашена. Ми радикали са Новог Београда, никада нисмо били у Компартији као „војвода“ Шешел. Поносимо се том чињеницом због које смо у послератном комунистичко-бољшевичком режиму доживљавали многе неправде.

2/. Баш због таквих потеза НИП „Политика“ и ТВБ, народ и опозиција су устали 9. III 1991. Наравно, ДРУГА Шешела тада није било са опозицијом. Сметале су му неке партије!? Није га било ни за изборе, као ухапшен али је на Митевизији имао значајан, посебан простор. Нисмо наивни! Неће нас заварати нападом на већ нешкодљивог мртвог Броза али му је „мали Броз“ врло заслужан за Србију за коју знамо у каквом је стању. Неко је лепо поставио „питање“ зашто се друг Шешел не уклани у СПС? Верујем да би и СПС због њега црвенео али, никад се не зна, можда још није стигла на ред. Прави разлог је ипак, чини се, деловање Шешела као тројанског коња у редовима опозиције а у циљу разбијања исте.

3/. Нарочито је срамотно приказана репортажа ТВ „Политике“ у поменутој емисији, са митинга опозиције, од 9. III у којој учествује неколико младића са вулгарним псовкама а све ваљда, у контексту наступа хулигана а не часних и достојанствених 200.000 људи, који су тражили оно што у цивилизованом и демократском свету одавно постоји, а то је деблокада и слобода ТВ и штампе.

Због свега горњег, многи уверени и прозвани из опозиције од стране Шешела, водитеља ТВ „Политике“ имају и ТРАЖЕ право на реплику. Верујем да ће им ТВ „Политика“ то и омогућити. У првом реду мислим на нашу НРС и многе часне и поштене чланове у њој. Уколико ТВ „Политика“ не би омогућила прозванима одговор у вези с емисијом од 6. IV — сматрамо да би то била још једна манипулација, превара и обмана јавности, због које сам већ у почтку напоменуо да су 9. III 1991. пале и недужне људске жртве. Нови Београд, април 1991. године

**НАРОДНА РАДИКАЛНА СТРАНКА
Месни одбор Н. Београд
Мнодрог П. Јевтић
Н. Београд, Нар. хероја 41а**

НАДА У БОЉЕ ДАНЕ

Имам 21 годину и члан сам СПО-а. У мом граду 95% омладинаца је за опозицију али проблем свих нас је незапосленост. У октобру месецу 90. моји другови су пошли на факултете. Сада смо га сви напустили јер немамо новаца за школовање. Сви смо млади и перспективни, али у овакој ситуацији многи од нас први пут у животу пожеље да се никад нису ни родили.

Најбоље је прошао мој друг који се запослио код господина Миљинчића Драгана приватника из Смед. Паланке. Овај племенити човек, који није прошао за народног посланика, диже цркву у селу Придворице иако су у том селу листом гласали за СПС. Миљинчић је запослио доста младих људи, али он није свемогућ. Ја већ шест месеци живим са својом девојком а немам новца да се са њом оженим и сјединим до краја живота. Радим приватно, где стигнем али све је то јадно. Разочарење је тим веће што добро знамо како су прошли ти „демократски“ избори. Но, и даље се надамо, а првенствени разлог због којег и пишем ово писмо је следећи: предлажем да — СПО — отвори приватну агенцију опремљену компјутером који би имао све податке о члановима СПО-а. Та агенција би тражила посао за младе по целој Србији а чланство би плаћало неку скромну суму да се агенција одржи и живи. Мене је лично срамота јер нисам платио чланарину, али верујте да ми је сваки динар потребан да преживим.

Предлажем да се организује митинг опозиције на Бурђевдан где би се окупили сви симпатизери опозиције у Србији.

Још нешто, од 9 — 14. марта многи моји другови и ја, проводили смо ноћи по Београду. Сналазили смо се како смо знали али смо издржали. Ни умор ни глад нас нису сломили. ВЕРУЈЕМО У ТЕБЕ ВУЧЕ, немој нас изневерити, јер младост Србије је са тобом.

С најбољим жељама

**Владимир Миленковић
Д. Туцовића III, 11420 См. Паланка**

НИСМО МИ КУРДИ

У својој историји, Крајина није била у срамнијој ситуацији од ове. Била је у тежој само за вријеме НДХ. Тада није могла добити помоћ од мајке Србије, али сад може а та Србија је одбија.

Ти људи у Крајини су посипани тонама бојних отрова у облику новина, радио и ТВ емисија, перманентно исцрпљивани економском блокадом и честим упадима специјалаца (појединачно или групно), али је највише боли што се њена мајка понаша као маћеха. Одбацује своје најмлађе дијете и флертује, улизује се, „преговара“, погађа се са највећим српским душманима — повампиреном Хрватском и комунистичком црвеном армијом.

Господин др Милан Бабић је повлачио гомили погрешних потеза, али је овај потез у оваквој ситуацији најбољи могући.

Сад се Србија бори за неку Југославију, а не би се одрекла да она буде Југославија. Једино смо ми истински морали живјети у Југославији под националним кључем братства и јединства.

Врхунац цинизма у овој ситуацији је слање помоћи Црвеног крста у облику милостиње (храна, лекови), као да смо ми Курди. Крајина није потребна самилост већ држава. На том територију људи се самоорганизирају — стварају одређене институције заиста огромном муком, али то ипак није правна држава. А Србију то није брига, она сад пролагира мир, сад кад је допустила да се сви наоружају. То није допустила ЈНА већ српска држава јер је врх те државе морао то знати.

Пале су жртве, људи чаме по затворима, а србијанска скупштина издаје декларације. Буде ли Србија и даље неодлучна по питању „Југославија или Србија“ доживјет ће још веће расколе.

Србију може ујединити само јасни, чврсти ставови (тако се Хрватска ујединила у питању хрватске суверености) а не никакво или или.

Ако се хоће федерација, Хрватска се мора претворити у федералну јединицу и одузети им се оружје у име федерације. Но како то не може нитко у овом тренутку провести — треба одустати од федерације. Крајње је вријеме да се ријеша дилема

ЈУГОСЛАВИЈА ИЛИ СРБИЈА!

Младен ОБРАДОВИЋ, Загреб
(„Багдад“)

НАДА У БОЉУ БУДУЋНОСТ

Редован сам читалац „Српске речи“, учесник демонстрација 9. III 1991. године у Београду и члан СПО.

Заинтригирана сам излагањем народних посланика на заседању Скупштине Србије.

У својој расправи о извештају Анкетног одбора о догађајима од 9. марта, један од посланика је рекао отприлике следеће да учесници демонстрација на Тргу Републике нису цела Србија и да не могу да представ-

љају политичко мишљење Србије. По неким проценама тога дана је у Београду било око 100 хиљада људи. Тај исти посланик би вероватно морао да зна да је у Јајцу 1943. године, целу Југославију представљало 200 људи. Као лаик за политичка питања, поштујући здраву логику ја се питам: да ли су ти људи њих 2 стотине, могли да представљају цео народ Југославије, а неупоредиво већи број људи данас, не може да представља вољу народа једне Републике?

Стога мислим да је крајње некоректна оваква констатација. Стекла сам утисак да су све дискусије у Скупштини вођене од стране чланова СПС имале за циљ омаловажавање свега што се коси са њиховим виђењем стварности, и жељу да се по цену људског достојанства брани оно што је већ (свима нам је јасно) преживело. Без обзира на тешкоће које наилазимо, покушавајући да коначно демократизујемо ову нашу Србију, младост и полетност ове наше партије и свих демократских партија, неће успети да заустави ни појединци ни систем који се налази на издијају.

Са надом у бољу будућност за веру и отаџбину

Весна МАНОЈЛОВ
Зрењанин

СПО НАША „ЖИЖА У ТАМИ“

Док се није родио СПО, ја нисам знала, ко сам у ствари ја?! Не чини ли вам се, драга браћо, да сте били кутија, која је одзвањала тужно и празно, да сте били аутомат, који је само кукавички трептао увлачећи са страхом руке у рукаве, и тужно климајући главом. Ви нисте мислили, јер су то други за вас радили! То и такво време, где зоре никад не свићу, однело је наше идеале, нашу лепу младост заувек угасивши сваку жељу у нашим срцима, оставило нас, да сањамо неки други сан. Али рођењем СПО, поново се родило, хиљаду младих људи. Док су се многе странке сукобљавале, разилазиле, СПО је на чврстим темељима, сазидао јаку тврђаву, у којој заклон могу наћи сви Срби и људи добре воље. То је покрет, који је, на свом трновитом путу, окренуо лице Богу, пустивши да га он сигурно води. Показао је своје Светосавско лице, одважно и племенито, вратио је омладини стари витешки сјај. Показавши да је ово време одлучности и храбрости. Многи умни људи, који су се колебали, данас му прилазе, сигурни, да су у својим главама и срцима, искристалисали своју дефинитивну одлуку, да га следе. Сетимо се само, у предизборној кампањи, на ТВ, онг надахнутог говора Вука Драшковића, о Србији. То је могао да опева, само онај храбри син, који сигурно, својој домовини, жели све добро. СПО је извукао из прашине наше победничке српске заставе, са њеним амблемима и орловима. Вратио нам је наш крст и знамење, натерао нас да погледамо у небо и учинио, да са њега слети, поново, на наше ране, бели Светосавски голуб, који нуди свим мирољубивим људима, светосавски мир и опрштај. Отворио је широм наше лепе цркве и манастире, предчијом смо раскошћу и лепотом схватили, ко

СРПСКА РЕЧ, број 18, 29. АПРИЛ

ПИСМА

смо ми. Враћамо се нашим изворима и знамо, кад се рађамо, венчавамо и умиремо. Свему је СПО, дао један ореол лепоте и достојанствености. Извукао је из наше памети, давно заборављене владаре и храбре јунаке. Оплакао је наше гробове, опоменувши нас, да увек праштамо, а не заборављамо, никад. Опоменуо нас, да више нисмо грађани, другог реда, него светосавски народ, храбар одлучан и мудар. То више никад, никад не смемо заборавити. СПО је наш планински извор, хладан и непресушан, извор, наше бити и постојања. И зато му хвала што ме је подсетио, да сам човек, у којем је зачета светосавска искра. Ако ме некад неко уништи, та искра ће негде скривана чекати неко ново рођење, и родиће се, поново, светосавски бели голуб, као вечна опомена, целом свету, на нашу непресушну љубав, праштање и добру вољу.

Гордана ЛОВРИЋ—РАКЊИЋ из Руме

НА ЕКРАНИМА НОВА ЛИЦА А СТАРИ ГЛАСОВИ

Поветарац демократије произишао из кошаве деветог марта, направио је неколико таласића на мртвом мору српске политичке сцене. Сад је посустао и жабокремена и муљ неслободе полако се враћају на површину.

Персоналне рокаде на ТВ Београд, лепа су маска за гледаоце. Средство умирења за опозицију а на екранима нова лица и стари гласови.

Господа бољшевици се прибали од мартовских шокова па на сва клепапа ударају о „својој“ идеји о СНС-у, заогрнути плаштом бриге за нацију. А зна се чија је то идеја. Г-дина Драшковића и Српског Покрета Обновце. Ко зна по који пут за кратко време беспремерно се плагирају предлози истих људи од стране истог човека, али из Таковске 10 о томе гласа још увек нема.

Г. Туђман целој земљи галантно сервира лажи о сарадњи СПО са својим врховништвом. На миг Булатовићевог псеудо-новинара и уз слатки осмех Г. Милошевића. Сутрадан 16,00 радио студио Б објавио је демант СПО али ни II ни III дневник Вицо-визије није нашао простора за 10-так редова дуго саопштење.

Још се није нашао ни нови С. Будихна да нам објасни позадину погодбе двојице поглавника на тајној ловачкој вечери у Карађорђеву њихове младости.

А вечерас, нова срамота и нова неправда. На дневнику опширан и потресан прилог о сахрани пострадалих у херцеговачким јамама. И ни слово о човеку који је о томе први проговорио и у својим делима описао. За њега, места има само у блиц саопштењима и стубовима срама ТВБ.

Грех је то и према костима оних несрећника које су достојан хришћански укол дочекале и заслугом овог човека.

И на крају један „пословни“ потез нове ТВ гарнитуре. Са 3 канала скинут је термин ЗП ТВНС у 20,00 часова. Понајвише због Г. Црњанина и његових опозиционих гостију у емисији четвртом. Слична судбина снашла је јесенас Г. Богдановића али је тада под лед отишла само његова емисија а сада је укинут цео програм из тобож комерцијалних разлога.

На жалост таквих примера је много, а времена мало. Ближе се општински избори. Са оваквим стањем у информативном простору опозиција ће на њима проћи тек нешто боље него на децембарским 90. Стога предлажем, а читаоце „Српске речи“ позивам да о томе дају свој суд, да СПО настави са реализацијом идеје о сопственом ТВ каналу и да се размисли о покретању једног дневног листа који би поред осталих садржаја објављивао све што је важно за рад наше странке. Овај подухват сам спреман да помогнем у оквиру својих могућности, а надам се да ће исто учинити и остале присталице Српског Покрета Обнове.

Поред тога, борба за равноправност у постојећим медијима мора се наставити. То је само један део Србији и демократији у њој. Срдачан поздрав

Мирислав КРАНТИЋ, Врчин

„ЦРВЕНА“ ХЕРЦЕГ-БОСНА

(Отворено писмо др Радовану Караџићу)

Друже Радоване, председниче СДС за Босну и Херцеговину, зар ти је мало твог „демократско-социјалистичког“ председниковања у твом вилаету, па се жељан власти уплићеш и тамо где си непожељан, где ти није место, јер си у очима српског народа и у Босни, а још више у Србији, издајник српског народа. Жељан власти ти си, чим си се прозреле твоје намере, постао камелеон, човек са више лица, хомо одиоза, који је желео у мутноме, када се распадала црвена и крвава партија, да нешто уфари у име „демократије“. Али у лажи су плитке ноге и брзо си демаскиран, а како те цене и поштују, то си најбоље могао видети како си прошао на Теразијама, када су те студенти извикдали као продану душу.

Ти и твоја СДС партија желите да будете предлагачи Српског националног савета. Зар ти да представљаш Србе из БиХ и ти да штитиш њихове националне и културне интересе, када срамно судиш Србима за њихове вербалне деликте? Такви заступници нам нису потребни, а они који су безверници, јер си одбио да се пред Светим јеванђељем закунеш, не могу искрено и поштено заступати свој верујући народ са подручја Херцег-Босне.

За тебе као доктора мало је ко знао од Срба у Босни, па и у Сарајеву, сем оних болесника које лечиш ти и твој фах-колега Јован Рашковић.

Милошевић је добио власт у Србији због

једне реченице, а ти ни за једну једину реч, јер када си у Купресу промовисао СДС пред око 3.000 људи, теби су свирале касете: на почетку Нервозни поштар, а на крају промоције химна Југославије Хеј Словени!

Срби у БиХ силом прилика морали су да гласају за тебе, јер нису ваљда могли да гласају за Алију или ХДЗ. Да је СПО хтео да учествује, а није да се не би Срби поделили, ти се никада не би тако брзо уздигао међу српским напаћеним живљем.

Тада када се завршила промоција СДС за Купрес, било ми је одмах јасно ко си ти и чији си прирепак постао, омађијан влашћу и парамата. Ти и твоји једномишљеници, када вам је лажа комунизма нагло тонула, брзином ветра јурили сте у руководство СДС да бисте на време уграбили позиције и удобне фотеље.

Све се ово догађало августа прошле године када је одржана 2. VIII оснивачка скупштина СПО за БиХ у сали биоскопа Радничког универзитета, а недељу дана касније СДС у Купресу. Пошто сам се тада нашао у гостима у околини Шипова и Купреса, присуствовао сам на оба места. За свој говор у Шипову осуђен сам да платим 3.500 нових динара или

15 дана затвора, јер сам изговорио, између осталог, и следеће речи: „Српски народ у БиХ је био више пута преварен почев од зликовца Анте Павелића, па до комунистичких лопова и ратног злочинца Јосипа Броза“. За ове истините речи судија Славко Ступар, члан СДС и још Србин изрекао ми је наведену казну.

Ти, друже Караџићу, никада се не би залагао за формирање српске странке, као ни Рашковић, па ни Бабић, да није било Хрвата и Муслимана, јер вас тројица много више волите вечити црвени сан од српства и Србије. А пошто Милан Бабић обожава крваву тробојку са петокраком, која се вијори по САО Крајини, а ти химну Хеј Словени, ја вам предлажем да се шетате и певате по целој САО Крајини и Босни, а можете и у Скупштини Србије пре сваког заседања српског парламента.

То вам поручујем, а и подсећам на мудру мисао нашег народа: Ничија свећа није до зоре горела. Изиће ће прљаво дело на видело, јер упрљани образ никаква вода не може опрати.

Драган САВИЋ, члан СПО Краљево

... postupku protiv okrivljenog...
zbog prekršaja iz člana 2. tačka 6. i 7. Zakona o javnom redu i miru,
na osnovu čl. 284., 75. stav 1. i 205. Zakona o prekršajima („Sl. list SRBiH“, br. 19/80 i 2/87), donosi

РЈЕШЕЊЕ

Okrivljeni SAVIĆ DRAGAN, sin Rajka, rođen 07.03.1961. godine u Kraljevu opština Kraljevo, stalno nastanjen u Kraljevu, ul. Moše Pajbr. 30/12,

K r i v j o

Što je dana 02.08.1990. godine; u 17,30 časova u kino sali Državnog univerziteta u Šipovu, na osnivačkoj skupštini stranke SPO za BiH rekao da je srpski narod do sada više puta prevaren od velikog komunističkog lopova i zlikovca Josipa Broza i da se ne treba dozvoliti da kada bude prevaren od strane hrvatskog i Tuđmanovog predstavnika i lopova A. Markovića, čime je učinio prekršaj iz člana 2. stav 1. tačka 6., kažnj: po članu 7. stav 1. tačka 1. Zakona o javnom redu i miru /"Sl. list SRB" br. 31/80, 45/86 i 9/90/, pa se primjenom člana 19. stav 2. i člana 34 stav 1. tačka 2. Zakona o prekršajima,

K a ž n j a v a.

Novčanom kaznom u iznosu od 3.500,00 /trihiljadestodinara

Na osnovu člana 204. stav 1. tačka 8. Zakona o prekršajima i 7. Zakona o javnom redu i miru, donosi se OBUSTAVLJJA SE prekršajni postupak protiv okrivljenog...

ИМА БОГА, ПАШЋЕ ОНИ!

Читајући „Српску реч“, схватио сам да су то новине које омогућавају омладини и уопште народу да кажу своје мишљење и изразе своја осећања, стога дајем пуну подршку и изражавам захвалност уредницима и њиховом раду.

Исто тако овим писмом желим да поздравим све Србе, читаоце „Српске речи“ и оне који деле моје мишљење. Поред тежње да ме чује Србија, разлог мог јављања је и давање пуне подршке Вуку Драшковићу, пред-

седнику СПО-а. Ово не кажем само зато што сам члан СПО-а већ и зато што сматрам да је то човек у коме лежи нада за спас Србије.

Искористио бих ову прилику да искажем огорченост у вези Београдских демонстрација 9. марта. Док пишем ово писмо у срцу ми преовладава туга за изгубљеним животом младића мог годишта и милиционара који је за собом оставио жену и 2 детета.

Питам се да ли је 5 фотеља људи са телевизије било вредно 2 људска живота и 70 повређених. Одговор на ово питање мислим да је свима нама познато. Мучим себе питањем што нисам отишао, моје место је било међу том омладином, међу тим људима. Оно што ме брине јесте мржња која се јавила у мени. Мржња против болшевичке власти, комуниста и данашњих социјалиста. То је још један од многобројних доказа колику неподношљив

вост распламсава Милошевић са својим поданицима. Надам се да је тај осећај мржње и неподношљивости само тренутан и пролазан, јер завлада ли он међу Србима изгубљена је и последња нада за спас Србије. Треба размишљати и доносити одлуке бистре главе јер само тако ћемо убудуће моћи бранити своје ставове и постојање. Живим и живећу у сазнању да београдске демонстрације нису биле узалудне и да представљају почетак великог краја болшевичке власти.

И док седим за столом пишући ово писмо и тражећи одговор на многа питања до мене допиру гласови са Београдске телевизије. Нов уредник, нова обмана, нова лаж.

Не могу да схватим какав је ово свет? Свет у коме се на народ иде војском, тенковима, палицама и сузавцем. Зар је то Милошевићева демократија. Је ли то демократија о којој нам социјалисти толико приповедају? Има бога, пашће они!

На крају бих завршио ово писмо са надом, да ће оно бити прочитано и објављено у вашим цењеним новинама, јер оно није само мој глас, већ и глас већег дела омладине из Сомбора.

Драган СУКНО, Сомбор

СРАМНО И ЖАЛОСНО

Повод мог јављања су мартовски догађаји који најжалост нису још увек реално приказани. Оно што смо са закашњењем видели на телевизији не даје аутентичну слику догађаја, јер много тога је скривено и није објективно приказано.

Иако садашња власт жели да баци прашицу на све то, да што пре заборави (а никада се не може заборавити) као учесница демонстрација желим изразити све оно што смо доживели док нисмо стигли до кнез Михаила а и после тога. Иначе сам ученица и морам напоменути да смо из Ваљева пошли организовано с неколико аутобуса (трошкове смо сами плаћали) а било је и оних који су појединачно одлазили.

Нисмо ни изашли из града а чекала нас је полицијска стража која је сваког претресла. Таквих случајева до Београда било је неколико.

Идући према Кнезу у Београду готово на свакој улици била је група полицајаца која нас је заустављала, малтретирали, тукла. Покушали су да нас убеди да не идемо тамо говорити, цитирам, „не можете на Трг републике, Вук је рекао да идете на Ушће“. Има ли ту логике? Они да нам доле мозак, као да смо глупи па не знамо где се треба окупити. Код Београђанке зауставила нас је група специјалаца. Ми их верујемо ничим, баш ничим нисмо провоцирали нити дали било какав повод за употребу силе. Носили смо само нашу Српску заставу са крстом и четири „С“. Тукли су нас пендрецима, враћали назад. На њихову бруталност одговорили смо узвицима: Србија, Србија. И поред батињања успела сам са групом заобићи полицију претварајући се да смо случајни пролазници, са циљем да што пре стигнемо до Трга. Скоро хиљаду људи које су зауставили остало је иза нас и лично смо видели како на најгрубљи начин пендрече мбран голоруки народ, моје Ваљевце, браћу и

сестре наше. После овога никог од наших видедела нисам, плашила сам се да ли ће и како проћи да ли ће бити повређени, да ли су живи. Дакле, народ је био претучен и пре почетка митинга. Питање је да ли то наш Српски народ зна? Сигурно не.

Са групом сам једва стигла до Трга и нисмо могли веровати својим очима. Једноставно смо се запрепастили, питали да ли је то стварно могуће, и у којој ли то држави живимо. Милиција је тукла свој народ, децу своју, мајке, очеве... Сузавец, коњица, батињања, све је то било страшно, срамно и веома жалосно гледати. Питам се зашто је употребљена сила на голорук народ од 200 хиљада људи када је било евидентно и лачки јасно да се демонстрације не могу растерати на Ушће? Шта ћемо тамо где нас нико не види нити чује. Нисмо демонстрирали против реке, нити смо желели да гледамо реку, река није Митевић и остала банда већ Митевић беше телевизија а телевизија лаж. Зашто је требало да падну два живота? Зар су важнији петорица фотељаша од многобројних живота људи који су тражили те оставке? Зашто је употребљена сила на масу која је мирно и достојанствено слушала говор Вука Драшковића и осталих лидера опозиције? И сами закључите ко је крив?

Дакле милиција је тукла недужан народ који их ничим изазивао није. Тек онда (негде око пола два) када су они први почели са топовима, пендрецима и сузавцима да разбијају масу они који су узвратили јер су били револтирани насртајем сопствене полиције на народ, и тек онда су почела она разарања, демолирања. Што би било да се нисмо бранили? Једно је сигурно и то да би жртва било много више и то на страни грађана.

Видевши шта се дешава и схвативши да може доћи до несagleдивих последица наш председник господин Вук Драшковић је позвао на јуриш кога ја схватам објективно као позив на одбрану Српског народа јер смо били угрожени.

Лично сам присуствовала демонстрацијом а и веома сам поносна на све то па зато сматрам да нема основа за суђење господину Вуку јер није крив. До сукоба милиције са народом дошло је и пре његовог позива на јуриш. Судити треба снима који су то изазвали. Јао ми је што се стално потенцира његов узвик „јуриш“ а намерно се прећуткује оно што је пре рекао: Да нико не сме да разбија излоге, да не сме да дира полицију, они су како Вук рече наша браћа, затим када је молио да милиција приступи на страну народа. Истина, демонстрације су биле забрањене али заступам став да оне нису требале бити забрањене. Грађани у свакој земљи имају право да манифестују своје незадовољство. Што не забрањеш женама наших генерала да демонстрирају пред Скупштином, зашто њих не упутите на Ушће. Ако поштујемо закон он мора бити једнак за све. Демонстрације су најављене као мирне и увећане сам да би такве и остале да је и полиција (по чијој ли то заповести) била такође мирна. Па забога тај исти народ који је пре три године био за ову власт и викао „Слобо Србине“.... сада је схватио да их та иста власт обмањује, дезинформише, сада је тај народ против ове а за неку другу бољу власт, бољи живот, мир. Они знају праву истину о овој власти (нажалост не знају је сви) па је зато награђују повцима: Слобо Садаме, Слобо Стаљине.

Срби у јужним деловима земље Србије

СРПСКА РЕЧ, број 18, 29. АПРИЛ

ПИСМА

посебно на Косову и Метохији, још увек не схватају да су у заблуди, да се њима манипулише. Требаће времена и да они схвате и да подрже Српску омладину коју комунисти називају терористима, вандалима. А све то због Митевића и црвене банде.

Поздрављам форум Теразијског парламента, студенте који су нас подржали и дигли свој глас против тираније и поред тога што су они били испребијани. Позивамо их да дођу и код нас у Ваљеву.

Желела би да објавите моје писмо због истине али не замерите што се не смем потписати у целисти. Поздрав,

Милица, Ваљево

ЗАПОШЉАВАЊЕ ГЕНЕРАЛСКЕ ДЕЦЕ

Ја знам да град Ниш није специфичан по питању запошљавања преко реда и преко веза. Ово што ћу обелоданити је чиста дискриминација према деци која су редовно завршила факултете са већим просечним оценама а као награду за то — налазе се на списковима за запошљавање. Зато деца генерала имају предност и без обзира на оцене и рок студирања запошљавају се на основу моралнополитичке подобности која је још важећа у СУП Ниш.

Син генерала Тице добио је одмах запослење јер забога његов отац прима само „тридесет и три милке“ (радничким језиком преведено то значи да прима ТРИДЕСЕТ И ТРИ МИЛИЈАРДЕ. Он је до скоро био секретар СКЈ у ЈНА и плаћени функционер партије).

Ђерка генерала Вуковића одмах је добила запослење у СУП Ниш — завршила је факултет и ни један дан није чекала на списковима за запошљавање. Треба рећи да и њен отац има малу плату и ред је да добије запослење.

Син Данила Мирјачића (он је војно лице и није генерал) такође је добио запослење и ако је студирао годинама и има најслабије оцене са факултета које један студент може да има.

Његова мајка ради као секретарица код начелника СУП-а.

Испитивање и утврђивање моралнополитичке подобности врши лично господин Ђорђе Благојевић, начелник, који има главну персоналну реч при запошљавању. То је тај господин који је наредио да се, на информативне разговоре приводе професори са неких факултета у Нишу — због чега је дошло до оставки и реаговања студената и професора.

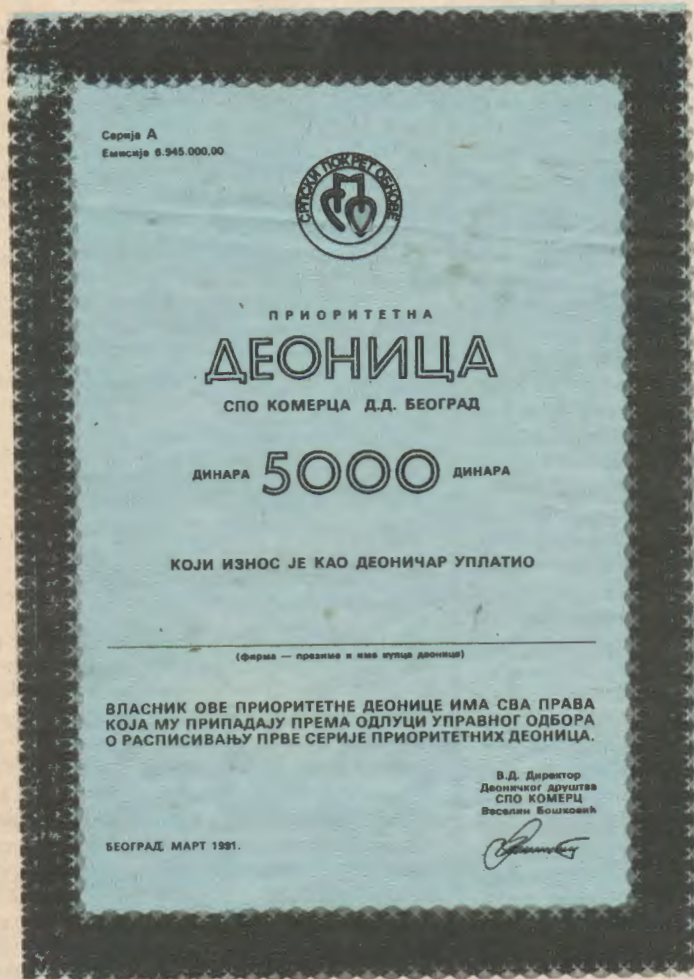
Дискриминација најгоре врсте. Могу деца да уче и да се труде али им ништа не вреди јер не поседују моралнополитичке подобности које тражи господин Ђорђе Благојевић, начелник СУП Ниш.

Ово је жива истина и свако је види али јавно не сме да реагује. Плаши се освете и шиканирања.

13. 4. 1991. године, у Нишу

Име и адреса познати Редакцији

83

ПРЕДСЕДНИШТВО СРПског ПОКРЕТА ОБНОВЕ И СПО КОМЕРЦ, деоничарско друштво

издали су прву серију од 1389 деонича по
номиналној цени од 5000 динара по једној деоничи

Продаја деонича у просторијама
СПО КОМЕРЦА — Хотел Југославија соба
879, тел. 011/600-222 локал 9979 и
648-223 и 648-372

ПРЕТПЛАТА НА „СРПСКУ РЕЧ“

Овим се претплаћујем на „Српску реч“, чија
полугодишња претплата износи 325 динара, а
годишња 650 динара (урачунат је попуст од 10%).
Годишња претплата за иностранство је 120 ДЕМ, 72
УСД, или одговарајућа противвредност у другим
конвертибилним валутама.

Уплате вршити на динарски жиро рачун
60801—603—27562 СДК Београд или девизни
60811—620—128—25731—7495633 Кредитна
банка Београд, с назнаком за „Српску реч“. Уплате
из иностранства могу се вршити и чековима и
међународним уплатницама. По један примерак
уплатнице, или других доказа о уплати, заједно са
овом наруџбеницом послати на адресу: ЗА „СРПСКУ
РЕЧ“, Народног фронта 43 соба 23, 11000 БЕОГРАД,
тел. 683—952, 642—233 лок. 149.

/име и презиме/

/улица и број/

/место и поштански број/

ОБАВЕШТЕЊЕ

Због великог интересовања, редакција „Српске речи“
обавештава читаоце да располаже комплетом бројева

Комплети или појединачни бројеви могу се наручити
уплатом на жиро рачун број 60801-603-27562 СДК
Београд или девизни 60811-620-128-25731-7495633
Кредитна банка Београд или поузећем на телефон
683-952, 642-233 лок. 149 или на адресу: ПЕДАГОШКА
АКАДЕМИЈА ЗА „СРПСКУ РЕЧ“ соба 23. 11000 БЕОГРАД,
Народног фронта бр. 43.

ПОРУЏБЕНИ КУПОН

Наручујем „Српску реч“ број 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9,
10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18. Заокружите
бројеве које наручујете.

/име и презиме/

/улица и број/

/место и поштански број/

SA DAME - S LOBO!

W. B. B. B.

ДА НИСИ, ИПАК, МАЛО ПРЕТЕРАО?

ЗАВЕСЕ ОД ПЕРЛИ

Поручујем завесу под бројем _____

по цени од 499 динара.

име и презиме

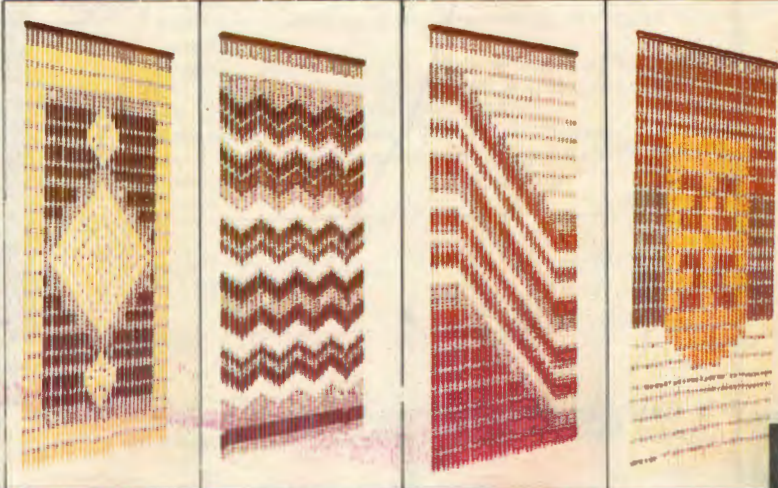
улица и број

број

место

Завеса се може поручити на адресу: „МЕТАЛПЛАСТТРГОВИНА“, Ул. III булевар 170/IV, 11070 НОВИ БЕОГРАД, или на телефон (011) 137-657

Димензије 0,90 x 2,00 м
Српскају пролез сина ИКЕТИМО

НАГРАДНА ИГРА

КО ЈЕ Ч О В Е К С А С О М Б Р Е Р О М ?

Тајанствена личност на слици, иако маскирана наочарима, веома је познат борац против Индијанаца на тлу Југославије. Иако је дошао из редова чувених револвераша, остао је упамћен по великој бици „Дебелокошци против црвенокожаца“, у којој су дебелокошци однели победу. Вођа дебелокожаца, том приликом, наградио је команданта битке овим заносним сомбрером.

КО ЈЕ ЧОВЕК СА СОМБРЕРОМ?

1. ВАЈАТ ЕРП	4. ЦОН ВЕЈН
2. БИК КОЈИ СЕДИ	5. НИКОЛА ЉУБИЧИЋ
3. ОЛД ШЕТЕРХЕНД	6. КАУБОЈ ЦИМИ

Одговоре слати на адресу: СРПСКА РЕЧ (за награду игру), Народнег фронта 43, соба 23, 11000 Београд, најкасније до 2. маја 1991.

НАГРАДЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

По свему судећи, задатак из прошлог броја „Српске речи“ (У ЧЕМУ СУ СЕ СЛОЖИЛИ ТУЋМАН И МИЛОШЕВИЋ) за наше читаоце био је прилично тежак. О томе говори и податак да је мноштво одгонетача одговорило „да се нису сложили ни у чему“, као и да то „има везе с Алијом“ (протпостављамо Изетбеговићем). Ипак, међу онима духовитијима, ми смо одабрали следеће:

ПРВУ НАГРАДУ, телевизор или видеорикордер, добио је ПРЕДРАГ ЂОРЂЕВИЋ, Улица Милана Радојевића 12, БЕОГРАД („СЛОЖИЛИ СУ СЕ У КОЕФИЦИЈЕНТУ ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ“).

ДРУГУ НАГРАДУ, шестомесечну претплату на „Српску реч“, добио је РАДМИЛО НИКОЛИЋ, Цара Душана 85/2, КРАЉЕВО („СЛОЖИЛИ СУ СЕ У СТАВУ КОЈИ ТРАЖИ СЛОБА — А КОЈИ ЧЕСТО КОРИСТЕ ЛЕПА БРЕНА И БОБА“).

ТРЕЋУ НАГРАДУ, књигу „Писма Вуку“, добио је ДУШАН ПОЛОНЧИЋ, Николе Добровића 17, НОВИ БЕОГРАД („СЛОЖИЛИ СУ СЕ О ПОДЕЛИ ЈАЈЦА НА ЖУМАНЦЕ И БЕЛАНЦЕ“).

Честитамо добитницима!

Зашто је ПРОТЕИН из Бачке Паланке продао толико својих производа колико сви југословенски произвођачи протеина заједно? Разлог томе је што ПРОТЕИН из Бачке Паланке производи вероватно најбоље протеинске производе у нашој земљи, а они су чувени не само код нас, већ и у многим земљама света.

ПРОТЕИН

ХРАНА БЕЗ ХЕМИЈЕ.

Милош Шарчев

Милош Шарчев је најуспешнији југословенски боди билдер — **светски првак!** Он живи у Калифорнији, где је у професионалним круговима, манекена, спортиста, филмских глумаца, запажена личност, те се о њему као таквом често може прочитати у америчкој штампи. А, Милошу, треба веровати да зна шта ради, јер он је млад и успешан, али он користи и производе ПРОТЕИНА из Бачке Паланке — **чак у Калифорнији!** Ово наравно није случајно, јер да јесте, онда Милош не би био „случајно“ светски првак. Тако је још једном производ плодне сунчане српске земље доживео афирмацију у земљи „безграничних могућности“.

ПРОТЕИН из Бачке Паланке производи три врсте протеина и то:

СПИМ ПРОТЕИН, за мршављење. Цена паковања које замењује 7 obroka је само 130 динара.

CRASH PROTEIN 96 је намењен мршавим и slabим особама које желе да повећају масу, снагу и издржљивост. Користан је за спортисте, децу у развоју, за оне који много раде и троше се. Цена недељног паковања је 145 динара.

MUSCLE DENSITY PROTEIN користе врхунски спортисти за развој дефинисане мускулатуре, типа „Body building“ и попут Милоша Шарчева (на слици) постижу запажене резултате у обликовању тела. Цена једног паковања овог високовредног протеина је 160 динара. Наведени протеински препарати се производе по најмодернијој технологији заштићеној код Савезног завода за патенте, а на два медицинска факултета и бројним анализама је доказано да **не изазивају никаква штетна пропратна дејства.** — Наравно, треба истаћи да је то здрава храна која не садржи никакве хемијске додатке: конзервансе, вештачку боју, укус или мирис, већ је сачињена 100% из природних намирница!

Дакле, будите здрави, снажни и лепо грађени уз производе ПРОТЕИН из Бачке Паланке. **Протеине можете наручити поузећем на адреси:**

**ПРОТЕИН
ШУМСКА 50/СР
21400 БАЧКА ПАЛАНКА**

Поруџбине примамо и телефонима:

(021) 745-541
744-720
741-446
745-747

у радном времену од 8,00 до 17 сати сваким радним даном.

НЕКА ВАМ СВАКИ НОВИ ДАН СРЕЋНО ЗАПОЧНЕ ЗДРАВОМ ПРОТЕИНСКОМ ХРАНОМ КОЈОМ СЕ ПОСТИЖЕ ПРИВЛАЧНОСТ КОЈУ ЋЕ ВЕОМА БРЗО ЗАПАЗИТИ ВАШИ ПОЗНАНИЦИ, ПРИЈАТЕЉИ, ПОСЛОВНИ ПАРТНЕРИ...